

تەفسیری رەوان

بۆ تیگە‌یشتنی قورئان

بەرگی [۹]

نووسینای

سە‌لا مە‌حموودی گە‌لا‌لە‌یی

جزمی [۱۱]

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

تەفسىرى رەۋان

بۇ تىگە يىشتى قورئان

بەرگى نۆھەم

نووسىنى

مەلا مەحمۇدى گەلا ئەيى

جزمى (۱۸)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تەفسىرى رەۋان بۇ تىگە يىشتىنى قورئان.

نوسىنى : مەلا مەھموودى گەلەلەيى.

چاپى يەكەم.

چاپخانىە ئۆفسىتى تىشك.

تىراژ: (۵۰۰) دانە.

ژمارەى سپاردن : (۲۲۹) ى سالى (۲۰۰۰)

مافى چاپکردن پارىزراۋەو تەنھا ھى نووسەرە.

نایه تی سه ره تای ئه م سوره ته دا ئه و ره وشته باشانه ی: که ده بنه هۆکاری فه لاه و رزگار بوون دیاری سی کران.

۲- له سه ره تای سوره تی (الحج) دا ده فره موی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِنَ الْبَعْثِ، فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ تُرَابٍ، ثُمَّ مِنْ نَظْفَةٍ﴾ نایه ته که بۆ چه سپاندنی زیندو بوونه وه و رابوونی قیامه ته، لیتره ش دا رونکردنه وه یه کنی تیرو ته سه ل ده خاته سه ر مانای نایه ته که ی نه وی و ده فره موی: ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سَلَالَةٍ مِنْ طِينٍ، ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نَظْفَةً فِي قرارٍ مَكِينٍ﴾ نه وه ی له وی به کورتی هیندراوه لیتره شی کراوه ته وه.

۳- هه ردوو سوره ته که به لگهی هه بوونی به دیه ینه رو تاك و ته نهایی خودایان له خۆ گرتوون.

۴- هه ردوو سوره ته که چیرۆك و به سه ره تای گه ل و نه ته وه ی رابردویان له خۆ گرتوه.

سوره ته که ئه م باسه سه ره کییانه ی له خۆ گرتوه:

باسی بنه ماکانی ئاین: که بریتیین: له هه بوونی خودا و تاك و ته نهایی زاتی پاکی و راستی پیغه مبه رایه تی و رابوونی قیامه ت و زیندو بوونه وه ی ئاده میزاد.

سه ره تا ئیشه ره به ره وشته کانی موسو لمانی راستال ده کا و واده ی رزگار بوونیان له دۆزه خ و به مرز گه یشتنیان به به هه شتی رازا وه راده گه یه نی. ئه مجار به لگهی جۆرا و جۆر له سه ر هه بوونی خودا و به توانایی و ده سه لاتی فراوانی و تاك و ته نهایی له به دیه یتانی ئاده میزاد و په ره ورده کردنی له هه مو و قۆناغه کانی رسکانی و گه شه کردنی دا ده هیئتیه وه. هه روا به دیه یتانی ئاسمانه کان و نازل بوونی باران له به رزایی یه وه بۆ رسکان و رواندنی رو ه و دارو دره خت به به ردارو بی به ریانه وه: که هه ر یه که یان شو دیک ی تایبه تی هه یه بۆ

تەفسىرى رەۋان

بۇ تىگە يىشتى قورئان

بەرگى نۆھەم

نووسىنى

مەلا مەحمودى گەلا ئەيى

جزمى (۱۸)

ده‌وستی موسولمانان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿٢﴾
وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ
فَاعِلُونَ ﴿٤﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِأُزْوَاجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٥﴾ إِلَّا عَلَى
أُزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٦﴾
فَمَنْ ابْتَغَى وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٧﴾ وَالَّذِينَ هُمْ
لِأَمْنَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ﴿٨﴾ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ
يُحَافِظُونَ ﴿٩﴾ أُولَئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ﴿١٠﴾ الَّذِينَ يَرِثُونَ
الْأَرْضَ دُونَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١﴾

ده‌یاره‌ی هوی. نازل‌بوونی نایه‌تی ژماره (۲) ریوایه‌ت کراوه: پیغه‌مبه‌ر
که نویژی ده‌کرد چاوه‌کانی بۆلای ئاسمان به‌رز ده‌کردنه‌وه، جا که‌ته‌م نایه‌ته
نازل‌بوو، ئیتر له‌نویژدا چاوی ده‌بیریه‌ جیگای سوژده‌کدی.
حاکم له‌بهبو هور‌ه‌په‌روه، ریوایه‌ت ده‌کا ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر ښکته‌کابرایه‌کی
بینی له‌نویژدا یاری به‌ریشی ده‌کرد، چاوی بۆ لای ئاسمان به‌رز ده‌کرده‌وه، ئیتر

نایه تى ﴿الذین هم فی صلاحهم خاشعون﴾ نازل بوو، جا له وه دوا سهرى نرم ده کرده وه.

ئیبنو نهبى حاتم له ئیبنو سیرینه وه به (مورسه لى) رىوایه تى کرده ده فهرموى: هاوه لآنبى پیغه مبه ر ﷺ له نوژدا چاویان ده بریه ئاسمان نیتر نهم نایه ته نازل بوو..

لهم کۆمه له نایه ته دا پهروه ردگار موژده ی رزگار بوون له دۆزه خو به مرار گه یشتن به به هه شت ده دا بهو موسولمانانه ی جهوت رهوشیان تیدا هه ن:

۱- ﴿قَدْ افلح المؤمنون﴾ بیگومان موسولمانان رزگاریان بووه و به مرار گه یشتون نهوانه ی پروایان به تاك و ته نهایی خودا هه یه پروایان به په یامى پیغه مبه رو هاتنى رۆژى قیامه ت هه یه.

۲- ﴿الذین هم فی صلاحهم خاشعون﴾ نهو موسولمانانه ی له نوژه کانیان دا جهسته نارام دل به ترسو له رزن له حوزوری زاتى حق دا به دلى ترساوو جهسته ی نارامه وه ده وه ست، دلایان ترسى خودای تیدا به ترسو له رزه که سیرایه ت ده کا بۆ نه ندامانى جهسته و سهروسیما، شکۆمه ندی و جه لالی زاتى (الله) دل و گیانیان داده پۆشى و له ذیهن و بیرو هۆشیان دا شه واغیل نامینن، به دلى وریاو هه ست و هۆشه وه سه رگه رمى وت و وێژو چه و سرتن له گه ل پهروه ردگاریان دا، جگه له خودا ناگیان له هیه چ نامینن، جگه له خودا هیه چ نابینن، ته نه ها هه ست به بوونی نهو ده که ن و به س. خوشى و له ززه ت له راوه ستان له حوزوری زاتى پاکى و روکوع و سوژده بۆ بردن دا وهرده گرن، وێژدانیان پاک و خاوین له هه موو خوشتیک و دلایان خالى له هه موو شتیک جگه له زاتى (الله)، فینکایى چاویان به نوژ دى و دلایان به و په رسته شه ئوقرنى دى. وه کوو پیغه مبه ر ﷺ ده فهرموى: ((حبيب الی الطیب والنساء، وجعلت قره عینی فی الصلاة)) (رواه احمد عن انس) هه ر تیمام نه حمده له پیاویکی ته سه له مییه وه

ریوایه ت دهکا دهفرموی: پیغه مبهەر ﷺ فرموی: ((یا بلال، أرحنا بالصلاة))
نه ی بیلال! گیانمان ناسووده یکه بهنوژ.

جا هه رکاتی ئەم حاله تانه بۆ نوژکەر هاتنه دی، ئیتر ئەوکات په یوهندی
به نافریده ی خۆیه وه توندو تۆل ده بی، گیانی سهر سوورماوی، ریبازی خۆی
ده گریته بهرو، دلی سرکی شوینی خۆی ده دۆزیته وه، هیچ شتیك له لای قیমে تی
نامی نی جگه لهو شتانه ی په یوهندی ئەو به خودا وه توندو تۆل ده کهن!

۳- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ اللَّغْوِ معرضون﴾ ئەو موسولمانانه ی ڕوو له هه موو
شتیکی حه رامو مه کروهو خیر تیدا نه بوو وهرده گیپن، واز له هه موو گالته و
گه پیکی ناپیویستو بی سوود ده هیتن، هه ر گوftarو کرداریك سوودی تیدا
نه بی توخنی ناکه ونو خۆیانی لی ده پارێزن.

هه لبه ته زۆر شت ناده میزاد هه له وگه ر ده کهنو بی ناگای ده کهن له نه رکی
سه رشان ی خۆی، بی ناگای ده کهن له یادی خودا، له بیر کردنه وه له
دروستکراوانی، بی ناگای ده کهن له نه رکی باوهر، له خه ريك بوون به پالفته
کردنی دل و ده روون، بی ناگای ده کهن له جیهادو بانگه وازی، له شه و
به خه بهری و هه ول و ته قه للادان بۆ خزمه تی تاین.

ناده میزاد ئەو ته مه نه کورته ی هه یه تی ده توانی له گالته و گه پ و شتی
بیته وده دا خه رجی بکا، یان له شتی به سوودو خیرئاوهر دا خه رجی بکا. نه رکی
سه رشان ی موسولمانه که ته مه نی خۆی له ناوه دانکردنه وه ی ولات و چاکسازی
له گه ل خه لک و به ندایه تی کردن بۆ خودا دا صه رف بکا، به لکوو پیویسته هه ر
کاریکی ده یکا مه به ستی خودا بی و بۆ ره زامه ندیی خودا بیکا.

به داخو که سه ریکی زۆره وه نه مپۆ له هو له عب له گوftarو کرداری زۆریکی
زۆر له ناده میزاد دا ره نگ ی داوه ته وه ره گی دا کو تاوه. سه یر کردنی فلیمی
ته له فزیۆن و خوتندنه وه ی گوftarو روژنامه: که جگه له هه له وگه ر کردنی
موسولمانان چ سو دیکی تریان تیدا نیه، هه روا دامه و سی رسکین و نۆ

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئادهمیزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالتو گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیژده ا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدایه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیژده ا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شویتیکێ تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ر دوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

نیمامی رازی ده‌فرموی رای زوربه‌ی موفه‌سیرین شه‌ویه، که‌مه‌به‌ست به‌زه‌کات لی‌ره‌دا زه‌کاتی تایبه‌تی مال و سامان بی، چونکه‌ نه‌م وشه‌ له‌شهرع دا تایبه‌ته‌ به‌و مانایه‌وه.

۵- ﴿وَالَّذِي هُمْ يَفُوقُونَ﴾ واته: نه‌وانه‌ی شه‌وره‌تی خۆیان له‌حه‌رام ده‌پاریزن، گیان و خیزان به‌پاکی راده‌گرن، خۆیان و خیزان و کۆمه‌لگا ده‌پاریزن له‌بی ره‌وشتی؛ شهرمگای خۆیان له‌غه‌یری هه‌لال دا به‌کار ناهینن! شتی‌ک خودا لی‌ی مه‌نع کردون توخنی ناکه‌مون، خۆیان له‌زینا و هه‌تیوبازی ده‌پاریزن، ته‌نها له‌گه‌ل خیزانه‌کانی خۆیان: که‌خودا به‌هۆی ماره‌کردنه‌وه به‌وی هه‌لال کردون جووت ده‌بن و نیشی شهرعی خۆیان نه‌نجام ده‌ده‌ن، یان له‌گه‌ل نه‌و نافرته‌ کۆیلانه‌ی که‌به‌ملکایه‌تی ده‌ستیان به‌سه‌ردا ره‌وشتون و ره‌وگاری‌ک به‌وه نه‌م جوړه‌ نافرته‌تانه‌ش هه‌بوون و نیستا نه‌ماون یان که‌من - جگه‌ له‌م دوو جوړه‌ تیر توخنی نافرته‌ی تر ناکه‌مون. شه‌هوت و ناره‌زو‌ی خۆیان به‌ره‌للا ناکه‌ن ﴿إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ مه‌گه‌ر له‌گه‌ل هاوسه‌ره‌ ماره‌کراوه‌کانی خۆیان دا، یان نه‌و نافرته‌تانه‌ی که‌ کۆیله‌ن و به‌ملکایه‌تی هی خۆیانن، ته‌نها له‌گه‌ل نه‌م دوو جوړه‌ نافرته‌تانه‌دا کاری شهرعی نه‌نجام ده‌ده‌ن ﴿فَأَنَّهُمْ غَيْرَ مُلْمَأِينَ﴾ نه‌وانه‌ له‌سه‌ر شه‌وکاره‌ هه‌لاله‌ی نه‌نجامی ده‌ده‌ن له‌مه‌کراونین!

﴿فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ﴾ که‌سی‌ک جگه‌ له‌خیزانی خۆی و نافرته‌ی کۆیله‌ی خۆی به‌هۆی‌کاری جنسی نه‌نجام بدا شه‌وه‌ شه‌وپه‌ری ته‌جاوه‌زکاریان نه‌نجام داوه‌و سنووری خودایان به‌زانده‌وه.

نایه‌ته‌که‌ حوکم‌ شه‌وه‌ی لی‌ شه‌به‌ده‌گیرین که‌:

نیکاحی موعه‌وه‌ ده‌سته‌په‌ری کردن هه‌رامن. چونکه‌ نافرته‌ی موعه‌ له‌گه‌ل کراوه‌به‌خیزان ناهه‌م‌په‌ردی به‌به‌لگه‌ی شه‌وه‌ که‌ به‌کۆپای زانایان میرات له‌یه‌کتر ناگرن، ده‌ی نه‌گه‌ر به‌ژن حیساب به‌کرایه‌ ده‌بوايه‌ میرات له‌یه‌کتری به‌گرن.

دهستپه ری ((الاستمنا)) یش حه رامه و خاربی شه دوو جو ره حه لاله یه:
که باس کرا.

فرموده یه کی پیغه مبه ر ﷺ هه یه نیمام حه سه نی کوری عه ره فه
له نه نه سی کوری مالیکه وه ﷺ ریوایه ته کردوه ده لای: پیغه مبه ر ﷺ
فرمودیه تی ((سبعة لا ینظر الله الیه یوم القیامة، ولا یزکیه یوم، ولا یجمعهم مع
العاملین ویدخلهم النار اول الداخلین، الا ان یتوبوا، ومن تاب الله علیه، الناکح
یده، والفاعل والمفعول به، ومدمن الخمر، والضارب والذیه حتی یتغیثاه،
والمؤذی حیرانه حتی یلعنوه والناکح حليلة جاره)).

جه ماوه ری زانایان دهستپه ریان به لاه حه رامه چونکه نایه ته که له ززه ت
بینینی له ناهره ت له دوو جو رد کۆ کردۆ ته وه به س!

به لای نیمام ته حه ده وه له بهر ناعیلاجی و زه روره ت بۆ یه ک جار دروسته،
واته نه گهر کابرا نه وه نه ده ته نگه تاو بوو، شه هوه ت تینی بۆ هیناو خیرانی
حه لاله ی خۆی نه بوو، نه یده ته وانۆ ژن بینۆ ترسی زینای هه بوو به ده سه تی خۆی
بیکا، نه ک به ده سه تی ژنیکی بینگانه، یان ده سه تی کابرایه کی تر..

هه لبه ته یاسای ژن و میردایه تی یاسایه کی ناسایی یه ته و مژی ناخریته
سه ر. وه لای باسی کۆ یله وه نه مه ته جیگای سه رنج و له سه رگوته، زۆر جار
دوژمنانی نیسلام به ره و زانینی یاسای کۆ یلایه تیان له نیسلام کردۆ ته جیگای
ره خنه گرتن و نایینیان پی تاوانبار کرده. به لام له راستی دا نیسلام
کۆ یلایه تی دانه هیناو، کاتیک نیسلام هاتوه یاسای کۆ یلایه تی یاسایه کی
جیهانی بوو، به کۆ یله کردنی دیله کانی جهنگ یاسایه کی نیو ده وه ته بوو،
ده ی نه ده گونجا له وکاته دا نیسلام له گه ل دوژمنه کانی دا له شه رو جهنگ دا
بوو، شه و یاسایه هه لوه شینیته وه یه کلایه نه شه و یاسایه رابگری، دیله
موسولمانه کان لای دوژمن بکرتن به کۆ یله به لام شه و دیلی کافره کان
مه ره خه س بکا. هه لبه ته له ناکامی جهنگ و هه رای نیوان موسولمانان و

گه پاندنه وهی سپارده و پابه ند بوون بهوادو به لینه وه رهوشتی سه ره کی و بنه ره تی موسولمانانه. خیانه تکردن و غه در کردن و بی واده یی و به لینه شکینه و هه لوه شانده وهی عه قلو سه ودا، پاشگه ز بوونه وه له شه ریکایه تی و به کریگیران و کرین و فروشتن. رهوشتی مونا فیک و کافرو سته مکارانه.

پیغه مبه ر ﷺ له م باره وه فهرمویه تی ((آية المنافق ثلاث: اذا حدث كذب واذا وعد اخلف، واذا ائتمن خان)) قورشانیش له شویتیکه ترده ده فهرموئ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَحُونُوا أَمَانَاتِكُمْ﴾ (الانفال/۲۷) سپارده و واده و به لینه: هه مو ئه و شتانه ده گریتسه وه که ناده میزاد له لایه ن خودا وه یان له لایه ن کهسانی دیکه وه ده خریتسه نه ستوی و به رپرسیار ده بی لیان، وه کوو ته کالیفی شه رعی و گه پاندنه وهی سپارده و پابه ند بوون به سه ودا و مامه لوه.

۷- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ نه وانه ی به رده وامن له سه ر نه بجامدانی نوئیه کانیان، له کاتی خویان دا نه بجامیان ده دن! مه رج و روکنه کانیان به ته وای ده هینه جی و که م و کورپیان تیدا ناکن.

له سه حیجی موسلیم و بخاری دا فهرموده یه هاتوره له ئیبنو مه سه وده ریوایه ت کراوه، ده فهرموئ: پرسیارم له پیغه مبه ر ﷺ کرد وتم: نه ی پیغه مبه ری خودا! چ کرده یه ک لای خودا زور خوشه ویسته؟ پیغه مبه ر ﷺ فهرموئ: ((الصلاة على وقتها)) نوئز کردن له کاتی خوی دا، وتم: دوی نوئز چی؟ فهرموئ: ((بر الوالدين)) چاکه کردن له گهل دایک و باوک دا، وتم دواپی، چی؟ فهرموئ: ((الجهاد في سبيل الله)) تیکوشان و جهنگان له پیتناو نایینی خودادا.

تیبینی نه وه ده کری: په روه ردار سه ره تای نه رهوشته به رزانه ی به نوئز ده ست پی کرد، کوتاییشی به نوئز هیتان، نه مه ش ناماره یه به وه که نوئز کردن له هه موو عیباده تیک گه وره تره. وه کوو له فهرموده یه کی تسردا هاتوره،

پیغه مبهەر ﷺ دهفرموی: ((استقیموا ولن تحصوا، واعلموا ان خیر اعمالکم الصلاة، ولا یحافظ علی الصلاة الا مؤمن)) ئیستیقامه تان هه بی، بهردهوام بن لهسەر خودا په رستی، پاداشی ئیستیقامه هینده زۆره ناتوانن بیژمیرن، بزانهن باشتیرین کرده و هه تان نویژه، ههەر موسوڵمان ده توانی پاریزگاری نویژ بکاو بهردهوام بی لهسەر کردنی، جگه له موسوڵمان کهس ناتوانی بهردهوام بی لهسهری، نویژ په یوهندی نیوان بهندهو پهروهردگاره، کهسیک پابهندی نویژ کردن نه بی، پاریزگاری په یوهندی نیوان خۆی کهسانی دیکهش ناکا!

ئهو رهوشتانهی باس کران که سایه تی موسوڵمانان دیاریی دهکا، دهبنه هۆکاری رزگار بوون و کاریگه رییان له تایبه تهندی کۆمه لای موسوڵمانان دا دیارو بهرچاوه. ژيانی شیواو بو ئادهمیزاد دهره خستین و ئادهمیزاد له باقی زینده وهران جیا دهکاتهوه و ناهیلن ناژهل ئاسا ژیان بهسەر بهرن.

نهجار پهروه دگار پاداشی باشی ئهو رهوشتانه دیاریی دهکا و دهفرموی: ﴿أُولَئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفَرْدُوسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئاهو خاوهن رهوشته بهرزو په سندانه، نهوانه ی پلهی که مالات و پیاوه تییان تیدا هیه، شیاری ئهوهن له بهههشتی فیردهوس دا نیشته جی بکرین، نهوانه بههشتی رازاوهیان ده دریتی و بو ههتا هتایه تی یدا ده میتنهوه. له سهحیهین دا هاتوه، پیغه مبهەر ﷺ فرمویه تی: ((اذا سألتم الله الجنة، فاسألوه الفردوس، فإنه أعلى الجنة وأوسط الجنة، ومنه تفرج أنهار الجنة، وفوقه عرش الرحمن)).

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئادهمیزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدایه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شوینیکی تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ر دوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

ھەندى لە موفەسسیرە کان پىيان وايە: مەبەست بەئىنسان نەو ەکانى نادەمە. دەئىن: نوظفە لەخوئىن وەدى دى، خوئىش لەخۆراك، خۆراکىش يا ھەيوانىيە يان روھکىيە، ھەيوانىش دەچىتەو ەسەر نەباتى، خۆراکى نەباتىش لەگلى پالڤتە کراو ەو پەيدا دەبى، کەوابى نادەمىزاد لەبەرەت و ەقىقەت دا لەقورى پالڤتە کراو دروست ەسوو. پاشان ەو قورە بەچەند قۇناغىك دا تىپەرپو ە تا بو ەتە قۇناغى نوظفىى،

۲- قۇناغى دوو ە نەو ەبە: کەدەفەرموى: ﴿ثم جعلناه نطفة في قرار مكن﴾ پاشان گەراى نادەمىزادمان گىراو ە نوظوفىەك کەلەپشتى پىاوانى باوك دا ەو لەو پو ە دەرژىتە ناو مندالدانى دا ىکانەو ە لەو ىدا شوئىنى خۆى دەگرىو لە ەكەم رۆژى جىگىر بوونى نوظفە لەرەحمى دا ىك دا دەمىنئىتەو ەو لەو جىگایەدا پارىزاو دەبى. تا رۆژى لەدا ىك بوون. وەکو لەنا ەتئىكى تردا دەفەرموى ﴿وبدا خلق الانسان من طين، ثم جعل نسله من سلالۃ من ماء مهين﴾ (السجدة/ ۷-۸).

يان دەفەرموى: ﴿الم نخلقكم من ماء مهين، فجعلناه في قرار مكن، الى قدر معلوم، فقدرنا فنعم القادرون﴾ (المرسلون/ ۲۰-۲۴)

دەقە قورئانىيەكە نامازە دەکا بۆ قۇناغەکانى دروستبوونى ئادەمىزاد. قورە ەكەم سەرچاو ە يان ەكەم قۇناغى دروست بوونى ئادەمىزادە، دا قۇناغىش ەو ئىنسانە رىك و پىكە ە. ئەمە ەقىقەتئىكەو لەقورئان دا چەسپاو ە، ئىتەر پىو ىست ناکا ئىمە راستى ئەم ەقىقەتە عىلمى ە لەو تىزۆرە زانستىانە وەرگىرئىن کەدەربارەى سەرەتای پەيدا بوونى ئادەمىزاد يان پەيدا بوونى لەسەر زەوى داوون.

بىنگومان قورئان ئەم ەقىقەتە دەچەسپىئى، بۆ ئەو ەى ئادەمىزادەکان بىکەنە مەيدانى ورد بوونەو ە تىڤکرىن لەو گۆرانە سەر لەبەرەو گواستەو ە سەر سورەيتنەرە لەنىوان قورو پىکھاتەى ئادەمىزاد لەشکلى کۆتایى دا:

كەئەو جەستە گيان تېدا رسكاو ھە، كەبەچەند قۇناغىكى جيا جىادا تېپەرپو ھە!! ئىتەر بەشوتىن ئەم قۇناغانەدا ناچى و چۆنىەتى و درىژى چۆنىەتى گۆرانە كە رانانوتىنى، چونكە ئەو ھەمبەستە سەرەككە كانى قورئان نى، بەيچەوانەو تىۆرە زانستىە كان ھەول دەدەن پلىكانە كانى نىوان قورو قۇناغى (نشوء و ارتقا) بدۆزەنەو، زنجىرە قۇناغە كانى نىوان قورو ئادەمىزاد بەيە كەو ھەستەنەو. ھەلبەتە ئەم جۆرە تىۆرانە وادەبى حەقىقەت دەپىكىن و وادەبى ھەلە دەكەن. تىۆرە كەى ئەمپۇ بەراستى دەزانن، سبەينى ھەلىدەو ھەستەنەو. كەوابى نابى بەھىچ جۆرىك رىگا بەخۇمان بەدەين حەقىقەتە عىلمىيە كانى قورئان ملەكەچى ئەم تىۆرانە بىكەين و بەتىۆرە زانستىيە كان شىيان بىكەينەو، نابى قۇناغە كانى نىوان قورو ژيانەو ھەشە كەردن (نشوء و ارتقا): كەقورئان لىى بىدەنگ بوو ھەم جۆرە تىۆرانە ھەرىگىرن و تەفسىرى ئەم جۆرە نايەتەنەى پى بىكەين. چونكە قورئان حەقىقەتەو ھەقەو ھاتو ھەق دەچەسپىتى و حەقىقەت بلاو دەكاتەو. بەھىچ ھەلئەو ھەستەنەو. ھەلى تىۆرە زانستىيە كان ئەمپۇ چەسپاون و سبەينى ھەلئەو ھەستەنەو.

بەھەر حال لىك جيا بوونەو ھە رىگا لەنىوان تىپروانىنى قورئان بو ئادەمىزادو تىپروانىنى ئەو تىۆرە زانستىيە ئەو ھە: قورئان رىز دەدا بەئادەمىزادو ئەو دەچەسپىتى: كەشوعلەيەك لەپو ھى خودا ئەو قورپەى كەردو ھەم ئادەمىزادو ئەو رەوشت و تاييە تەندىيەنەى پى بەخشيەو ھەو شتە تاييە تەندىيەنە ئەو جەستەيە بوو بەئادەمىزادو لەئازەل جيا بۆتەو، بەمەش تىپروانىنى ئىسلام و تىپروانىنى مادىيە كان و تىۆرە كانىيان بەتەواوى لىك جيا دەبنەو. پەرورەدگار شى: كە بۆخۆى بەدەيەنەرى ئادەمىزادو ھەموو شتىكە لەھەموو كەس باشتەر دەزانى، بۆيە ئىمە پروامان بە قورئان ھەمەو بەس!

۳- قۇناغى سىيەم: ئەو ھە: كەدە فەرموى: ﴿ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً﴾ پاشان نوطفەمان لەصىفاتە كانى خۆى گۆپى بۆ شىو ھە (عەلەقە)، واتە ئەو نوطفەيەى كەبرىتى بوو: لە ئاوتىكى فېنچە ئاسا كەلەپشتى پىاو دەردەچى و

۶- قۆناغی شه شه م نه وه یه ک ده فمرموی: ﴿فَكْسُونَا الْعِظَامَ﴾ دوا بی نه م پدیکه ره ئی سقانه مان به گوشت دا پۆشیوه وه کوو پۆشاک به بهرمان دا کردوه.

۷- قۆناغی هه ته م نه وه یه: که ده فمرموی: ﴿ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ﴾ پاشان کردمان به شتیکی تر؛ گیانمان به بهرمان کردو بوو به گیانله بهر له حاله تی جه مادیه وه بوو به زینده وه ره، دهستی کرد به جم و جول و گۆچکه و چاو و ههست و هۆشی پی درا.

﴿فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ﴾ پهروهردگار پاک و مونه ززه هه، بهرزو پیروژه له کار و کرده و کانی دا، به دیهینه ریکی موطلقه هیه لی عاسی نابی، هه موو شتیکی حیکمه ته م دانایی ته وای تیدایه، تاک و ته نها و بهرزو پیروژه نه خودایه ی: که نه وه ی خستۆته سروشتی نه م نوظفیه وه ناوا بهوشیه وه نه م قۆناغانه ده بری، به گۆیره ی نه م یاسایه ی خودا بۆی داناوه، رۆژانه هه زاران هه زار نوظفه ده رژیته ناو ره حمی نافره ته وه له گه ل ناوی نه م تیکه ل ده بی و به نه م قۆناغانه دا تیده په رن و نه م یاساو ریتسایه ی خودای به دیهینه ر بۆی داناو ن پابه ندی ده بن و به مو لی ی لانه ن!

هه ره له حاله تی نوظفه یی یه وه قۆناغه کان ده برن تاده گه نه حاله تی ئینسانیه ت و پله ی که مال به ده ست دینن.

۸- قۆناغی هه شه م نه وه یه: ده فمرموی: ﴿ثُمَّ أَنْكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيُونٌ﴾ واته: پاشان ئیه دوا ی نه م به دیهینه تان و قۆناغ برینانه و گه شه کردن و پیگه یشتن: که له نه بووه وه دروست ده کرین، ده تاغیه نه عاله می بهرزه خه وه، ژیا نی بهرزه خیش قۆناغیه که له قۆناغه کانی ژیا نی ناده میزاد و دوا قۆناغ نیه.

۹- ﴿ثُمَّ أَنْكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَبْعُثُونَ﴾ پاشان ئیه له رۆژی قیامه ت دا زیندو ده کرینه وه بۆ ته وه ی ژیا نیکی نو ی ده ست پی بکه ن، حیساب و لی کۆلینه وه تان له گه ل دا بکری، بگه نه ژیا نیکی پر کامه رانی، یان ته و په ری به ده ختی و چاره ره شی. که سیک له جیهان دا ریتیازی راست بگری و ره وشتی

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانېش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌مؤرکی کؤیلايه‌تییان پتو ه‌ دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌م به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کړا ئه‌و ئافره‌ته کؤیلانه بېنه ريزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کانو پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتئ، بؤیه ئيسلام به‌شيوه‌ی
مولکيه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانیانی به‌رپه‌وا زانیوه له‌زه‌تیاں لی وه‌ربگرڼ. به‌لام
له‌هه‌مان کات دا ئيسلام هه‌ولئ داوه له‌ژماره‌ی کؤيله کم بکاته‌وه‌و ئازاد
بکړئو هه‌واي ئازادی هه‌لمژن، هه‌ولئ دا سه‌رچاوه‌ی به‌کؤيله کردن ته‌سک‌و
که‌م بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی ئازادکردنی زؤرو هه‌مه‌ جوړو فراوان کردنو روژ
به‌روژ له‌کؤمه‌لگای ئيسلامی دا کؤيله له‌که‌م بوون دا بوون، ئازادکردنی کؤيله
له‌ئيسلام دا بېوه قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی زؤر که‌م و کورپی له‌ عبادت داو
سرېنه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ ھم رکھ سیڱ بیهوی جگہ لہ خیزانی ھل لائی مارہ کراوی خوی و مولکولیہ مین تارہ زوی دابین بکا کاریکی نارہوا دہ کاو دہ چیتہ جغزی ھرامہ وہ۔ دہ ستریزی دہ کاتہ سہر نامووسی کھ سیڱ بہ مارہ کردن ھل لائی نہ کردوہ، دل و دہرونی تووشی فساد دہبی، چونکہ ھست دہ کا لہ پاوانی نارہوا دہ لہوہری، فسادی خیزان پھیدا دہبی، ضہمان و نارامی نامینئی، کو مہ لگا تووشی فساد دہبی، چونکہ گورگہ کانی تہو کو مہ لگایہ لیروہ لہوی پھ لاماری نیچیری خویان دہ دہنو تہ عدا لہو لہو دہ کھن! نایینی نیسلامیش ھہ موو ھل و تہ قہ لالیہ کی بو تہ وہیہ تہم جوڑہ فسادانہ قہ لاچو بکا۔

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه وانهی پابهندی وادهو به لینه کانی خوینان، عهدهو په یمانی خوینان به لاهو پیرۆزهو پاریزگاری لی ده کمن. نه گهر نه مانه تیکیان له لا دانراخیانه تییدا ناکمنو سپاردهی خوینان دده نه وه به خاوه نه کانیان، نه گهر وادهو به لینیان دا پابهندی ده بن،

ئادهمیزاد خۆی دهگۆزیتتهوه بۆ سێ جور لێو بهلگانه: كه به ديهيتناني
ئاسمانه كان و باران باراندنه له بهرزایی يهوهو كاريگهري ئهو بارانه له رسكان و
رواندنی پروهكو دارو درهخت داو سوود بينين له ئاژهل له شير و له خوري و
له گوشت... هتد.

دهفهرموی: ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ﴾ سویند به خودا ئیمه
له ژوور ئیوهوه ئهی ئادهمیزاد! حموت ئاسمانی چين له سهه چينمان دروست
کردون. حموت ته به قهو توێژن يهك له سهه يهك.

وی دهچی مه بهست به (سبع طرائق) حموت مه داری فهلهکی بن، يان
حموت کۆمهلهو شاره ئهستیره بن، وه کوو کۆمهلهی خۆری! يان حموت
کیتلهی سه دیمی بن. سه دیم يان (هه دیلاو صورته) ئهو ماده خامه يه
كه کۆمهله ئهستیره ی لی پيدا بووه. هه چۆنێك بێ قورئان ئاماژه دهكا بهوه:
كه حموت عاله می ئهستیره يان حموت جيهانی فهلهکی له ژوور ئادهمیزادهوه
ههیه، واته: موستهوای ئهوانه له بۆشایی بهر فراوان دا له موستهوای زهوی
(ژینگهی ئادهمیزاد) بهرزتره.

قورئانی پیرۆز زۆر جار باسی دروستکردنی ئاسمانه كان و زهوی و ئادهمیزاد
دهخاته پهنايه كترهوه، وه کوو دهفهرموی ﴿خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ الْكَبْرَ مِنْ
خَلْقِ النَّاسِ﴾ (غافر/ ۵۷) ههروهها قورئان چهند جارێك ئاماژه به حموت
ته به قهی ئاسمان دهكا دهفهرموی: ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَمِنْ الْأَرْضِ
مِثْلَهُنَّ، يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ، لَتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾
(الطلاق/ ۱۲).

﴿وَمَا كُنَّا عَنْ الْخَلْقِ غَافِلِينَ﴾ ئیمه له دروستكراوانی خۆمان بێ ناگانین و
پاش گوێيان ناخهین، هه چي بوونهوه ههیه به ئاسمانه كانیشهوه له ژێر
چاودیری ئیمه دایه و ئیمه پارێزگاریان دهكین و دهزانين چييان تیدا پروو دهدا،

﴿وانا على ذهاب به لقادرون﴾ ئەگەر بمانەيى ئىش ئاۋەي كەسەرچاۋەي
ژىيانى خۇتان و ئاژەل و كشت و كالتانە لىتتانى بىستىننەۋە ژىر خاكى بىكەين،
ويستى خۇمان دەھىننەدى و ئاۋتان لى دەشپىرنەۋە، چۇن ئاۋاناي باراندانمان
ھەيە ئاۋاش دەتۋانين لىتتانى ھون بىكەين، بەلكو دەتۋانين بىكەين
بەخوتۋاۋكى تال و ھىچ سوۋدى لى ۋەرنەگرن، نەبۇ خواردنەۋە، نەبۇ ئاۋدېرى،
خۇ ئەگەر بمانەيى ھەر نايبارىتېن و بى ئاۋتان دەكەين، خۇتان و ئاژەل و
كشتو كالتان بەھۋى بى ئاۋى لەناۋى دەبەين. ئەگەر بىشمانەيى ئاۋەكە لەسەر
پۇي زەۋى رايىدەگرن ناهىلېن بېچىتە ئاۋ زەۋىيەۋە، ۋەلى بەلۇطف و رەھمەتى
خۇمان ئاۋى بارانەكە لەزەۋى دا پەزمەندە دەكەين و لەعەمباراۋى سۈشتى دا
ھەلپدەگرن بۇ ئەۋەي لەكاتى پىۋىست دا سوۋدى لى ۋەربىگرن، كشت و كال و
ئاژەلەكانتتانى پى ئاۋ بەدەن و پىۋىستىياتى خۇتتانى لى داين بىكەن.

﴿فانشأنا لكم به جنات من نخيل وأعناب﴾ ئىمە بىم ئاۋەي لەناسمانەۋە
دەينىرېنە خوار چەند باغ و دارۋرەكى جيا جيا، چەند بىم و بىوم و مېۋەھات
ۋەدى دەھىنن. نزارو سەۋزايى جوان و رازاۋە پەيدا دەكەين: كەھەندى لەو دارو
درەختانە بۇ نمۇنە دارى خورماۋ دارى مېۋە: كە دوۋدارى بىمردارى گرنىگن.
﴿لكم فيها فواكه كثيرة ومنها تأكلون﴾ بۇ ئىۋە ھەيە لەو باغ و دارو
درەختانەدا مېۋەي زۆرۈ زەبەندە لەھەموو جۆرىك؛ ۋىراي خورماۋ تىرى، ئىۋە
لەو درەختانە، دەۋانن و سەيرى مېۋەجاتيان دەكەن لى ى دەخۇن!

﴿وشجرة تخرج من طور سيناء تنبت بالدهن وصبغ للأكليم﴾
ھەرۋەھا بۇ ئىۋەمان رەخساندەۋە دارى زەيتۇن: كەلە كىۋى (طۇور) رواۋە
لەئاۋى ژىر زەۋى ئاۋ دەخواتەۋە. لەئەۋ درەختانەيە كەزۆرتىن سوۋدى ھەيە،
بىمەكەي رۇنى لى دەگىرى يان بەشىۋەي جيا جيا دەكرىتە خۇراكى ئادەمىزادو
پىخۇر، ھەرۋا سوۋد لە خودى دارەكە دەينىلرى بەزۆرى لەۋلاتى عەرەب دا

دهروئ بهتایبهتی لهلای ((رادی موقهدهس)) کهله قورئان دا ناوی هاتوه. بۆیه لیژدها بهتایبهتی ناوی هیناوه.

نیمام نهحهدهلهتهبو ئوسهید: مالیکی کوری رهبیعهی (الساعدی الانصاری) یهوه ریوایهت دهکا دهفرموی پیغهمبر ﷺ فرموی: ((کلوا الزيت واذعنوا به، فانه من شجرة مباركة)) ههروهها تیرمیزی لهتیمامی عومهرهوه نهم فرمودهیهی ریوایهت کردوه.

نیشانیهکی تر لهپهحهت و بهزهیی خودا رام بوونی ئاژده له بۆ ئیوه دهفرموی: ﴿وان لكم فی الأنعام لعبرة﴾ بیگومان بۆ ئیوهی ئادهمیزاد لهدروستکردن و پامکردنی حوشترو رهشه و لاخو مهرو بزنی و سوود بهخشینیان بۆ ئیوه پهندو نامۆزگاری ههیه، سودبینیتان لهو ئاژده لانه نیعمهتیکه لهسهه ئیوه شیایو شوکزو سوپاسه، دهشی بیکنه بهلگه لهسهه دهسهلات و بهتوانایی خودا بهوه: کهخوینی پهیدا بوولهخۆراکیان دهبیته شیریکی صافی بی غهشو گواراو تمغذیهی جهستهتان دهکا، پهندو ئاکۆزگاری تیدایه بۆ کهسیک بهدلتیکی کراوه ههستیکی بهناگاوه تییان بفکری، بهفام و ژیرییهوه لییان پروانی لهحیکمهت و دانایی پهروهگار ورد بیتهوه.

ههلبهته سوود و قانزاجی نهو ئاژده لانه زۆرو زهههههه بهلام لیژدها چواریانی باس کردن.

۱- ﴿نسقیکم مما فی بطونھا﴾ واته: لهو شیرهی نهوان دهخۆنهوه کهلهنیوان خۆراکی ناو کهرش و خوین دا دیته دهروه ماست و پهنیرو کههرو شتی تری لی دروست دهکن.

۲- ﴿ولکم فیها منافع کثیره﴾ واته: سوود لهخوری و موو مهروهو کولک و بهرگنیان دهبیندری، پۆشاک و راخهرو پیخهفیان لی دروست دهکن.

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئادهمیزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدا یه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شوینیکی تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ر دوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

چیرۆکی ھەژدەتی نوح ﷺ

وَلَقَدْ

أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَنْقُورِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ
 غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٣﴾ فَقَالَ الْمَلَأُوا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَذَا
 إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَفْضَلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ
 مَلَائِكَةً مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا
 رَجُلٌ بِهِ جَنَّةٌ مَثَرَتِصُوا بِهِ حَقٌّ حِينَ ﴿٢٥﴾ قَالَ رَبِّ أَنْصُرْنِي
 بِمَا كَذَّبُونِ ﴿٢٦﴾ فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعْ الْفُلَ يَا عَيْنُنَا
 وَوَحَيْنَا فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُورُ فَاسْلُفْ فِيهَا مِنْ
 كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ
 مِنْهُمْ وَلَا تُخَاطِبُنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ ﴿٢٧﴾
 فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلِكِ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بَحَثَنَا
 مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٨﴾ وَقُلْ رَبِّ أُنْزِلْنِي مُنزَلًا مُبَارَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ
 الْمُنْزِلِينَ ﴿٢٩﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ وَإِنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ ﴿٣٠﴾

هه لته به یوه هدی نهم کۆمه لته نایه ته به هی پێشه وه له سه ر رییازی
 پهیره و کردوی قورئانه: که زۆرجار به سه رهات و چیرۆکی پێغه مبه ران دوا
 به دوا ی غایش کردنی به لگهی یه کتا په رستی و زیندو بوونه وه راده نوینی و
 ده یانه یینی، مه به ستیشی ده ستیشان کردنی کوفران و سپله یی ئاده میزاده
 به رامبه ر نیعه ته کانی خوداو سه ره نجام گیرۆده بوونیان به عه زابی سه ختی
 پهروه رگار له تۆله ی سه ره په قی و سه ره پێچیه کردنی په یامی پیروزی فرۆستاده کان.
 نه وه تا دوا نه وه ی به لگهی تاک و ته نهایی خودای هیئانه وه دروست کردنی
 ئاده میزاد و ئاوه ل و وه ک و به دیه یینی ئاسمانه کان و زهوی کردن به نیشانه ی
 تاک و ته نهایی و به ده سه لات و دانایی پهروه رگار، نه جار چهند هه لۆسته یکی
 گه ل و نه وه بی پروا کانی رابوردو: که ده ق ده شو به یینه هه لۆسته ی کافره کانی
 مه که غایش ده کا؟ پێنج چیرۆکی نه و پێغه مبه رانه له گه ل نه وه کانیا ن دا
 ریز ده کا و ده یانگیر پته وه ده فه رموی: ﴿وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰی قَوْمِهٖ
 بَيِّنَاتٍ مِّنْ اَمْرِ رَبِّهِمْ اَنِ اعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ ۚ وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ ۚ
 اِنَّكَ اَنْتَ الْبَصِيصُ﴾ کرده پێغه مبه رو ره وان ه مان کرد بو سه ر
 گه له که ی، نه ویش بانگه وازی کردن بو ئیمانیه یان ﴿فَقَالَ: يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ
 مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرِهٖ﴾ پێ ی گوته: نه ی گه ل و نه وه که م! عیبا ده تی خودا
 بکه ن، جگه له نه و که س خودای ئیوه نیه، پێ ی گوته: ﴿اَفَلَا تَتَّقُونَ؟﴾ نه ری
 نه وه بوچی له سه ره نجامی هاوه ل دانان و بته په رستی ناترسن، به چ عه قل و بیریک
 ئیوه هاوه ل بو خودا داده نیی؟ عیبا ده تی خودا بکه ن و جگه له نه و خودای ترتان
 نیه: وشه یه کی حه ق و بوونه وه به و حه ق و وه ستا وه هه موو شتیکی نا و نهم
 گه ردونه گه واهی نه و راستی یه یه. نه دی ئیوه چۆن له نینکاری کردنی نه و
 حه قیقه ته ناترسن؟ چۆن هه ست نا که ن به وه: که نه و نینکاری کردنه تان
 ده ستدریژی کردنه بو سه ر حه قیقه تیکی ناشکرا و نومایان؟ نایا نازانن
 نینکاری کردنی نه و حه ق و ده تانکاته شیای عه زابیکی بی ئامان!!

به لام پياو ماقولانى گه له كهى له ناوه پرۆكى تهه په يامه ناكۆلنه وه، بير له راستى و دروستى تهه وشه حقه ناكه نه وه، ناروان بۆ به لگمو نيشانه كانى له بوونه وه ردا، لهو بيره تهسكهى خويان ده رناچن و نايانه وى ده رچن، له جياتى تهه وى بير له به ده يته نه رى بوونه وه بكه نه وه بپروانه به لگمو نيشانه كانى، تهه حه قيقه ته ره هايه پاشگوى ده خه ن و واز له ليكۆلينه وه لى ورد بوونه وه به ده يته نه ر ديتن، كه سايه تى هه زه رته نوح عليه السلام ده خه نه بهر باسو ليكۆلينه وه، قسه له خودى خوى ده كه ن!!! تهه تا: ﴿فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ﴾ ريش سپى و پياو ماقوله كانى گه له كهى؛ تهه انهى كافرو مو شريك بوون، وتيان: ﴿ما هذا الا بشر مثلكم﴾ نوح ناده ميزاد يكه وه كوو ئيه وه له وه زياتر هيجى تر نيه! كابرايه كه خۆسه پيتنه رو ﴿يريد ان يتفضل عليكم﴾ ده يه وى: خوى بكاته گه وه كار به ده سته ئيه وه ناغا يه تيتان به سه ره وه بكا.

بۆ تهه خۆسه پانندن و ناغا يه تيكر نه لافى پيغه مبه ريتى لى ده داو ده يه وى له م ريگايه وه تهه مه به سته تا يبه تيه ي خوى وه ده سته بيتى! نه گينا خۆ تهو چ زيده زانيارى و ره وشتى تا يبه تى و ميزه يه كى به سه ر ئيه وه نيه، ده ي كه وابى چۆن زيده له ئيه وه تهه ده بيته پيغه مبه رو په يامى بۆ دى؟؟!

سه يره تهه وان له م گوشه نيگا ته نگه به ره وه ده يان پروانه تهه په يامه گه وه تهه حه قيقه ته مو طلقه . ناماده باشى تهه و يان تيدا نه بوو سه وشتى په يامى هه زه رته نوح عليه السلام بناسن و حه قيقه ته كهى بزائن. تهه وان به هه موو عه قل و هۆشى خويان بانگه وازى تهه پيغه مبه ريه ان له وه دا كورت هه ليتنا بوو: كه ده يه وى خويان به سه ردا به سه بيتى! به مهش ريتى ناده ميزاد يبه تى خويان و هه موو ناده ميزادانى تريان شكاند، ريت ليتناني خوداى بوونه وه بۆ تهه جينسه ره ت ده كه نه وه، پيتان سه يره پيغه مبه رى ناده ميزاد ناده ميزاد بى.

وتيان: ﴿ولو شاء الله لانزل ملائكة﴾ خۆ ته گه ر خودا بيو يستايه پيغه مبه ر بنيرى فريشته ي ده نار نه خواري و تهه ته ركهى ده خسته سه ر

دوژمنانی دا ئافرهتی دیلېش له همدولا پيدا ده بوون، تهوانيش به گوږه ی تهو
ياسا جيهانی يه ی تهو روژگار ه موركی كوښلايه تيان پتوه دانراو ده کرانه
تهمهته، هر به گوږه ی تهو ياسايه نه ده کړا تهو ئافره ته كوښلانه بڼه ريزی
ئافره ته سهر به سته کانو پله ی هاوسه ريتيان بدرتتې، بويه ئيسلام به شيوه ی
مولکيهت بؤ خاوه نه کانينانی به پرهوا زانيوه له زه تيان لی وه ربگرن. به لام
له هه مان کات دا ئيسلام هه ولی داوه له ژماره ی کويله کم بکاته وهو ئازاد
بکړين وهوای نازادی هه لمژن، هه ولی دا سهر چاوه ی به کويله کردن ته سک و
که کم بکاته وه، به لام بواره کانی نازاد کردنی زورو هه مه جوړو فراوان کردن روژ
به روژ له کوښلاي ئيسلامی دا کويله له کم بوون دا بوون، نازاد کردنی کويله
له ئيسلام دا بيهو قهر بهو کړنه وه ی زور که مو کوړی له عبادت داو
سرینه وه ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی
جگہ له خیزانی حه لائی ماره کراوی خووی و مولکولیه مین تاره زوی دابین بکا
کاریکی نارہوا ده کاو ده چیتہ جغزی حه رامہ وه. ده ستریزی ده کاتہ سہر
نامووسی کہ سیٽک به مارہ کردن حه لائی نہ کردوہ، دل و دہروونی تووشی فساد
دہبی، چونکہ ہست ده کا له پاوانی نارہوا ده لہوہری، فسادی خیزان پھیدا
دہبی، ضہمانو نارامی نامینئی، کوہ لگا تووشی فساد دہبی، چونکہ
گورگہ کانی نہو کوہ لگایہ لیروہ لہوی پہ لاماری نیچیری خویان دہدہ نو
تہ عہدا لہو لہو ده کهن! نایینی نیسلامیش ہہ موو ہہ لو تہ قہ لالیہ کی بو
نہوہیہ نہم جوہرہ فسادانہ قہ لاچو بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

چاودیری نیمه‌دا کهشتی دروست بکا، به‌گویره‌ی نیگا و سروشی نیمه‌هه‌لس و کهوت بکا.

﴿فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا، وَفَارَ التُّورُ فَاسْلُكْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَئِينَ اثْنَيْنِ، وَاهْلِكِ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ﴾ جا که کاتی بریاری نیمه‌ به‌له‌ناویردنیان هات و ناو له‌زه‌وی هه‌لقولا، یان ناو له‌ته‌ندوری نانکردن - که‌شوتنی ناگرو بلیسنه‌یه - هه‌لقولا؛ نموه‌ تو دس به‌کار به؛ له‌هه‌موو نیرو مییه‌ک دوانه‌به‌ک بخه‌ره‌ ناو که‌شتیه‌که‌وه، له‌هه‌موو ره‌که‌زو جوړیکسی گیانه‌به‌ران نیرو مییه‌ک هه‌لبگره، هه‌روه‌ها مندالو کسرو کاری خوشت بخه‌ره‌ ناوی، یان هه‌موو نه‌وانه‌ی نیمانیان پیت هیناوه‌ بیاخه‌ره‌ ناو که‌شتیه‌که‌وه، جگه‌ له‌وانه‌ی نیمانیان پی نه‌هیناوی و بریاری نیمه‌ به‌له‌ناوچوونیان ده‌رچووه. وه‌کوو که‌نعانی کوړی و دایکی که‌نعان، نه‌وانه‌ له‌پیری له‌ناو پراوه‌کانن.

په‌وره‌دگار فهرمانی به‌حه‌زه‌تی نوح کرد؛ که‌که‌شتی دروست بکا، به‌ده‌ستی خو، چونکه‌ پتوسته‌ ئاد همیزان خوکاری ماددی ده‌سته‌به‌ر بکا و هه‌موو توانای خو بخاته‌ گم بۆ نموه‌ی شیاری یارمه‌تیدانی خدا بی، داب و ندریتی خدا واهاتووه‌ یارمه‌تی نه‌وانه‌ ئادا خوین پالتی لی بده‌نه‌وه‌و خوین بلیسنه‌وه‌و چاوه‌روانی یارمه‌تی خودابن، بۆ خوین هیچیان له‌ده‌ست نه‌یه‌و هیچ نه‌گفت!

په‌وره‌دگار وای بریارداوه؛ که‌حه‌زه‌تی نوح ^{عليه السلام} بپشه‌ باوکی دووه‌می ئاده‌میزاد، هه‌لینا که‌ هوکاره‌ مادیه‌کان ده‌سته‌به‌ر بکا و توانای خو بی به‌کار بیینی و یارمه‌تی خداش به‌رچاو بگری و داوی کومه‌کی و یارمه‌تی لی بکا. نیشانه‌ی ده‌ستپیکردنی هاتنی توفان و پاکسازی کردنی نه‌وانه‌ی دل ره‌ق و سه‌ره‌پچی کارو بی پروان به‌وه‌ بۆ دانا: که‌هه‌رکاتی ته‌ندوری نانکردن: که‌به‌رواله‌ت شوتنی ناگره‌ ناوی لی هه‌لقولا، خیرا له‌خو بکه‌وی و تووی زیان

بخاته ناو کهشتی رزگار بوونهوه، له‌هموو جوړیک له‌ه‌یوان و خشوک و بالتدو و روهک، نپرو مپیهک بخاته ناو کهشتیه‌کهوه، چه‌ندیکې بۆ ده‌کری و له‌به‌رده‌ست دان له‌وانه رزگاریان بکا، هه‌روه‌ها هه‌موو نه‌وانه‌ی نیمانیان پئی هیناوه له‌ته‌ک خۆی دا هه‌لیان بگری. جگه له‌وانه‌ی بریاری خۆدایان بۆ ده‌رچووه به‌له‌ناو‌بردنو فهوتان فه‌رمانی پئی کرد.

که‌به هپچ جوړیک هه‌ولتی رزگار کردنی سته‌مکاران نه‌دا ته‌نانه‌ت بانزیکترین که‌سیش بن‌بۆی. ده‌فه‌رموی: ﴿وَلَا تَجَادِلْ فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا اِنَّهُمْ مَغْرُقُونَ﴾ نه‌که‌ی ده‌ریاره‌ی نه‌وانه‌ی کافر سته‌مکارن موجداه‌لم له‌گه‌ل بکه‌ی؛ داوام لی بکه‌ی: که‌تۆفان نه‌یانگریته‌وه‌و رزگاریان بسپی. نه‌که‌ی نه‌و هه‌ول و ته‌قه‌لایه‌ بده‌ی! چونکه‌ بیتگومان نه‌وانه له‌پیری خنکاوانن، بریاره‌و دراوه، نه‌وانه ده‌خنکیتین!

نه‌جار په‌روه‌ردگار فه‌رمان به‌ هه‌زه‌تی نوح عليه السلام ده‌کا: که‌کاتی سواری که‌مپکه‌ بوون، خۆی و نه‌وانه‌ی له‌گه‌لیدا سوار بوون هه‌مدو ئه‌نای خودا بکه‌ن، ده‌فه‌رموی: ﴿فَاِذَا اسْتَوَيْتْ اَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلِّ فَقُلْ: الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ نَجَّانَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِيْنَ﴾ نه‌وکاته‌ی خۆت و نه‌وانه‌ی له‌گه‌لت دان له‌سه‌ر که‌شتیه‌که جیگیر بوون و دامه‌زران بلین: سوپاس و ستایش بۆ نه‌و خودایه‌ی ئیمه‌ی له‌ده‌ست گه‌لی سته‌مکار رزگار کرد، نه‌وانی فه‌وتاندو ئیمه‌ی به‌لوطف و که‌ره‌می خۆی رزگار کرد.

ئیب‌نوعه‌بباس عليه السلام ده‌فه‌رموی: نه‌و ئاده‌میزادانه‌ی له‌که‌شتیه‌که‌دا له‌گه‌ل نوح عليه السلام بوون هه‌شتا که‌س بوون: هه‌زه‌تی نوح عليه السلام خۆی و خیزانه‌که‌ی تری؛ جگه له‌وه‌ی له‌گه‌ل کپه‌که‌یدا به‌ر خنکان که‌وتن. سێ کورپیشی: سام و حام و یافث و سێ هاوسه‌ره‌کانیان و هه‌فتا و دوو که‌سی تر، هه‌موو ئاده‌میزاد دوابی له‌مانه‌ که‌وتوونه‌وه.

نه‌جار فه‌رمانی پئی کرد: که‌کاتی له‌که‌شتیه‌که‌ داده‌به‌زن له‌خودا بپاریته‌وه زی‌ئو نیشتمانیکې به‌نسپ بکا پر به‌ره‌که‌ت و پی‌و‌ز بی: ده‌فه‌رموی:

﴿وقل: ربی أنزلنی منزلاً مبارکاً وأنت خیر المنزلین﴾ لموكاتنه دا: كه له كهشتیه كه داده بهزی، بلی: به پیروزی دامبهزینو له شوینیکی پر پیت و بهر کهت نیشته جیم بکه خیر و خوشی تیدا بینم، تی یدا به سیمه وه، بیگومان تو باشترین دامه زینرو چاودترو پارێزگاری.

﴿ان في ذلك لآيات، وان كنا لمبتلین﴾ بیگومان لهه موو کارێکمان به گشتی و لهم جوړه نیشانمان دا به تایبه تی ((رزگار کردنی خاوهن باوه پان و له ناو بردنی سته مکاران)) به لگهی به هیرو راست همن له سهراستی په یامی پیغه مبه ران. نیمه بهرناوندنی نسهم به لگانمو به ناردنی پیغه مبه ران خه لکی به تاقی ده کهینه وه، واته: مامه لهی کهسانیک ده کهین له گهلتان که بیانه وی به تاقیتان بکه نه وه. چونکه تاقیکردنه وه بو که سیک ده بی که مه جهولی بو ناشکرا بی، دهی خو هیچ شتیک نیه له خودا نادیار بی. هه موو شتیک لای خودا ناشکراو غایانه.

یان ده گوتری: مانای به تاقیکردنه وه نه وه یه: خودا نه وهی له زانیاری خۆیدا چه سپاوه ده ری بخاو نیشانی ناده میزادی بنا.

جیروکی هه زه ته (هود) ه

﴿مُرْ أَشَانَا

مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنَا آخِرِينَ ﴿٣١﴾ فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾ وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِإِِقَاءِ الْآخِرَةِ وَأَتْرَفْنَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

دوژمنانی دا ئافرهتی دیلېش له همدولا پيدا ده بوون، تهوانيش به گوږه ی تهو
ياسا جيهانی يه ی تهو روژگار ه موركی كوښلايه تيان پتوه دانراو ده کرانه
تهمهته، هر به گوږه ی تهو ياسايه نه ده کرا تهو ئافره ته كوښلانه بښه ريزی
ئافره ته سهر به سته کان و پله ی هاوسه ريتيان بدرتتې، بويه ئيسلام به شيوه ی
مولکيهت بو خواونه کانيانی به پرهوا زانيوه له زه تيان لی وه ربگرن. به لام
له هه مان کات دا ئيسلام هه ولی داوه له ژماره ی کويله کم بکاته وه و نازاد
بکړين و هه وای نازادی هه لمژن، هه ولی دا سهر چاوه ی به کويله کردن ته سک و
که م بکاته وه، به لام بواره کانی نازاد کردنی زورو هه مه جوړو فراوان کردن و روژ
به روژ له کومه لگای ئيسلامی دا کويله له کم بوون دا بوون، نازاد کردنی کويله
له ئيسلام دا بيهو قهر بهو کردند وه ی زور که م و کورپی له عبادت داو
سرینه وه ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ ھم رکھ سیڱ بیهوی جڳھ لہ خیزانی ھل ٻائی مارہ کراوی خوی و مولکولیکہ مین ٺارہ وڙی دابین بکا کاریکی نارہوا دہ کاو دہ چیتہ جغزی ھرامہ وہ۔ دہ ستریز ی دہ کاتہ سہر نامووسی کھ سیڱ بہ مارہ کردن ھل ٻائی نہ کردوہ، دل و دہروونی تووشی فساد دہ بی، چونکہ ھست دہ کا لہ پاوانی نارہوا دہ لہوہ ری، فساد ی خیزان پھیدا دہ بی، ضہمان و نارامی نامین ی، کو مہ لگا تووشی فساد دہ بی، چونکہ گورگہ کانی ٺہو کو مہ لگایہ لیروہ لہوی پہ لاماری نیچیری خویان دہ دہنو تہ عدا لہو لہو دہ کھن! نایینی نیسلامیش ھہ موو ھل و تہ قہ لالیہ کی بو ٺہوہیہ ٺہم جوړہ فسادانہ قہ لاچو بکا۔

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

ههندی له موفه نسیرین پییان وایه تهه چیرۆکه چیرۆکی ههزرتی (صالح و ههمود) هه چونکه قهومی صالح عليه السلام پیغه مبهیری خۆیان به درۆ خسته وه به گرمه و صهیحه له ناو بران.

﴿ثم أنشأنا من بعدهم قوماً آخرين﴾ دواي له ناو بردنی گهلی نوح عليه السلام به تۆفان، گهلو نه تهوهیه کی ترمان دروست کرزنه وه کردمانن به جینشین و ناوه دانکه ره وهی زهوی، ﴿فأرسلنا فيهم رسولا منهم﴾ نه جار پیغه مبهیری کمان له خۆیان بۆ سه ر ناردن ﴿أن اعبدوا الله مالکم من الهه غیره﴾ بانگه وازی کردن بۆ ته وهی عیباد تهی خودا بکه نه و یه کتا په رستی ته نجام به دن، فه رمانی پی کردن: که ته نها به ندایه تی بۆ خودا بکه نه و که سی تر نه یه شیاوی په رستش بی، ته وانیش بانگه وازی به کیان ره تکرده وه، به درۆیان خسته وه، وتیان شویتت ناکه وین. نه جار ههزرتی هود عليه السلام پی ی گو تن ﴿أفلا تتقون﴾ ته ری ته وه بۆچی له عه زابی خودا ناترسن؟ بۆچی به روام پی ناکه نه؟ بۆ واز له بت په رستی ناهیتن؟ خو عیباد ته کردن هه ر بۆ خودا ده کری و هه رزاتی خودا شیاوی په رستش و عیباد ته بۆ کردنه و که سی تر شیاوی خودایه تی نه.

﴿وقال الملأ من قومه الذين كفروا وكذبوا بلقاء الآخرة﴾ پیاو ماقولان و ریش سپیانی گه له که ی: که ته م سی ره وشتانه یان تیدا بوون:

- ۱- کافر بوون به خودا و ئینکاری کردنی تاک و ته نهایی زاتی پاکی.
- ۲- کافر بوون به رۆژی قیامه ت و به درۆ زانیی حساب و لیکۆلینه وه.
- ۳- ﴿وأتلفناهم في الحیاة الدنیا﴾ ژیاغۆشی و دهسته به ر بوونی پیداو یستی ژیا نیان، نازو نیعه مه تمان به سه ردا رشت بوون هه تا له خۆیان بایی به بوون و ئینکاری نیعه مه ته کانی خودایان ده کرد.

به ئی: ته و پیاو ماقول و ریش سپیانه ی گه له که ی که ته م سی ره وشته ناشرینه یان هه بوون، وتیان: ﴿ما هذا الا بشر مثلكم﴾ ته م پیا وهی ناوی هود وه لافی پیغه مبه ریتی لی ده دا هه ر ئاده می زایدیکه وه کوو ئیه وه به س،

دوژمنانی دا ئافرهتی دیلېش له همدولا پيدا ده بوون، تهوانيش به گوږه ی تهو
ياسا جيهانی يه ی تهو روژگار ه موركی كوښلايه تيان پتوه دانراو ده کرانه
تهمهته، هر به گوږه ی تهو ياسايه نه ده کړا تهو ئافره ته كوښلانه بڼه ريزی
ئافره ته سهر به سته کانو پله ی هاوسه ريتيان بدرتتې، بويه ئيسلام به شيوه ی
مولکيه ت بؤ خاوه نه کانيانی به پرهوا زانيوه له زه تيان لی وه ربگرن. به لام
له هه مان کات دا ئيسلام هه ولی داوه له ژماره ی کويله کم بکاته وهو ئازاد
بکړين وهوای نازادی هه لمژن، هه ولی دا سهر چاوه ی به کويله کردن ته سک و
که کم بکاته وه، به لام بواره کانی نازاد کردنی زؤرو هه مه جوړو فراوان کردن روژ
به روژ له کوښلگای ئيسلامی دا کويله له کم بوون دا بوون، نازاد کردنی کويله
له ئيسلام دا بيهو قهر بهو کړنه وه ی زؤر که مو کوړیسی له عبادت داو
سرینه وه ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ ھم رکھ سیڱ بیهوی جڳھ لہ خیزانی ھل لائی مارہ کراوی خوی و مولکولیہ مین ٲارہ زوی دابین بکا کاریکی نارہوا دہ کاو دہ چیتہ جغزی ھرامہ وہ۔ دہ ستریزی دہ کاتہ سہر نامووسی کھ سیڱ بہ مارہ کردن ھل لائی نہ کردوہ، دل و دہرونی تووشی فساد دہبی، چونکہ ھست دہ کا لہ پاوانی نارہوا دہ لہوہری، فسادی خیزان پھیدا دہبی، ضہمان و نارامی نامینئ، کو مہ لگا تووشی فساد دہبی، چونکہ گورگہ کانی ٲہو کو مہ لگایہ لیروہ لہوی پہ لاماری نیچیری خویان دہ دہنو تہ عدا لہو لہو دہ کھن! نایینی ئیسلامیش ھہ موو ھل و تہ قہ لالیہ کی بو ٲہوہیہ ٲہم جوړہ فسادانہ قہ لاچو بکا۔

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

دریژه به ژیان ده دهین، ته مجار نمو هه نده مان ده مرین و هه ندیکه ترمان دینه
جینگه یان ﴿وما نحن بمبعوثین﴾ تیه تیه دوی مردن هه رگیزاو هه رگیز زیندو
نابینه وه. نه زیندو و بوونه وه هه تیه، نه حه شر هه یه و نه نه شر، نه به هه شت راسته و
نه دۆزه خ!

هه لیه ته کهسانیک: که بهم جوړه بیر بکه نه وه، بهو پیوهره مادیه ژیان
هه لیه نه گیتن، ناتوانن حیکمه ته گه وه کانی ژیان هه ست پی بکه ن، له کوی
ورد بینن نه وه یان هه یه بتوانن ناکامه کانی ژیان بزانش، هه رگیز ناگه نه نمو
ناسته پیا یان وایی ناکامی ژیان له سهر زهوی دهسته بهر نابیی، خپرو چاکه
هه رگیز ناتواندری له ژیانی دنیادا پاداشتی ته وای بدزیته وه. شهرو خراپه ش
هه روا، به لکوو پاداشی چاکه سزای خراب لهو دنیادا به ته وای ده دریتته وه:
که موسولمانانی خودا پیدا ده گه نه تۆیه لاکه ژیاغوشی و به به هه شتی بهرین
شاد ده بن و ترسی له ناو چون و پرانه وهی نازو نیعمه ته کانیان نامیتنی و کافرو
تاوانباره کانیان ده خرینه بنکی دۆزه خه وه ده به نه سووته مه نی دۆزه خ. ناله و
دنیادا له ناو نمو به هه شته خوش و دلگیر رازا وه دا ژیانی کامه رانی
دهسته بهر ده بی له ناو دۆزه خ دا سزای تاوانباران به ته وای وهرده گیریتته وه..
نه گینا نه گهر بو نمونه سته مکارو مله ورپکی بی به زه یی له دنیادا هه زاران
گوندو شارو شارو چکه ی خاپور کردن، به هه زاران ناده میزادی به ناحق کوشت و
بر کردن، ژیانی ناژله و په له وه ریش تال بکا، نه گهر بانه وی له ژیانی دنیادا
تۆله له نه م سته مکاره بستین چۆن تۆله ی لی ده ستیریتته وه؟ نه وپری نه وه یه
ته عزیبی بکه دین، نیعمه می بکه دین. ده ی نیعمه م کردن قهره وی تاوانی
کوشتنی ناده میزادیکه لهو ده یان هه زاره ی له ناوی بردون، نه ی تۆله ی نه وانه ی
تری چۆن لی بکه دینه وه، هه رده بی له ناو ناگری دۆزه خ دا تۆله ی نمو هه زاران
هه زار خه لکه داماره لهو سته مکاره مله وره بستیریتته وه.. کهسانیک: که وه
گه لی هود بیر بکه نه وه نه وه بیرو باوهریان بی، که ی مانای ژیان ده زانن؟ که ی

دهتوانن له قوناغه کانی سهره تای ژیانى ئاده میزاده وه به لگه بدۆزنه وه بۆ
ناکامی ژیان، کوا عه قلیان به وه ده شکى بزائن ئه وه هیژه ی ئاده میزادی به وه
قوناغانه دا تیپه پاندوه ناهیلای ئه وه ژیا نه به مردن کۆتایی بى!! به لکو وه ده بى
ئه وه ژیا نه بگاته چله پۆیه، گه ییشتنیش به وه ژیا نه ته نها و ته نها له قیامهت دا
دهسته بهر ده بى.

ئه وان بهم تانه وه ره خنه گرته شه نه وه ستان، به لکو وه تانه دیان
له پیغه مبه ریتیشی دا وه ودیان به درۆ هه لبه ست وه بوختانکه ره دایه قه له م وه پله م
پایه ی پیغه مبه ریتییان بى ره وه نه یینی. وتیان: ﴿ان هو الا رجل افترى على
الله کذباً وما نحن له بمؤمنین﴾ نه وه کو وه نه وه پیا وه ی ناوی هود وه دا وای
پیغه مبه ریتی ده کا باسی زیندو بو نه وه ده کا، ئیلا که هیه پیا ویکه به ده م
خودا شتی هه لبه ستوه وه به ناوی خودا وه درۆ بلا وده کاته وه، چی ده لای: له باره ی
پیغه مبه ریتی وه زیندو بو نه وه هیچی راست نیه و نیته پروای بى ناکه م!

ئیتیر پیغه مبه رى خودا لیان نا ئومید بو، زانی که به هیچ جوړى به پیر
بانگه وازی یه که وه نایه، هیچی تر به ده ستوه نه ما وه له وه به ولا وه: که په نا
به رى بۆلای خودای بالا ده ست وه دا وای کۆمه کی لى بکا، وه کو چۆن له وه پیتش
حه زه رته ی نوح عليه السلام هانای بۆ خودا بردو نه ویش به هانایه وه هات و رزگاری
کرد. به هه مان شی وه نوسلووبی نوح عليه السلام هاواری له پهر وه ردگار کردو
﴿قال: رب انصرنى بما کذبون﴾ وتی: خودایه! یارمه تيم بده، به سه ر
گه له که م دا سه رم به، به هۆی ئه وه وه ئه وان به درۆیان خسته مه وه،
بانگه وازییه که ی منیان ره تکرده وه، ئه وه ی سه رکی سه رشانه بو نه غامه دا،
ئیتیر هیچم به ده ستوه نه ما وه جگه له وه ی که هانا بۆ تۆ بیتم رزگارم بکه ی!

ئیتیر ئاله کاته دا: که ما وه ی پر یاردرا و بۆ ژیا نی ئه وه گه له ته وا و بو،
که سینکیان تیدا نه ما هیوا ی خیری لى بکری، په ره ردگار پارانه وه که ی لى
وه رگرت وه به هانایه وه هات، ﴿قال: عما قليل لیصبحن نادمین﴾ په ره ردگار

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانیش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌مؤرکی کؤیلايه‌تییان پتو ه‌ دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌م به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کرا ئه‌و ئافره‌ته کؤیلانه بېنه ریزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کان و پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتئ، بؤیه ئیسلام به‌شیوه‌ی
مولکيه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانیانی به‌رپه‌وا زانیوه له‌زه‌تیان لی وه‌ربگرن. به‌لام
له‌هه‌مان کات دا ئیسلام هه‌ولئ داوه له‌ژماره‌ی کؤیله که‌م بکاته‌وه‌و ئازاد
بکړئ و هه‌وای نازادی هه‌لمژن، هه‌ولئ دا سه‌رچاوه‌ی به‌کؤیله کردن ته‌سک و
که‌م بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی نازادکردنی زؤرو هه‌مه‌ جوړو فراوان کردن و روژ
به‌روژ له‌کؤمه‌لگای ئیسلامی دا کؤیله له‌که‌م بوون دا بوون، نازادکردنی کؤیله
له‌ئیسلام دا بېوه قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی زؤر که‌م و کوړیسی له‌ عبادت داو
سرینه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی
جگہ له خیزانی حه لائی ماره کراوی خووی و مولکولیه مین تاره زوی دابین بکا
کاریکی نارہوا ده کاو ده چیتہ جغزی حه رامه وه. ده ستریزی ده کاته سه
نامووسی که سیٽک به ماره کردن حه لائی نه کردوه، دل و دهروونی تووشی فساد
ده بی، چونکه ههست ده کا له پوانی نارہوا ده له وه ری، فسادی خیزان پهیدا
ده بی، ضه مان و نارامی نامینئ، کو مه لگا تووشی فساد ده بی، چونکه
گورگه کانی نه و کو مه لگایه لیرو له وی په لاماری نیچیری خویان ده ده و
ته عه دا له و له و ده کهن! نایینی نیسلامیش هه موو هه ل و ته قه لالیه کی بو
نه وه به نه م جوړه فسادانه قه لاچو بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

له کاتی دیاریکراو بۆ فەوتانیان پیش نه کهوتن و دوایش نه کهوتن، هەر گەلو نه تهوهیهک له کاتی خۆی دا له ناو چوو. ئەو کاتە دا ئاوا بوو بۆ بهیلاکچونیان به مەرجی ئیمان نه هیئانیان پاش و پیشی تیدا نه کرا!! کهوابی ئیوهیش نهی گەلو نه تهوهی پیغه مەبهری ئیسلام! په له له هاتنی عەزاب مه کهن، چونکه هه موو شتیك لای خودا به نه ندازه و ریزهیه، هه موو شتیك کاتی خۆی هه یه، له گەل کاتی هات پاش و پیش ناکا. وه کوو له شوینیکی تردا ده فەرموی: ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَقْدَمُونَ السَّاعَةَ وَلَا يَسْتَخْرُونَ﴾ (النمل/۶۱).

﴿ثم أرسلنا رسلنا تترى﴾ پاشان پیغه مبهرانی خۆمانا یهک به شوین یهک دا بۆ سەر ناردن، هەر پیغه مبهریک لهو پیغه مبهرا نه که ده هاته سەر گەله کهی بانگه وازی ده کردن بۆ خودا په رستی و وازهێنان له بته رستی. جا هه به وه ئیمانی هیئاوه هه به وه به گومرایی ماوه تهوه وه کوو له نایه تیکی تردا ده فەرموی: ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَبُوا الطَّاعُونَ، فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ، وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ﴾ (النحل/۶۱).

سهیره به درێژی میژوو ئەو گەلو نه تهوا نه ده لای لیکیان گێراوه تهوه ﴿كلما جاء أمة رسولها كذبوه﴾ هه کاتیک پیغه مبهریک له پیغه مبهرا نه هاتیه سەر گەله کهی و بانگه وازی کرد بن بۆ خودا په رستی و شه ریه ت یاسای خودای پێ راگه یاند بن، داوای لی کرد بن شوینی بکه ون، زور بهی زۆری ئەو گەلو نه تهوا نه پیغه مبهره کانیان به درۆ خستۆ تهوه، چاویان له نه تهوه کانی پیش خۆیان کردوه و رێبازی ئەوانیان ره چا و کردوه؛ نیتر په ره و رد گاریش داب و نه ریتی نه گۆری تیدا نه غجام دا ون، هەر که به درۆ خه ره وه کانیان به درۆ خسته وه خودا به پیتی داب و سو ون نه تی خۆی گرتو ونی و له ناوی بردون.

ده فەرموی: ﴿فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا﴾ هه ندیکمان به شوین هه ندیک تریان دا له ناو بردن، یهک به دوای یهک دا که لا چۆمان کردن، شوینه وارو پاشما وه یان

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانېش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌مؤرکی کؤیلايه‌تییان پتو ه‌ دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌م به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کرا ئه‌و ئافره‌ته کؤیلانه بېنه ريزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کان و پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتئ، بؤیه ئيسلام به‌شيوه‌ی
مولکيه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانیانی به‌رپه‌وا زانیوه له‌زه‌تیان لی وه‌ربگرن. به‌لام
له‌همان کات دا ئيسلام ه‌مولی داوه له‌ژماره‌ی کؤيله کم بکاته‌وه و ئازاد
بکړئ و ه‌ه‌وای نازادی ه‌لمژن، ه‌مولی دا سه‌رچاوه‌ی به‌کؤيله کردن ته‌سک و
که‌م بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی نازادکردنی زؤرو ه‌مه‌ جوړو فراوان کردن و روژ
به‌روژ له‌کؤمه‌لگای ئيسلامی دا کؤيله له‌که‌م بوون دا بوون، نازادکردنی کؤيله
له‌ئيسلام دا بېوه قهره‌بوکردنه‌وه‌ی زؤر که‌م و کوړی له عبادت داو
سرېنه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی
جگہ له خیزانی حه لائی ماره کراوی خووی و مولکولیه مین تاره زوی دابین بکا
کاریکی نارہوا ده کاو ده چیتہ جغزی حمرامہ وه. ده ستریزی ده کاتہ سہر
نامووسی کہ سیٽک به مارہ کردن حه لائی نہ کردوہ، دل و دہروونی تووشی فساد
دہبی، چونکہ ہست ده کا له پوانی نارہوا ده لہوہری، فسادی خیزان پھیدا
دہبی، ضہمانو نارامی نامینئ، کوہ لگا تووشی فساد دہبی، چونکہ
گورگہ کانی نہو کوہ لگاہ لیروہ لہوی پہ لاماری نیچیری خویان دہدہ نو
تہ عہدا لہو لہو ده کهن! نایینی نیسلامیش ہہموو ہہل و تہ قہ لالیہ کی بو
نہوہیہ نہم جوہرہ فسادانہ قہ لاچو بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانېش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌مؤرکی کؤیلايه‌تییان پتو ه‌ دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌م به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کرا ئه‌و ئافره‌ته کؤیلانه بېنه ريزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کانو پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتئ، بؤیه ئيسلام به‌شيوه‌ی
مولکيه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانیانی به‌رپه‌وا زانیوه له‌زه‌تیاں لی وه‌ربگرن. به‌لام
له‌هه‌مان کات دا ئيسلام هه‌ولئ داوه له‌ژماره‌ی کؤيله کم بکاته‌وه‌و ئازاد
بکړئ وه‌وای نازادی هه‌لمژن، هه‌ولئ دا سه‌رچاوه‌ی به‌کؤيله کردن ته‌سک و
که‌م بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی نازادکردنی زؤرو هه‌مه‌ جوړو فراوان کردن روژ
به‌روژ له‌کؤمه‌لگای ئيسلامی دا کؤيله له‌که‌م بوون دا بوون، نازادکردنی کؤيله
له‌ئيسلام دا بېوه قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی زؤر که‌م و کورپی له‌ عبادت داو
سرېنه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی
جگہ له خیزانی حەلالی مارە کراوی خووی و مولکولیە مین ئارەزووی دابین بکا
کاریکی ناپەوا دەکا و دەچیته جغزی حەرامەوہ. دەستدریژی دەکاتە سەر
نامووسی کەسیٽک بەمارە کردن حەلالی نەکردوہ، دل و دەروونی تووشی فساد
دەبی، چونکہ هەست دەکا لەپاوانی ناپەوا دەلەوەرێ، فەسادێ خیزان پەیدا
دەبی، ضەمان و ئارامی نامیٽی، کۆمەلگا تووشی فساد دەبی، چونکہ
گورگەکانی ئەو کۆمەلگایە لیڤرە لەوێ پەلاماری نیچیری خویان دەدەن و
تەعەدا لەم و لەو دەکەن! ئایینی ئیسلامیش هەموو هەل و تەقەللییەکی بۆ
ئەوہیە ئەم جۆرە فەسادانە قەلاچۆ بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

نیسرائیلیمان رزگار کرد.. تهورات: كه شه حكام و فرمان و جله و گیری و دیار كردنی هه لال و هه رمی تیدا بوو ناردمان یئو موسا، به لكوو نه ته وهی نیسرائیل هیدایهت نامیتر بن و یتگیای حق بگرته بهرو پایه ندی فرمان و جله و گیری به کانی بن. زانیارییه کانی فیتر بن و حوكمه کانی و هریگرن! وه كوو له شوینیکی تردا ده فرمانی: ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَىٰ بِصَافِرٍ لِلنَّاسِ، وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً، لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ (القصص/۴۳).

له مانای نهم نایه ته وه نیبنو كه شیر ده فرمانی: پاش ته وهی پهروه ردگار ته وراتی نازل كرد، تیت هر ههچ گهل و نه ته وهیه کی بنه پر نه كرده، به لكوو فرمانی به خاوهن باوه پران كرده: كه شه پر له گهل كافران دا بكن!

چیرۆکی هه زه تی عیساو خاتوو هه ریه می دایکی

وَجَعَلْنَا

ابن مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً وَآوَيْنَهُمَا إِلَىٰ رِبْوٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ

چیرۆکی هه زه تی عیساو دایکی له وه پیش له سوره تی (ال عمران) و سوره تی مه ریه دا به دورو درژیسی تیتیه ری لیته دا به کورتی و شه ری یی به گویره ی شوین و جیگا ناماژه ی بو ده کا، چونكه له راستی دا رودای پهیدا بوونی هه زه تی عیسا عليه السلام له خاتوو مه ریه به بی ته وهی پیاو توخنی كه وتبیت، به لگهیه کی به هیزه له سه ر به ده سه لاتی خوداو نیشانمی ته وهیه: پهروه ردگار چی بوی ده یكاو ههچی لی عاسی نابی.

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانیش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌مؤرکی کوږلاه‌تییان پتوه دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌م به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کرا ئه‌و ئافره‌ته کوږلانه بښه ريزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کانو پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتئ، بویه ئيسلام به‌شيوه‌ی
مولکيه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانیانی به‌رپه‌وا زانیوه له‌زه‌تیاں لی وه‌ربگرن. به‌لام
له‌همان کات دا ئيسلام ه‌مولی داوه له‌ژماره‌ی کوږله که‌م بکاته‌وه‌و ئازاد
بکړئو ه‌ه‌وای نازادی ه‌لمژن، ه‌مولی دا سه‌رچاوه‌ی به‌کوږله کردن ته‌سک‌و
که‌م بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی نازادکردنی زؤرو ه‌مه‌ه جوړو فراوان کردنو روژ
به‌روژ له‌کوږمه‌لگای ئيسلامی دا کوږله له‌که‌م بوون دا بوون، نازادکردنی کوږله
له‌ئيسلام دا بېوه قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی زؤر که‌م و کوږیسی له‌عباده‌ت داو
سرینه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ ھم رکھ سیڱ بیهوی جڳھ لہ خیزانی ھل ٻائی مارہ کراوی خوی و مولکولیکہ مین ٺارہ وڙی دابین بکا کاریکی نارہوا دہ کاو دہ چیتہ جغزی ھرامہ وہ۔ دہ ستریز ی دہ کاتہ سہر نامووسی کھ سیڱ بہ مارہ کردن ھل ٻائی نہ کردوہ، دل و دہروونی تووشی فساد دہ بی، چونکہ ھست دہ کا لہ پاوانی نارہوا دہ لہوہ ری، فساد ی خیزان پھیدا دہ بی، ضہمان و نارامی نامین ی، کو مہ لگا تووشی فساد دہ بی، چونکہ گورگہ کانی ٺہو کو مہ لگایہ لیروہ لہوی پھ لاماری نیچیری خویان دہ دہن و تہ عدا لہو لہو دہ کھن! نایینی نیسلامیش ھہ موو ھل و تہ قہ لالیہ کی بو ٺہوہیہ ٺہم جوړہ فسادانہ قہ لاچو بکا۔

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

شۈيئە لەۋلاتى مېيىر بوۋە. چۈنكى خاتۇ مەريەم عىساي كورې ﷺ بە زارۇكى بۇ ئەم شۈيئانە بردوۋە.

پەرۋەردگار ويستوويەتى ھەزەرەتى عىسا ﷺ ئامادە بكا بۇ پېغەمبەرايەتى، پەرۋەردە كردن بۇ پېغەمبەرىتى داخۋازى ئەمە بوۋ: كەپاريزگارى بكاو نازو نېمەتى خۇبى بەسەردا. بېرىش، واى رام بكا بتوانى ئەركى پېغەمبەرايەتى ھەلبىگىرى، بەشېكىش لەم نېمەتەنە ھەۋاندنەۋەى بوۋ لەشۈيئىكى سازگارو خۇش و پېرىت و بەرەكەت و خاۋەن مېۋەھات و كانىاۋى ھەلقۇلاۋ. بۇ ئەۋەى ژيانىكى سەبەرزانە بەسەر بەرى. ھۆى ئەم ھەۋاندنەۋەى ئەمە بوۋ: خاتۇ مەريەم كورە پچكۆلەكەى خۇى (عيسا) ھەلگرت و روى كرده ئەم شۈيئە بەرزە، دوانزە سال لەۋى مایەۋە، ۋەكۈۋ دەلئىن: ((يوسف النجار)) كە كورې مامى خاتۇ مەريەم بوۋ، ئەم لەگەلىان چوۋ، پاش ئەم ماۋەيەمۇ مردنى پاشاى ولات گەرانەۋە بۇ شۈيئى خۇيان.

ئەجار كەزغېرەى پېغەمبەران دەگاتە ئەم ئاستە، پەرۋەردگار خىطابى خۇى ئاراستەنى ھەمۇۋ گەل و ئەتەۋەكان دەكا، بەجۆرىك: كەۋا بزانى گەل و ئەتەۋەكان تىكرا بەكۆن و نۆۋە لەسارايەكى كاكى بەكاكى دا كۆ بوۋنەۋە لەيەك كات و شۈيئە دا خىطايىان ئاراستە دەكا، چۈنكى جوداۋازى شۈيئە كات لەبەردەم ئەم ھەقىقەتەدا كە ھەمۇۋيان تىيدا ھاۋبەشن و پىكىانەۋە دەبەستىتەۋە. نابنە كۆسپ و تەگەرە لەبەردەم ئاراستە كردنى خىطابى گشتى، ۋەكۈۋ لەئايەتەكانى دۋابى دا دەفەرمۇى.

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانېش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌مؤرکی کوږلاه‌تییان پتوه دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌م به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کړا ئه‌و ئافره‌ته کوږلانه بېنه ريزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کانو پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتي، بویه ئيسلام به‌شيوه‌ی
مولکيه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانیانی به‌رپه‌وا زانیوه له‌زه‌تیاں لی وه‌ربگرڼ. به‌لام
له‌همان کات دا ئيسلام ه‌مولی داوه له‌ژماره‌ی کوږله کم بکاته‌وه‌و ئازاد
بکړيڼو ه‌ه‌وای نازادی ه‌لمژن، ه‌مولی دا سه‌رچاوه‌ی به‌کوږله کردن ته‌سک‌و
که‌م بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی نازادکردنی زؤرو ه‌مه‌ جوړو فراوان کردنو روژ
به‌روژ له‌کوږمه‌لگای ئيسلامی دا کوږله له‌کم بوون دا بوون، نازادکردنی کوږله
له‌ئيسلام دا بېوه قهره‌بوکړنه‌وه‌ی زؤر که‌م و کوږیسی له‌ عبادت داو
سرېنه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ ھم رکھ سیڱ بیهوی جڳھ لہ خیزانی ھل لائی مارہ کراوی خوی و مولکولیہ مین ٲارہ زوی دابین بکا کاریکی نارہوا دہ کاو دہ چیتہ جغزی ھرامہ وہ۔ دہ ستریزی دہ کاتہ سہر نامووسی کھ سیڱ بہ مارہ کردن ھل لائی نہ کردوہ، دل و دہروونی تووشی فساد دہبی، چونکہ ھست دہ کا لہ پاوانی نارہوا دہ لہوہری، فسادی خیزان پھیدا دہبی، ضہمانو نارامی نامینئ، کو مہ لگا تووشی فساد دہبی، چونکہ گورگہ کانی ٲہو کو مہ لگایہ لیروہ لہوی پہ لاماری نیچیری خویان دہ دہنو تہ عدا لہو لہو دہ کھن! نایینی ئیسلامیش ھہ موو ھل و تہ قہ لالیہ کی بو ٲہوہیہ ٲہم جوړہ فسادانہ قہ لاچو بکا۔

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌مانه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خواه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

بخۆن و بخۆنه وه مومار سهی سروشتی ئاده میزادییه تی خۆتان بکهن. خواردن و خواردنه وه به گشتی داخواییه کی سروشتی گیانه بهرانه، بزانه که خواردن و خواردنه وه له حه لال ئاده میزاد پاک ده کاته وه په یوهستی ده کا به عاله می بالا وه یارمه تی ده دا له سه ر خودا په رستی و به ندایه تی کردن به ته واوی.

﴿واعملوا صالحاً﴾ کرده ی باش نه نجام به دن، له پاساوی ره خساندن و حه لالکردنی ئه وه موو نازو نیعمه ته جوړاو جوړانه دا، شوکری په روه دگار بکهن، به کرده ی چاک سوپاسگوزاری خودا بن! ﴿انی بما تعملون علیم﴾ د دنیا بن من ناگاداری هه موو کارو کرده وه یه کتانه، هه چم لی هون نابیی و پاداشتان به گویره ی کرده وه کانتان ده ده مه وه.

هه لبه ته کارکردنیش پێویستییه کی سروشتی ئاده میزاده، ئاده میزاد به بی کارکردن ژیا نی بو به سه ر نابری، به لام کرده ی باش ئاده میزادی راستال له ی تر جیا ده کاته وه، یاساو مه به ستیک دینیت به ئاراهه بو یان په یوه ستیان ده کا به عاله می بالا وه.

بێگومان هه رگیز په روه دگار داوا ی نه کرده پێغه مبه ران واز له سروشتی ئاده میزادی خۆیان بێتن، به لکوو فره مان ی پێکردن که سروشتی ئاده میزادی خۆیان به ره ناسۆیه کی روناک به رز بکه نه وه. داوا ی لی کردن بینه پێشه نگ بو به رزکردنه وه ی سروشتی ئاده میزاد.

حه لال خواردن و هه ول دان بو که سببی حه لال یه کیکه له ره وشته تاییه تییه کانی موسولمانان، ئاده میزاد هه تا له خودا وه نزیک بی، ده بی حه لال خۆر تری. پێغه مبه ران له م باره وه پێشه وان و ده بی چاویان لی بکری، حه زره تی عیسا عليه السلام له به رووبوومی ته شی رێسی دایکی ده خوارد، حه زره تی داود عليه السلام زرئی دروست ده کردو بژیوی خۆی له زرئی کاری په یندا ده کرد!

له سه حیحی موسلیم دا فره مووده یه که هیه ده فره مو: ((وما من نبی الا رعی الغنم)) هه چ پێغه مبه ریک نه بووه شوانی نه کردبی، هاوه لان وتیان:

نایینهی به لگهی گونجانیانه له گهل به رهو پیشچوونی ژیری ناده میزادو دهسته بهر بوونی ژیانی به خته وهی بو ناده میزاد له دونیاو قیامت دا.

هه لبه ته پیری پیغه مبهرا ن پابه ندی نهم فەرمان و جله و گیزیانه بوون و به موو لایان نه داو به ته واوی نه رکی سهرشانی خویشان نه نجام دا ﴿فقطعوا امرهم بینهم زبوا کل حزب بما لدیهم فرحون﴾ به لام شوینکه وتوانی نهو پیغه مبهرا نه بهرنامه ی نایینه که ی خویشان تیک ذا، خیلاف و کیشه یان تیدا پهیدا کرد، بهر بوچونی دژبه یه کیان تیدا هینانه کایه وه. بوونه گرۆ گرۆ و تاقم تاقم. هه کۆمه لهو پارچه یه کیان لی پچیری، نه جار هه تاقمه بهو پارچه نایینه ی بو خۆی پچریوه دلخۆشه و پی ی وایه: هه نهو له سه رهقه وه هه ره پوهانی نهو نایینه ی نهو په پیره و ده کا هیدایه تدراون و نهوانی دی گومران!!

تهعبیره قورتانییه که دیمه نی کیشه و نیزاعی نیوان خاوه ن نایینه کانی له شیوه یه کی هیسینی سامناک دا رانواندوه، نایینی حهق و راستی به پارچه قوماشیکی جوان و بی عهیب شوبهاندوه، نیتر حیزب و تاقم و گرۆه کان له ناکامی کی بهرکی نیزاعیانوه به گژیه کدا چون، هه ریه که یان په لاماری سوچیکی قوماشه که ی داوه و بۆلای خۆی تی ی نووساوه و قوماش پارچه پارچه بووه و هه تاقمه و تیتۆلێکی به دهسته وه هاتوه و پی ی دلخۆشه، واده زانی هه نهو نهو باشه و نهوه ی به دهسته تاقمه کانی تره وه یه به که لکی هیچ نایه.

نه مه ره خنه و ده مکردنی لیک دابرا ن و پارچه پارچه بوونی کۆمه له، سه رزنه نشت و لۆمه کردنیانه بۆیه دوا به دوا ی نهوه: په ره وردگار هه ره شه یان لی ده کا و ده فهرموی: ﴿فذرهم فی غمرهم حتی حین﴾ نهی موحه ممه! وازیان لی بیننه با له ناو گومرایی خویشان دابن تاسردن یه خه یان پی ده گری، ده مرن یا ده کوژرین، یان نیشانه و پی شه تای عه زابیان بو دی. وه کوو نه نایه تیکی تر دا ده فهرموی: ﴿فمهل الکافرین أمهلهم رویدا﴾ (الطارق/۱۷) یان ده فهرموی: ﴿ذرهم یا کلو ا ویتمتعوا، ویلهم الأمل، فسوف یعلمون﴾ (الحجر/۳).

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانېش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌مؤرکی کؤیلايه‌تییان پتو ه‌ دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌م به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کرا ئه‌و ئافره‌ته کؤیلانه بېنه ريزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کان و پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتئ، بؤیه ئيسلام به‌شيوه‌ی
مولکيه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانیانی به‌رپه‌وا زانیوه له‌زه‌تیاں لی وه‌ربگرن. به‌لام
له‌هه‌مان کات دا ئيسلام هه‌ولئ داوه له‌ژماره‌ی کؤيله کم بکاته‌وه و ئازاد
بکړئ و هه‌وای ئازادی هه‌لمژن، هه‌ولئ دا سه‌رچاوه‌ی به‌کؤيله کردن ته‌سک و
که‌م بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی ئازادکردنی زؤرو هه‌مه جؤرو فراوان کردن و روژ
به‌روژ له‌کؤمه‌لگای ئيسلامی دا کؤيله له‌که‌م بوون دا بوون، ئازادکردنی کؤيله
له‌ئيسلام دا بېوه قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی زؤر که‌م و کورپی له‌ عبادت داو
سرېنه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ ھم رکھ سیڱ بیهوی جڳھ لہ خیزانی ھل لائی مارہ کراوی خوی و مولکولیکہ مین تارہ زوی دابین بکا کاریکی نارہوا دہ کاو دہ چیتہ جغزی ھرامہ وہ۔ دہ ستریزی دہ کاتہ سہر نامووسی کھ سیڱ بہ مارہ کردن ھل لائی نہ کردوہ، دل و دہروونی تووشی فساد دہبی، چونکہ ھست دہکا لہ پاوانی نارہوا دہ لہوہری، فسادی خیزان پھیدا دہبی، ضہمان و نارامی نامینئ، کو مہ لگا تووشی فساد دہبی، چونکہ گورگہ کانی تہو کو مہ لگایہ لیروہ لہوی پہ لاماری نیچیری خویان دہ دہنو تہ عدا لہو لہو دہ کھن! نایینی نیسلامیش ھہ موو ھل و تہ قہ لالیہ کی بو تہوہیہ تہم جوڑہ فسادانہ قہ لاچو بکا۔

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

تییینی: نمو تهفرههههه پارچه پارچه بوونهی قورئان ناماژهی پی کردوهو موسولمانانی لی ترساندوه، نمو جوداوازیو تهفرههههه پهیدا بوونهیه: که له بنه مای ناین دا پویدا، نهک لهوهی لهفروعو نه حکامه جوزئییه شهرعییه کان دا پهیدا دهیی، جوداوازیو راجیایی لهو بووارانه دا نیشانهی پیشکوتنو گهشه کردنی بیرو بۆچوونه، فره راییی له حوکمه عه مه لییه فهرعییه کان دا رهجهتهو کار ئاسانییه بۆ کۆمه لگا. قورئان دهفرموی: ﴿لَکُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شَرْعَةً وَمِنْهَا جَا﴾ (المائدة/ ۴۸) جوداوازیو راجیایی له بنه مای ناین دا ههرهشی لی کراوه بهتاوان داده نری.

پیغه مبهه ۱۱ له فرمودهیه کی سهحیحو چهسپاوی دا دهفرموی: ((افترقت امة اليهود علی احدى وسبعین فرقة كلها فی النار الا واحدة، وافترقت امة عیسی او النصراری علی اثنتین وسبعین فرقة كلها فی النار الا واحدة، وستفترق امتی علی ثلاث وسبعین فرقة: كلها فی النار الا واحدة، قیل من هم یارسول الله: قال: هم ما انا علیه واصحابی)) له فرمودهیه کی تر دا دهفرموی: ((الا ان من قبلکم من اهل الکتاب افترقوا علی ثنتین وسبعین ملة، وان هذه الامة ستفترق علی ثلاث وسبعین ثنتان وسبعون فی النار وواحدة فی الجنة وهی الجماعة)) هه لبهته هه رکسهی سیرهتی پیغه مبهه هه لانی بخوئیتهوه، بۆی دهرده کهوی نهم ناینه چۆن دامه زراو گهشهی کردو پهری ساند، بۆی دهرده کهوی موسولمانان تا یهک عه قیدهو بیرو باوه بپوون چ شان وشه وکتو شکۆمه ندیه کییان هه بوو، چۆن زوریهی جیهانیان رزگار کردو برایشه تیو مرو فایه تیان تیدا چه سپاند، عه داله تکاریو نازادیان تیدا بلاو کردهوه. به لام وهندهی پی نه چوو دوژمنانی ناین کهوتنه خۆ بۆ بهرگرتن لهو نوورو روناکییهی: کهروژ بهروژ پهری دهسه ندو زیاتر گهشهی ده کرد، ئیتر تۆوی دووبه ره کیو چه ند بهره کییان له ناو جیهانی نیسلامی دا چاندو نیزاعو کیشهو دژایه تی کهوته ریزی موسولمانانهوه، چهنده گروپو تاقم و حیزبو تیهفهو ریباز دروست بوون، کۆمه لگای پتهوی موسولمانان لهم رینگاوه زه فهری پی

برا، کنهی لی کرا، حالیان بهم حاله گهییشت: که نه مپوژ جیگای بهزهیی پیدایا
هاتنهوهینو ههسوودیما پئی نابری!

شایانی باسه فیرقهو گروپو تاقمهکانی جولکهو نهصارا جگه لهو تاکه
کۆمهلهیان: که له سهه عهقیده نهصلیه کهی خۆیان مابونهوه، فیرقهکانی دی
هه موویان کافرنو فریان به سهه نایینهوه نه ماوه، چونکه فیرقهو تاقمهکانی
نه تهوهی ئیسرائیل که بههروالهت شوینکه وتووی هه زههتی موسا عليه السلام بوون
پروایان نه بهه به پیغه مبهرایهتی عیساو هه زههتی موحه مهه دروودی خودایان
لی پئی.

تاقم و گروپهکانی سهه به نایینی عیسا پروایان به پیغه مبهرایهتی
هه زههتی موحه مهه نه بهه. هه رکه سیکیش برپای به راستی په یامی
پیغه مبهریک نه بئی به کافر حیسابه. به لام فیرقهو حیزهکانی ئومهتی ئیسلام
به موعتزه زیلهو ماتوریدی و نه شعهری و هه ابی و سه له فی و خه له فییهوه
به سووننی و شیعی یهوه هه موویان پروایان به (خوداو به فریشتهو نامه
ناسمانیه کان و پیغه مبهه ران و رۆژی قیامهت و قهزاو قهدهه) هه یه و نه هلی
قیبله، تاوانبارن له سهه نهو بیرو بۆچوون و بیدعه تانهی دایانه پناهوه.

فیرقهو تاقمه جیا جیاکانی ئومهتی ئیسلام قورئان پارێزگاری لی کردون و
به هۆی نهو نامه پیروژهوه به تهواوی له رێبازی نایینی خودا لایان نه داوه و
له دین ده رنه چون، هه بیرو بۆچوونیکیان داهیتا بئی به ته نویل پینه و په پڕۆیان
کرده، له گه ل قورئانه که دا ریکیان خستوه، به لکوو زوریه ی حیزب و گروپه کان
له ناکامی لی کۆلینهوه و توژینهوه له قورئان بیرو بۆچوونیکیان له لا گه لاله
بووه و به خه یالی خۆیان نهوه راسته و شوینی که وتوون.

پێویسته ناماژه بهوهش بکهین ئهو حیزبو گرۆپه ناتایینیانهی لهروژگاری نه مپۆدا له جیهانی ئیسلامی دا سهریان هه لداوه به چکه موسوڵمانان خۆیان تیفرتداون وه کوو حیزنه مارکسی و ماسۆنی و سوشیاله کان..... هتد ئهوانه په یوه ندییان به ئیسلامه وه نیه وه که سی به بیرو باوه په وه چو بێته ناویان به ئیسلام داناندی، حیسابی موسوڵمانی بۆ ناکری. چونکه ئیسلام بریتییه له پڕوا بون و په پیرهوی کردنی ئهو بهرنامهیهی هه زه تهی موحه محمد ﷺ هیناویه تی و ملکه چکردن بۆی له هه موو بواره کانی ژیان دا به سیاسی و کۆمه لایه تی و نابووری و ناشتی و جهنگیه وه، هه که سیك ئهو بره وایه ی لایهیدا بوو به کرده وهش سه لماندی ئه وه موسوڵمانه و له فیرقه ی ناجیه یه!

دهوشتی په له که ران بۆ چاکه کاری

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٥٧﴾ وَالَّذِينَ هُمْ
يَشَاءُ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٨﴾ وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾
وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ ﴿٦٠﴾
أُولَٰئِكَ يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ ﴿٦١﴾ وَلَا نُكَلِّفُ
نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

دواى ئه وهی پهروه دگار سه رزه نشتی ئهوانه ی کرد: که تایینی خۆیان پچر پچر کردوه، به شیوه ی هه ره شه کردن لییان فهرمووی: ﴿أَحْسِبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ مَالٍ وَبَنِينَ نَسَارِعَ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ؟ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ به شوێن ئه وه دا باسی

رهوشتى په له کاران ده کا بۆ ده سته بهر کردنى خىرو فهړ، چوار رهوشتى
سهره کى ريز ده کا بۆيان و ده فره موى:

۱- ﴿ان الذين هم من خشية ربهم مشفقون﴾ بىگومان نهوانه
هه ميشه له ترسى عه زابى خودا له سر طاعت و عيبادت بهر ده وامن..
ئاليره دا نه شىرى ئيمان دهرده كهوى، نهو هه سته ئيمانیه ناده ميزاد
هه لده نهى بهر ده وام بى له سر خودا په رستى و ترسى پاشه روژيشى هه بى،
چه نديك نهركى سهرشانى نه نجام بدا ترسى عه زابى خودا زياتر له دللى دا
جىگير ده بى.

نهو موسولمانانه له ترسى عه زابى خودا حه چينيان لى هه لده گيرى.
۲- ﴿والذين هم بآيات ربهم يؤمنون﴾ نهوانه بىرويان به نيشانه
كهونيه كان و نايه ته قورنانيه كان ههيه، بىروايه شك و گومان پوى تى نه كا.
نايه ته كهونيه كان بريتئين لهو به لگهو نيشانانه لى له ناو بوونه وهردا ده بيندريئ،
به تيفكرين و ورد بوونه وه له ناسانه كان و زهوى ديارده كانيان به دى ده كرين و
نيشانه لى تاك و تنهاى خودان.

۳- ﴿والذين هم بربهم لا يشركون﴾ نهوانه لى هه رگيز هاوهل بۆ خودا
دانانين و له ته كهسى تر ناپه رستن بىرويان ههيه: كه جگه له خودا هيج
خوداى تر نين، بى هاوهل و بى خيزان و بى منداله، پيوستى به كهس نيه
هه موو كهس پيوستيان به نه وه.

۴- ﴿والذين يؤتون ما آتوا وقلوبهم وجة اى ربهم راجعون﴾
نهوانه لى نهركى سهرشانى خويان نه نجام ده دن: به گويزه لى تواناى خويان خودا
په رستى ده كه ن، له مال و سامانى خويان ده به خشن به لام و تپراى نه وه ترسيان
ههيه لىيان وهر نه گيرى، ترسى نهو ديان ههيه كه مته رخه ميان كرده بى و
نهركه كانى سهرشانيان وه كوو پيوست نه نجام نه دابن.

تیمام نه حمدو تیر میڙیو نیبنو ته بی حاتم له عاتیشوه ریوایت ده کهن،
 که پرسیاری له پیغه ممبر ﷺ کردو وتی: نهی رهوانه کراوی خودا! نایه تی
 ﴿الذین یؤتون ما آتوا، وقلوبهم ورجلهم﴾ مدهستی نهوه یه: کابرا دزی بکا
 زینا بکا عه رقی بخواتم وه له خوداش بترسی؟؟ پیغه ممبر ﷺ فهرمووی: ((لا
 یابنت ابی بکر، یابنت الصدیق، ولكنه الذی یصلی ویصدق وهو یخاف الله
 عزوجل)) ^(۱) نه خه میر وانیه نهی کچه که ی ته بو به کر، به لکوو مدهست
 که سیکه نویژ ده کا روژی ده گری له مال و سامانی خوئی دبه خشئی و له هه مان
 کات دا ترسی خودای هدی. ﴿انهم الی رهم راجعون﴾ له بهر نهوه ی بولای
 خودای خویان ده گهر نهوه.

بېگومان دلّی موسولمان ههست ده‌کا: که ده‌سه‌لّاتی خودا به‌سه‌ریدا زاله، له‌گه‌ل هه‌موو هه‌ناسه‌یه‌کی و لیداننّیکی دلّی دا، هه‌ست به‌نیعمه‌ته‌کانی خودا ده‌کا، بۆیه هه‌ر طاعت و به‌ندایه‌تییه‌کی بیکا به‌که‌می ده‌زانّی، هه‌موو ته‌قواو خودا په‌رستی خوئی له‌به‌رامبه‌ر نیعمه‌ته‌کانی خودادا به‌هیچ دینّه به‌رچاو، هه‌رچه‌ند ده‌کا بۆی به‌رامبه‌ر نا‌کرتن، نیعمه‌ته‌کانی خودا زۆرو هه‌مه‌جۆر، کرده‌وه‌کانی نه‌ویش پرکه‌م و کورتی، له‌هه‌مان کات دا هه‌ست ده‌کا: که ده‌سه‌لّاتی خودا له‌هه‌موو گه‌ردیلویه‌کی نبونه‌وه‌ردا ره‌نگ ده‌داته‌وه، له‌به‌ر نه‌وه سامو هه‌بیه‌ت ده‌یگری و ترسو و خوڤ دل و ده‌روونی داگیر ده‌کاو ترسی نه‌وه‌ی لی پیدایا ده‌بّی به‌ره‌و‌پ‌روی په‌رو‌ه‌ردگار بیت‌ه‌وه‌و که‌مه‌ترخه‌می کردبّی مافی خودایه‌تی نه‌دایتّی، طاعت و کرده‌وه‌کانی له‌ناست نیعمه‌ته‌کانی خودادا غو‌ودیان نه‌بّی.

ئەوانە ترسیکی زۆریان ھەبە، بەھۆی ئەو ترسەو ھۆدە پارێزێن لە کردنی ئەوشتانە پێویست نەبەرێن. ئیمانیا بەھێزەو تێیدا قوالبونەو، ھەول

(۱) أخرجه الترمذی فی التفسیر (۳۱۷۵) باب (۳۴) سنده کشفی زعیفه حاکم لم یفسردا (۳۴۸۶) دا
دهری هیناوه به لایموه راسته.

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانیش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌مؤرکی کؤیلايه‌تییان پتو ه‌ دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌م به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کرا ئه‌و ئافره‌ته کؤیلانه بېنه ریزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کان و پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتئ، بؤیه ئیسلام به‌شیوه‌ی
مولکيه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانیانی به‌رپه‌وا زانیوه له‌زه‌تیان لی وه‌ربگرن. به‌لام
له‌هه‌مان کات دا ئیسلام هه‌ولئ داوه له‌ژماره‌ی کؤیله که‌م بکاته‌وه‌و ئازاد
بکړئ و هه‌وای ئازادی هه‌لمژن، هه‌ولئ دا سه‌رچاوه‌ی به‌کؤیله کردن ته‌سک و
که‌م بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی ئازادکردنی زؤرو هه‌مه‌ جوړو فراوان کردن و روژ
به‌روژ له‌کؤمه‌لگای ئیسلامی دا کؤیله له‌که‌م بوون دا بوون، ئازادکردنی کؤیله
له‌ئیسلام دا بېوه قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی زؤر که‌م و کوړیسی له‌ عبادت داو
سرینه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ ھم رکھ سیڱ بیهوی
جگہ لہ خیزانی ھل لائی مارہ کراوی خوی و مولکولیہ مین تارہ زوی دابین بکا
کاریکی نارہوا دہ کاو دہ چیتہ جغزی ھرامہ وہ۔ دہ ستریزی دہ کاتہ سہر
نامووسی کھ سیڱ بہ مارہ کردن ھل لائی نہ کردوہ، دل و دہروونی تووشی فساد
دہ بی، چونکہ ھست دہ کا لہ پاوانی نارہوا دہ لہوہ ری، فسادی خیزان پھیدا
دہ بی، ضہمان و نارامی نامینئی، کو مہ لگا تووشی فساد دہ بی، چونکہ
گورگہ کانی تہو کو مہ لگایہ لیروہ لہوی پہ لاماری نیچیری خویان دہ دہن و
تہ عدا لہو لہو دہ کھن! نایینی نیسلامیش ھہ موو ھل و تہ قہ لالیہ کی بو
تہ وہیہ تہم جوڑہ فسادانہ قہ لاچو بکا۔

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه وانهی پابهندی وادهو به لینه کانی خوینان، عهدهو په یمانی خوینان به لاهو پیرۆزهو پاریزگاری لی ده کمن. نه گهر نه مانه تیکیان له لا دانراخیانه تییدا ناکمنو سپاردهی خوینان دده نه وه به خاوه نه کانیان، نه گهر وادهو به لینیان دا پابهندی ده بن،

تعملون ﴿ الجاثية/ ٢٩ ﴾ يان ده فرموى: ﴿ لا يغادر صغيرة ولا كبيرة الا أحصاها ﴾ (الكهف/ ٤٩).

﴿وَهُمْ لَا يظلمون﴾ ئەوانە بەھیچ جوۆری سەتەمیان لی ناکړی
 له کړدووه کانیان کم ناکړیتەوه، بەلکوو پاداشی کم و ژووری کړدووه کانیان
 وەرده گرنهوه، ئەهه مان کات دا سزایان لەسەر زیاد ناکړی.

کرده‌وهو هه‌لۆیستی ناشیرینی کافرو موشریکه‌کانی قورده‌یش و

هۆكاري گومراييان

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمَرَةٍ مِّنْ هَذَا وَلَهُمْ أَعْمَلُ مِّنْ دُونِ ذَلِكَ هُمْ لَهَا
عَمِلُونَ ﴿٦٣﴾ حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِم بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ يَجْتَرُونَ
﴿٦٤﴾ لَا تَجْعَلُوا الْيَوْمَ إِنَّكُمْ مِنَّا لَا تُنْصِرُونَ ﴿٦٥﴾ قَدْ كَانَتْ آيَاتِي
تُنَالِي عَلَيْكُمْ فَكَنتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ تُنْكِرُونَ ﴿٦٦﴾ مُسْتَكْبِرِينَ
بِهِ سَمِرَاتِهِمْ جُرُوءَ ﴿٦٧﴾ أَفَلَمْ يَذَّبُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَمْ يَأْتِ
ءَابَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾ أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَمْ مُنْكَرُونَ
﴿٦٩﴾ أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُمُ بِالْحَقِّ وَكَثُرُوا لِلْحَقِّ
كَرْهُونَ ﴿٧٠﴾ وَلَوْ أَتَبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ

وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا ۚ بَلْ أَتَيْنَهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنْ
 ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧١﴾ أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ
 وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٧٢﴾ وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٣﴾
 وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنُكَوِّنُ ﴿٧٤﴾
 وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ لَلْجُودُ فِي طُغْيَانِهِمْ
 يَعْمَهُونَ ﴿٧٥﴾ وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ
 وَمَا يَنْضَعُونَ ﴿٧٦﴾ حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ
 إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٧﴾

دەربارە ی سەبەب نزولی نایە تی ژمارە (۶۷) ﴿مستکبرین بە.....﴾
 ئیبنوئەببە حاتم لەسە عیدی کۆری جویە یروە ریوایەت دەکا، دەفەرموی:
 قورەیشییەکان لە دەوری کەعبە خەریکی رابواردن و پێکەنین و لە هەوڵەب
 دەبوون، تەوافیان نە دە کرد و شانازیشتیان پێ دە کرد، ئیتر پەروەردگار نایە تی
 ﴿مستکبرین بە سامراً قەجرون﴾ ی نازل کرد.

دەربارە ی هۆکاری نازلبوونی نایە تی ژمارە (۷۶) نەسانی و حاکم لەئینو
 عەبباسەو ریوایەت دەکەن دەفەرموی: نەبوسوفیان هات بۆلای پێغەمبەر ﷺ
 وتی: ئە ی موحەممەد! بۆ خاتری خوداو بۆ خاتری خزمایە تیمان ((کولک و خوین
 خواردن)) بە هیلاکی بردین، برسیایە تی تینی بۆ هێناوین، ئیتر پەروەردگار

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نیه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئاده میزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و هه رشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی رو کردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و ده رو و نه به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فه رموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لی ره دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدا یه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لی ره دا زه کاتی دل و ده رو و نه بی، مه به ست پا ککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شویتیکێ تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پا ککردنه وه ی مال و سامان و دل و ده رو و نه بی و هه ردوکیان بگریته وه. دل و ده رو و نه پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه ده رو و نه یه کانی تر.

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانیش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌ مۆرکی کۆیلايه‌تییان پتوه دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌هر به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کرا ئه‌و ئافره‌ته کۆیلانه بېنه ريزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کان و پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتي، بۆيه ئيسلام به‌شيوه‌ی
مولکيه‌ت بۆ خاوه‌نه‌کانیانی به‌رپه‌وا زانیوه له‌زه‌تيان لی وه‌ربگرن. به‌لام
له‌همان کات دا ئيسلام ه‌ه‌ولتی داوه له‌ژماره‌ی کۆيله که‌م بکاته‌وه‌و ئازاد
بکړي‌و ه‌ه‌وای نازادی ه‌ه‌لمژن، ه‌ه‌ولتی دا سه‌رچاوه‌ی به‌کۆيله کردن ته‌سک و
که‌م بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی نازادکردنی زۆرو ه‌مه‌ه‌ جوړو فراوان کردن و روژ
به‌روژ له‌کۆمه‌لگای ئيسلامی دا کۆيله له‌که‌م بوون دا بوون، نازادکردنی کۆيله
له‌ئيسلام دا بېوه قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی زۆر که‌م و کوړیسی له‌ عبادت داو
سرینه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی
جگہ له خیزانی حەلّالی مارە کراوی خووی و مولکولیە مین ئارەزووی دابین بکا
کاریکی ناپەوا دەکاو دەچیته جغزی حەرامەوہ. دەستدریژی دەکاتە سەر
نامووسی کەسیٽک بەمارە کردن حەلّالی نەکردوہ، دلّ و دەروونی تووشی فەساد
دەبی، چونکە ھەست دەکا لەپاوانی ناپەوا دەلەوەرێ، فەسادێ خیزان پەیدا
دەبی، ضەمان و ئارامی نامیٽی، کۆمەلگا تووشی فەساد دەبی، چونکە
گورگەکانی ئەو کۆمەلگایە لیڤو لەوێ پەلاماری نیچیری خویان دەدەن و
تەعەدا لەم و لەو دەکەن! ئایینی ئیسلامیش ھەموو ھەلّ و تەقەللایەکی بۆ
ئەوہیە ئەم جۆرە فەسادانە قەلاچۆ بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئاده میزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و هه رشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی رو کردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و ده روون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فه رموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لی ره دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدا یه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لی ره دا زه کاتی دل و ده روون بی، مه به ست پاک کردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شوینیکی تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاک کردنه وه ی مال و سامان و دل و ده روون بی و هه ردوکیان بگریته وه. دل و ده روون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه ده روونی یه کانی تر.

۱- ﴿اَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ﴾ نایا ئەو موشریکانه لەم قورئانه پیرۆزو بەرزو بەفەرە حالی نابن؟ تابزانن چەند فەصیح و بەلیغە؟ خۆ فەصاحت و رەوانبێژی قورئان لای ئەوان ئاشکرا و نومایانە، ئەوانە ئەهلی رەوانبێژی و زمانپەرەوانین. دەبۆایە لەپێش هەموو کەس دا ئەوان لەم کەلامە حالی بوونایە و نیمانیا ن پێی بهێنایە و بەگۆڕە و ناوهرۆکی قورئان هەلس و کەوتیان بکرا دیە..!

۲- ﴿اَمْ جَاءَهُمْ مَّالٌ يَّاتُ اَبَاءَهُمُ الْاَوَّلِينَ﴾ یان پێیان وایە شتیکیان بۆ هاتوو و پێچهوانە و داب و نەرتتە و ئەو پێش روی نەداو؟ هەرچەندە ئەوان بەتەواتر پێیان گەییشتوو: کە پێغەمبەرێک بەدوای یەک دا رەوانە کرا و بۆ سەر گەلەکانیان و موەجیزەیان نواندون.

دە و دەبۆایە ئەو دەبۆایە بەهاندەر بۆ ئیمان بهێننایان، برۆیان بەو پێغەمبەرە بکرا دیە: کە ئەم پەيامە و بۆ هێناون!

۳- ﴿اَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَمْ يَنْكُرُوهُ﴾ یان لەوانە و ئەو پێش پێغەمبەرە کە وێڵێان نەناسی و پێش پێغەمبەرێک بەرەوشتە بەرزەکانی ئاشنا نەبوون؟ هەرچەندە لەناویان دا بەراستگۆ و دەستپاک ناوی دەرکردبو، دەیانزانای لەدرۆ و رەوشتی ناشرین بەدوورە! دە و چۆن بۆخۆیان نازناوی (صادق الامین) راستگۆ و دەستپاکیان بەسەردا بریو. کەچی بەدرۆی دەخەنەو؟؟

ئەوان بەباشی پێغەمبەرێان دەناسی و شارەزای رەوشتە بەرزەکانی بوون! هەر بۆیە جەغفەری کورپی ئەبو طالیب ﷺ بەنەجاشی ((پاشای حەبەشە)) گوت: ئە و پاشا! بێگومان پەرورەدگار پێغەمبەرێکی بۆ ناردوین لەرەگەزی خۆمانە، نەسەب و راستگۆیی و دەستپاکێ شارەزاین چونکە لەخۆمانە و تی شارەزاین، هەروا (المغیرة) ی کورپی شوەبە بەهەمان شێوە قسە و لەگەڵ پیاوی کیسرا کرد. هەر و هەمانە و هەر و هەمانە قسە و کورپی حەرب کاتیک پرسیاری لێ کرا دەربارە و پێغەمبەر و هەر و هەمانە قسە و لەگەڵ هیرەقل (پاشای رۆم) کرد.

۴- ﴿أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ﴾ بهلکوو نهوان ده‌لێن: پێغه‌مبەر جوړه شیتیه‌کی پێویه نازانێ ده‌لێ چی. ته‌مه له‌کاتی‌ک دا نه‌وان ده‌زانن عه‌قلمه‌ندترین ئاده‌میزاده.

بێگومان هیچ کامی له‌م شو بهانه‌ بنه‌مايه‌کی راستی نیهو له‌واقیع دووره. بۆخۆیان ته‌مه ده‌زانو ددانی پێدا ده‌نێن.

﴿بَلْ جَاءَهُم بِالْحَقِّ، وَأَكْثَرُهُم لِلْحَقِّ كَارِهُونَ﴾ بهلکوو نهو پێغه‌مبهره: كه بۆ خۆیان نازناوی (الصادق الامین) یان پێداوه - به‌حق هاتوه بۆ سدریان، په‌یامی حه‌قی بۆ هێناون، داوایان لی ده‌كا واز له‌بته‌رستی به‌هێنن و یه‌ك‌تاپه‌رستی بکه‌ن، شوێن په‌یامه‌كه‌ی بکه‌ون: كه خۆشبه‌ختی دونیایو قیامه‌تیان بۆ ده‌سته‌بهر ده‌كا، به‌لام نه‌وانه زوربه‌یان رقیان له‌حه‌قه‌و مل به‌حق ئاده‌ن، چونكه شێركو بێدینی له‌ناخیان دا رواوه و پابه‌ندی لاسایی كردنه‌وی باوك و باپیرانیان و ده‌ترسن به‌شوێنكه‌وتنی په‌یامی ئیسلام پله‌و پایه‌و به‌رژه‌وه‌ندییه‌ ماددیه‌كانی دونیایان له‌ده‌ست بچن ... بۆیه فه‌رمووی: ﴿أَكْثَرُهُمْ﴾ زۆرینه‌یان چونكه هه‌ندێك له‌و قوربه‌یشیان بۆ نمونه نه‌بو طال به‌ترسی لۆمه‌و سه‌رزه‌نشت ئیمانیا نه‌هینا، نه‌ك له‌به‌رته‌وه‌ی رقیان له‌حق بێ.

﴿وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ﴾ حه‌ق پێچه‌وانه‌ی به‌تاله، حه‌ق شتی چه‌سپاوو راست و به‌رده‌وامه، جا نه‌گه‌ر حه‌ق شوێن هه‌واو هه‌وه‌سی ئاده‌میزاد بکه‌وێ ده‌بێته به‌تال و حه‌قیقه‌تی خۆی له‌ده‌ست ده‌دا، بوونه‌وه‌ر تێكده‌چی، شتیك نامی‌نێ راگری بوونه‌وه‌ر بێ، هه‌ندێك پێیان وایه: حه‌ق به‌مانا ئیسلامه، جانه‌گه‌ر ئیسلام شوێن هه‌واو هه‌وه‌سی نه‌وانه بکه‌وێ دویا ده‌بێته شێركو بێدینی، قیامه‌ت راده‌بی، بوونه‌وه‌ر له‌ناو ده‌چی.

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانېش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌مؤرکی کؤیلايه‌تییان پتو ه‌ دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌م به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کړا ئه‌و ئافره‌ته کؤیلانه بېنه ريزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کانو پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتئ، بؤیه ئيسلام به‌شيوه‌ی
مولکيه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانیانی به‌پړه‌وا زانیوه له‌زه‌تیاں لی وه‌ربگرڼ. به‌لام
له‌هه‌مان کات دا ئيسلام هه‌ولئ داوه له‌ژماره‌ی کؤيله کم بکاته‌وه‌و ئازاد
بکړئ وه‌وای ئازادی هه‌لمژن، هه‌ولئ دا سه‌رچاوه‌ی به‌کؤيله کردن ته‌سک و
که‌م بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی ئازادکردنی زؤرو هه‌مه‌ جوړو فراوان کردن روژ
به‌روژ له‌کؤمه‌لگای ئيسلامی دا کؤيله له‌که‌م بوون دا بوون، ئازادکردنی کؤيله
له‌ئيسلام دا بېوه قهره‌بوکردنه‌وه‌ی زؤر که‌م و کورپی له‌ عبادت داو
سرېنه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی
جگہ له خیزانی حه لائی ماره کراوی خووی و مولکولیه مین تاره زوی دابین بکا
کاریکی نارہوا ده کاو ده چیتہ جغزی حه رامه وه. ده ستریزی ده کاته سه
نامووسی که سیٽک به ماره کردن حه لائی نه کردوه، دل و دهروونی تووشی فساد
دهبی، چونکه ههست ده کا له پوانی نارہوا ده له وه ری، فسادی خیزان پهیدا
دهبی، ضه مان و نارامی نامینئ، کو مه لگا تووشی فساد دهبی، چونکه
گورگه کانی نه و کو مه لگایه لیرو لهوی په لاماری نیچیری خویان ده ده و
ته عه دا له و له و ده کهن! نایینی نیسلامیش هه موو هه ل و ته قه لالیه کی بو
نه وه به نه م جوړه فسادانه قه لاچو بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئاده میزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و هه رشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی رو کردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و ده روون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فه رموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لی ره دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدا یه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لی ره دا زه کاتی دل و ده روون بی، مه به ست پا ککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شوینیکی تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پا ککردنه وه ی مال و سامان و دل و ده روون بی و هه ر دوکیان بگری ته وه. دل و ده روون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه ده روونی یه کانی تر.

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانېش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌مؤرکی کؤیلايه‌تییان پتو ه‌ دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌م به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کرا ئه‌و ئافره‌ته کؤیلانه بېنه ريزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کان و پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتئ، بؤیه ئيسلام به‌شيوه‌ی
مولکيه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانیانی به‌رپه‌وا زانیوه له‌زه‌تیاں لی وه‌ربگرن. به‌لام
له‌هه‌مان کات دا ئيسلام هه‌ولئ داوه له‌ژماره‌ی کؤيله کم بکاته‌وه و ئازاد
بکړئ و هه‌وای ئازادی هه‌لمژن، هه‌ولئ دا سه‌رچاوه‌ی به‌کؤيله کردن ته‌سک و
کم بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی ئازادکردنی زؤرو هه‌مه جؤرو فراوان کردن و روژ
به‌روژ له‌کؤمه‌لگای ئيسلامی دا کؤيله له‌کم بوون دا بوون، ئازادکردنی کؤيله
له‌ئيسلام دا بېوه قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی زؤر کم و کورپی له‌ عبادت داو
سرېنه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی
جگہ له خیزانی حه لائی ماره کراوی خووی و مولکولیه مین تاره زوی دابین بکا
کاریکی نارہوا ده کاو ده چیتہ جغزی حه رامه وه. ده ستریزی ده کاته سه
نامووسی که سیٽک به ماره کردن حه لائی نه کردوه، دل و دهروونی تووشی فساد
دهبی، چونکه ههست ده کا له پوانی نارہوا ده له وه ری، فسادی خیزان پهیدا
دهبی، ضه مان و نارامی نامینئ، کو مه لگا تووشی فساد دهبی، چونکه
گورگه کانی نه و کو مه لگایه لیرو لهوی په لاماری نیچیری خویان ده ده و
ته عه دا له و له و ده کهن! نایینی نیسلامیش هه موو هه ل و ته قه لالیه کی بو
نه وه به نه م جوړه فسادانه قه لاچو بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئادهمیزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدایه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شویتیکێ تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ر دوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

نابن، نهوانه تابینه قاقایان نغرویی گومپایی و سه رگهردانین، هیچ خیر و
 بیزیکیان لی چاوه پروان ناکری ته نانهت گهیشتونته ناستیک له شوینیکی
 تردا قورنان ده باره یان بفرموی: ﴿ولو علم الله فيهم خيراً لاسمعهم ولوا
 سمعهم لتولوا وهم معرضون﴾ (الانفال/۲۳) نه مه راستیه کی چه سپاوه
 میژوو گه و اهیده ریه تی: ﴿ولقد اخذناهم بالعذاب فما استكانوا لربهم وما
 يتضرعون﴾ بیکومان به به لاو ناخوشی به تاقیمان کردنه وه، رۆژی به در زۆری
 سه رانیان به دهستی موسولمانه کان کوژران و به دیل گیران، تووشی زۆر دهردو
 به لاو تهنگانه ناخوشی ترمان کردن، به لام له ههلویتستی خۆیان په شیمان
 نه بوونه وه، ئیمانیان نه هینا و بۆلای خودا نه گه پانه وه. گهردنکه چی و
 فرمانبهرداری خۆیان رانه گه یاندا به لکوو بهرده وام بوون له سه ر کوفرو
 گومپایی خۆیان. وه کوو له تاهه تیکی تردا ده فرموی: ﴿فلولا اذ جاءهم باسنا
 تضرعوا ولكن قست قلوبهم﴾ (الانعام/۴۳) بیکومان نه و جۆره رهوشته
 رهوشتی نه و تاقم و پیره دل ره قانه یه که له خودا غافلن و قیامت به درۆ ده زانن،
 موشریکه کانی هاوچه رخی پیغه مبه ریش به شیکن له وانه.

نه جمار سه ره نجامی هه لویتست و کرده وه کانیان دیاری ده کار ده فرموی:
 ﴿حقى اذا فتحنا عليهم باباً اذا عذاب شديد اذا هم فيه مبلسون﴾ هه تا
 به ناگه هان قیامت راده بی و حیساب و لیکنۆلینه وه دهست پی ده کری و عه زابی
 دۆزه خیان بۆ ده ستنیشان ده کری، عه زاب و ناخوشیه کیان توش دی که له وه
 پیش به خه یالیان دا نه ده هات، نیت نه و کاته به ناگا دینسه وه
 به مالتویرانی خۆیان ده زانن و له هه موو خیر و خوشیه که ناتومید ده بن، هتوا
 براوو دۆراوو ریسوا بوو؛ هیچ شتیک فریایان ناکه موی و هیچ شتیک دادیان نادا!

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئاده میزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدا یه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شویتیکێ تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ر دوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

﴿قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ﴾ سوپاسگوزاری نیتوه زۆر که من! چه‌ند سپه‌لو
 پیتنه‌زانن له‌به‌رامبهر نیعمه‌ته‌کانی خودا. واته: نه‌وان ههر هیچ شوکری خودا
 ناکهن، له‌کاتیگ دا ده‌بویه هه‌موو کاتی خه‌ریکی شوکرو سوپاس بوونایه، خۆ
 نه‌گهر ئاده‌میزاد له‌خودی خۆی ورد بیته‌وه، له‌شکل و شیوه‌و رووخساری،
 له‌نامیره‌کانی هه‌ستی، له‌شیوه‌ی گونجای هه‌سته‌کانی له‌گه‌ل ده‌روویه‌ریدا، له‌و
 تواناو ده‌سه‌لاته‌ی خودا پیتی داوه، بیتگومان زوو خودای خۆی ده‌دۆزیه‌وه‌و
 ده‌یزانی: که‌به‌دییه‌تیه‌ری نه‌و نامیره‌و هه‌ستانه‌ خودایه‌کی داناو زاناو به‌توانایه.
 بۆی ده‌رده‌که‌وت: که‌جگه‌ له‌خودای تاک و ته‌نیاو بالا‌ده‌ست، که‌سی تر توانای
 نه‌وه‌ی نیه. ﴿وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ په‌روه‌ردگار
 خودایه‌کی وه‌هایه نیتوه‌ی به‌دییه‌تیاوه‌و له‌پیتگی زاوو زیوه‌ زۆری کردون
 به‌سهر زه‌وی دا بلا‌وی کردونه‌وه، بۆ نه‌وه‌ی زه‌وی ئاوه‌دان بکه‌نه‌وه، نیتوه‌ی
 کردوه به‌چه‌ند ره‌گه‌زو گه‌لو نه‌ته‌وه‌یه‌ک، ره‌نگو ره‌گه‌زو زوبانو ره‌وشتان لیک
 جودایه، پاشان هه‌مووتان له‌سارای مه‌حشر کۆ ده‌کاته‌وه بۆ حیساب و
 لیک‌کۆلینه‌وه، بۆ سزا دانه‌وه‌و پاداش وه‌رگرتنه‌وه. هه‌مووانتان تیبکرا زیندو
 ده‌کاته‌وه، له‌روژتیک دا که‌س حاکم و فرمان‌په‌وا نیه خۆی نه‌بی.

﴿وَهُوَ الَّذِي يَحْيِي وَيَمِيتُ﴾ خودایه‌کی وه‌هایه ده‌ژیینی و ده‌میرینی،
 نیعمه‌تی ژیا‌نی پێ به‌خشیون، به‌لام نه‌و نیعمه‌ته‌ بۆ هه‌تا هه‌تایه نیه، به‌لکو
 مه‌به‌ست له‌و ژیا‌نه‌ گواسته‌وه‌یه بۆ ژیا‌نی ته‌واوو هه‌تا هه‌تایی، به‌م ره‌نگه‌
 دوا‌ی دروست‌کردنتان و گیان پێ به‌خشینتان ده‌تاغریینی و پاشان جارێکی تر
 له‌روژی قیامه‌ت دا زیندوتان ده‌کاته‌وه. بۆ پاداش و سزا وه‌رگرتنه‌وه‌ی
 کردوه‌و کانی ژیا‌نی دونیاتان.

﴿وَلَهُ إِيخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ خودایه‌کی وه‌هایه شه‌وو روژی بۆ نیتوه
 موسه‌خه‌ر کرده‌وه، وای لی کردون به‌شوین یه‌کتردا دین و هه‌رکه‌یان به‌شوین
 نه‌وی تریانه‌وه‌یه، هه‌میشه‌ نه‌و ده‌پاوه‌و نه‌و دیته‌ شوینی، لیک و په‌رز نابن و لیک

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئاده میزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و هه رشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی رو کردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فه رموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لی ره دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدا یه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لی ره دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پا ککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شوینیکی تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پا ککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ر دوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

﴿۸۵﴾ قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ
 ﴿۸۶﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا نُنْقِطُ ﴿۸۷﴾ قُلْ مَنْ يَدِيرُ
 مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ
 كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿۸۸﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ ﴿۸۹﴾
 بَلْ أَتَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿۹۰﴾

وێرایی هه بوونی ئه وهه موو به لگانه له سه ره به توانایی خودا، که چی ئه وه
 موشریکانه په ند نامیز نابو و تیمان ناهینن، نینکاری زیندوو بوونه وه
 حساب و لیکۆلینه وه ی قیامت ده که ن! هیچ به لگه یه کیشیان به دهسته وه نه
 جگه له لاسایی کردنه وه ی باوک و باپیرانیان و هه مان قسه و قسه لۆکی ئه وان
 دووباره ده که نه وه! ده فهرموی: ﴿بَلْ قَالُوا: مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ﴾ به لکوو
 وێرایی هه بوونی ئه وه به لگه و نیشانه ی ناماژیه یان پیکرا که چی ئه وه موشریکانه
 نینکاری زیندوو بوونه وه ده که ن قسه پڕو پوچه کانی پیشینانی خۆیان
 کرده وه، کوێرانه لاسایی باوک و باپیرانیان کرده وه، هه ره به وهنده نه وهستان
 که ههستیان حیکمه تی خودا ده رک نه کا، به وهنده وازیان نه هینا: که ده یانگوت
 زیندوو بوونه وه نه. به لکوو گالته شیان پی ده هات ﴿قَالُوا:﴾ و تیان: ﴿أَنذَا
 مَنَا وَكُنَّا تِرَابًا وَعِظَامًا أَنَا لِمَعْوِثُونَ؟﴾ نایا نه گه ره ئیمه مر دین و بووینه وه
 به گل و نیسقا نه کاغان رزین، جارێکی دی ئیمه زیندوو ده کری ینه وه و دینینه وه
 کوپی ژیا نه وه! ئه م قسه به باوک و باپیری ئیمه گوترا وه تانیستا نه هاتۆته دی!!
 ئه وان هاتنی قیامت و زیندوو بوونه وه یان به لاهه ژۆر دوور بوو، پیتیان و ابو
 شتی وا هه رگیز روونادا، بۆیه له ژۆر شوین دا قورئان ئه م هه لۆیسته یان له سه ره
 تۆمار ده کاو ده فهرموی: ﴿أَنَّا لِمُرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ، أَنذَا كُنَّا عِظَامًا نَخْرَةً،

قالوا تلك اذا كوة خاسرة، فانما هي زجرة واحدة، فاذا هم بالساهرة ﴿
(النازعات/ ۱۰-۱۴)﴾ يان ده فمرموى: ﴿اولم ير الانسان انا خلقناه من نطفة
فاذا هو خصيم مبين، وضرب لنا مثلاً ونسي خلقه، قال: من يحى هذا
العظام وهي رميم، قل يحييها الذى انشأها اول مرة وهو بكل خلق عليم﴾
(يس/ ۷۷-۷۸)

نه بچار همر بوخويان ولا مى خويان ده دايموهو ده يانگوت: ﴿لقد وعدنا
نحن وآباؤنا هذا من قبل ان هذا الا ساطير الاولين﴾ بيگومان نهم وادهو
هه پر شهيدى ليتمان ده كرى و موحه ممد پيمان راده گهيدنى، لهو پيشيش له سهر
زمانى پيغه مبه رانى ديكه، هه مان وادهو هه پر شه له باوك و با پير اتمان كراوهو
ويپراى تپه پر بوونى نمو هه موو چهرخ و رۆزگار ده دورو دريژه هيج كامى لهو
وادهو هه پر شهانه نه هاتوونه دى.. بهر استى جگه له نه فسانه دى كۆنين هيچى
ترنیه، نه ونده نه فام كهوده ن بوون، پييان وابوو زينلو بوونهوه له دونيادا
ديته جى.

بيگومان موشريكه قورپه ييشيه كان عه قيدهو پروايان شيواو بوو، پروايان
به هه بوونى خودا هه بوو، دانيان به ودها دهنه: كه خاوهنى ناسمانه كانو زهوى
(الله) يه، ده يانترانى نمو هه لسورپتنه رى بوونهوه ره، پروايان به وده هه بوو:
كه خودا به سهر ناسمانه كانو زهوى دا بالا دهسته؛ كه چى له گهل نه وهش دا
به ده ستي خويان دارو بهرديان ده تاشين و ده يان كرده هاوه لى خودا، ده يانگوت:
نيتمه نهم بتانه بويه ده پرستين له خودا مان نريك بكه نموه، هه نديكيشيان
ده يانگوت: فريشته كان كچى خودان. جا بويه ليتره دا لهو شتانه وه بويان دى:
كه خويان ددانى پيدا ده نين و به لايانه وه چه سپاوه، بو نه وه دى عه قيدهى
شيواويان بو راست بكاتموه و بيانگير پيتموه بو يه كتاپه رستى و نايينى سروشتي
خويان! سى به لگه يان بو ده هيت پيتموه له سهر به توانايى خو و تاكو ته نهايى
له خودا يه تي دا.

۱- ده فەرموی: ﴿قُلْ: لِمَنَ الْأَرْضُ وَمَن فِيهَا إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ نهی
 پیغه مبهەر ﷺ بهو موشریکانه بلی: کئی خاوه نی ئەم زهوییه کئی دروستی
 کردوه، کئی ئەو حەمکە ئاژەل و درەخت و روک و بهرو بومە تییدا ره خساندوه؟
 نه گەر ئیوه نه هلی عیلم و زانستن، ده پیم بلین: کئی خاوه نیانه؟ به ته نکید
 به ناچاری ﴿سَيَقُولُونَ: اللَّهُ﴾ ده لین: خوادیه، خودا به دیهینه ریا نه، خودا
 خاوه نیانه، دهی: که ناوا نیعترافیان کردو دانیان به واقع دانا، ﴿قُلْ: أَفَلَا
 تَذَكَّرُونَ؟﴾ پیمان بلی: بۆچی به خۆتان دا ناچنه وه بۆچی بیر له وه ناکه نه وه:
 که سیک بتوانی سه ره تا شتیک بیتیته دی دروست کردنه وهی سه ره له نوئی به لا وه
 ناسانتره؟! که وابوو نابو و ناگوخی عیبادت بکه ن بۆ هیچ کهس جگه
 له خودای رزق و روژی ده ر!

نەم به لگه به هیزه ده کری بکریته ره تدانه وهی نهوانه ی نینکاری
 زیندو بوونه وه ده که ن، هه روا بته پرسته کانیش: نهوانه ی له ته که پهروه ردگادا
 شتی تر ده پرستن، دان به ربوویییه تی خودا داده نی: که چی جگه له خودا
 په رستش بۆ شتی تر ده که ن، هه رچه نده دان به وه دا ده نی: که په رسترا وه کانیا ن
 هیچ شتیکیان بۆ دروست ناکری و دارای هیچ شتیکیان، به لام پیمان وایه نه و
 بتانه له خودایان نزیک ده که نه وه، وه کو له شتیکیکی تر دا ده فەرموی: ﴿مَا
 نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى﴾ (الزمر/۳).

۲- ﴿قُلْ: مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ؟﴾ نه جار
 نهی موحه مه دا پیمان بلی: کئی خودای ناسمانه کان و عهرشی گه وره و به رینه؟
 نه و عهرشه ی له هه موو بوونه وه ره گه وره تره و وه کو سه قفی بوونه وه ره وایه ..
 وه کو له شتیکیکی تر دا ده فەرموی: ﴿وَسِعَ كُرْسِيُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
 (البقرة/ ۲۵۵).

ئەبو داود فەرمودە یەکی پیغەمبەری رىوایت کردو: دە فەرموی: ((شان الله اعظم من ذلك ان عرشه على سمواته هكذا)) بە دەست ناماژە ی بۆ شتیك کرد وە کوو قوبە وابوو!

لە فەرموودە یەکی تردا دە فەرموی: ((ما السموات السبع والأرضون السبع وما بينهما وما فيهن في الكرسي الا كحلقة ملقاة بأرض فلاة، وان الكرسي بما فيه بالنسبة الى العرش كذلك الحلقة في تلك الفلاة)) ھەوت ناسمانە کان و ھەوت طەبەقە ی زەوی ئەو ی لە ئیوانیان دایەو ئەو ی تییان دایە، بە نیسبەت کورسییەو وە کوو ئەنگوستیلە یەك وایە لە سارایەك دا، کورسی بە نیسبەت عەرشەو وە کوو ئەو ئەنگوستیلە یە وایە لەو سارایە دا.

کە دە فەرموی: ﴿رب العرش العظيم﴾ ناماژە یە بۆ بەرزى و بەرفراوانى ئەو مەخلوقە خودا کردە. لە کۆتایی سورەتە کەش دا، دە فەرموی: ﴿رب العرش الكريم﴾ بە مەش ناماژە بۆ شکۆمەندی و جوانی عەرش دەکا.

عەرش رەزى بالا دەستی و کۆتێژکردنی بوونەوەرە، نیشانە ی ئەو یە: خودا بە سەر ھەموو شتیك دا بە توانایەو ھیچی لی عاسی نابێ!

جا ئەگەر تۆ ئە ی موحەممەد! لییان پرسیار بکە ی خواوەن و بەدیھیتەری ناسمانە کان و عەرشی بەرین کێ یە؟ ﴿سيقولون الله﴾ دەستبەجێ دان بە راستی دا دەنێن و دەلێن: تەنھا بۆ خودایەو بەس! ھەر ئەو خواوەنیانەو ئەو بەدیھیتان، وەلامی تریان نیە، دە ی کەوا یە ﴿قل: أفلا تتقون؟﴾ پییان بلێ: ئەگەر ئێو ئیعترا ف بەو دەکەن، ئەدی بۆ لەسزای خودا ناترسن؟ بۆ ھاوەلی بۆ دادەنێن؟

جا کە ھەردوو عالەم؛ عالەمی پائین و عالەمی بالا ملکى خودا بن و ئەو بەدیھیتان، دیارە بەرپۆ ھەڵسورانیشیان بە دەست خودایە.

۳- ﴿قل: من بيده ملكوت كل شيء﴾ بلێ: سەلتەنەت و دەسەلاتداری ھەموو بوونەوەر بە دەست کێ یە؟ کێ خواوەن و فرمانرەوایانە؟ کێ دەستەلاتی

پهروه ردگار نه مندالی ههیه و نه هاوه

مَا آتَخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ

وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذَا أَذْهَبَ كُلَّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ

بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿٩١﴾ عَلِيمٌ

الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَلَّى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٩٢﴾

لهو پيش به به لگهی به هیژو پتمو، زیندو بوونه وه هاتنی قیامه تی
چه سپاند، به توندیی ره دی نه وانهی دایه وه: که تینکاری زیندو بوونه وه ده که ن،
به درۆزنی له قه لیم دان. نه جار نه وه روون ده کاته وه له چی دا در، ٢٠٨ ٢٠٩
﴿ما تخذ الله من ولد﴾ به هیچ جوژی خودا مندالی بو خۆی دانه نا.
لهو موشریکانه که ده لێن: فریشته کچی خودان، درۆ ده که نو قسه یه کی بی
بناغه و بی سهرو بهره.

﴿وما كان معه من اله﴾ هه رگیز خودایه کی تری له گه ل دا نیه و نه به وه
نابی، هاوه لێکی نیه له خودایه تی دا هاوشانی بکا و هاویه شی بکا وه کوو
بتپه رسته کان بانگه شه ی بو ده که ن، بته کانیا ن به هاوشانی خودا ده زانن. نه و
بیرو بو چونه ی موشریکه کان بانگه شه ی بو ده که ن بیرو باوه رتیکی پپو پوچه،
چوونکه نه گه ر جگه له خودای تاک و ته نها و بالا ده ست چه ند خودایه کی تر
هه بوونایه ﴿اذا لذهب كل اله بما خلق﴾ هه ر خودایه بو خۆی
دروستکراوه کانی خبۆی به پرتوه ده برد، هه ریه که یان به شیکی بوونه وه ری بر
ده دا، چوونکه پیکه وه بوونیا ن و هاویه ش کردنیا ن بو به پرتوه بردنی بوونه وه ر

دوژمنانی دا ئافرهتی دیلېش له همدولا پيدا ده بوون، تهوانيش به گوږه یی نهو
ياسا جيهانی يه یی نهو روژگار ه موركی كوښلايه تيان پتوه دانراو ده کرانه
تهمهته، هر به گوږه یی نهو ياسايه نه ده کړا نهو ئافره ته كوښلانه بڼه ريزی
ئافره ته سهر به سته کانو پله یی هاوسه ريتيان بدرتتې، بويه ئيسلام به شيويه
مولکيهت بؤ خاوه نه کانيانی به پرهوا زانيوه له زه تيان لی وه ربگرن. به لام
له هه مان کات دا ئيسلام هه ولی داوه له ژماره یی كوښله کم بکاته وهو ئازاد
بکړين وهوای نازادی هه لمژن، هه ولی دا سهر چاوه یی به كوښله کردن ته سک و
که کم بکاته وه، به لام بواره کانی نازاد کردنی زورو هه مه جوړو فراوان کردن روژ
به روژ له کومه لگای ئيسلامی دا كوښله له کم بوون دا بوون، نازاد کردنی كوښله
له ئيسلام دا بيهو قهر بهو کړنه وه یی زور که مو کوړیسی له عبادت داو
سرینه وه یی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی
جگہ له خیزانی حەلالی مارە کراوی خووی و مولکولیە مین ئارەزووی دابین بکا
کاریکی ناپەوا دەکاو دەچیته جغزی حەرامەوہ. دەستدریژی دەکاتە سەر
نامووسی کەسیٽک بەمارە کردن حەلالی نەکردوہ، دل و دەروونی تووشی فەساد
دەبی، چونکہ هەست دەکا لەپاوانی ناپەوا دەلەوەرێ، فەسادێ خیزان پەیدا
دەبی، ضەمان و ئارامی نامیٽی، کۆمەلگا تووشی فەساد دەبی، چونکہ
گورگەکانی ئەو کۆمەلگایە لیڤرە لەوێ پەلاماری نیچیری خویان دەدەن و
تەعەدا لەم و لەو دەکەن! ئایینی ئیسلامیش هەموو هەل و تەقەللییەکی بۆ
ئەوہیە ئەم جۆرە فەسادانە قەلاچۆ بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانیش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌مؤرکی کؤیلايه‌تییان پتو ه‌ دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌م به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کرا ئه‌و ئافره‌ته کؤیلانه بېنه ريزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کان و پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتتې، بؤیه ئيسلام به‌شيوه‌ی
مولکيه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانیانی به‌رپه‌وا زانیوه له‌زه‌تیاں لی وه‌ربگرن. به‌لام
له‌هه‌مان کات دا ئيسلام هه‌ولتی داوه له‌ژماره‌ی کؤيله کم بکاته‌وه و ئازاد
بکړئ و هه‌وای ئازادی هه‌لمژن، هه‌ولتی دا سه‌رچاوه‌ی به‌کؤيله کردن ته‌سک و
که‌م بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی ئازادکردنی زؤرو هه‌مه جؤرو فراوان کردن و روژ
به‌روژ له‌کؤمه‌لگای ئيسلامی دا کؤيله له‌که‌م بوون دا بوون، ئازادکردنی کؤيله
له‌ئيسلام دا بېوه قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی زؤر که‌م و کورپی له‌ عبادت داو
سرینه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی
جگہ له خیزانی حەلآئی مارە کراوی خووی و مولکولیە مین ئارەزووی دابین بکا
کاریکی نارەوا دەکاو دەچیته جغزی حەرامەوہ. دەستدریژی دەکاتە سەر
نامووسی کەسیٽک بەمارە کردن حەلآئی نەکردوہ، دلۆ دەروونی تووشی فەساد
دەبی، چونکہ هەست دەکا لەپاوانی نارەوا دەلەوەرێ، فەسادێ خیزان پەیدا
دەبی، ضەمان و ئارامی نامیٽی، کۆمەلگا تووشی فەساد دەبی، چونکہ
گورگەکانی ئەو کۆمەلگایە لیڤرە لەوێ پەلاماری نیچیری خویان دەدەن و
تەعەدا لەم و لەو دەکەن! ئایینی ئیسلامیش هەموو هەل و تەقەللییەکی بۆ
ئەوہیە ئەم جۆرە فەسادانە قەلچۆ بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نیه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئاده میزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و هه رشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی رو کردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و ده روون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فه رموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لی ره دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدا یه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لی ره دا زه کاتی دل و ده روون بی، مه به ست پا ککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شوینیکی تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پا ککردنه وه ی مال و سامان و دل و ده روون بی و هه ردوکیان بگریته وه. دل و ده روون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه ده روونی یه کانی تر.

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا پيدا ده‌بون، ته‌وانېش به‌گوږه‌ی ته‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ته‌و روژگار ه‌مورکی کوږلاه‌تییان پتوه دانراو ده‌کرانه
ته‌مه‌ته، ه‌م به‌گوږه‌ی ته‌و ياسايه نه‌ده‌کرا ته‌و ئافره‌ته کوږلانه بېنه ريزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کانو پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتي، بویه ئيسلام به‌شيوه‌ی
مولکيه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانیانی به‌په‌وا زانیوه له‌زه‌تيان لی وه‌ربگرڼ. به‌لام
له‌همان کات دا ئيسلام ه‌مولی داوه له‌ژماره‌ی کوږله کم بکاته‌وه و نازاد
بکړيڼو ه‌ه‌وای نازادی ه‌لمژن، ه‌مولی دا سه‌رچاوه‌ی به‌کوږله کردن ته‌سک و
کم بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی نازادکردنی زوړو ه‌مه‌ه جوړو فراوان کردنو روژ
به‌روژ له‌کوږمه‌لگای ئيسلامي دا کوږله له‌کم بوون دا بوون، نازادکردنی کوږله
له‌ئيسلام دا بېوه قه‌ره‌بوکړنه‌وه‌ی زوړ کم و کوږی له عبادت داو
سرېنه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی جگہ له خیزانی حه لائی ماره کراوی خووی و مولکولیه مین تاره زوی دابین بکا کاریکی نارہوا دہ کاو دہ چیتہ جغزی حہرامہ وه. دہ ستریزی دہ کاتہ سہر نامووسی کہ سیٽک بہ مارہ کردن حہ لائی نہ کردوہ، دل و دہروونی تووشی فہساد دہبی، چونکہ ہست دہ کا لہ پاوانی نارہوا دہ لہوہری، فہسادی خیزان پہیدا دہبی، ضہمان و نارامی نامینئی، کو مہ لگا تووشی فہساد دہبی، چونکہ گورگہ کانی تہو کو مہ لگاہ لیرہو لہوی پہ لاماری نیچیری خویان دہ دہنو تہ عہدا لہو لہو دہ کهن! نایینی نیسلامیش ہہ موو ہہ لو تہ قہ لالیہ کی بو تہ وہیہ تہم جو رہ فہسادانہ قہ لاچو بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

کردبووین، له کاتی نوستان دا بۆ ترس ده ماخوێند ((بسم الله أعوذ بكلمات الله التامة من غضبه وعقابه ومن شر عباده ومن همزات الشياطين، وان يحضرون)) عبدالله لای کۆری عه مر ﷺ عاده تی وابوو هه مر مندالیکسی گه وره ببوایه، ته م دو عایه ی فیر ده کرد بۆ شه وه ی له کاتی نوستان دا بیخوینی، شه مندالانه شی: که هیشتا فامیان نه کردبووه وه نه یانده توانی له بهریان بکه ن بۆی ده نووسینه وه له ملی ده کردن^(۲).

کافرو تاوانبار له کاتی مردندا ناواته خوازی شه وه یه بیگه ریینه وه بۆ ژیا نی دنیا بۆ شه وه ی کرده وه ی چاک بکا

حَقِّ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ
ارْجِعُونِ ﴿٩٩﴾ لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ
هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٠٠﴾

دوای شه وه ی په روه ردگار حا لی مو شری که کا نی به یان کرد، نه بجا ر با سی حا ل و سه ره مه رگیان ده کا، چون که له و کاته دا ناواته خوازی شه وه بۆ ژیا نی دنیا، بۆ شه وه ی کرده وه ی چاک نه بجا م بده ن، به لام نایه ته دی و دو عا کیان گه را نابێ!

ته مه حا لی شه وه که سه یه: که له گیانه لا دا یه و خه ری که گیانی ده رچی، جا چ کافر بی یان مو سو لمانی تاوانبار و که مه تر خه م. ده فه رموی: ﴿حَقِّ إِذَا جَاءَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ﴾ که نا ده می زادی

(۲) ته م ریا یه ته به لگه یه کی به هیزه له سه ر شه وه: که نو شته کا ری گه ری هه یه ..

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئاده میزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیژده ا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدایه ده فهرموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیژده ا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شویتیکێ تر دا ده فهرموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ردوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

بهائی؛ نهوه دیمهنی کاتی گیانهلاوه، کاتی روو بهروو بوونهوهی مردنه، یان دیتنی ناگری دۆزهخه، ههولدانى بى هودهیه بۆ گهرانهوه بۆ ژيانى دونيا، بۆ نهوهی بهخۆیدا بچیتتهوه، ههلهکانى ژيانى دهبرارهى خودى خۆی و مال و منداللى راست بکاتهوه!

ههلهته نهه داواکارییه بۆ گهرانهوه بۆ دونيا تایهت نیه بهکافرو موشریکهکانهوه، بهلکوو موسولمانانى کهمترخهمیش دهگریتهوه وهکوو لهنايهتیکی تردا ناماژه بهوه دهکاو فرمان بهموسولمانان دهکاو دهفرموی: ﴿وَأَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَّ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ، فَيَقُولَ: رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصْدُقَ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ (المنافقون/ ۱۰) نهجار پهروهردگار رهديان دهدهاتهوه بهلام رهدهکه ناراسته رهجاکارهکان ناکا، بهلکوو بهشیوهیهکی گشتی بهبهرجاوی مهخلوقاتهکهوه رايدهگيهنی و دهفرموی: ﴿كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا﴾ نهخير بهتهما نهوهنهبن: کهداوا کاریه کهيان بیهتهدی، نهوه قسهیه کهو دهبی نهو بیللی: وشهو رستهیه که ههموو تاوانباریک: کهده کهویته سههرمهگ و گیانهلاوه وه، ناچاره دهیللی: بهلام بى سووده. وشهیهکی بى ماناو نامهعقوله، ههچ گرنگی پى نادری، گرنگی بهبیژره کهی نادری چونکه، قسهی کاتی ترسه، قسهی دلسۆزو تۆبه کار نیه. تهناهت لهفرزی محال دا نهگهر بشگهپریندرینهوه بۆ ژيانى دونيا، چاک نابنو عار ناین وهکوو لهنايهتیکی تردا ناماژه بۆ نهوه دهکاو دهفرموی: ﴿وَلَوْ رَدُّوا لَعَادُوا لِمَا نَفَعُوا عَنْهُ، وَانَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ (الأنعم/ ۲۸) نهجار نهه جوژه نادهمیزادانه لهنیوان تاریکی و تهنگانهی کاتی گیانهلاوو گهرانهوه بۆ ژيانى دونيايان، لهبهردهمیان دا کۆسپو تهگهرهی جوړاو جوړههه، کار لهکار ترازاوو ریځگای گهرانهوه نهماوه، پهیوهندیی بهژيانى دونياوه پچراوه، ژيانى بهزرهخ بووته حاجیزو لهمپه، ههکهسى دهچیتته ژيانى بهزرهخییهوه، تا روژی قیامت لهویدا دهمیتهوه، ﴿وَمَنْ وَرَاءَهُمْ بَرَزَخَ إِلَى يَوْمِ يُعْثُونَ﴾ لهپیشیانوه ژيانى

به‌رزخ ههیه، نهوان لهو ژیاندها، به‌تههلی دنیا لهقه‌لهم نادرته‌و نههلی قیامه‌تیش نین، لهو ناوه‌نده ده‌میتنه‌وه تا رۆژی زیندوو بوونه‌وه.

ئه‌مه هه‌ره‌شه‌ی به‌عه‌زایی به‌رزخ تێدایه‌ بۆیان و له‌هه‌مان کات دا ناومێد کردنیانه له‌گه‌رانه‌وه بۆ دنیا، چونکه نهوان له‌وکاته‌دا: که‌هیشتا هه‌ندیک ژیا‌نیان ماوه‌و گیانیان تێدا ماوه‌و ریگای گه‌رانه‌وه‌یان نه‌بی، دیاره‌ پاش مردن و چوونه‌ ناو ژیا‌نی به‌رزخه‌یه‌وه به‌ته‌تکید ناگه‌رتندریته‌وه.

به‌لکوو به‌ره‌و ژیا‌نی قیامه‌ت هه‌نگاو هه‌لده‌ننه‌و به‌ره‌و نه‌و رۆژه‌ سامناکه‌و عه‌زایی جو‌راو جو‌ری ده‌چن، وه‌کوو له‌شویته‌یکێ تردا ده‌فه‌رموی: ﴿مَنْ وَرَّاهُمْ جَهَنَّمَ﴾ (الجائیه/ ۱۰) یان ﴿وَمَنْ وَرَّاهُ عَذَابَ غِلَظٍ﴾ (ابراهیم/ ۱۷).

به‌کو‌رتی مه‌به‌ست به‌ ﴿اَلِیْ یَوْمِ یَعْنُونَ﴾ ته‌وه‌یه: که‌سه‌زادانی نه‌وانه‌ له‌رۆژی مردنیانه‌وه له‌گۆردا تا رۆژی زیندوو بوونه‌وه‌ی قیامه‌ت به‌رده‌وامه‌، له‌فه‌رمووده‌ی پیغه‌مبه‌ر ﷺ دا هاتوه‌ ده‌فه‌رموی: ((الْقِرَامَا رَوْضَةً مِنْ رِیَاضِ الْجَنَّةِ، اَوْ حَضْرَةً مِنْ حَضْرِ النَّعِیْرِ)) گۆر یان باخه‌که‌ له‌باخه‌کانی به‌هه‌شت یان چالێکه‌ له‌چاله‌کانی دۆزه‌خ. له‌فه‌رمووده‌یه‌کی تردا هاتوه‌ ده‌فه‌رموی: ((فَلَا یُزَالُ مَعَذِبُا فِیْهَا)) واته‌ک به‌رده‌وام سزا ده‌دری له‌زه‌وی دا واته‌: له‌گۆردا.

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانیش به‌گوږه‌ی ئه‌و
 یاسا جیهانی یه‌ی ئه‌و روژگار ه‌م‌وړکی کوږیلايه‌تیان پټه‌ دانراو ده‌کرانه
 ته‌مه‌ته، ه‌م‌ر به‌گوږه‌ی ئه‌و یاسایه نه‌ده‌کړا ئه‌و ئافره‌ته کوږیلانه بېنه‌ ریزی
 ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کانو پله‌ی هاوسه‌ریتیان بدریتۍ، بویه ئیسلام به‌شیوه‌ی
 مولکیه‌ت بڼه‌ خاوه‌نه‌کانیانی به‌پړه‌وا زانیوه له‌زه‌تیان لی‌وه‌ربگرڼ. به‌لام
 له‌همان کات دا ئیسلام ه‌مولی داوه له‌ژماره‌ی کوږیله که‌م بکاته‌وه‌و ئازاد
 بکړیڼو ه‌ه‌وای نازادی ه‌لمژن، ه‌مولی دا سه‌رچاوه‌ی به‌کوږیله کردن ته‌سک‌و
 که‌م بکاته‌وه‌، به‌لام بواره‌کانی نازادکردنی زړو ه‌مه‌ جوړو فراوان کردنو روژ
 به‌روژ له‌کوږمه‌لگای ئیسلامی دا کوږیله له‌که‌م بوون دا بوون، نازادکردنی کوږیله
 له‌ئیسلام دا بېوه قهره‌بوکړنه‌وه‌ی زړ که‌م و کوږیسی له‌عباده‌ت داو
 سرینه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی
جگہ له خیزانی حه لائی ماره کراوی خووی و مولکولیه مین تاره زوی دابین بکا
کاریکی نارہوا دہ کاو دہ چیتہ جغزی حہرامہ وه. دہ ستریزی دہ کاتہ سہر
نامووسی کہ سیٽک بہ مارہ کردن حہ لائی نہ کردوہ، دل و دہروونی تووشی فہساد
دہ بی، چونکہ ہست دہ کا لہ پاوانی نارہوا دہ لہوہ ری، فہسادی خیزان پہیدا
دہ بی، ضہمان و نارامی نامینئی، کو مہ لگا تووشی فہساد دہ بی، چونکہ
گورگہ کانی تہو کو مہ لگاہ لیرہو لہوی پہ لاماری نیچیری خویان دہ دہنو
تہ عہدا لہو لہو دہ کهن! نایینی نیسلامیش ہہ موو ہہ لو تہ قہ لالیہ کی بو
تہوہیہ تہم جوڑہ فہسادانہ قہ لاچو بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نیه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئادهمیزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیژده ا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدایه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیژده ا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شوینیکی تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ر دوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

له تەرازووی ئەعمال دا چاکەکانی لە خراپەکانی قورستر بن، ئەوانە بەمراز گەییشتوون و لەدۆزەخ رزگاریان دەبێ و بەبەهەشت شاد دەبن! ﴿ومن خفت موازينه فأولئك الذين خسروا أنفسهم﴾ ئەو کەسەیش خراپەکانی لە کردووە باشەکانی قورستر بن، ئەو ئەوانە خەسارە تەندەن و بەفتارە چوون، ئەمامە ئەکیان دا خەساریان کردووە، شوێنی خۆیان لەبەهەشت دا ئەدەست داووە بەموسوڵمانانی تر بپاوه، ئەوانە خودی خۆیان لەدەست داووە، جا کەسیک خۆی لەکیس چووبی، مانای وایە هەموو شتێکی لەدەست داووە، هیچی نەماوەتەو. واتە:

﴿في جهنم خالدون﴾ له دۆزه دا بۆ ههتا ههتایی ده میننه وه، ده رجوونان نه.

﴿تلفح وجوههم النار﴾ ناگر دهم و چاویان ده سوتیتی. سوتانه که هیئده گاریگمره گوشت و پیستیان هه لده قرچیتی و هیچی پیوه ناهیلی، بویه ش به تاییه تی باسی دهم و چاویانی کرد، چونکه دهم و چاو ریژدارترین شوی نی ناده میزاده. ﴿وهم فيها كالخون﴾ نهوانه به هژی سوتان و هه لقرچانیان دهم و چاویان ده شیوی، لیوه کانیان هه لده قرچیتن دهم و دانیان دانا پۆشن، روخسارو دیمه نیان هیئده ناشرین ده بی خویان له خویان ده ترسن.

ئەجەر ئوسلۇبىدە لەغائىبىيەدە دەگۆرپ بۇ خىطاب و رۇبىرۇو بوونەدە، دەست دەکا بەسەرزەنشتەردىن بىر جۆر تەك عەزەبە خىسسىيەدە و تەپراي سامناكى و فەظا عەتكارى لەو سەرزەنشت و لەومە كردن و رىسوا بوونە سووكتە بەلەيانەدە، لەكاتىك دا ئەوان لەو عەزەب و ئەندىشەيەدان، پەرورەدگار بەتورەيى و سەرزەنشتەردە پەيىان دەفەرمۇي: ﴿ألم تكن آياتي تتلى عليكم فكنتم بها تكذبون﴾ ئىستىفهامدە بۇ چەسپاندن و تەقەيرە، واتە: بىگومان، پىتغەمبەرم بۇ ناردون، نامەي ئاسمانىم بۆسەر نازل كردون، شەرىعت و ياساى پەسندى خۆم پىي راگەياندون، شۇبەھ و گومانم لى

ره واندبوونهوه، به لگمو ده لیلستان به دهستهوه نه مابوو، که چی وێپرای نه وهش نایاتی نێمه تان ره تکرده وه و پیغه مبهرتان به درۆ خسته وه، پشتتان له پدیامی نێمه هه لکرد... وه کوو له شوێنێکی تردا ده فەرموی: ﴿کَلِمَا أَلْقَىٰ فِيهَا فُجُجَ سَاهُمَ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ﴾ قالوا: بلى قد جآءنا نذير فکذبنا وقلنا ما نزل الله من شيء ﴿(الملك/۸-۹).

به شیوهیه کی گشتی داب و نه پێتی خودا واهاتوه هه تا پیغه مبهه بۆ گهل و نه ته وه کان نه نێرێ و نه یانترسیئێ له عه زابو و موژده ی به ههشتیان پێ نه دا، به ریرس نابو و عه زابیان نادا وه کوو له شوێنێکی تردا ده فەرموی: ﴿وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا﴾ (الاسراء/۱۵)

پیغه مبهه ده نێرێ شه ریه ت و یاسای پێدا ره وانه ده کا، موژده ی به ههشتیان پێ ده دا نه گهر پابه ندی په یامه که ی بن، له ناگری دۆزه خ ده یانترسیئێ نه گهر سه ره پێچی بکه ن، به مهش بیانوو یان ده برێ وه کوو ده فەرموی: ﴿لَنَلَا يَكُونُ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ﴾ (النساء/۱۶۵).

لێره دا وه لایمی پر سیه ره که ده ده نه وه، دان به تاوانباری خۆیان دا ده نێن. ﴿قالوا: ربنا غلبت علينا شقوتنا، وكنا قوماً ضالين﴾ ده لێن: نه ی خودای نێمه! له زه ت و ئاره زومان به سه ره مان دا زال بوو، ناماده باشی وه رگرتنی په ندو نامۆزگاری پیغه مبهه مان تێدا نه بوو، شوێن هیدایه تی فروستاده کانی تۆ نه که وتین، تاحالمان بهم حاله گه شت! نێمه گهل و نه ته وه یه که ی گو مراهو یین، رێگای حه ق و راستیمان گوم کرد. ددان به تاوانی خۆمان داده نێن، نایا رێگا چاره یه کمان ده ست ده که وێ بۆ رزگار بوون؟! وه کوو له شوێنێکی تردا ده فەرموی: ﴿فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا، فَهَلْ إِلَىٰ خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ﴾ (غافر/۱۱). نیه ترف به تاوانباری خۆیان ده که ن نه جار ده لێن: ﴿ربنا أخرجنَا مِنْهَا، فَإِن عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ﴾ خودایه! له م ناگره سامناکه سو قماکه رزگارمان بکه، بمانگێر وه بۆ دنیا، نه گهر نێمه بگه رێسنه وه بۆ هه لوتیست و کرده وه ی

رابردومان، نهوه بیگومان نهو کاته ستم له‌خۆمان ده‌که‌ین و شیایوی هه‌موو سزاو عه‌زاییکی دۆزه‌خین. نه‌جار په‌روه‌ردگار وه‌لامیان ده‌داته‌وه - قورطویی ده‌لی: دواي هه‌زار سال ولامیان ده‌داته‌وه - ﴿قال: اخسئوا فیها ولا تکلمون﴾ چه‌لته چه‌لت مه‌که‌ن! له‌دۆزه‌خ دا بیهینه‌وه زه‌لیل و ریسواو مه‌نتوک، بیهه‌نگ بن و نهو داوايه جاریکی تر دووباره مه‌که‌نه‌وه، چونکه ولامتان ناده‌ینه‌وه، تازه ناشگه‌په‌ندینه‌وه بۆ جیهان و به‌ته‌ما نه‌وه مه‌بن! نه‌جار هه‌وی عه‌زابدان روون ده‌کاته‌وه ده‌فه‌رموی: ﴿انه کان فریق من عبادی یقولون: ربنا ائنا فاعفر لنا وارحمنا وانت خیر الراحمین﴾ نه‌وه بوو کۆمه‌لێک له‌به‌نده موسولمانه‌کانی من لێم ده‌پارانه‌وه؛ ده‌یانگوت: خودایه ئیمانمان هیه‌ناوه، پروامان به‌تاک و ته‌نه‌ایی تۆ هه‌یه، شوێن پێغه‌مبه‌رکەت که‌وتوین، پابه‌ندی په‌یامی تۆ بووین، خودایه! له‌تاوانه‌کاغان خۆشبه، به‌زه‌ییت به‌زه‌عیفی و لاوازی و بۆ ده‌ره‌تانیمان دا بیهته‌وه، بیگومان تۆ باشترین خاوه‌ن به‌زه‌ییت.

﴿فاتخذتموهم سخریاً حتی أنسوکم ذکری﴾ ئێوه نه‌وانه‌تان کردبووه گالته‌چی خۆتان، قه‌شه‌ره‌یتان ده‌کرد به‌دوعاو پارانه‌وه‌که‌یان، هه‌تا واتان لێ هات یادی منتان له‌بیر چۆوه، هه‌چ گرنگیتان به‌لایه‌نی خودا نه‌دا، ترسی عه‌زایی ئیمه‌تان نه‌بوو، ﴿وکنتم منهم تضحکون﴾ که‌ نه‌وه موسولمانانه‌له‌خودا ده‌پارانه‌وه ئێوه پێکه‌نینتان پێیان ده‌هات، گالته‌تان به‌هه‌لسرو که‌وت و عیباده‌تیان ده‌کرد، وه‌کوو له‌نایه‌تیکی تردا ده‌فه‌رموی: ﴿ان الذین أجزموا کانوا من الذین امنوا یضحکون، واذا مروا بهم یتغامزون﴾ (المطففین/ ۲۹-۳۰) نه‌جار په‌روه‌ردگار پاداشی نه‌وه موسولمانه‌ گالته‌ پێکراوانه دیاری ده‌کاوه ده‌فه‌رموی: ﴿أفی جزیتهم الیوم بما صبروا انهم هم الفلتزون﴾ نه‌مه‌ن نه‌مه‌رو پاداشیان ده‌ده‌مه‌وه به‌مراز گه‌یشته‌تو له‌زه‌زه‌ت و خۆشی به‌هه‌شتی رازاوه‌و رزگار بوونیان له‌ناگری دۆزه‌خ، نه‌جار موسولمانه‌کان قه‌شه‌ری به‌وه کافرو موشریک و گالته‌که‌رانه ده‌که‌ن، وه‌کوو له‌نایه‌تیکی تردا ناماژه به‌وه

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نیه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئاده میزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدایه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شویتیکێ تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ردوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

لەۋە پېش ئىنكارى كىردى مۇشەككەكانى بۇ زىندو بونەۋە راگەياندا،
 ئەمجار لىرەدا باسى ئەۋە دەكا: رۆزى قىامەت پىرسىارى سەرزەنشەت ئامىزىيان
 ئاراستە دەكرى، دەربارەى مانەۋەيان لەسەر زەۋى!! ئەمجار بەلگەيەكى
 تر لەسەر زىندو بونەۋە دەھىتتەۋە، پاشان فەرمان دەكا بەپىغەمبەر كەداۋاى
 لىخۇشبوون و رەحم و بەزەيى خودا بكا، بەمەبەستى فېر كىردن و شارەزا كىردى
 ئومەتەكەى! دەفەرمۇى: ﴿قَالَ: كَمْ لَبِثْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدُدِ سِنِينَ؟﴾
 پەرۋەردگار يان فرىشتەى راسپىراۋ بەپىرسىار لىكرىدىيان لىيان دەپرسى، ماۋەى
 ژىيانى دونىاتان چەند بوۋە؟

مەبەست بەم پىرسىارە سەرزەنشەت كىردن و دەمكوت كىردن و رىسۋا
 كىردىيانە، ئاگادار كىردنەۋەيانە لەسەر ئەۋەى: كەئەۋ دونىايەى پىيان وابوۋ:
 برانەۋەى نىيە، چەند تەمەن كورت و چەند بەخىرايى تىپەرى!! نىتر ئەۋكاتە
 پەنجەى پەشىمانى دەگەزن و بۇيان دەر دەكەۋى چەند ھەلە بوون. بۇيان ئاشكرا
 دەبى كەچىيان بە خۇيان كىردە، چۆن ژىيانى بەختەۋەرانەى ھەتەھەتايى و
 خۇشەختىيان لە كىس خۇيان داۋە، دەزانن ژىيانى دونىا چەند كورت و پىۋوچ
 بى بايەخ بوۋە، ئەۋان ناتومىدو تەنگە تاۋو بى دەرەتەنن، ماۋەۋ چەندىيەت و
 چۆنىەتى ژىيانى دونىايان بەلاۋە مەبەست نىيە بەلايانەۋە گىرگ نىيە بۇيە:
 ﴿قَالُوا: لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضُ يَوْمٍ﴾ دەلەئىن: تىمە لە دونىادا تەنيا رۆژىك يان
 ھەندىك لە رۆژىك ماۋىنەۋە، عەزاب و ئارەجەتەكەيان ھىندە ئەستەمە
 ئەندازەى مانەۋەى ژىيانى دونىايان لە بىر نامىتسى، نازانن چەندماۋنەۋە،
 بەھەمۋو ھىز و تواناى خۇيانەۋە ئەۋەندەيان بۇ ساغ دەبىتتەۋە: كە رۆژىك يان
 بىرەك لە رۆژىك ماۋنەۋە لە دونىادا.

﴿فسأل العادين﴾ نەگەر پروامان پێ ناکەن دەپرسیار لە ژمیاریان بکەن، پرسیار لەو فریشتانە بکەن: کە سەر ژمیاری کردووەو تەمەنی نادەمیزادیان کردووە!! نەجار ولامیان دەدریتەو بەو: کەژیانی دونیاتان بەنەیسبەت ئەو ژیانە بەرەو پیری دەچن ماوەیەکی کورت و کەم بوو، دەفەرموی: ﴿قال: ان لبثتم الا قليلا لو انکم کتم تعلمون﴾ فریشتە تاییبەت پێیان دەڵێ: ئێوە جگە لەروژگاریکی کەم لەدونیادا نەماونەو، ژیانە دونیاتان لەبەرەمبەر ئەو ژیانە نەپراوەی بەرەو پیری دەچن ماوەیەکی کەم بوو نەگەر ئێوە بەجوانی مەزندە شت بکەن!! یان وەلامی (لە) شەرطییە کە مەحذوفە، واتە: نەگەر ئێوە شتی کتان لەزانیاری بزانیایە ژیانە نەپراوەتان هەڵندەبۆارد و ژیانە کورتی پراوەی دونیاتان نەدەوێست، هەروەها هەولتان دەدا بۆ ئەوێ کارێک بکەن خودا لەخۆتان رازی بکەن، بەصەبر و ئارام دەبوون لەسەر طاعت و خودا پەرستی وەکوو موسولمانانی ترو ئێوەش وەکوو ئەوان بەمراز دەگەیشتن.

ئەبەننەبە حاتەم لەتەیفەعی کۆری (عبدالکلاعی) یەو: کەو تاری بۆ خەڵک دەخوێندەو دەگیریتەو دەڵێ: پێغەمبەر ﷺ دەفەرموی: ((ان الله اذا دخل اهل الجنة الجنة واهل النار النار، قال: يا اهل الجنة، كم لبثتم في الأرض عدد سنين؟ قالوا: لبثنا يوما او بعض يوم قال: لنعم ما اتجرتم في يوم او بعض يوم، رحمتي ورضواني وجنتي، امكثوا فيها خالدین! ثم يقول: يا اهل النار، كم لبثتم في الأرض عدد سنين؟ قالوا: لبثنا يوما او بعض يوم فيقول بنسما اتجرتم في يوم او بعض يوم، ناري وخطي، امكثوا فيها خالدین مخلصين)).

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئاده میزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالتو گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدا یه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شویتیکێ تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ردوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

نیمای بوخاری و موسلیم و تیرمیزی و ئیبنو حیبان، ریوایەتیان لە ئەبو بەکرەوێ کردووە دەفرموی: عەززی پێغەمبەرم کرد؛ ئەم پێغەمبەری خودا! دوایەکم فێر بکە لە نوێژدا پێی بپاریشەو، پێغەمبەر ﷺ فرموی: بلی: ((اللهم انی ظلمت نفسی ظلماً کثیراً، وانه لا یغفر الذنوب الا انت، فاغفر لی مغفرة من عندک، وارحمنی، انک انت الغفور الرحیم)).

ئەم دوو ئایەتە کۆتایی سوورەتە کە بە ئایەتی شیفای مەشهورن ئیبنو ئەبی حاتمە لە عەبدوللای کوری مەسعودەو ریوایەتی کردووە دەفرموی: بە لای کابرایەکی نەخۆش دا تێپەریم ئایەتی ﴿افحسبتم انما خلقناکم عبداً.....﴾ تاکۆتایی سوورەتە کەم بەسەردا خوێند، چاک بوو، جانیبنو مەسعود ﷺ ئەم روداوێ بۆ پێغەمبەر ﷺ گێڕایەو، فرموی: چیت بە گوێدا خوێندەو؟ ئەویش پێی دەلی فلان ئایەت و فلان ئایەت، نێر پێغەمبەر ﷺ فرموی: سوێندم بەو کەسە گیانی منی بە دەستە، ئەگەر پیاویک بە پرواوە بەسەر کێودا بخوێنیتەو کێوە کە لادەبا. ناشکراشە ئەمە کاتێک کاریگەر دەبێ کە خوێنەر و نەخۆش هەردوکیان ئیمانیان پتەو بێ و پروایان پێی بێ^(٢).

(٢) شایانی باسە کۆمەڵیک لەعولەما ئەم فرمودەیەیان بەزەعیف دانائە (سەیری پەرەوێزی تەفسیری قورطویی - ط / دار الفکر ج ٦ / ٣٤٩٧ بکە).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سورتی النور

نهم سوره‌ته ناوی سوره‌تی (النور) ی لی تراوه چونکه رتگای ژبانی کۆمه‌لایه‌تی بۆ ئاده‌میزاد رون ده‌کاتمه‌وه، هه‌روه‌ها چونکه ئایه‌تی (المشرقة) پرشنگذاری له‌خۆ گرتوه‌وه: که‌مه‌ویش ئایه‌تی ژماره (۳۵) ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ییه به‌نووری خودا ئاسمانه‌کان و زه‌وی بۆناکه، به‌نووری خودا سه‌ر لیشتیواوه گومرایان رتیبازی راستی ژبانی دونیا و قیامت ده‌دۆزنه‌وه.

په‌یوه‌ندی نهم سوره‌ته به‌سوره‌تی (المؤمنون) ده‌وه له‌دوو ره‌وه‌یه:

۱- په‌روه‌ردگار له‌سه‌ره‌تای سوره‌تی (المؤمنون) دا فەرمووی: ﴿وَالَّذِينَ لَفُروْهُمُ حَافِظُونَ﴾ ته‌جار له‌م سوره‌ته‌دا حوکم و یاسا بۆ نه‌وانه‌ دیناری ده‌کا: که‌پارتیزگاری عه‌ره‌تی خۆیان ناکه‌ن و داوێن پیسی ته‌نجام ده‌ده‌ن و هه‌رشتی که‌په‌یه‌ه‌ندی به‌داوێن پیسی یه‌وه هه‌بێ و هه‌کوو بوختان و ته‌ماشاکردنی نامه‌هره‌م و ئیزن و هه‌رگرتن بۆ چوونه‌ ناو مال و فرمان به‌ژن ماره‌ کردن و جله‌وگیری له‌زه‌ختکردن له‌نافه‌رت بۆ داوێن پیسی.....هتد.

۲- له‌ سوره‌تی (المؤمنون) دا نه‌وه‌ی راگه‌یاند: که‌به‌هه‌وانته‌ ئاده‌میزادی دروست نه‌کردوه، به‌لکه‌و بۆیه‌ی دروست کردون عیباده‌تی بکه‌ن، پابه‌ندی فرمان و جله‌وگیریه‌کانی بن. ته‌جار له‌م سوره‌ته‌دا کۆمه‌لتیک فرمان و جله‌وگیری ئا‌راسته‌ی ئاده‌میزاد کرد.....

له‌گه‌ره‌بی نهم سوره‌ته‌دا موجه‌ید ربه‌ایه‌ت ده‌کا: ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر ﷺ فەرمویه‌تی: ((عَلِمُوا رَجَالَکُمْ سُوْرَةَ الْمَائِدَةِ وَعَلِمُوا نِسَاءکُمْ سُوْرَةَ النُّوْرِ)).

حاریشی کوری موزه‌ریب ده‌لی: عومه‌ری کوری خه‌ططاب ﷺ فەرمانی پیکردین و بۆ نووسین: که‌سوره‌تی (النساء) و (الاحزاب) و (النور) فیر بین.

لهخاتوو عائیشهوه ریوایهت کراوه: فهرموویهتی: پیتیسته ئافرهتان
فیتری ئەم سورەتانه بن.

ئەم سورەتە زۆر ئەحکامی جۆراو جۆری دەربارە ی خێزان لەخۆ گرتوون.
بەپەڕەوی کردنی، خێزان و کۆمەڵ لەروخان دەپاریژری!

مەبەستە سەرەکییەکانی ئەم سورەتە لەچار چێوەی داوینپاکی و خۆ
داپۆشین و حجاب دا دەسووپێنەوه، لەسەرەتاوه بەباسی هەددی زینا دەست
پێ دەکا، ئەجار دیتە سەرباسی هەددی بوختان و حوکمی لیعان و سویند
خۆری ژن و میرد لەیه کتری، جەڵو گیریی لەو تاوانە رەهشتییانە دەکا،
بۆئەوهی کۆمەڵگا لەداوهشان و هەلۆشان و لێک ترازان پیاڕیزی و رەگەزو
گەراکان تێکەڵ نەبن. ئەجار چیرۆکی بوختان کردن بەدایکی موسوڵمانان
(خاتوو عائیشه) دەگیرێتەوه و بەپارێتی ئەو خاتوونە لەو بوختانە رادەگەیەنی،
پاشان کۆمەڵێک ئاداب و رەهشتی کۆمەڵایەتی دەربارە ی ژانی تایبەتی و
گشتی ئادەمیزادەکان رەنگرێژ دەکا و فەرمان دەکا بەموسوڵمانان پێشەوه
پابەند بن. وەکوو روخصەت وەرگرتن لەکاتی چوونە ناو مال و دیدەنی کردنی
دۆست و ناسیاوان، چاو داخستن، پاراستنی شەرمگا و خودا پۆشینی ئافرەت
لەئاست نامەحرەمان و بێگانەو تێکەڵ نەبوونی نێرو می ئەگەر مەحرەم نەبن.
هەر و ژن هێنان و شوو کردن لەنێوان پیاوو ئافرەت دا، کەسێکیش پیتیستیاتی
ژن هێنانی بۆ دابین نەدەکا باخۆی بەداوینپاکی رابگری و پابەندی شەریعەت و
یاسای خودا بێ و خێزانی موسوڵمان لەتێک روخان پیاڕیزن.

پاشان سەرغەبی ئادەمیزادان رادەکێشی بۆ بەلگەو نیشانەکانی هەبوون و
تەنهایی خودا لەعالمی بالۆ و عالمی پایین دا، هەر لەگۆرانی شەوو رۆژو
بارینی باران و دروستکردنی ئاسمان و زەوی و گەردنکەچی هەموو گیانلەبەرەکان
بۆ خۆی بالادەست و بەتوانا.

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئاده میزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدا یه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شویتیکێ تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ر دوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

دوژمنانی دا ئافرهتی دیلېش له همدولا په یدا ده بوون، تهوانیش به گوږه ی تهو
 یاسا جیهانی یه ی تهو روژگار ه مۆرکی کویلايه تیان پتوه دانراو ده کرانه
 ته مه ته، هر به گوږه ی تهو یاسایه نه ده کرا تهو ئافره ته کویلانه بیتنه ریزی
 ئافره ته سهر به سته کانو پله ی هاوسه ریتیان بدریتي، بویه ئیسلام به شیوه ی
 مولکیهت بۆ خاوه نه کانیا نی به پره وا زانیوه له زه تیان لی وه ربگرن. به لام
 له هه مان کات دا ئیسلام هه ولی داوه له ژماره ی کویله کهم بکاته وه و ئازاد
 بکړی و هه وای ئازادی هه لئمن، هه ولی دا سهر چاوه ی به کویله کردن ته سک و
 کهم بکاته وه، به لام بواره کانی ئازاد کردنی زۆرو هه مه جوړو فراوان کردن و روژ
 به روژ له کومه لگای ئیسلامی دا کویله له کهم بوون دا بوون، ئازاد کردنی کویله
 له ئیسلام دا ببوه قهره بوکردنه وه ی زۆر کهم و کورپی له عبادت داو
 سرینه وه ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ ھم رکھ سیڱ بیهوی جڳھ لہ خیزانی ھل لائی مارہ کراوی خوی و مولکولیہ مین ٲارہ زوی دابین بکا کاریکی نارہوا دہ کاو دہ چیتہ جغزی ھرامہ وہ۔ دہ ستریزی دہ کاتہ سہر نامووسی کھ سیڱ بہ مارہ کردن ھل لائی نہ کردوہ، دل و دہروونی تووشی فساد دہبی، چونکہ ھست دہ کا لہ پاوانی نارہوا دہ لہوہری، فسادی خیزان پھیدا دہبی، ضہمانو نارامی نامینئ، کو مہ لگا تووشی فساد دہبی، چونکہ گورگہ کانی ٲہو کو مہ لگایہ لیروہ لہوی پہ لاماری نیچیری خویان دہ دہنو تہ عدا لہو لہو دہ کھن! نایینی ئیسلامیش ھہ موو ھل و تہ قہ لالیہ کی بو ٲہوہیہ ٲہم جوړہ فسادانہ قہ لاچو بکا۔

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئادهمیزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدایه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شوینیکی تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ر دوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

دوژمنانی دا ئافرهتی دیلش لههردولا پیدای دهوون، ئەوانیش بهگۆڕه‌ی ئەو یاسا جیهانی یه‌ی ئەو رۆژگاره‌ی مۆرکی کۆیلایه‌تیان پێوه‌ دانراو ده‌کرانه‌ ئەمه‌ته‌، هه‌ر به‌گۆڕه‌ی ئەو یاسایه‌ نه‌ده‌کرا ئەو ئافره‌ته‌ کۆیلانه‌ بێنه‌ ریزی ئافره‌ته‌ سه‌ربه‌سته‌کان و پله‌ی هاوسه‌رێتیان بدریتێ، بۆیه‌ ئیسلام به‌شیوه‌ی مولکییه‌ت بۆ خاوه‌نه‌کانیان بپه‌ره‌وا زانیوه‌ له‌زه‌تیان لی وه‌ریگرن. به‌لام له‌همان کات دا ئیسلام هه‌ولێ داوه‌ له‌ژماره‌ی کۆیله‌ که‌م بکاته‌وه‌ و ئازاد بکړین و هه‌وای ئازادی هه‌لمژن، هه‌ولێ دا سه‌رچاوه‌ی به‌کۆیله‌ کردن ته‌سک و که‌م بکاته‌وه‌، به‌لام بواره‌کانی ئازادکردنی زۆرو هه‌مه‌ جوړو فراوان کردن و رۆژ به‌رۆژ له‌کۆمه‌لگای ئیسلامی دا کۆیله‌ له‌که‌م بوون دا بوون، ئازادکردنی کۆیله‌ له‌ئیسلام دا ببوه‌ قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی زۆر که‌م و کورپی له‌ عیباده‌ت داو سه‌ینه‌وه‌ی تاوان!!!

به‌ئێ ﴿فمن ابغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ هه‌رکه‌سیک بیه‌وی جگه‌ له‌خێزانی هه‌لاکێ ماره‌کراوی خۆی و مولکولیه‌مین ئاره‌زۆی دابین بکا کارێکی ناپه‌وه‌ ده‌کاوه‌ ده‌چێته‌ جغزی هه‌رامه‌وه‌. ده‌ستدریژی ده‌کاته‌ سه‌ر نامووسی که‌سیک به‌ماره‌ کردن هه‌لاکێ نه‌کردوه‌، دل و ده‌روونی تووشی فساد ده‌بێ، چونکه‌ هه‌ست ده‌کا له‌پاوانی ناپه‌وه‌ ده‌بێ، فسادێ خێزان پیدای ده‌بێ، هه‌مان و نارامی نامیێ، کۆمه‌لگا تووشی فساد ده‌بێ، چونکه‌ گورگه‌کانی ئەو کۆمه‌لگایه‌ لیڤه‌ له‌وێ پهلما‌ری نیچیری خۆیان ده‌ده‌ن و ته‌عه‌دا له‌م و له‌و ده‌که‌ن! ئایینی ئیسلامیش هه‌موو هه‌ل و ته‌قه‌للایه‌کی بۆ ئەوه‌یه‌ ئەم جوړه‌ فسادانه‌ قه‌لاچۆ بکا.

۶- ﴿والذين هم لأماناتهم وعهدهم راعون﴾ ئەوانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خۆیان، عه‌ده‌و په‌یمانێ خۆیان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لی ده‌که‌ن. ئەگه‌ر نه‌مانه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خۆیان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، ئەگه‌ر واده‌و به‌ئێنیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

دوایی پرسیارم لهزانیان کردوه وتیان کورپه کت دهبی سهد داری حهدی لی بدری و سالیکیش دهربه دهه بکری، ژتی نهم پیاوهش دهبی رهجم بکری! پیغه ممبر ﷺ فرموی: ((والذی نفسی بیده لأقضین بینکما بکتاب الله تعالی: الولیده والغنم رد علیک وعلى ابنک مائة جلد، وتغریبه واغد یا انیس - پیاری بوو لهوژی نهم - الی امرأة هذا، فان اعترفت فأرجعها)) سویندم بهوکه سهی گیانی منی به دهسته به گویره قورنان پریار دهدهم بۆتان نهمه ته کهو سهد مپه که کت بۆ خۆته، کورپه که کت سهد جلدی لی دهدهی و سالیکیش دهربه دهه ده کری. نهجار فرموی: نهی تونهیس ههسته بپۆ بۆلای خیزانی نهم کابرایه نه گهر ددانی بهزینا کردن دا نا بهرده بارانی بکه. تونهیس چوو ژنه که ئیعترافی کردو نهویش بهرده بارانی کرد!

ههروا کۆمه لێک له هاوه لانی پیغه ممبر ﷺ به گپراندهوی موته واتهر لیانده ریوایه تکراره: که ماعیزی کوری مالیکی نهمه می له پیش ده می پیغه ممبر ﷺ چوارجار ئیعترافی بهزینا کرد، نیت پیغه ممبر ﷺ فرمانی کرد به رهجم کردنی.

نیمامی موسلیم و نهحه دو نه بوداود له بوره یدهوه ریوایهت ده که نه، ده فرموی: نافرته تیک خیلی غامید، دانی نا بهزینا کردن دا، پیغه ممبر ﷺ پاش نهوهی سکه کهی دانا بهرده بارانی کرد.

خهوار بجه کان: رهجم کردن پهسند ناکهن چونکه ناکرته نیوه، ناگونجی بکرته حهدی نافرتهی نازادی شو کردوو، به لگه که میان بهم جوهره ناراسته ده که نه، ده لێن: قورنان حهدی نهمه تهی داناوه به نیوهی حهدی نافرتهی نازادو فرمویه تی: ﴿فان أحسن، فان آتین بقاحشة، فعليه نصف ما على المحسنات من العذاب﴾ (النساء/٢٥) دهی بهرده باران کردن شتیک نیه بکرته نیوه.

له‌لایه‌کی تره‌وه به‌رده بارانکردن له‌سه‌ر زینا له‌قورئان دا نیه، نایه‌تی جه‌لده‌ش هه‌موو زیناکاریک ده‌گریته‌وه، به‌خه‌به‌ری واحد ته‌خصیص ناکرئ. نه‌و جه‌دیشمی جه‌ددی به‌ره‌جم تیدا هاتوه‌خه‌به‌ری واحیده.

جه‌ماوه‌ری زانایانی ئیسلام ره‌دی خه‌واربجه‌کانیان داوه‌ته‌وه، فهرموویانه نیوه کردنی سزا ده‌رباره‌ی جه‌لده‌یه‌و به‌س. بۆ ره‌جم کردنه‌که له‌سه‌ر شیوه‌ی گشتی خۆی ماوه‌ته‌وه. له‌لایه‌کی تره‌وه حوکمه شه‌رعیه‌یه‌کان به‌گویره‌ی روداوو به‌ره‌وه‌هندی نازل ده‌بوون، ده‌ی ویده‌چی نه‌و به‌ره‌وه‌ندییه‌ی داخوازی ره‌جم کردن بووه پاش نازل‌بوونی نایه‌تی جه‌لد په‌یدا بووبی.

له‌پویه‌کی تره‌وه به‌لای ئیمه‌وه ته‌خصیصی عومومی قورئان به‌خه‌به‌ری واحد دروسته. هه‌رچه‌نده نه‌و جه‌دیشانه‌ی ده‌رباره‌ی ره‌جم ریوایه‌ت کراون له‌مانادا موته‌واته‌رن، له‌شیوه‌و شیوازو روخسارو تایبه‌مه‌ندی دا خه‌به‌ری واحدن.

زیناکه‌ر چ ژن بی‌چ پیاو. نه‌گه‌ر موحصه‌ن نه‌بن ره‌جم ناکرین. مه‌رجی (نیحصان) چوار شته:

١- بالغ بون. ٢- عه‌قل و هوش. ٣- نازادی. ٤- ئافه‌رت شووی کردبی، پیاو ژنی هیئا بی له‌پاش نیکاچیکی سه‌جیح دخول بوو بی. نه‌بو جه‌نیفه‌و مالیک مه‌رجی موسولمانیشیان داناوه، به‌لای نه‌وانه‌وه ذیمی ره‌جم ناکرئ، به‌لام قسه‌که‌یان ره‌ت کراوه‌ته‌وه، چونکه پیغه‌مبه‌ر ﷺ فهرمانی کرد به‌به‌رد بارانکردنی دوجوله‌که: که‌زینایان کردبوو.

له‌سه‌ریکی تره‌وه جه‌ددی کوپو کچ که‌نه‌نه‌و ژنی هیئا بی نه‌تم شوی کردبی هه‌ر ته‌نها سه‌د جه‌لده‌ نیه‌و به‌س! به‌لکوو سالتیکیش له‌ولات دوور ده‌خرینه‌وه، به‌گویره‌ی نه‌و جه‌دیشمی ده‌رباره‌ی کوپه‌ کریکاره‌که، که‌له‌وه پیش ئاماژه‌ی بۆ کرا، که‌پیغه‌مبه‌ر ﷺ فهرمووی: ((وعلى ابنك جلد مئة وتغريب عام)).

ههروه‌ها به‌پیتی نهو فەرمووده‌یهی خاوەنی شەش کتێبه‌ هەدیه‌کان جگە
له‌وخاری و نه‌سائی رێوایه‌تیان کردوه‌.

له عیاده‌ی کورپی صامیت‌هوه ﷺ که ده‌فهرموی: پیغهمبهر ﷺ
 فهرموی: ((خذوا عنی قد جعل الله لهن سبیلا البکر بالبکر جلد مئة وتغریب
 عام الثیب بالثیب جلد مئة والرجم)) وهلی جه‌لده‌دان له‌بیوه‌ژن به‌عه‌مه‌لی
 جیگیر نه‌بووه له‌سونه‌تی پیغهمبهر‌دا، نه‌وه‌ی ته‌طبیق کراو جیگیر بوو ته‌نیا
 به‌رده باران کردن بوو.

دوور خستنمه، له ولات بو ماوهی سالیك شهوه رای جه ماوه ری زانایانه، ته بوجه نیفه ده فهرموی: دوور خستنمه داخلی حهد نیه، به لکو شهوه ته مبی کردنیکه ده درسته بهر رای تیمام به پیویستی زانی ده یکا، به پیویستی نه زانی رای ده گری.

به لّام زانايانی ظاهري له سمر تهوڼ: که یوه ژن ده بی جه لښی لی
 بدری و بډرده بارانیښ بکړی. تهوان هډیته که ی عوباده ی کوری صامیت
 ده که نه به لگه ی رتبازی خوښان.

نەوھشان لەیاد نەچی ﴿الزانية والزاني﴾ دوو وشە ی گشتین و موسولمان و کافر دەگرێتەو، وەلی کافری حەریبی حەددی زینای لی نادری چونکە نەو پابەندی نەحکامی ئیسلام نەبوە، بەلام کافری ذیممی بەلای جەماوەری شەرع زانەو حەدی زینایان بەسەردا جی بەجی دەکری، ئیمامی مالیک لیوہی ریاوایت کراو: کہ ذیممی جەلەدی لی نادری لەسەر زینا، ﴿ولا تأخذکم بممل رافة في دين الله﴾ بابەزەیی وشەفەقەت پال بەئێوہ نەنی حەد لەسەر زیناکەر لابەرن، جی بەجی کردنی حەد لەسەر زیناکەر حوکمی خودایە، نابێ بەهیچ جوۆی حوکمی خودا رابگیری و ماتەل بکری. ئەوہی لەسەر ئێوہ پیویستە پابەندی دەقی بریاری خودا بن و دەبی بەرامبەر حوکم و بریاری خودا

به غیرهت بن، هه رکه سی سنووری خودای شکاند ده بی ئیوه لی ی قبول نه کهن.

ئیمام نه هه دو خاوه نی شه ش کتیبه هه دیشه کان له عایشه وه ریوایهت ده کهن ده فرموی: ((والذی نفسی بیده لو ان فاطمة بنت محمد سرقت لقطعتم یدها)) سوتندم بهو که سه ی گیانی منی به ده سه ته: نه گهر فاتیمه ی کچی موحه هه دزی بکا ده ستی ده برم!

«ان کنتم تؤمنون بالله والیوم الآخر» نه گهر ئیوه ئیمانان به خوداو به روژی قیامهت هه یه هه له سه ر زینا کاران نه نجام بدهن و به توندیی تو له یان لی بستینن، بو ئه وه ی نه وان و هی تریش ته می خوار دو بن و په ندو عیبه رت و هه رگرن، نه مه هه ئنان و ته رغیبکی زۆری تیدایه له سه ر جی به جی کردنی حوکم و هه ده کانی خودا له سه ر تاوانباران..

له ناوه ینانی روژی قیامهت ناماژه بو ئه وه ده کا: که پئویسته موسولمانان له عه زابو لی کو ئینه وه ی نه و روژه به رسن له پوی عه طف و به زه بی یه وه که مه ته رخه می نه کهن له جی به جی کردنی هه دو حوکمی خودا له سه ر تاوانباران.

له هه دیثی پیغه مبه ردا ها تووه ده فرموی: ((یؤتی بوال نقص من الحد سوطاً، فیقال له لم فعلت ذلک؟ فیقول: یارب رحمة بعبادک فیقول له: انت ارحم بهم منی! فیؤمر به فی النار)) روژی قیامهت فرمانه روا ده هیندری له دونیادا شوپکیکی که م کردۆته وه له هه د لی دان، پی ی ده گو تر ی بو وات کردوه؟ ده ئی: خودایه به زه بییم پیدا ها تنه وه، ره حم به به نده کانی تو کردوه، په ره ردگار پیی ده فرموی: نه تو ده ره قیان له من به ره حم تری! فرمانی پیی ده کری بیبه ن بو ناو ناگر.

که وابی بابه هیچ جو ری به زه بیستان به واندها نه یه ته وه: که تاوان ده کهن و شیایوی هه د لی دان ده بن، به ته وای هه دی شه رعییان له سه ر نه نجام بدهن.

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نیه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئاده میزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و هه رشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی رو کردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و ده روون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فه رموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لی ره دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدا یه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لی ره دا زه کاتی دل و ده روون بی، مه به ست پا ککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شوینیکی تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پا ککردنه وه ی مال و سامان و دل و ده روون بی و هه ردوکیان بگریته وه. دل و ده روون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه ده روونی یه کانی تر.

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانېش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌ مۆرکی کۆیلايه‌تییان پتوه دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌هر به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کرا ئه‌و ئافره‌ته کۆیلانه بېنه ريزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کان و پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتتې، بۆیه ئيسلام به‌شيوه‌ی
مولکيه‌ت بۆ خاوه‌نه‌کانیانی به‌رپه‌وا زانیوه له‌زه‌تیان لی وه‌ربگرن. به‌لام
له‌همان کات دا ئيسلام ه‌ه‌ولتی داوه له‌ژماره‌ی کۆيله‌ که‌م بکاته‌وه‌ و ئازاد
بکړېن و ه‌ه‌وای ئازادی ه‌ه‌لمژن، ه‌ه‌ولتی دا سه‌رچاوه‌ی به‌کۆيله‌ کردن ته‌سک و
که‌م بکاته‌وه‌، به‌لام بواره‌کانی ئازادکردنی زۆرو ه‌مه‌ جه‌ور فراوان کردن و روژ
به‌روژ له‌کۆمه‌لگای ئيسلامی دا کۆيله‌ له‌که‌م بوون دا بوون، ئازادکردنی کۆيله‌
له‌ئيسلام دا بېوه قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی زۆر که‌م و کوړیسی له‌ عبادت داو
سرېنه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی
جگہ له خیزانی حه لائی ماره کراوی خووی و مولکولیه مین تاره زوی دابین بکا
کاریکی نارہوا ده کاو ده چیتہ جغزی حمرامہ وه. ده ستریزی ده کاتہ سہر
نامووسی کہ سیٽک به مارہ کردن حه لائی نہ کردوہ، دل و دہروونی تووشی فساد
دہبی، چونکہ ہست ده کا له پوانی نارہوا ده لہوہری، فسادی خیزان پھیدا
دہبی، ضہمان و نارامی نامینئ، کوہ لگا تووشی فساد دہبی، چونکہ
گورگہ کانی نہو کوہ لگایہ لیروہ لہوی پہ لاماری نیچیری خویان دہدہ و
تہ عہدا لہو لہو ده کهن! نایینی نیسلامیش ہہموو ہہل و تہ قہ لالیہ کی بو
نہوہیہ نہم جوہرہ فسادانہ قہ لاچو بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئادهمیزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدا یه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شویتیکێ تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ر دوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانېش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌مؤرکی کؤیلايه‌تییان پتو ه‌ دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌م به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کرا ئه‌و ئافره‌ته کؤیلانه بېنه ريزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کان و پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتئ، بؤیه ئيسلام به‌شيوه‌ی
مولکيه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانیانی به‌رپه‌وا زانیوه له‌زه‌تیان لی وه‌ربگرن. به‌لام
له‌هه‌مان کات دا ئيسلام هه‌ولئ داوه له‌ژماره‌ی کؤيله کم بکاته‌وه و ئازاد
بکړئ و هه‌وای ئازادی هه‌لمژن، هه‌ولئ دا سه‌رچاوه‌ی به‌کؤيله کردن ته‌سک و
که‌م بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی ئازادکردنی زؤرو هه‌مه جؤرو فراوان کردن و روژ
به‌روژ له‌کؤمه‌لگای ئيسلامی دا کؤيله له‌که‌م بوون دا بوون، ئازادکردنی کؤيله
له‌ئيسلام دا بېوه قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی زؤر که‌م و کورپی له‌ عبادت داو
سرېنه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی
جگہ له خیزانی حەلالی مارە کراوی خووی و مولکولیە مین ئارەزووی دابین بکا
کاریکی ناپەوا دەکاو دەچیته جغزی حەرامەوہ. دەستدریژی دەکاتە سەر
نامووسی کەسیٽک بەمارە کردن حەلالی نەکردوہ، دل و دەروونی تووشی فساد
دەبی، چونکہ هەست دەکا لەپاوانی ناپەوا دەلەوەرێ، فەسادێ خیزان پەیدا
دەبی، ضەمان و ئارامی نامینی، کۆمەلگا تووشی فساد دەبی، چونکہ
گورگەکانی ئەو کۆمەلگایە لیڤرە لەوێ پەلاماری نیچیری خویان دەدەن و
تەعەدا لەم و لەو دەکەن! ئایینی ئیسلامیش هەموو هەل و تەقەللییەکی بۆ
ئەوہیە ئەم جۆرە فەسادانە قەلاچۆ بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه به با نه ده و ههردهم پیش بخۆ نه وه. سهیرو صه فا نه کهن، نه خیر و نیه نایین و انالّی: فهرمانی نایین نه وه یه: ئاده میزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خه ریک بکا و هه رشتیک ده کا لایه نی خودای تیدا بهرچا و بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی رو کردنه خودا و په یوه ست کردنی دل و ده رو و نه به خودا وه پشت هه لکردنیان له له غو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فه رموی: زور به ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لی ره دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وه یه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدا یه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونی مه به ست به زه کات لی ره دا زه کاتی دل و ده رو و نه بی، مه به ست پا کردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شوینیکی تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونی مه به ست به زه کات پا کردنه وه ی مال و سامان و دل و ده رو و نه بی و هه ردوکیان بگری ته وه. دل و ده رو و نه پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه ده رو و نه یه کانی تر.

دوژمنانی دا ئافرهتی دیلش لهههردولا پهیدا دهوون، ئەوانیش بهگوێرهی ئەو یاسا جیهانی یهی ئەو روژگاره مۆرکی کۆیلایهتیان پێوه دانراو دهکرانه ئەمهته، ههر بهگوێرهی ئەو یاسایه نهدهکرا ئەو ئافرهته کۆیلانه بێنه ریزی ئافرهته سهربهستهکانو پلهی هاوسهرتییان بدریتتی، بۆیه ئیسلام بهشیوهی مولکییهت بۆ خاوهنهکانیانی بهپهروا زانیوه لهززهتیان لی وهربگرن. بهلام لهههمان کات دا ئیسلام ههولێ داوه لهژمارهی کۆیله کهم بکاتهوهو نازاد بکریو ههوا ئازادی ههژمن، ههولێ دا سههراوهی بهکۆیله کردن تهسک و کهم بکاتهوه، بهلام بوارهکانی نازادکردنی زۆرو ههمه جوو فراوان کردن و روژ بهروژ لهکۆمهلگای ئیسلامی دا کۆیله لهکهم بوون دا بوون، نازادکردنی کۆیله لهئیسلام دا ببوه قهرهوبوکردنهوهی زۆر کهم و کورپی له عیبادت داو سپینهوهی تاوان!!!

بهئێ ﴿فمن ابغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ ههرکهسیك بیهوی جگه لهخیزانی ههلاکێ مارهکراوی خوێ و مولکولیهمین ئارهزۆی دابین بکا کارێکی ناپهروا دهکاو دهچیته جغزی ههراوه. دهستدریژی دهکاته سهه نامووسی کهسیك بهماره کردن ههلاکێ نهکردوه، دل و دهروونی تووشی فساد دهبی، چونکه ههست دهکا لهپاوانی ناپهروا دهلهوهپێ، فسادێ خیزان پهیدا دهبی، ههمان و نارامی نامیێ، کۆمهلگا تووشی فساد دهبی، چونکه گورگهکانی ئەو کۆمهلگایه لیرو لهوێ پهلاماری نیچیری خویان دهدهنو تهعهدا لهو لهو دهکهن! ئایینی ئیسلامیش ههموو ههلاک تهقهلالیهکی بۆ نهوهیه ئەم جوو فسادانه قهلاچۆ بکا.

۶- ﴿والذين هم لأماناتهم وعهدهم راعون﴾ ئەوانه پابهندی وادهو بهئینهکانی خویان، عهههوپهیمانی خویان بهلاوه پیروژهو پارێزگاری لی دهکهن. ئەگهر نهماههتیکیان لهلا دانراخیانهتی تیدا ناکهن و سپاردهی خویان دهدهنهوه بهخاوهنهکانیان، ئەگهر وادهو بهئینیان دا پابهندی دهبن،

زینا بریتیه له چونه لای پیاو بۆ ئافرهت له پێشوهی را به بی شهوی نیکاحی صحیح یان شیوه نیکاحیان له نیتوان دا بی. ئافره ته کهش بۆی بهیده ست بی و خۆی بۆ شل بکا، یان بریتیه لهوه پیاو هینی خۆی بخاته ناو بیلامانهی ئافره تهوه به حهزو ئاره زۆی خۆیان به جۆرێک که شه ریعت به حهرامی داناهه. هه رکاتی شهوی دا حه د واجب ده بی.

به لام بۆ نێریازی حوکه که به م جۆر هیه. به لای نیمامی شافیعی له قه ولی (الاصح) ی داو به لای نیمامی مالیک و نه حه دو شهو یوسف و مو حه مه ده وه حوکه می نێریازی وه کوو حوکه می زینا وایه و نێریاز به زیناکه ر حیساب ده کری مانا گشتیه که ی نایه ته که ده یگری ته وه، به لای شافیعی یه وه حه دی زیناکه ری لی ده ره ده کری، به لگه شی شه و فهر موو ده یه یه: که به یه قی له شه بو موسای ((الاشعری)) یه وه له پیغه مبه ره وه ﷺ ر یوا یه تی که رد وه: ده فهر موی: ((اذا اتی الرجل الرجل فهما زانیان)) که نێر سواری نێر بوو شه وه هه رد و وکیان زینا کارن، دیاره حه ده که شیان حه دی زینایه.

به لای مالیکیه کان و حه نبه لییه کانه وه حه ده که ی ره جم کرد نه، هه ندی له حه نبه لییه کان پێیان وایه حه دی نێریازی کوشتنه، جا یا به هه لداشتنی له شو ئینیکی به مرز، یان به مرو خاندنی دیوارێک به سه ری دا، یان به به رد ه باران کردنی تاگیانی ده ده ر ده چی!

ئه بو حه نیفه ده فهر موی: ته نها ته مبی ده کری و حه دی لی ده ر نا کری، چونکه له شه خجامدانی نێریازی دا تیکه لاو بوونی نه سه ب نابی، به نه غله ب واده بی کیشه ی وای لی نا کو یته وه سه ری کیشه ی بۆ کوشتنی نێریازه که، به زیناش حیساب نا کری و ماره یی پی واجب نابی، که وایی حه دی نایه ته سه ر، هه روه ها چونکه پیغه مبه ر ﷺ کوشتنی موسو لمانی به یه کی له سی مه رج حه لال کرد وه: - بیوه بی و زینا بکا، به ناحق موسو لمانێک بکوژی، له تاین پاشگه ز بیته وه، ده ی پیغه مبه ر ﷺ له م شو ئنه دا: که شو ئینی لی کۆلینه وه و

رونکردنه وهیه باسی نێربازی نه کردوه، ههروهها پێشی ناگوتری زینا. هیچ شتیکیش له پێغه مبهروه ﷺ نه بیستراوه دهرباره ی حوکم کردنی بۆ نێربازی!!
 دهرباره ی پانپانۆکه وهسته پری کۆرای فوکه ها له سه ر نه وهیه: که ده بی بکه ره کانیا ن سه ر زه نشته بکری ن ته مبی بکری ن.

دهرباره ی چونه لای ناژهل و گوێدری و مایین زانا یانی هه ر چوار مه زه به ل له سه ر نه ون: ده بی بکه ره که ته مبی بکری به شیوه که: که فرمانه روا به باشی ده زانی و به ته مبی که ری ده زانی.

له سوننه ی نه سانی دا فه رموده یه که هه یه له نی بنوعه بباسه وه ریوا یه تی کردوه ده فه رموی: ((لِیْسَ عَلَی الَّذِی یَأْتِی الْبَهِیمَةَ حَدٌّ)). نه وه ی به چیت ته لای حه یوان و نی شی واله گهل بی زو باندا بکا حه دی له سه ر نیه.

چوونه لای مردوو به م جو ره کابرا مردوو یه که والی بکا به لای شه ر عزانانه وه جگه له مالیکیه کان ته مبی کردنی تێدا یه، چونکه مردو والێکردن، کاریکه سروشت قیزی لییه تی، پێویست به حه د لی ده رکردن نا کا، مالیکیه کان ده لێن ده بی حه دی لێ ده ربکری، چونکه وه کو چوونه لای نافر ته تی زیندو وایه وهینه که ی خۆی ده خاته ناوی یلامانای مردوه که وه، به کورتی نه م کارانه هه موویان به رام و قیز لێکرا و تا وان و پێویسته موسو لمانان خۆیا نی لی بهاری زن.

نه مه کو رته یه که بوو ده رباره ی تا وانی زینا و رای فوکه های موسو لمانان ده رباره ی حوکم و یاسای حه د لی ده رکردن. هه رکه سی که ده یه وی به شیوه که ی فراوان له م با سه دا قول بیت هه باب گه رپته وه بۆ کتێبه شه رعیه کان، به تاییه تی کتیبی ((الفقه الاسلامی وأدلته)) دانرا و ی د. وه به الزحیلی ج ۵/۷ - ۵۳۴۵.
 ۵۴۲۱

حوکمی سییه م جهددی بوختانه

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ
فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ
الْفَاسِقُونَ ﴿٤﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ﴿٥﴾

دواى نهوى له نایه ته کانی پیتشودا ماره کردنى نافرتهى زیناکارو شو کردن
به پیاوى داوین پیسی به شتیکی قیزهون له قه له م دا، دیتته سهر جله و گیری کردن
له بوختان کردن و تۆمه تبار کردنى نافرته و پیاوى داوین پاک بهو تاوانه،
نه جار باسى جهددو تۆلهى بوختان ده کا؛ له دونیادا هه شتا جهلده یه
له قیامهت دا عه زابى به نیش به ممرجى بوختان کمر تۆیه نه کا.

بیکومان نه گهر که متمرخه مى بکرى و ریگا بدرى به هه وانته خه لک
تاوانى داوین پیسی پال نافرتهى داوین پاک و پیاوى داوین پاک بدهن و داواى
به لگى حاشا هه لنه گریان لى نه کرى و لییان نه پرسیتته وه، ریگه خوش بکرى
ههر که سى راست بییتته وه بیتاوانیک بهو تاوانه ناشرینه تۆمه تبارو له ککه دارى
بکاو بوخوى بوى ده رچى وه که بهرزه کى بانان قیت هه لپه رى، کۆمه ل تیکرا
ده شیوى، خیزانه کان کاتیک به خوین ده زانن، ناموسیان بریندار کراوه،
سومعه و که سایه تییان روشیندراوه؛ به لى کاتیک به خوین ده زانن: هه موو
تاکیکیان تۆمه تبارو موه ده ده به تۆمه تبار کردن، کاتیک به خوین ده زانن
هه موو میردیک گومانى له ژنه کهى هه یه وه موو ژنیک دلى له میرده کهى

دوژمنانی دا ئافرهتی دیلېش له همدولا پيدا ده بوون، تهوانيش به گوږه ی تهو
ياسا جيهانی يه ی تهو روژگار ه موركی كوښلايه تيان پتوه دانراو ده کرانه
تهمهته، هر به گوږه ی تهو ياسايه نه ده کرا تهو ئافره ته كوښلانه بښه ريزی
ئافره ته سهر به سته کان و پله ی هاوسه ريتيان بدرتتې، بويه ئيسلام به شيوه ی
مولکيه ت بؤ خاوه نه کان يانی به پرهوا زانیوه له زه تيان لی وه ربگرن. به لام
له هه مان کات دا ئيسلام هه ولی داوه له ژماره ی کويله کم بکاته وه و نازاد
بکړين و هه وای نازادی هه لمژن، هه ولی دا سهر چاوه ی به کويله کردن ته سک و
که کم بکاته وه، به لام بواره کانی نازاد کردنی زور و هه مه جوړو فراوان کردن و روژ
به روژ له کومله لگای ئيسلامی دا کويله له کم بوون دا بوون، نازاد کردنی کويله
له ئيسلام دا بيهو قهر به وکردنه وه ی زور که م و کوړی له عبادت داو
سرینه وه ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی جگہ له خیزانی حه لائی ماره کراوی خووی و مولکولیه مین تاره زوی دابین بکا کاریکی نارپهوا ده کاو ده چیتته جغزی حه رامه وه. ده ستریزی ده کاته سه ر نامووسی که سیٽک به ماره کردن حه لائی نه کردوه، دل و دهروونی تووشی فساد ده بی، چونکه ههست ده کا له پوانی نارپهوا ده لوه وری، فسادی خیزان پهیدا ده بی، ضه مان و نارامی نامینئ، کو مه لگا تووشی فساد ده بی، چونکه گورگه کانی نه و کو مه لگایه لیرو لهوی په لاماری نیچیری خویان ده ده و ته عه دا له مو له و ده کهن! نایینی نیسلامیش هه موو هه ل و ته قه لالیه کی بو نه وه به نه م جوړه فسادانه قه لاچو بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئاده میزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و هه رشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی رو کردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و ده روون به خوداو و پشت هه لکردنیان له له غوو گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فه رموی: زور به ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لی ره دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدا یه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لی ره دا زه کاتی دل و ده روون بی، مه به ست پا ککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شوینیکی تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پا ککردنه وه ی مال و سامان و دل و ده روون بی و هه ر دوکیان بگریته وه. دل و ده روون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه ده روونی یه کانی تر.

پینجهه عیفته و داوین پاکی لهزینا، کهوابوو شیت و مندال و کۆیله و کافرو داوین پیس به موحصه دانانرین و که سیک بوختانیان پی بکا هدی لی نادری، به لککو سه رزه نشت ده کری چونکه زیانی به بوختان لیکراو گه یاندوه. ظاهر ی نایه ته که نه وه ده گه یه نی: که هه موو داوین پاکیک به موسولمان و کافرو نازاد و کۆیله وه له و حوکه دا هاویه شن، وه لی فوقه های نیسلام فرموویانه: مەرچی نیحصان پینجن ((الاسلام - عقل - بالگی - حوریه ت - عیفته)) نیسلام به مەرچ دانراوه: له بهر نه و فرمووده یی پیغه مبه ر ﷺ که تو زیك له وه پیش ناماژه مان پی کرد.

عاقلی و بالگی به مەرچ گیرا و چونکه پیغه مبه ر ﷺ فرموویه تی ((رفع القلم عن ثلاثة)) شیت و مندال له و سی تا قه من. نازادی به مەرچ گیراوه: چونکه کۆیله که سایه تی نه قصه، عه بیدار کردنی به زینا زۆر له سهری کاریگر نابی.

عیفته تیش به مەرچ گیراوه، چونکه هه ده له بهر درۆ کردنی بوختان که ره. جائه گر بوختان پیکراو عیفته تی نه بی مانای وایه زینا کاره و بوختان که راست ده کا نیت بوختان که هدی لی نادری.

وه کوو ووتمان: بوختان که نه گر نه ی توانی چوار شایه ده ناماده بکا سی حوکه می به سه ردا ده درین ۱- هه شتا جه لده ی لی ده دری، ۲- شایه دی لی وهر ناگیری، ۳- مۆرکی فیسقی پیوه ده نری.

نه عجار پهروه ردگار حاله تی تۆبه کردن چهرت ده کاو ده فرموی: ﴿الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ واته: مه گر نه بوختان که رانه ی دواپی تۆبه ده که نه و له بوختانه که بیان پاشگه ز ده بنه وه، حال کرده وه ی خویان باش ده که نه و روده که نه چاکه کاری و خودا په رستی و ناگه رینه وه بۆسه ره لۆیستی پیشوویان واز له بوختان کردن ده هینن. نه وه

خودا ليخوشبوو خاوهن به زه بى يه، ئيبنو عه بباس ده فرموى: واته: تۆيه كه يان به ده ر بجنو به ناشكرا پاشگه ز ببنمه، تيتر خودا ليخوشبوو تاوان پۆشه، به زه بى و ليبورده يه تۆيه يان لى و ه ده گرى و رهوشتى فيسقيان لى ده شواته وه.

ئيمامى شافيعى ده فرموى: تۆيه ي بوختانكه ر بريتييه له وه ي خۆى به درۆ بجاته وه، بلى: من له و قسه يه م دا درۆم كرده جار يكي تر ناگه پريمه وه سهر نه و كاره.

نه بوئيسحاقى مروزى كه يه كي كه له ها وه لاني شافيعى. ده فرموى: نابى: بلى: درۆم كرده. چونكه له وانه يه له بوختانه كه ي دا راست بكا. جانه گه ر بلى: درۆم كرده ده بيته درۆ درۆش تاوانه، ده ي تاوان كردن نابيته تۆيه كردن له تاوان يكي دى، به لكوو ده بى نه و قسه يه ي ده رباره ي فلانكه س وتومه به تاله و له قسه ي خۆم په شيمانم و جار يكي تر نايكه موه.

نه بو طه سه نى (اللمخى) نه وه ي ته رجيح داوه: كه بلى: درۆم كرده و خۆى به درۆ بجاته وه.

هه ندى له زانايانى ئيسلام فرموويانه: تۆيه ي بوختانكه ر وه كوو تۆيه ي شتى تر وايه و له نيتوان خۆى و خوداى خۆى دا به دل په شيمان بيته وه سوور بى له سه ر نه وه: كه جار يكي تر ناگه پريمه وه سهر نه و تاوانه.

زانايانى ته فسير راجيايان تيدا پيدا بۆزه ده رباره ي نه م چه رت كردن (الاستثناء) ه ي ئيره له وه دا نايا ته نها ده گه پريمه وه بۆ رسته ي كۆتايى نايه تى پيشو و ته وبه كردنه كه هه ر فيسقه كه لاده با و تيتر شايه تى لى و ه رنه گرته كه ي به رده وامه! با تۆيه ش بكا و روپكاته كارى باش؟؟ يان ده گه پريمه وه بۆ دوو رسته كانى دوايى. واته: نه گه ر تۆيه ي كرد فيسقه كه ي ناميتنى و شايه تيشى لى و ه رده گيرى؟

دوژمنانی دا ئافرهتی دیلېش له همدولا پيدا ده بوون، تهوانيش به گوږه ی تهو
ياسا جيهانی يه ی تهو روژگار ه موركی كوښلايه تيان پتوه دانراو ده کرانه
تهمهته، هر به گوږه ی تهو ياسايه نه ده کړا تهو ئافره ته كوښلانه بڼه ريزی
ئافره ته سهر به سته کانو پله ی هاوسه ريتيان بدرتتې، بويه ئيسلام به شيوه ی
مولکيه ت بؤ خاوه نه کانينانی به پرهوا زانيوه له زه تيان لی وه ربگرن. به لام
له هه مان کات دا ئيسلام هه ولی داوه له ژماره ی کويله کم بکاته وهو ئازاد
بکړين وهوای نازادی هه لمژن، هه ولی دا سهر چاوه ی به کويله کردن ته سک و
که کم بکاته وه، به لام بواره کانی نازاد کردنی زؤرو هه مه جوړو فراوان کردن روژ
به روژ له کومله لگای ئيسلامی دا کويله له کم بوون دا بوون، نازاد کردنی کويله
له ئيسلام دا بيهو قهر بهو کړنه وه ی زؤر که مو کوړیسی له عبادت داو
سرينه وه ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی
جگہ له خیزانی حەلّائی مارە کراوی خووی و مولکولیە مین ئارەزووی دابین بکا
کاریکی ناپەرەوا دەکاو دەچیته جغزی حەرامەوہ. دەستدریژی دەکاتە سەر
نامووسی کەسیٽک بەمارە کردن حەلّائی نەکردوہ، دلّ و دەروونی تووشی فەساد
دەبی، چونکە ھەست دەکا لەپاوانی ناپەرەوا دەلەوەرێ، فەسادێ خیزان پەیدا
دەبی، ضەمان و ئارامی نامیینی، کۆمەلگا تووشی فەساد دەبی، چونکە
گورگەکانی ئەو کۆمەلگایە لیڤرە لەوێ پەلاماری نیچیری خویان دەدەن و
تەعەدا لەم و لەو دەکەن! ئایینی ئیسلامیش ھەموو ھەلّ و تەقەللایەکی بۆ
ئەوہیە ئەم جۆرە فەسادانە قەلاچۆ بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

حوکمی چواره م حوکمی نه فرین لیک کردنی زن و میرده

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ
 فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٦﴾
 وَالْخَمِيسَةُ أَنْ لَعَنْتَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٧﴾ وَيَدْرُؤُ
 عَنْهَا الْعَذَابَ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعُ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ
 ﴿٨﴾ وَالْخَمِيسَةُ أَنْ غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٩﴾
 وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

دەربارە ی هۆی نازلبوونی ئەم نایەتانه بوخاری و ئەبوداودو تیرمینی
 لەئێبنوعەبباسەوێ ریوایەتیان کردووە دەفرمووی: هیلالی کۆری ئومەییە لای
 پێغەمبەر ﷺ بوختانی بەخێزانەکە ی خۆی کرد: کە لە گەڵ پیاویک دا بەناوی
 (شەریکی کۆری سەحەاء) زینای کردووە. پێغەمبەر ﷺ فرمووی: یان بەلگە
 بێتە لەسەر قەسە کەت یان داری حەد لەپشتت دەدەم.. هیلال وتی: ئە ی
 پێغەمبەری خودا! چۆن دەبی: یەکیک لەتیمە پیاویک بەسەر خێزانە کە یەو
 ببینی، بجۆی هەولێ ئەو بەدا شایەت پەیدا بکا، خۆ تادەجۆی شایەت بێنی
 هەموو شتیک تەواو دەبی. بەلام پێغەمبەر ﷺ گۆی بە قەسە کە ی هیلال ئەداو
 فرموووە کە ی خۆی دووبارە کردووە، فرمووی: ((البينة اوجد في ظهرك))
 شایەد بێتە ئەگینا داری حەد لەپشتت دەدری!

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانیش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌مؤرکی کؤیلايه‌تییان پتو ه‌ دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌م به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کرا ئه‌و ئافره‌ته کؤیلانه بېنه ریزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کانو پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتئ، بؤیه ئیسلام به‌شیوه‌ی
مولکيه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانیانی به‌رپه‌وا زانیوه له‌زه‌تیان لی وه‌ربگرن. به‌لام
له‌هه‌مان کات دا ئیسلام هه‌ولئ داوه له‌ژماره‌ی کؤیله که‌م بکاته‌وه‌و ئازاد
بکړئ وه‌وای ئازادی هه‌لمژن، هه‌ولئ دا سه‌رچاوه‌ی به‌کؤیله کردن ته‌سک و
که‌م بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی ئازادکردنی زؤرو هه‌مه‌ جوړو فراوان کردنو روژ
به‌روژ له‌کؤمه‌لگای ئیسلامی دا کؤیله له‌که‌م بوون دا بوون، ئازادکردنی کؤیله
له‌ئیسلام دا بېوه قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی زؤر که‌م و کورپی له‌ عبادت داو
سرینه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ ھم رکھ سیڱ بیهوی جگہ لہ خیزانی ھل لائی مارہ کراوی خوی و مولکولیکہ مین تارہ زوی دابین بکا کاریکی نارہوا دہ کاو دہ چیتہ جغزی ھرامہ وہ۔ دہ ستریزی دہ کاتہ سہر نامووسی کھ سیڱ بہ مارہ کردن ھل لائی نہ کردوہ، دل و دہروونی تووشی فساد دہبی، چونکہ ھست دہکا لہ پاوانی نارہوا دہ لہوہری، فسادی خیزان پھیدا دہبی، ضہمانو نارامی نامینئی، کو مہ لگا تووشی فساد دہبی، چونکہ گورگہ کانی تہو کو مہ لگایہ لیروہ لہوی پھ لاماری نیچیری خویان دہ دہنو تہ عدا لہو لہو دہ کھن! نایینی نیسلامیش ھہ موو ھل و تہ قہ لالیہ کی بو تہوہیہ تہم جوڑہ فسادانہ قہ لاچو بکا۔

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

خودا نه‌من شه‌و گه‌رامه‌وه بۆ مائه‌وه پیاوێکم له‌لای ژنه‌که‌م بیهی، به‌چاوی خۆم کرده‌وه که‌یانم بیهی و به‌گویتی خۆم گویم لی‌بوو...

پێغه‌مبەر ﷺ زۆری ئەم روداوه له‌سه‌ر شان گران بوو، نه‌نصاره‌کان لی‌ی کۆبوونه‌وه و وتیان ئەوا قسه‌که‌ی سه‌عدی کوری عوباده‌هاته‌جی، مه‌گه‌ر ده‌بی پێغه‌مبەر ﷺ داری هه‌دی بوختان له‌هه‌یلا بده‌و شایه‌تی دانسی لی‌ وهرنه‌گیری و له‌ناو خه‌لک دا مه‌شه‌هور بی که‌شایه‌تی لی‌ وهرناگیری.

هه‌یلا له‌وه‌لام دا وتی داواکارم خودا رینگا چاره‌یه‌کم بۆ بدۆزیته‌وه، نه‌بجار هه‌یلا وتی: نه‌ی پێغه‌مبهری خودا؛ من ده‌زانم ئەم هه‌واله‌ی منت زۆر له‌سه‌ر شان گران بوو، خودا ناگاداره‌ من راست ده‌که‌م و نه‌وه‌ی عمرزم کردی به‌چاوی خۆم بیهی.

ئیه‌بنوعه‌بباس ده‌فه‌رمووی: سویند به‌خودا، پێغه‌مبەر ﷺ خه‌ریک بوو فه‌رمان بکا به‌جه‌لده‌ لێدان له‌هه‌یلا، تیر له‌و کاته‌دا په‌روه‌ردگار نیگای بۆسه‌ر پێغه‌مبهری خۆی نازل کرد. پێمان زانی که‌نیگای بۆ هات، چونکه‌ هه‌رکاتی نیگای بۆ ده‌هات ده‌م و چاوی ده‌گۆرا. (واته: وازیان لی‌ هه‌نا تاسروشه‌که‌ ته‌واو بوو) نه‌وه‌بوو نایه‌تی (هو‌الذین یرمون ازواجهم ولم یکن لهم شه‌داء الا انفسهم فشه‌اده‌ ائحدهم اربع شه‌ادات بالله... الا‌یه) نازل بوو تیر پێغه‌مبەر ﷺ فه‌رمووی: ((ابشر یا‌ه‌لال فقد جعل الله لك فرجا ومخرجا)) مزگیننی نه‌ی هه‌یلا بێگومان په‌روه‌ردگار ده‌روی ره‌حه‌تی لێکردیته‌وه... هه‌یلا وتی: بێگومان من به‌هه‌یوا نه‌وه‌ بووم هه‌میتم به‌خودا وابوو: که‌له‌م ته‌نگانه‌یه‌ رزگارم بکا.

نه‌بجار پێغه‌مبەر ﷺ فه‌رمووی بنێرن به‌دوا ژنه‌که‌ی دا، ناردیان و هات، نه‌بجار پێغه‌مبەر ﷺ حوکی په‌روه‌ردگاری بۆ خوتندنه‌وه‌ نامۆزگاریی کردن و له‌عه‌زابی خودا ترساندن و پێی فه‌رموون: عه‌زایی قیامه‌ت له‌هی دونیا به‌ئیش تهره‌ هه‌یلا وتی: ده‌رباره‌ی خه‌زانه‌که‌م راستم گوته‌وه، ئافره‌ته‌که‌ وتی:

درۆ دهکا، نهجار پیغه مبهه ﷺ فهرمووی: ((لایعنوا بینهما)) یاسای نهفرین له نیوانیان دا نهجام بدهن، به هیلال گوترا شایه تی بده، نهویش چوارجار وتی: ((اشهد بالله انه لمن الصادقین)) جاله جاری پینجهه دا به هیلال گوترا: نهی هیلال! لهخودا بترسه، بیگومان عهزایی دنیا زۆر لهعهزایی قیامت سوکتره. بزانه نهه شایه تیدان و داوایهت - نهگهر راست نهکهی - ده بیته هۆی عهزابدانی قیامهت. هیلال وتی: سویندم بهخودا، خودا لهسهه نهه شایه تیدانهه سزام نادا، وهکوو چۆن جهلده لیدانی لهسهه هه لگرتم.

نهجار بهژنه کهی گوترا: چوار جار شایه دی بده، بلی: سویندم بهخودا هیلال درۆ دهکاو بوختانم بو دهکا. له جاری پینجهه دا به نافرته که گوترا: ترسی خودات هه بی، چونکه عهزایی دنیا زۆر لههی قیامت ناسانتره، نهه شایه تیدانهت ده بیته هۆی عهزایی قیامت، نافرته که هه لویسته نه کی کردو ویستی نیعتراف بکا، پاشان وتی: سویندم بهخودا حه یای گهل و هوزه کهه نابهم، ئیتر شایه تی جاری پینجهه می داو وتی: غهزه بی خودام لهسهه بی نهگهر هیلال راست بکا. دواي نهه نهفرین لهیه کتر کردنه پیغه مبهه ﷺ به کسهه لیکی جیا کردنهوه، بریاری نهوهشی دا: که نهه مندا لهی لهسکی نافرته که دا رسکاوه نهگهر له دایک بوو پال کابرای میتردی نهدری، ههروه ها که سیش نابی نهو مندا له بهزۆل بزانی، ههه که سی بهوناوه بانگی بکاو نهو پهستییهی پال بدا داری حه دی لی دهدری! نهوهشی بریاردا: کهژنه کهی مافی نهوهی نیه داوای مهسکه نهو بۆیو له پیاوه که بکا. چوونکه لیك جیا بوونه وه که یان بهشیوهی ته لاقدان و میترد مردن نهبوو. نهجار پیغه مبهه ﷺ فهرمووی: نهگهر نهه ژنه مندا لیک قۆسوری سمت له پری هینا نهوه دیاره له هیلاله وه لهسکی کهوتوه. خۆ نهگهر مندا له که گهه رهنگی قۆلولی دهست و پهل قهوی سمت گوشتنی قهلهو بوو، نهوه هیلال راستگو ده بی له بوختانه کهی دا.

واریکهوت ژنده که مندالی بوو گه نم رنگ و شان و مل قهوی و دهست و قاچ
نه ستورو که فدل پان و گوشت بوو...

پیتغه ممبر ﷺ فەرموو: ((لولا الأيمان لكان لي ولها شأن)) ئاواو بەو جۆرە
ئەم شەریعتی ئیسلامە هاتوو، بەو شیوە رووبەرۆی روداوە کان بۆتەو و
چارەى گونجاوی بۆ دۆزیوتەو. چارەسەرکردنی مەوقیفیکی واقووس و گران
کە لەسەر خاوەنە کەسێ و لەسەر موسوڵمانانیش گران بوو. لەسەر شانی
پیتغه مەبریش گران بوو. تەنانەت پیتغه ممبر ﷺ هیچ چاری لانهبوو جگە لەو:
کەبە هیلالی فەرموو: ((البينة اوحده في ظهرك)) (هیلال)یش بەسەر
سورمانەو دە یگوت: ئەی پیتغه مەبری خودا چۆن ئە گەر یەکیکمان پیاویکی
بەسەر ژنە کە یەو بینی لە جیاتى هەموو هەلوێستێکی بچی بگەڕێ شایەت
بەدا بکا.؟!

يېڭومان كەسانىڭ ھەن بلىن: بۆجى خۇدا نەيدەزانى نەم جۆرە حالەتە
بۆ ياساى گشتى بوختانكردن پەيدا دەبن؟ نەدى بۆجى نەم چەرتكردن
(أستثناء) ھى نەناردە خوارى تانەم مەوقىفە ھەرىجە پەيدا بوو؟

وہ لاملہ کہی نموہیہ: دہ لئین: بدئی بیگومان، پمروہردگار نموہی زانیوہ،
وہ لیٰ حکمت و دانایی پمروہردگار داخوازی نموہ بووہ، شمریعت کاتیک
نازل بکا: کہ نادمیزادہ کان ہست بہ پیوستیان بڑ نمو شمریعتہ بکمن!
بڑ نموہی بہ حہزو نارہ زوؤہ پیشوازی لہو شمریعتہ بکمن و بزائن چہند
عدالت و رحمت و دانایی تیدایہ. بڑیہ دوا بہدوای نموہ دہ فہرموی: ﴿وَلَوْلَا
فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَإِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ﴾.

لەرپروایه تیکی تر دا هاتوو ده لئی: که نایه تی پیشوو ﴿والذین یرسون
الخصنات....﴾ نازل بوو، به ظاهر یی حالیش میږده کان و غهیری نه وانیشی
ده گرتوه، سه عدی کوپی عوباده وتی: نهی پیغه مبهری خودا! چۆن من نه گهر
بیایو یکم به سهر ژنه که مهوه بینتی مؤلته تی بدهم جار یی بچم چوار شاید پهیدا

بکههه! وه لّاهه بهبست بهقهزهی نادهه و چاوپوشی لی ناکهه یه کسهه بهشمشیر لهملی دهدهه! پیغه مبهه ۞ فهرمووی: ((تعجبون من غیره سعده لانا اغیر منه، والله اغیر منی))؟! دلیا بن من لهو بهغیره ترم، پهروهردگار لهمن لهوبارهوه توند ترهه وهو حالهه یی قبول ناکری.

موسلیم و بوخاری و هی تریش لهسههلی کورپی سهعهدهوه ۞ ریوایهت دهکهه، دهفهرمووی: عوهه ییر هاته لای عاصیمی کورپی عدهه وتی: بچو بۆم لهپیغه مبهه ۞ پرسیار بکهه، نهگهر پیاوێک پیاوێکی بیگانهه بهسهه ژنه کهیهوه بینو و کوشتی، نایا ده کوژریتهوه یان چی لهگهل دهکری؟ عاصم پرسیار لهپیغه مبهه ۞ کرد، پیغه مبهه ۞ رهخنهه له پرسیاره که گرت، دواهی عوهه ییر تووشی عاصیم بووهوه وتی: چی بکهه تۆ هیچ وه لامیکت بۆ نههیتنامهوه، عاصیم پرسیارم لهپیغه مبهه ۞ کرد، تهشریفی رهخنهه له پرسیار کهه گرت. عوهه ییر وتی: سویندم بهخودا دهچم بۆلای پیغه مبهه ۞ و لهه بارهوه پرسیار له لی دهکههه، پرسیار له لیکرد، پیغه مبهه ۞ فهرمووی: ده ربارهه ی تۆ هاوه له کهت نایهت نازل بووه..

نیبنوچهههه عهسقه لانی دهفهرمووی: زانایانی نیسلام لهه شویندها کهوتونه راجیاییهوه، ههندیکیش دهلێن: ده ربارهه ههردووکیان نازل بووه، ههشیانه دهلی: ده ربارهه هیلال نازل بووه، دهلێن: روداوه که لهسهه تادا هی هیلال بووه، لهوکاته دا عوهه ییریش هاتوه وهو پرسیارهه کردوه. نیمامی نهوهویش تهه رایهه پهسند کردوه.

تهجار نیبنوچههه دهفهرمووی: چ مانیهێک نیه لهوهه هوی نازل بوونی نایهته که زیاد لههۆیهه بی.

قورطوبی دهفهرمووی: روداوی هیلال لهپیش دابووه وهویش سهههب نزولی نایهته کهیه.

نهوهه گرنگهه زانایان تییدا کوکن: سی شته:

١- ئایه تی (لیعان) نه فرین لیکردن دواى ئایه تی بوختانکردن به داوینپاکان نازل بووه و ئهم دوو ئایه ته لیک جیان.

٢- له پیش نازل بوونی ئایه تی لیعان دا موسولمانان و اله ئایه تی ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْخِصْنَانَ...﴾ (آیة) حالتی بوو بون: که ئهم ئایه ته ئافره تی بیگانه و هاوسه ده گریتوه.

٣- ئایه تی لیعان نازل بوو بۆ ئه وهی هه ندی ئه رک له سه ر شانی میرد سوک بکا.

پیوه ندی ئهم کۆمه له ئایه ته به هی پیشه وه له م رووه وهیه. له وه پیش پهروه ردگار حوکمی بوختانکردنی به ژنی بیگانه: که خیزانی بوختانکه ره که نه بی، دیاری کرد، نه جار حوکمی بوختانکردنی پیاو به خیزانی خۆی دیاری ده کا، که له راستی دا وه کوو (ئیهستثناء) چه رتکردن وایه له ئایه تی پیشوو، هه له به ته حوکمه که ش کار ئاسانی تیدایه بۆ میرده کان، چونکه عه یب و عار سواری شانی ده بی و زۆر زه جمه تیشه بتوانی شایه تی ئهو جوړه روداوانه ده ست بکه وئ، زوربه ی کاتیش پیاو ئهو جوړه بوختانانه به خیزانی خۆی ناکا، به ده گمه ن رێ ده که وئ پیاو تۆمه تی داوین پیسی پال ژنی خۆی بدا، ناخۆشترین شت به لای پیاوه وه ئه وه یه: ژنه که ی ئهو رهوште ناشیرینه ی وه پال بدری، بۆیه پهروه ردگار به م ئایه ته ده روی له میرده کان کرده وه و حوکمی ئه وه ی بۆ دانان: که هه رکاتی پیاو یکه ژنه که ی خۆی به و رهوште ناشیرینه تۆمه تبار کردو نه ی توانی لای قازی و دادگا داواکه ی بچه سپینی ده بی (ملاعنة) بکا، واته: قازی جوار جار سویندی ده دا له جیاتی چوار شایه ته که و دواپی ده لی خودا ناگای لی یه، من له وه پال دانی ئهو رهوште بۆ خیزانه که م راستگۆم و درۆ ناکه م.

ده فهرموی: ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ﴾ ئهو میردانه ی تاوانی داوین پیسی پال ژنه کانیا ن ده دن ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ﴾ ناتوان چوار

دوژمنانی دا ئافرهتی دیلېش له همدولا پيدا ده بوون، تهوانيش به گوږه ی تهو
ياسا جيهانی يه ی تهو روژگار ه موركی كوښلايه تيان پتو ه دانراو ده کرانه
تهمهته، همر به گوږه ی تهو ياسايه نه ده کرا تهو ئافره ته كوښلانه بښه ريزی
ئافره ته سهر به سته کان و پله ی هاوسه ريتيان بدرتتې، بويه ئيسلام به شيوه ی
مولکيه ت بؤ خاوه نه کان يانی به پره و زانیوه له زه تيان لی وه ربگرن. به لام
له هه مان کات دا ئيسلام هه ولی داوه له ژماره ی کويله کم بکاته وه و نازاد
بکړين و هه وای نازادی هه لمژن، هه ولی دا سهر چاوه ی به کويله کردن ته سک و
که م بکاته وه، به لام بواره کانی نازاد کردنی زور و هه مه جوړ و فراوان کردن و روژ
به روژ له کومله لگای ئيسلامی دا کويله له کم بوون دا بوون، نازاد کردنی کويله
له ئيسلام دا بيهو قهر به وکړنه وه ی زور که م و کوړی له عبادت داو
سرینه وه ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی
جگہ له خیزانی حەلالی مارە کراوی خووی و مولکولیە مین ئارەزووی دابین بکا
کاریکی ناپەرەوا دەکاو دەچیته جغزی حەرامەوہ. دەستدریژی دەکاتە سەر
نامووسی کەسیٽک بەمارە کردن حەلالی نەکردوہ، دل و دەروونی تووشی فەساد
دەبی، چونکہ هەست دەکا لەپاوانی ناپەرەوا دەلەوەرێ، فەسادێ خیزان پەیدا
دەبی، ضەمان و ئارامی نامینی، کۆمەلگا تووشی فەساد دەبی، چونکہ
گورگەکانی ئەو کۆمەلگایە لیڤرە لەوێ پەلاماری نیچیری خویان دەدەن و
تەعەدا لەم و لەو دەکەن! ئایینی ئیسلامیش هەموو هەل و تەقەللییەکی بۆ
ئەوہیە ئەم جۆرە فەسادانە قەڵچۆ بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

بۆيه ده فەرموى: ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَإِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ﴾ ئەگەر فەضلو گەورەبى خودا نەبوايە بەسەر ئێتووە: کەزێدە فەضلو نىعمەتى خۆى بەسەردا باراندون بەلوفتو بەزەبى خۆى ئەم یاسا جوانەى بۆ داناون و لەو جۆرە تەنگژەو نارهەتییانە رزگارى کردون و هەلى تۆبە کردون پەشیمان بوونەوى بۆ رەخساندن، ئەگەر ئەم یاسایەى بۆ دیاریی نەکردنایە، دەکەوتنە ئەوپەرى تەنگانەو ناخۆشى یەو و لەزۆر شت دا دەستە وەستان دەبوون و حەیاو ناموستان نەدەماو سزای بەعەجەلەو دەست لەعاستیشیان دەدرا، بەلام خودا تاوانى سەرپۆش کردن و بەیاسای لیعان و نەفرین لەیە کتر کردن لەو وەرطە ناخۆشە رەهای کردن، چونکە خودا بەفەضلو گەورەبى خۆى و رەحم کردن بەئێتووە لەسەر خۆى نووسیوە، رەحمتان پێ دەکا، تۆبە لەبەندە تاوانکارەکانى خۆى وەرەگرێ، هەرچەندە دواى ئەو نەفرین لێک کردن و سۆتند لەسەر یە کتر خواردنەش بێ! حەکیم و دانایە لە شەریعەت دانان و فەرمانکردن و جەلەوگیری کردن دا، هەرچى فەرمانى پێ دەکا و نەهى لێ دەکا بێ حیکمەت نیه.

ئەو تەها هەرچەندە ناشکراو نمایانە کەمە کێک لەو ژنو مێژدە درۆ دەکەن و سۆتندە کەیان بەدرۆیە، کەچى بەو لیعانە سزای دونیایان لەسەر لادەچى، بەلام لەقیامەت دا شیاوى عەزەبى توند ترن، ئەگەر خودا تۆبەیان لێ وەرەگرێ عەزەبى بەئیشیان دەدا. بۆیه فەرموى: ﴿حَكِيمٌ﴾ نەیفەرموو: (رحیم) هەرچەندە رەحمت مەناسیبى تۆبە کردنە. واتە: حیکمەتى خودا داخوازێ ئەو یە: تاوانى بەندەکانى بەم یاسایە سەرپۆش بکا.

چۆنیەتى لیعان و راجیایى شەرعزانان تێ پێدا، لەکۆتییە شەریعیەکان دا رون کراوە ئەو هەرکەسێ دەیەوێ زیاتر لەم بارەو راووبۆچونى زانایانى ئیسلام شارەزا بێى بابگەریتەو بۆ سەرچاوە تایبەتییهکان، بەتایبەتى کتیبى (المذاهب الاربعه ١-٥) للجزیری و (الفقه الاسلامی وأدلته) للزحلی (وأحكام المرأة والبيت المسلم) لعبدالکریم زیدان.

حوکمی پینجه م چیرۆکی بوختان کردن به دایکی موسولمانان
خاتوو عایشه (رضی الله عنها)

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِآيَاتِكَ عَصَابَةٌ مِنْكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَكُمْ بَلْ هُوَ
خَيْرٌ لَكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ مَا أَكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى
كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾ لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ
وَالْمُؤْمِنَاتُ بَأَنْفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُبِينٌ ﴿١٢﴾ لَوْلَا
جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ فَأُولَئِكَ
عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٣﴾ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ
فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٤﴾
إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِالِلسَانِكُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ
وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾ وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ
قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا سُبْحَنَكَ هَذَا ابْتِهَانٌ عَظِيمٌ
﴿١٦﴾ يَعِظُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧﴾
وَيَبِّينُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ

يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ ءَامَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ
 فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾ وَلَوْلَا
 فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ رءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠﴾
 * يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوبَ الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ
 خُطُوبَ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَوْلَا فَضْلُ
 اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي
 مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢١﴾ وَلَا يَأْتِلِ أُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ
 وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولَى الْقُرْبَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي
 سَبِيلِ اللَّهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ
 وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢﴾

زانایانی ئیسلام لهوانه ئیمامی نهحمه دو بوخاری و موسلیم لهخاتوو
 عانیشهوه ریوایه تیان کردوه دهفرموی: عاده تی پیغه مبهر ﷺ وابوو:
 ههرکاتی بیویستایه سهفر بکا قورعهی دهخسته نیوان خیزانه کانیسهوه، کی
 پشکه کهی بو ده ریجویایه، نهوی له گهل خویدا دهبرد بو سهفره که. واری
 کهوت: کهویستی بجی بو غهزای (بنی المصطلق) پشکی له نیوانان دا نه نجام
 قورعه که بهناوی منهوه ده چوو، نیت له گهل پیغه مبهر دا ﷺ چوم بو

دوژمنانی دا ئافرهتی دیلېش له همدولا پيدا ده بوون، تهوانيش به گوږه ی تهو
ياسا جيهانی يه ی تهو روژگار ه موركی كوښلايه تيان پتوه دانراو ده کرانه
تهمهته، هر به گوږه ی تهو ياسايه نه ده کړا تهو ئافره ته كوښلانه بڼه ريزی
ئافره ته سهر به سته کان و پله ی هاوسه ريتيان بدرتتې، بويه ئيسلام به شيوه ی
مولکيه ت بؤ خاوه نه کان يانی به پرهوا زانیوه له زه تيان لی وه ربگرن. به لام
له هه مان کات دا ئيسلام هه ولی داوه له ژماره ی کويله کم بکاته وه و نازاد
بکړين و هه وای نازادی هه لمژن، هه ولی دا سهر چاوه ی به کويله کردن ته سک و
که کم بکاته وه، به لام بواره کانی نازاد کردنی زؤرو هه مه جوړو فراوان کردن و روژ
به روژ له کوښلاي ئيسلامی دا کويله له کم بوون دا بوون، نازاد کردنی کويله
له ئيسلام دا بيهو قهر به وکړنه وه ی زؤر که م و کوړی له عبادت داو
سرینه وه ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ ھم رکھ سیڱ بیهوی جڳھ لہ خیزانی ھل لائی مارہ کراوی خوی و مولکولیکہ مین تارہ زوی دابین بکا کاریکی نارہوا دہ کاو دہ چیتہ جغزی ھرامہ وہ۔ دہ ستریزی دہ کاتہ سہر نامووسی کھ سیڱ بہ مارہ کردن ھل لائی نہ کردوہ، دل و دہروونی تووشی فساد دہبی، چونکہ ھست دہ کا لہ پاوانی نارہوا دہ لہوہری، فسادی خیزان پھیدا دہبی، ضہمانو نارامی نامینئی، کو مہ لگا تووشی فساد دہبی، چونکہ گورگہ کانی تہو کو مہ لگایہ لیروہ لہوی پھ لاماری نیچیری خویان دہ دہنو تہ عدا لہو لہو دہ کھن! نایینی نیسلامیش ھہ موو ھل و تہ قہ لالیہ کی بو تہ وہیہ تہم جوڑہ فسادانہ قہ لاچو بکا۔

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

راده‌کیشا، هه‌تا گه‌نیشتینه‌وه سوپاکه که‌بو پشودانی نیوهرۆ بارو بارگه‌نیان خستبوو.

جا له‌ریوایه‌ته‌که‌دا هاتوو ده‌فرموی: که‌سوپاکه ئهم دیمه‌نه ده‌بینن و عایشه ده‌ناشن کۆمه‌لی دوو روو به‌سه‌رۆکایه‌تی عه‌بدوللای کوری نویه‌ی کوری ئه‌بی سه‌لول ده‌که‌ونه ته‌نینه‌ی درۆ بوختان بۆ عایشه‌و به‌ناو سوپا و شاردا بلاوی ده‌که‌نه‌وه ئهم بوختان و تۆمه‌ته ده‌ست هه‌لبه‌سته ده‌که‌نه رازو قسه‌ی سه‌ر زوبانیان و تاده‌گاته‌وه به‌پیغه‌مبه‌ر ﷺ ئه‌ویش زۆری پینا‌خۆش ده‌بی، چونکه هه‌رچهند ده‌زانێ (عایشه‌و سه‌فوان) هه‌یچیان له‌وانه نین: که‌خیانه‌تی ئاوه‌ایان لی‌پویدا، به‌لام شه‌یتان زیندوو عایشه‌ش گه‌نج و تازه پی‌گه‌یشتوو، ئه‌مه دلّه راوکه‌و ئازاوه‌ی ده‌روونی تیدا په‌یدا ده‌کا. دایک و باوکی عایشه (ته‌بویه‌کرو خێزانی) هه‌واڵه‌که‌یان به‌رگۆی ده‌که‌وی و زۆری پێی دل‌گران ده‌بن، له‌عه‌یه‌تا خه‌ریک ده‌بی گیانیا‌ن ده‌ریجی، به‌لام نه‌پیغه‌مبه‌رو نه‌ته‌بویه‌کرو خێزانی و که‌سانی تریش نایانه‌وی ئه‌و قسه‌یه به‌رووی عایشه‌دا ده‌نه‌وه له‌رووی بده‌ن، ته‌نها ئه‌وه‌نده نه‌بی عایشه هه‌ست به‌وه ده‌کا: که‌پیغه‌مبه‌ر ﷺ خۆشه‌ویستی و سۆزی جارانێ بۆی نه‌ماوه.

جا که‌دینه‌وه بۆ مه‌دینه خاتوو عایشه نه‌خۆش ده‌که‌وی و ناره‌حه‌تی و نازار روی تی ده‌کا، له‌هه‌مان کاتیش دا بی سۆزی له‌پیغه‌مبه‌ر ﷺ هه‌ست پێ ده‌کا، ئیتر داوا له‌پیغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌کا ئیزنی بدا بجیت‌هه‌ مالی باوکی. پیغه‌مبه‌ری خودا زۆر بی‌تا‌قت و غه‌مبار ده‌بی و ده‌که‌ویته‌ رابوێژ له‌گه‌ڵ هاوه‌لانی دا: که‌چی بکا! نایا ده‌س به‌رداری عایشه بیی یانا؟؟

له‌وانه (أسامة) و (عمر) ده‌لێن: وازی لی‌مه‌هینه به‌خودا جگه‌ له‌چاکی هه‌یچی تری لی‌نابینن. (عه‌لی) ده‌لی: ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودا، هه‌رژن زۆرن، تو هه‌رگیز په‌کت له‌ژن ناکه‌وی، به‌لام بنی‌ره به‌دوو (بوره‌یده‌ی) کاره‌که‌ری داو پرسیاری لی‌بکه. بوره‌یده ده‌لی: به‌و خودایه‌ی تۆی کردوه به‌پیغه‌مبه‌ر من

هیچم لی نه دیوه: که جیگای تۆمهت و گومان بی و بیکم به ره خسه لی ی. نه وهنده هیه نه م نافرته تازه پیگه بیشتوو مندا له، زۆر جار که متهرخه می ده کا، واده بی هه ویر ده شیل م ده لیم ناگات لی بی، گویی ناداتی و خهوی لی ده کهوی و ناژهل هه ویره که ده خوا.

له زینه بی خیزانی شی پرسی نه ویش وتی: خودا هه لئاگری به خودا له چاکه به ولاره هیچم لی نه دیوه. له ناو خیزانه کانی پیغه مبهردا ﷺ ته نها (زهینه ب) هاوشانی عایشه ده بی، به لام له خودا ترساو هیچ خراپه یه کی پال نه دا، که چی (حه منه) ی خوشکی زهینه ب له بهر (زهینه ب) کهوته بلاو کردنه وهی بوختانه کهو هاویه شی دوو پرووه کانی کرد.

نه خۆشیه که ی عایشه نزیکه ی مانگیك درێژه ی کیشا، پاشان ورده ورده تۆزی باری له شی سووک بوو، شهوێك له گهل دایکی (مسطح) دا: که پووری نه بویه کر بوو ده چن بۆ دهشت بۆ ده ست به ناو گه یاندن، دایکی (مسطح) قاچی هه لده خلیسکی ده لی: ده ک مسطح خه جالهت و داهاو بی! عایشه ده لی: چۆن ده رباره ی پیاوێکی موسولمانی موهاجیر که هاویه شی به در ی کردوه شتی واده لی ی. نه ویش ده لی: بۆ نه تزانیه چی گوتوه؟؟ نیت له نو کهوه باسو هه والی بۆ ده گیر تته وه. نیت خاتوو عایشه واقی ورده میتنی و ده گهر تته وه بۆ ماله وه، گریان خه وو خواردنی لی هه لده گری. به دایکی ده لی بۆچی زوو نه م باسو خواست بۆ نه گیراومه وه؟؟ دایکی ده لی: کچم! له سه ره خۆ به. به خودا که م پێ ده کهوی نافرته تیکی وه کوو تۆ لای پیاوێکی باش بی و هه وێسار بی، ناوو ناتۆره ی لی نه نین، نیت عایشه به شه وو به روژ پیشه ی بوو به گریان و شیوه!

پیغه مبهردا ﷺ له مزگهوت و تارێك ده داو ده فهرموی: موسولمانینه بۆچی و له سه رجی ده رباره ی خیزانه کاتم ئازارم ده ده ن؟ به خودا من بۆخۆم هیچ خراپه یه کم لی نه دیوون. ههستم به هیچ نه کردوه، موسولمانه کان له ناو خۆیان

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئادهمیزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیژده ا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدایه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیژده ا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شوینیکی تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ر دوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئادهمیزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالتو گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدایه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شویتیکێ تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ر دوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهه، نه خیر و نه نیه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئاده میزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهه، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده دهه.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سهه نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نه نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فهرمانی به زه کات دانی تیدایه ده فهرموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شویتیکێ تر دا ده فهرموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ردوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

ج- به سووک زانینی بوختانه که و پتیا و ابو شتیکی که مه به لام له راستی دا لای خودا زۆر گه و ره و گرنگه و بوختانه که و بلا که ره و هی شیای و عه زابی سه خته.

٥- ﴿وَلَوْلَا اِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا اَنْ نَّتَكَلَّمَ بِهٰذَا، سُبْحَانَكَ هٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ﴾ بۆچی که نه و دهنگ و باسه نه شیاهه تان بیست خیرا نه تانگوت: نه مه ناگوغی و راستی تیدا نیه و نابی قسه ی له و جو ره به زویانی ئیمه بگوتی و به ده می ئیمه بکری. بۆ نه تان گوت ره وای نه ئیمه ناموس و عه رضی پیغه مبه ر ﷺ بجهینه به ریاس و لیکنۆلینه وه.؟

بۆ نه تان گوت (سبحان الله) چۆن ده بی قسه ی وا و بوختانی له و جو ره بۆ خیزانی پیغه مبه ر ﷺ هه لبه ستری؟ ده بوایه یه کسه ر بلین: ئیمه سه رمان سوپا وه و له گه وه بی نه م کاره و خودا زۆر به رزو پیروژه و دووره له وه ی خیزانی پیغه مبه ر که ی ره و شتی وای هه بی! ده بوایه یه کسه ر بلین: نه مه بوختانیکی فره مه زنه و هه لبه ستراویکی بی بناغه یه و تاوانیکی گه و ره و گرانه و نازاردانی پیغه مبه ر و نابی ئیمه شتی و ره چا و بکه ی و بلاوی بکه ی نه وه. ده بوایه بلین: خودایه ئیمه له و تاوانبارانه به رین و خۆمان ناخه ی نه پیری نه وانه وه. نامانه و بی به گوئی خۆمان شتی وابیستین و به زویان شتی وابلین، به کورتی ده بوایه بلین: خودای ئیمه زۆر له وه به رزو پیروژتره که رازی بی به سته می بوختانه که ران و عه زابیان نه دا له سه ر نه و تاوانه گه و ره یه. زۆر دوورو نه گوغجاوه هاوسه ری پیغه مبه ر ﷺ تاوانی ناوه های لی رویدری، دین و عه قل شتی وای به نه گوغجاو ده زان، نه مه ته زیه تدان پیغه مبه ر و تاوانه و ته نجامه رانی له دونیا و قیامت دا نه فرین لیکاران، خودا بۆخۆی ده فهرمو ی: ﴿اِنَّ الَّذِیْنَ یُؤْذُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَةِ﴾ (الاحزاب/٥٧).

٦- ﴿یَعْظُمُ اللّٰهُ اَنْ تَعُوْدُوْا لِمِثْلِهٖ اَبَدًا اِنْ کُنْتُمْ مُّؤْمِنِیْنَ﴾ په و ره دگار په ندو نامۆزگاریتان ده کا، جله و گیریتان لی ده کا له وه ی جارێکی تر

بگه پێننهوه بۆسەر ئەم جوړه کارانه، نابێ و ناگووێ جارتیکی تر تاوانی ناوهها
 ئەنجام بدەن، ئەگەر تێوه ئەهلی ئیمان و باوەڕن و بڕواتان بەشەرع و یاسای خودا
 ههیه و ریزی پێغه مبهەر ﷺ ده گرن و پابهندی فرمان و جلەو گهڕیه کانی نایینن
 جارتیکی توخن کاری ناوا مه کهون!

﴿وَبَيْنَ اللَّهِ لَكُمْ الْآيَاتِ، وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ واتە: پهروهردگار
 ئە حکامی شەرعی و ئادابی نایینی و کۆمه لایهتیتان بۆ روون ده کاتهوه،
 پهروهردگار ده زانی چی له بهرژه و هه ندیی بهنده کانیه تی و چی کۆمه ل و ریزه کانیان
 رێک ده خا، ناگاداره به سەر حال و چۆنیه تی بهنده کانی دا، پاداشی هه موو
 ئاده میزادێک به گوێره ی کرده وه کانی ده داته وه، هه کیم و دانایه له یاسا دانان و
 مه زنده کردنی دا، له بهر پێوه بردنی نیش و کاری دروستکراوانی دا، نه و
 نه رکانه ی ده یاغاته سەر بهنده کانی به خته وه ری دونیا و قیامه تیان ده سه ته بهر
 ده کا.

۷- ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ
 فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ بێگومان نه وانه ی
 به مه به سه ته و به ته نه قه سه ته فاحیسه بلا و ده که نه وه، نه وانه ی پێیان خو شه
 به دره وه شتی بلا و بێ ته وه هه وائی داوێن پیسی و زینا له نیو کۆمه لای
 موسولمانان دا بێ سه ترێ و باو بی، نه وانه له دونیا دا سه زای سه خته و به نیشیان
 هه یه، له دونیا دا داری هه دو درۆزنیان لی ده درێ و شایه تییان وه ر نا گه ری،
 له قیامه تیش دا عه زابی دۆزه خ. خودا بۆ خو ی هه قانیقی هه موو شه تیك
 ده زانی و هه یچی لی گوم نابێ، ده زانی ناو دله کان چیان تێ دایه و چیان تێ دا
 هه شار درا وه. که وایی هه موو شه تیك بۆ لای خودا بگه پێننه وه به هه له نا چن،
 تێوه بۆ خۆتان به هۆی نه زانی و ناگادار نه بووتان به سەر واقیعی رودا وه کان دا
 زۆر له هه قایی شته کان نازانن، شه تیك مه لێن: که زانیاریتان ده رباره ی نه
 به ته ییه تی ده رباره ی هاو سه ره کانی پێغه مبهەر ﷺ.

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانیش به‌گوږه‌ی ئه‌و
 یاسا جیهانی یه‌ی ئه‌و روژگار ه‌م‌وړکی کوږیلايه‌تیان پټوه دانراو ده‌کرانه
 ته‌مه‌ته، ه‌م‌ر به‌گوږه‌ی ئه‌و یاسایه نه‌ده‌کړا ئه‌و ئافره‌ته کوږیلانه بیټه ریزی
 ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کانو پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتۍ، بویه ئیسلام به‌شیوه‌ی
 مولکیه‌ت بڼه‌خواه‌نه‌کانیانی به‌پړه‌وا زانیوه له‌زه‌تیان لی‌وه‌ربگرڼ. به‌لام
 له‌همان کات دا ئیسلام ه‌مولی داوه له‌ژماره‌ی کوږیله که‌م بکاته‌وه‌و ئازاد
 بکړیڼو ه‌ه‌وای نازادی ه‌لم‌ژن، ه‌مولی دا سه‌رچاوه‌ی به‌کوږیله کردن ته‌سک‌و
 که‌م بکاته‌وه‌، به‌لام بواره‌کانی نازادکردنی زوړو ه‌مه‌ه‌م جوړو فراوان کردنو روژ
 به‌روژ له‌کوږمه‌لگای ئیسلامی دا کوږیله له‌که‌م بوون دا بوون، نازادکردنی کوږیله
 له‌ئیسلام دا ببوه قهره‌بوکردنه‌وه‌ی زوړ که‌م و کوږیسی له‌عباده‌ت داو
 سرینه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی
جگہ له خیزانی حەلآئی مارە کراوی خووی و مولکولیە مین ئارەزووی دابین بکا
کاریکی نارەوا دەکاو دەچیته جغزی حەرامەوہ. دەستدریژی دەکاتە سەر
نامووسی کەسیٽک بەمارە کردن حەلآئی نەکردوہ، دلۆ دەروونی تووشی فەساد
دەبی، چونکہ هەست دەکا لەپاوانی نارەوا دەلەوەرێ، فەسادێ خیزان پەیدا
دەبی، ضەمان و ئارامی نامیٽی، کۆمەلگا تووشی فەساد دەبی، چونکہ
گورگەکانی ئەو کۆمەلگایە لیڤرە لەوێ پەلاماری نیچیری خویان دەدەن و
تەعەدا لەم و لەو دەکەن! ئایینی ئیسلامیش هەموو هەل و تەقەللییەکی بۆ
ئەوہیە ئەم جۆرە فەسادانە قەلچۆ بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه وانهی پابهندی وادهو به لینه کانی خوینان، عهدهو په یمانی خوینان به لاهو پیرۆزهو پاریزگاری لی ده کمن. نه گهر نه مانه تیکیان له لا دانراخیانه تییدا ناکمنو سپاردهی خوینان دده نه وه به خاوه نه کانیان، نه گهر وادهو به لینیان دا پابهندی ده بن،

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئاده میزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالتو گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدا یه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شویتیکێ تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ردوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

ئەو دەگەییەتی: کە هەموو کەس بە مەرجی تە کلیفیان لە سەر بێ نابی توخن ئەو تاوانانە بکەون! بۆیەش لە سەر تاوێ بە تاییبەتی ناوی موسولمانانی هێنا بۆ ئەوێ زیاتر توندو تیژی بکەن لە خۆ پاراستن لە تاوان تا نە چەنە ریزی بوختانکەران و وە کوو ئەوان شیایوی عەزابی دۆزەخ نەبن.

﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ نَهْ كَر فَضْل وَ نِيعْمَتِي خُودَا نَهْ بَوَايَه بُوَ ئِيَّوَه: كە تەو فیهی دان بُو ئەوێ تۆبە بکەن و لە تاوان پاك ببنەو، کەس لە تاوان رزگاری نە دەبوو، کەس لە نەخۆشی شیرك و تاوان و رەوشتی ناشیرین قوتاری نە دەبوو، بە لکوو خیرا سزای ریشە کێشکەری بُو دەناردن و لە ناوی دەبردن! وە کوو لە نایە تێکی تَرْدَا دە فەرموی: ﴿وَلَوْلَا يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَابَّةٍ﴾ (النحل/٦١).

﴿وَلَكِنْ اللَّهُ يَزَكِي مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بە لَام پەر وەردگاری حەکیم و دانا بە نەدەکانی خۆی بە تۆبە کردن لە تاوان پاك دە کاتەو و تۆفیقیان دەدا بُو کاری چاك و خودا پەسند، کە سێك خودا بیهوی پاکێ بکاتەو، رەحمی پێ دە کاو رێگای تۆبە کردنی فێر دەکا، تاوانەکانی دە شواتەو وە کوو چۆن دە ریارە بوختان بە هەنایشە تۆبە لە حەسسان و میسطمح و غەیری ئەوانیش وەرگرت. خودا قسە و رازی بە نەدەکانی دە بیسی بە تاییبەتی ئە حالەتی نە بجا مدانی تاوان و نیخلاف بُو لی پزگار بوونی و سپینەو و داپۆشینی، زاناو ناگادارە بە سەر هەموو شتێك داو دە زانی کێ بە کردار و گوشتار شیایوی هیدایەتدانەو کێ شیایوی گومرا بوونە.

دە زانی کێ سوور بوو لە سەر بلا و کردنەوێ فاحیشەو کێ تۆبە لی کردو و گەراو تەو، هەر کەسە بە گۆرەوێ خۆی سزاو پاداشی خۆی وەر دە گرتەو.

تە بجا دواي ئە دە بدانانی ئە هلی بوختان و ئەوانەو پڕوایان بە قسە کانیان کردبوو، ئە دە بی ئە بویه کیش دا دەدا، ئەو بوو حەز رەتی ئە بویه کە سویتندی خوارد: کە تێر یار مەتی میسطمح نە داو لەو بە ولایە هیچی نە داتی. ئەم میسطمحە کوپی پوری حەز رەتی ئە بویه کە بوو، هەتیوو بسو لە مالی

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانېش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌مؤرکی کؤیلايه‌تییان پتو ه‌ دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌م به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کړا ئه‌و ئافره‌ته کؤیلانه بېنه ريزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کان و پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتئ، بؤیه ئيسلام به‌شيوه‌ی
مولکيه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانیانی به‌پړه‌وا زانیوه له‌زه‌تیاں لی و ه‌ر بگرن. به‌لام
له‌هه‌مان کات دا ئيسلام هه‌ولئ داوه له‌ژماره‌ی کؤيله کم بکاته‌وه و ئازاد
بکړئ و هه‌واي ئازادی هه‌لمژن، هه‌ولئ دا سه‌رچاوه‌ی به‌کؤيله کردن ته‌سک و
کم بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی ئازادکردنی زؤرو هه‌مه جؤرو فراوان کردن و روژ
به‌روژ له‌کؤمه‌لگای ئيسلامی دا کؤيله له‌کم بوون دا بوون، ئازادکردنی کؤيله
له‌ئيسلام دا بېوه قهره‌بوکردنه‌وه‌ی زؤر کم و کورپی له‌ عبادت داو
سرېنه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی
جگہ له خیزانی حہ لائی مارہ کراوی خوی و مولکولیہ مین تارہ زوی دابین بکا
کاریکی نارہوا دہ کاو دہ چیتہ جغزی حہ رامہ وہ. دہ ستریزی دہ کاتہ سہر
نامووسی کہ سیٽک بہ مارہ کردن حہ لائی نہ کردوہ، دل و دہروونی تووشی فہساد
دہ بی، چونکہ ہست دہ کا لہ پاوانی نارہوا دہ لہوہ ری، فہساد خیزان پہیدا
دہ بی، ضہمان و نارامی نامینئی، کو مہ لگا تووشی فہساد دہ بی، چونکہ
گورگہ کانی تہو کو مہ لگاہ لیروہ لہوی پہ لاماری نیچیری خویان دہ دہنو
تہ عہدا لہو لہو دہ کهن! نایینی نیسلامیش ہہ موو ہہ لو تہ قہ لالیہ کی بو
تہوہیہ تہم جوڑہ فہسادانہ قہ لاچو بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

ئايه ته كەش ئەوه دەگەيەنئى: كە حەزرەتى ئەبوبەكر دوا پيغەمبەر ﷺ گەورە ترين ئادەمیزادى تۆمەتى ئىسلامە چونكە پەرورەدگار لەم ئايەتەدا بەچەند صيفاتيک وەصفى کردووە، هەموویان نیشانبەى گەورەیی و شکۆمەندیی ئەو زاتە پەرۆزەن ئەناین دا.

ئىمام فەخرى رازى لەم ئايەتە ﴿وَلَا يَأْتَلُ أُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ﴾ چوار صيفەتى بەرزى دەرھێناون، يەكێك لەو صيفەتانە ئەوھيە: بەخاوەن وەصفى موطلمقى داناو، بەبى قەيدو شەرت فەضلى رەھای وەپال داو.

هەروەھا وەصفدارى کردووە بە ﴿أُولُوا الْفَضْلِ وَالسَّعَةِ﴾ كە بەکۆ هیناویەتى ئەك بەتاک ئەك بەتايبەتى. هەندى لەزانایان فەرەمیانە: کاتیک حەزرەتى مەريەم تۆمەتى داوین پیسی وەپال درا پەرورەدگار لەسەر زوبانى عیساى کورێ تەبریشەى کرد. وەلى کاتیک خاتوو عائیشە بەداوین پیس تۆمەتبار کرا پەرورەدگار بۆخۆى بەقورئان بەراتەتى عائیشەى راگەيانند. ^(١)

ریوايەتکراوە لەعەلى کورپی زەیدی کورپی جودعانەووە لەنەنکیەووە لەعائیشەووە دەفەرموی: نۆ بەهەرەو ریز دراون بەمن نەدراون بەهیچ ئافەرەتیکی تر، (١) حەزرەتى جویررائیل وینەى منى لەئاسمانەووە لەسەر لەپی دەستى خۆى بۆ پيغەمبەر ﷺ هیناوە فەرمانى پیکرد: کەمارەم بکا، (٢) تەنها منى بەکچى هیناوە، هاوسەرەکانى تری هەموویان بیوێژن بوون. (٣) کاتى وەفاتى کرد سەرى لەباوەشى من دا بوو، (٤) لەمالى من دا نیشراووە، (٥) فریشتە دەورى مالهەمى منیان دا. (٦) ئەگەر لەلای هاوسەرەکانى تری نیگای بۆ بەهاتایە لى دوور دەکەوتنەووە. بەلام هەركاتى لەلای من نیگای بۆ بەهاتایە لێم جیا نەدەبوووە. (٧) من کچى جینشین و هاوپی و خۆشەویستە کەمى، (٨) بەراتەتى پاک و خاویتى من لەئاسمانەووە نازل بوو. (٩) وادەى لێخۆشبوون و رزق و رۆژى بەهەشتەم پى دراو.

(٦) تەفسیری قورطوبى ج ٦/ ٣٥٣٩.

دوژمنانی دا ئافرهتی دیلېش له همدولا پيدا ده بوون، تهوانيش به گوږه ی تهو
ياسا جيهانی يه ی تهو روژگار ه موركی كوښلايه تيان پتوه دانراو ده کرانه
تهمهته، هر به گوږه ی تهو ياسايه نه ده کړا تهو ئافره ته كوښلانه بڼه ريزی
ئافره ته سهر به سته کانو پله ی هاوسه ريتيان بدرتتې، بويه ئيسلام به شيوه ی
مولکيهت بؤ خاوه نه کانيانی به پرهوا زانيوه له زه تيان لی وه ربگرن. به لام
له هه مان کات دا ئيسلام هه ولی داوه له ژماره ی کويله کم بکاته وهو ئازاد
بکړين و هه وای نازادی هه لمژن، هه ولی دا سهر چاوه ی به کويله کردن ته سک و
که کم بکاته وه، به لام بواره کانی نازاد کردنی زورو هه مه جوړو فراوان کردن و روژ
به روژ له کوښلگای ئيسلامی دا کويله له کم بوون دا بوون، نازاد کردنی کويله
له ئيسلام دا بيهو قهر بهو کړنه وه ی زور که مو کوړیسی له عبادت داو
سرینه وه ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی
جگہ له خیزانی حەلالی مارە کراوی خووی و مولکولیە مین ئارەزووی دابین بکا
کاریکی ناپەرەوا دەکاو دەچیته جغزی حەرامەوہ. دەستدریژی دەکاتە سەر
نامووسی کەسیٽک بەمارە کردن حەلالی نەکردوہ، دل و دەروونی تووشی فەساد
دەبی، چونکہ هەست دەکا لەپاوانی ناپەرەوا دەلەوەرێ، فەسادێ خیزان پەیدا
دەبی، ضەمان و ئارامی نامینی، کۆمەلگا تووشی فەساد دەبی، چونکہ
گورگەکانی ئەو کۆمەلگایە لیڤەرە لەوێ پەلاماری نیچیری خویان دەدەن و
تەعەدا لەم و لەو دەکەن! ئایینی ئیسلامیش هەموو هەل و تەقەللییەکی بۆ
ئەوہیە ئەم جۆرە فەسادانە قەلاچۆ بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

الدنيا والآخرة ولهم عذاب عظيم ﴿٢٣﴾ ئەوانه له‌دونیاو قیامەت دا نه‌فرینیان لی
 کراوه، له‌ره‌حه‌تی خودا بی‌به‌شن، غه‌زه‌بو قاری خودایان له‌سهره، له‌قیامەت
 دا عه‌زابی به‌نی‌شو سامناکیان له‌سهره، تۆ‌به‌ی تاوانی بوختانه‌که‌یان لی
 ده‌سه‌ندری، ئیمامی نه‌حه‌دو موسلیم بوخاری و هی تریش له‌نه‌بو هوره‌یره
 رپوایه‌تیان کردوه ده‌فرمو‌ی: پیتغه‌مبهر ﷺ فرمو‌ی: ((اجتنبوا السبع
 الموبقات، قيل وما هن يا رسول الله؟ قال: الشركه السحر، وقتل النفس التي حرم
 الله الا بالحق، واكل الربا، واكل مال اليتيم، والتولي يوم الزحف، وقذف المحصنات
 الغافلات المؤمنات)) خۆتان پيارێزن له‌حه‌وت تاوانه به‌هیلاکبهره‌کان، گوترا: ئەو
 حه‌وت تاوانه فه‌وتیتبهره چين ئەي پیتغه‌مبهری خودا! پیتغه‌مبهر ﷺ فرمو‌ی:
 هاوه‌لدانان بو خودا، سیحر کردن کوشتنی ناده‌میزاد به‌ناحه‌ق، خواردنی ريبا،
 خواردنی مالى هه‌تیو، هه‌لاتن له‌روژی هیرش بردن بۆ‌سهر دوژمن،
 بوختانکردن به‌ئافره‌تی موحه‌نه‌و بی‌ناگا‌و موسولمان.

که ده‌فرمو‌ی: ﴿غافلات﴾ ناما‌ژه‌یه بو. ئەو ئافره‌تانه‌ی بی‌ناگای
 له‌بیلاتی ناپاکان چونکه داوێن پاک‌و تاوانیان نه‌کردوه، هیچ حه‌زه‌ریک
 وه‌رناگرن، دل‌و ده‌روونیان پاک‌و هیچ ترسیان نیه، که‌بوختانه‌که ده‌بیست
 وه‌کوو له‌حه‌وارا به‌ر بینه‌وه وایه.

له‌فرمووده‌یه‌کی تردا پیتغه‌مبهر ﷺ فرمو‌یه‌تی: ﴿قذف المحصنة يهدم
 عمل مئة سنة﴾ بوختانکردن به‌ئافره‌تی داوینپاک‌و موسولمان کرده‌وی سه‌د
 سال قه‌لاچۆ ده‌کا.

﴿يوم تشهد عليهم ألسنتهم وأيديهم وأرجلهم بما كانوا يعملون﴾
 عه‌زاب و سزادانی بوختانکه‌ران له‌روژی قیامەت دایه، ئەو روژه‌ی زوبانیان و
 ده‌ست و قاچیان شایه‌تیان لی ده‌ده‌ن به‌و کرده‌وانه‌ی کردیانن، چ تاوانیکی
 به‌زوبانی کرده‌و زوبانی خۆی شایه‌تی لی ده‌دا، هه‌روا چ تاوانیکی به‌ده‌ستی
 نه‌ج‌ام داوه ده‌سته‌که‌ی لی ده‌بیته‌ شایه‌ت. هه‌روا قاچ و نه‌ندامه‌کانی تریش

دوژمنانی دا ئافرهتی دیلېش له همدولا پيدا ده بوون، تهوانيش به گوږه ی تهو
ياسا جيهانی يه ی تهو روژگار ه موركی كوښلايه تيان پتوه دانراو ده کرانه
تهمهته، هر به گوږه ی تهو ياسايه نه ده کړا تهو ئافره ته كوښلانه بڼه ريزی
ئافره ته سهر به سته کانو پله ی هاوسه ريتيان بدرتتې، بويه ئيسلام به شيوه ی
مولکيه ت بؤ خاوه نه کانينانی به پرهوا زانيوه له زه تيان لی وه ربگرن. به لام
له هه مان کات دا ئيسلام هه ولی داوه له ژماره ی کويله کم بکاته وهو ئازاد
بکړين وهوای نازادی هه لمژن، هه ولی دا سهر چاوه ی به کويله کردن ته سک و
که کم بکاته وه، به لام بواره کانی نازاد کردنی زؤرو هه مه جوړو فراوان کردن روژ
به روژ له کومله لگای ئيسلامی دا کويله له کم بوون دا بوون، نازاد کردنی کويله
له ئيسلام دا بيهو قهر بهو کردنه وه ی زؤر که مو کوړیسی له عبادت داو
سرینه وه ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی
جگہ له خیزانی حه لائی ماره کراوی خووی و مولکولیه مین تاره زوی دابین بکا
کاریکی نارہوا ده کاو ده چیتہ جغزی حه رامه وه. ده ستریزی ده کاته سه
نامووسی که سیٽک به ماره کردن حه لائی نه کردوه، دل و دهروونی تووشی فساد
ده بی، چونکه ههست ده کا له پوانی نارہوا ده له وه ری، فسادی خیزان پهیدا
ده بی، ضه مان و نارامی نامینئ، کو مه لگا تووشی فساد ده بی، چونکه
گورگه کانی نه و کو مه لگایه لیرو له وی په لاماری نیچیری خویان ده ده و
ته عه دا له و له و ده کهن! نایینی نیسلامیش هه موو هه ل و ته قه لالیه کی بو
نه وه به نه م جوړه فسادانه قه لاچو بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

عائیشه و ده فرموی: ﴿الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ، وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ﴾ نافرته تی داوین پیسی زیناکار شیای پیای داوین پیسی زیناکاره، پیای داوین پیسی زیناکار شیای نهویه نافرته تی داوین پیسی زیناکار بیتنی.

﴿وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ، وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ﴾ نافرته تی داوینپاکی خاوهن ناموس بۆ پیای موسولمانی خاوهن ناموسه، پیای داوینپاکی موسولمانو له خودا ترس شیای نافرته تی داوینپاک و عه فیهیه. چونکه وه کوو ده لێن: (تهیری گول عاشق به داری ژقنه مووته) هه موو خاوهن رهوشتێك چاك یان خراب، له گهڵ هاو وینهی خۆی هه لده کاو ده گونجی، لیکچوون له نه خلاق و رهوشت دا رۆلێکی گرنکیان ههیه له بنه ماکانی پیکه وه ژیان و بهردهوام بوونی هاوسه ری. وه کوو له نایه تیکێ تردا ده فرموی: ﴿الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرَكَةً، وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ﴾ (النور/٣) مه بهست به (الخبیثات و الطیبات) نافرته تی بهد رهوشت و داوین پیسه. واته: عاده تی نافرته تی بهد رهوشت وایه مهیلی له پیای بهد رهوشته، نافرته تی رهوشت جوان مهیلی له پیای عه فیه و خاوهن رهوشته..

ده شگونی مه بهست به (الخبیثات) نمو وشانه بن که بوختانه کهیان لی پیک دی، نمو کاته ماناکه نمو شیویه ده بی، وشه ناشرین و بوختان و هه لبه سترای شیای پیای خوێری و ده روون نه خوش و رهوشت ناشرینه.

به پێچه وانه شهوه قسه ی جوان و پیک و پیک پیای داناو عاقل و هوشمند دهیکا. پیای داناو عاقل و موسولمان قسه ی بوختان که مان رته ده که نه وهو بروایان پێ ناکه ن! جا چونکه پێغه مبه ر ﷺ بۆ خۆی کاکلهو جهوهمری پاکانه، چاکترینی ناده میزاده به گشتی، ده بی خاتوو عائیشه ی خێزانی شه ی پوخته ی پاکان بی، که وابی بوختان که مان ناما قو لیان کردو بۆ خێیان گوت، نه وه ی به نه ویانه وه گوت: له گه ل واقیعی حال دا نا گونجی و دووره له پاک و خاویتی عائیشه و په روه رده جوونی له مالی باوکی داو له خزمهت پێغه مبه ردا ﷺ.

﴿أولئك مبرؤون مما يقولون لهم مغفرة ورزق كريم﴾ نمو پاک و بیگمردانه ی وه کوو صفوان و عایشه ﷺ دوورن و بهرین له وه ی بوختان کهران پیتانم وه ده لێن. نمو بـی تاوان و داوینپاکانه، لیخۆشبون و تاوانپۆشی خودایان بۆ ههیه، رزق و رۆژی پاک و خاوتیان له به ههشتی بهرین دا بۆ دابین کراوه ده یاندریتـی. وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فرموی: ﴿واعتدنا لهم رزقا کریم﴾ (الاحزاب/ ۳۱) بهم جۆره باسی رودای بوختان کۆتایی هات، نمو روداوه ی: که کۆمه لی موسولمانانی تیدا گیرۆده بوون لییان بووه به تهنگانه یه کی فره مهن، تهنگانه یه کی وه ها: که روی له ناو خیزانی پیغه مبه ر ﷺ کردو مهبه ستیان نه وه بوو بتمان وه شیه له مالی پیغه مبه ر ﷺ دا برن و له که داری بکه ن.

پهروه ردگار همرگیز قبول نا کاو ناهیلی: که له خانه واده ی پیغه مبه ر دا جگه له عونصوری پاک و خاوتین و داوینپاک هه بی،.. پهروه ردگار پیغه مبه ر ﷺ کردوه به (القدوة الحسنة) بۆ موسولمانان، خانه واده که شی نمونه و پیشانگایه بۆ خیزانی موسولمانان.

ئیزن وه رگرتن بۆ چوونه ناو مال و دیده نی کردن

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

ءَامَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا
وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾
فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ وَإِنْ

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه به با نه ده و ههردهم پیش بخۆ نه وه. سهیرو صه فا نه که نه، نه خیر وای نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وه یه: ئاده میزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهر وه خه ریک بکا و هه رشتیک ده کا لایه نی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نه وانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده که نه، دوا ی رو کردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و ده رو و نه به خوداو و پشت هه لکه ر دنیان له له غوو گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده نه.

نیب نو که شیر ده فه رموی: زور به ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لی ره دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نه نه یه ته که مه که یی زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وه یه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه که واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه که یی له وه ی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدا یه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونی مه به ست به زه کات لی ره دا زه کاتی دل و ده رو و نه بی، مه به ست پاک کردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شوینیکی تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونی مه به ست به زه کات پاک کردنه وه ی مال و سامان و دل و ده رو و نه بی و هه ر دوکیان بگری ته وه. دل و ده رو و نه پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه ده رو و نه یه کانی تر.

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانیش به‌گوږه‌ی ئه‌و
 یاسا جیهانی یه‌ی ئه‌و روژگار ه‌م‌وړکی کوږیلايه‌تیان پټوه دانراو ده‌کرانه
 ئه‌مه‌ته، ه‌م‌ر به‌گوږه‌ی ئه‌و یاسایه نه‌ده‌کړا ئه‌و ئافره‌ته کوږیلانه بڼه ریزی
 ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کانو پله‌ی هاوسه‌ریتیان بدریتۍ، بویه ئیسلام به‌شیوه‌ی
 مولکیه‌ت بڼه‌ی خواهنه‌کانیانی به‌پړه‌وا زانیوه له‌زه‌تیان لی‌وه‌ربگرڼ. به‌لام
 له‌همان کات دا ئیسلام ه‌مولی داوه له‌ژماره‌ی کوږیله که‌م بکاته‌وه‌و ئازاد
 بکړیږه‌و ه‌موای نازادی ه‌لم‌ژن، ه‌مولی دا سه‌رچاوه‌ی به‌کوږیله کردن ته‌سک‌و
 که‌م بکاته‌وه‌، به‌لام بواره‌کانی نازادکردنی زوړو ه‌مه‌ه‌م جوړو فراوان کردنو روژ
 به‌روژ له‌کوږمه‌لگای ئیسلامی دا کوږیله له‌که‌م بوون دا بوون، نازادکردنی کوږیله
 له‌ئیسلام دا بڼه‌ه‌ قهره‌بوکړنه‌وه‌ی زوړ که‌م و کوږیسی له‌عباده‌ت داو
 سرینه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ ھم رکھ سیڻک بیهوی
جگہ لہ خیزانی ھل لائی مارہ کراوی خوی و مولکولیکہ مین تارہ زوی دابین بکا
کاریکی نارہوا دہ کاو دہ چیتہ جغزی ھرامہ وہ۔ دہ ستریزی دہ کاتہ سہر
نامووسی کھ سیڻک بہ مارہ کردن ھل لائی نہ کردوہ، دل و دہروونی تووشی فساد
دہ بی، چونکہ ھست دہ کا لہ پاوانی نارہوا دہ لہوہ ری، فسادی خیزان پھیدا
دہ بی، ضہمان و نارامی نامینئی، کو مہ لگا تووشی فساد دہ بی، چونکہ
گورگہ کانی تہو کو مہ لگایہ لیروہ لہوی پھ لاماری نیچیری خویان دہ دہن و
تہ عدا لہو لہو دہ کھن! نایینی نیسلامیش ھہ موو ھل و تہ قہ لالیہ کی بو
تہ وہیہ تہم جوڑہ فسادانہ قہ لاچو بکا۔

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانیش به‌گوټړه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌مؤرکی کؤیلايه‌تییان پټوه دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌م به‌گوټړه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کړا ئه‌و ئافره‌ته کؤیلانه بټنه ريزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کانو پله‌ی هاوسه‌رټیټیان بدرټیټی، بؤیه ئيسلام به‌شيوه‌ی
مولکيه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانیانی به‌رپه‌وا زانیوه له‌زه‌تیاں لی وه‌ربگرڼ. به‌لام
له‌همان کات دا ئيسلام ه‌مولی داوه له‌ژماره‌ی کؤيله کم بکاته‌وه و ئازاد
بکړیڼ و ه‌ه‌وای نازادی ه‌لمژن، ه‌مولی دا سه‌رچاوه‌ی به‌کؤيله کردن ته‌سک و
که‌م بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی نازادکردنی زؤرو ه‌مه‌ه جوړو فراوان کردن و روژ
به‌روژ له‌کؤمه‌لگای ئيسلامی دا کؤيله له‌که‌م بوون دا بوون، نازادکردنی کؤيله
له‌ئيسلام دا بېوه قهره‌بوکردنه‌وه‌ی زؤر که‌م و کوړیسی له‌عباده‌ت داو
سرینه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی
جگہ له خیزانی حەلالی مارە کراوی خووی و مولکولیە مین ئارەزووی دابین بکا
کاریکی ناپەوا دەکاو دەچیته جغزی حەرامەوہ. دەستدریژی دەکاتە سەر
نامووسی کەسیٽک بەمارە کردن حەلالی نەکردوہ، دل و دەروونی تووشی فساد
دەبی، چونکہ هەست دەکا لەپاوانی ناپەوا دەلەوەرێ، فەسادێ خیزان پەیدا
دەبی، ضەمان و ئارامی نامینی، کۆمەلگا تووشی فساد دەبی، چونکہ
گورگەکانی ئەو کۆمەلگایە لیڤو لەوێ پەلاماری نیچیری خویان دەدەن و
تەعەدا لەم و لەو دەکەن! ئایینی ئیسلامیش هەموو هەل و تەقەللییەکی بۆ
ئەوہیە ئەم جۆرە فەسادانە قەڵاچۆ بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

هورهیرهوه فهرمودهیهکیان ریوایهت کردوه، دهریارهی کهسیک پیش شهوی
سهلام بکا نیزن وهریگری فهرموی نهخیر تا سهلام نهکا نیزنی مهدهنی.

ههروهها فهرمودهیهکی تر ههیه، قاسیمی کوری نهصبهغو نیبنو
عهبدولبهپر لهنیبنوعههباسهوه ریوایهتیان کردوه: دهفهرموی: ههزهرهتی عومه
ﷺ دیدهنی پیغهمبهری ﷺ کردو بهم شیویه نیزنی چونه خزمهتی وهرگرت:
فهرموی: ((السلام عليك يا رسول الله، السلام عليكم ايدخل عمر؟))

ههروهها نهبوو داودو نهسانی لهنهبو عهمری (الأوزاعی) یهوه لهقهیسی
کوری عوبادهوه ریوایهتی کردوه: سهعد دهلی: پیغهمبهر ﷺ هاته دیدهنی
کردغان لهمالی خۆمان، فهرموی: ((السلام عليكم ورحمة الله)) سهعدی کوری
عوباده بههیتواشی وهلامی دایهوه، قهیس دهلی: وتم: شهوه پیغهمبهره نایا
نیزنی پیغهمبهر ﷺ نادهی بیتنه ژوورهوه؟ سهعد وتی: وازی لی بیننه
بازورمان سهلام لی بکا، دوباره پیغهمبهر ﷺ فهرموی: ((السلام عليكم
ورحمة الله)) سهعد بهنهسپایی وهلامی سهلامهکی پیغهمبهری ﷺ دایهوه،
دوایی بۆ جاری سیتهم پیغهمبهر ﷺ فهرموی: ((السلام عليكم ورحمة الله))
نهجار پیغهمبهر ﷺ گهراپهوه سهعد دواي كهوت، وتی: نهی پیغهمبهری
خودا! نهمن گویم لهسهلام کردنهکانت بوو، بهنهسپایی وهلامم دهدايتهوه بۆ
شهوی زۆر سهلامان لی بکهی. نهجار پیغهمبهر ﷺ لهگهل سهعددا
گهراپهوهبۆ مالی سهعد. نیتر سهعد فهرمانی کرد تاویان بۆناماده کرد
پیغهمبهر ﷺ دهستو دهو چاوی شوشتن نهجار پارچه قوماشینکی رهنگ کراو
بهزهعهفرانو ((وهرس)) یان هینایه خزمهتی جۆی پی وشك بکاتهوهو
دهیغهرموو: ((اللهم اجعل صلاتك ورحمتك على آل سعد بن عباده)).

نهبوداود - بهنیسنادی خۆی - لهعهبدوللای کوری بیشرهوه ریوایهتی
کردوه: دهلی: پیغهمبهر ﷺ کهدهچوه بهردهرگای مالیک بۆ دیدهنی، رو
بهروی دهرگاکه رادهوهستا بهلکوو یان لهلای راستی دهرگاکهوه دهوهستاو

دوژمنانی دا ئافرهتی دیلېش له همدولا په یدا ده بوون، تهوانیش به گوږه ی تهو
 یاسا جیهانی یه ی تهو روژگار ه مۆرکی کویلايه تیان پتوه دانراو ده کرانه
 ته مه ته، هر به گوږه ی تهو یاسایه نه ده کرا تهو ئافره ته کویلانه بیتنه ریزی
 ئافره ته سهر به سته کانو پله ی هاوسه ریتیان بدریتتی، بویه ئیسلام به شیوه ی
 مولکیهت بۆ خاوه نه کانیا نی به پره وا زانیوه له زه تیان لی وه ربگرن. به لام
 له هه مان کات دا ئیسلام هه ولی داوه له ژماره ی کویله کهم بکاته وه و ئازاد
 بکرین و هه وای ئازادی هه لئژن، هه ولی دا سهر چاوه ی به کویله کردن ته سک و
 کهم بکاته وه، به لام بواره کانی ئازاد کردنی زۆرو هه مه جوړو فراوان کردن و روژ
 به روژ له کۆمه لگای ئیسلامی دا کویله له کهم بوون دا بوون، ئازاد کردنی کویله
 له ئیسلام دا ببوه قهره بوکردنه وه ی زۆر کهم و کوپیسی له عبادت داو
 سرینه وه ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی جگہ له خیزانی حه لائی ماره کراوی خووی و مولکولیه مین تاره زوی دابین بکا کاریکی نارہوا ده کاو ده چیتہ جغزی حرامہ وه. ده ستریزی ده کاتہ سهر نامووسی که سیٽک به ماره کردن حه لائی نه کردوه، دل و دهروونی تووشی فساد ده بی، چونکه ههست ده کا له پوانی نارہوا ده لوه وری، فسادی خیزان پهیدا ده بی، ضه مان و نارامی نامینئ، کو مہ لگا تووشی فساد ده بی، چونکه گورگه کانی نه و کو مہ لگایه لیرو له وی په لاماری نیچیری خویان ده ده و ته عدا له و له و ده کهن! نایینی نیسلامیش هه موو هه ل و ته قه لالیه کی بو نه وه به نه م جوړه فسادانه قه لاچو بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئاده میزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدایه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شویتیکێ تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ردوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

دوژمنانی دا ئافرهتی دیلش لهههردولا پهیدا دهوون، ئەوانیش بهگۆڕه‌ی ئەو یاسا جیهانی یه‌ی ئەو رۆژگاره‌ی مۆرکی کۆیلایه‌تیان پتوه‌ی دانراو ده‌کرانه‌ی ئەمه‌ته‌ی هه‌ر به‌گۆڕه‌ی ئەو یاسایه‌ی نه‌ده‌کرا ئەو ئافره‌ته‌ی کۆیلانه‌ی بێنه‌ی ریزی ئافره‌ته‌ی سه‌ربه‌سته‌کان و پله‌ی هاوسه‌رێتیان بدریتێ، بۆیه‌ی ئیسلام به‌شیوه‌ی مولکییه‌ت بۆ خاوه‌نه‌کانیانی به‌په‌راوا زانیوه‌ی له‌زه‌تیان لی‌وه‌ریگرن. به‌لام له‌هه‌مان کات دا ئیسلام هه‌ولێ داوه‌ی له‌ژماره‌ی کۆیله‌ی که‌م بکاته‌وه‌ی ئازاد بکری‌ن و هه‌وای ئازادی هه‌لمژن، هه‌ولێ دا سه‌رچاوه‌ی به‌کۆیله‌ی کردن ته‌سک و که‌م بکاته‌وه‌ی، به‌لام بواره‌کانی ئازادکردنی زۆرو هه‌مه‌ی جو‌رو فراوان کردن و رۆژ به‌رۆژ له‌کۆمه‌لگای ئیسلامی دا کۆیله‌ی له‌که‌م بوون دا بوون، ئازادکردنی کۆیله‌ی له‌ئیسلام دا ببوه‌ی قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی زۆر که‌م و کورپی له‌عیباده‌ت داو سه‌ینه‌وه‌ی تاوان!!!

به‌ئێ (فمن ابغی وراء ذلك فأولئك هم العادون) هه‌رکه‌سیک بیه‌وی جگه‌ی له‌خیزانی هه‌لاکێ ماره‌کراوی خۆی و مولکولیه‌مین ئاره‌زۆی دابین بکا کارێکی ئاره‌وا ده‌کاوه‌ی ده‌چیته‌ی جغزی هه‌رامه‌وه‌ی. ده‌ستدریژی ده‌کاته‌ی سه‌ر نامووسی که‌سیک به‌ماره‌ی کردن هه‌لاکێ نه‌کردوه‌ی، دل‌و ده‌روونی تووشی فساد ده‌بێ، چونکه‌ی هه‌ست ده‌کا له‌پاوانی ئاره‌وا ده‌له‌وه‌پێ، فسادێ خیزان په‌یدا ده‌بێ، هه‌مان و ئارامی نامی‌نێ، کۆمه‌لگا تووشی فساد ده‌بێ، چونکه‌ی گورگه‌کانی ئەو کۆمه‌لگایه‌ی لی‌وه‌ی په‌لاماری نیچیری خۆیان ده‌ده‌ن و ته‌عه‌دا له‌مو له‌و ده‌که‌ن! ئایینی ئیسلامیش هه‌موو هه‌ل‌و ته‌قه‌للایه‌کی بۆ ئەوه‌یه‌ی ئەم جو‌ره‌ی فسادانه‌ی قه‌لاچۆ بکا.

۶- ﴿والذين هم لأماناتهم وعهدهم راعون﴾ ئەوانه‌ی پابه‌ندی واده‌ی به‌ئێنه‌کانی خۆیان، عه‌ده‌و په‌یمانی خۆیان به‌لاوه‌ی پی‌ڕۆزه‌ی پارێزگاری لی‌وه‌ی ده‌که‌ن. ئەگه‌ر نه‌مانه‌ی تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خۆیان ده‌ده‌نه‌وه‌ی به‌خاوه‌نه‌کانیان، ئەگه‌ر واده‌ی به‌ئێنیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

بیان بینی. به کوردی و کورتی مهسکه نو شوینی هوانه وه قودسیه تی خۆیان ههیه، نابیی به هیچ شیوهیه که بهی پرسی نمو سنووره بشکێندری.

ئه گهر خاوهن مال له مال نه بوو ئیزن وهرگرتن له مندا له کان بیان له کاره کهرو نۆکهری به ههند وهرناگیرین، ئیعتباری پێناکری.

بهلام چهن حالهتیک ههن لهو نههیه گشتیه چهرت ده کرین ده کهونه بهر قاعیده ی (الضرورات تبیح المحظورات) بۆ نموونه ئاگریک له مالیک ده کهوێته وه، یان مندا لێکی ماله که خهریکه بجنکی، یان بۆ بهر ههنگار بوونه وه ی شتی ناشهرعی و تاوان، بۆ ئهم جۆره شتانه ده کری کابرا بهی پرسی و به په له خۆ به مالی غهیری خۆی دا بکا.

﴿وان قيل لكم: ارجعوا فارجعوا هو اركى لكم﴾ نه گهر له لایهن خاوهن ماله وه پێتان گوترا بگهڕێنه وه، بگهڕێنه وه، چونکه گهڕانه وه پر خێرو فەرته، بۆ دونهیاو قیامهتتان باشتره، رهوا ئیه بۆ ئیوه نهی موسولمانینه! نوزه درێژی بکه و پێ داگرن له سهر چوونه ژوره وه ئیلحاح بکه و له بهرده رگا بوهستو و دانیشن و چاره پوانی چوونه ژوره وه بکه، چونکه نه وه نیشانه ی زه لیلی و کهم پێزی ئیوه ئیجرا جکردنی خاوهن ماله.

﴿والله بما تعملون علیم﴾ پێگومان خودا ئاگاداری رازو نیازو گوشتارو کردارتانه و بهی ی کرده وه کانتان پاداش و سزاتان ده داته وه، پێگومان نه مه هه ره شهیه که له وانه ی سه ری پێچی فه رمانی خودا ده کهن.

ئه جار پهروه ردگار حوکمی نمو مالانه دیاری ده کا: که چۆل و خالین: ده فەرمو ی: ﴿لیس علیکم جناح ان تدخلوا بیوتا غیر مسکونه فیها متاع لكم﴾ چ خراپه کتان له سهر ئیه نه گهر بهی پرسی بچنه ناو نمو خانوانه وه: که بۆ تێدا حه وانه وه ی تایبه تی دانه راو. وه کوو نو تیل و دوکانی بازرگانی و کاروانسه راو حه مامی گشتی و ئهم جۆره شوێنانه، چونکه لهو جۆره شوێنانه دا

دوژمنانی دا ئافرهتی دیلېش له همدولا پيدا ده بوون، تهوانيش به گوږه ی تهو
ياسا جيهانی يه ی تهو روژگار ه موركی كوښلايه تيان پتوه دانراو ده کرانه
تهمهته، هر به گوږه ی تهو ياسايه نه ده کرا تهو ئافره ته كوښلانه بڼه ريزی
ئافره ته سهر به سته کان و پله ی هاوسه ريتيان بدرتتې، بويه ئيسلام به شيوه ی
مولکيه ت بؤ خاوه نه کان يانی به پرهوا زانیوه له زه تيان لی وه ربگرن. به لام
له هه مان کات دا ئيسلام هه ولی داوه له ژماره ی کويله کم بکاته وه و نازاد
بکړين و هه وای نازادی هه لمژن، هه ولی دا سهر چاوه ی به کويله کردن ته سک و
که م بکاته وه، به لام بواره کانی نازاد کردنی زور و هه مه جوړو فراوان کردن و روژ
به روژ له کومله لگای ئيسلامی دا کويله له کم بوون دا بوون، نازاد کردنی کويله
له ئيسلام دا بيهو قهر به وکردنه وه ی زور که م و کوړی له عبادت داو
سرینه وه ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی جگہ له خیزانی حه لائی ماره کراوی خووی و مولکولیه مین تاره زوی دابین بکا کاریکی نارپهوا ده کاو ده چیتته جغزی حه رامه وه. ده ستریزی ده کاته سه ر نامووسی که سیٽک به ماره کردن حه لائی نه کردوه، دل و دهروونی تووشی فساد ده بی، چونکه ههست ده کا له پوانی نارپهوا ده لوه وری، فسادی خیزان پهیدا ده بی، ضه مان و نارامی نامینئ، کو مه لگا تووشی فساد ده بی، چونکه گورگه کانی نه و کو مه لگایه لیرو لهوی په لاماری نیچیری خویان ده ده و ته عه دا له و له و ده کهن! نایینی نیسلامیش هه موو هه ل و ته قه لالیه کی بو نه وه به نه م جوړه فسادانه قه لاچو بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

وَلَا يَدِينُ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ
 آبَاءَ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ هُنَّ أَوْ أَبْنَاءَ بُعُولَتِهِنَّ
 أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ
 أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولَى الْإِرْبَةِ مِنَ
 الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ
 وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا
 إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾

ده باری سه بده نزولی نه نایه تانه، ئینونه بو حاتم له موقاتیله وه
 ریوایه ده کا، ده فەرموی: جابیری کوی عەبدوللا بۆیگێرانیسه وه فەرموی:
 نه سمائی کچی مه رشده لمانا باخه خورمایه کا دا بوو، ناهه تان ده چوونه لای بی
 نه وه ئیزار (ده پییان) له بی دا بی، خلخال قاجیان ده ده کهوتن، زولفو
 سینگو به روکیان ده ده کهوت، نه سماء وتی: نه شیهیه چنده ناشینه؟! ئیتر
 پهروه ردگار نایه تى ﴿وقل للمؤمنات یغضضن من ابصارهن﴾ ی نازل کرد.
 ئینوممه رده وهی له نیما می عه لیه وه ریوایه ده کا ده فەرموی: پیایک
 له سه رده می پیغه مبه ردا به کو لا ئیکى شاری مه دینه دا ده رویشته، سه یری
 ناهه تیکی کرد ناهه ته کهش بۆ روانی، شهیتان ختوکه ی خسته نیو
 دلیانه وه حه زیان له به کتر کردو هه ره کهیان به وه تریان موعجیب بوو،
 له کاتیک دا پیاهه که به خه یالی ناهه ته کهوه به پنه نا دیواریک دا ده رویشته و
 سه یری قه دو بالای ناهه ته که ی ده کرد، له نا کاویک دا لوتی خوی به دیواریک

کیشاو لوتی قاش بوو خوین هاته خواره وه، کابرا وتی: وه لاهی خوینه کەمی
 ناشۆمه وه تا نه چمه لای پیغه مبه ر ﷺ و روداوه کەمی بۆ نه گێرمه وه، هاته
 خزمه تی و روداوه کەمی له نوکه وه بۆ گێرایه وه، پیغه مبه ر ﷺ فهرمووی: نه وه
 سزای تاوانه که ته، نیت پروره دگار نایه تی ﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ
 أَبْصَارِهِمْ.....﴾ ی نازل کرد، نیبنوجهریر له حه ضره مییه وه ریبایه ت ده کا
 ده ئی: نافره تیک دوو خلخالی زیوی له قاچ کردبوون زنجیره یه کی میروشی له گهل
 خلخاله کان له قاچ کردبوو، به لای کۆمه لیک پیاو دا تپه ری، قاچی له زه وی دا
 میرو خلخاله که لیک کهوتنو و ده نگیان لیوه ات، نیت پروره دگار نایه تی
 ﴿وَلَا يَضْرِبْنَ بَأَرْجُلِهِنَّ.....﴾ ی نازل کرد.

به یوه ندیی ته م نایه تانه به ی پیشه وه ناشکراو نمایانه، چونکه چوونه ناو
 مائی غهیر شوین گومانی دیتنی نافره تی نامه حه رم و بینینی شتی وه هابه
 دیتنی دروست نه، بۆیه پروره دگار فهرمانی به موسو لمانان کرد به نیترو
 مییان وه: که به شیوه یه کی گشتی له ناست یه کتری چاو داخه نو و سهیری یه کتری
 نه کهن، چاو نه پرته یه کتر، هه لبه ته حوکه که عامه و نه وانه ش ده گرتیه وه:
 که نیزی چوونه ژووره وه و ده دگرن، پتویسته له سه ر نه وانه ی نیزی نه درین بۆ
 چوونه ناو مال، له کاتی نیزی و چوونه ژووره وه دا، چاوی خۆیان داخه نو
 به نه نقه ست بۆ نافره تی نامه حه رم نه پران، هه روه کوو له سه ر نافره تانیش
 پتویسته جوانی خۆیان بۆ میترو مه حه رمی خۆیان نه بی بۆ که سی تری
 ده رنه خه ن، چونکه ده ر خستنی نه ندایمی خۆیان (جگه ده م و چاوو دوو ده ست
 تامه چه ک) بۆ بیگانه حه رامه و سه ر ده کیشی بۆ کهوتنه ناو فیتنه ی و
 حه رامه وه، چونکه گو تراوه: (سهیر کردن و بۆ یه کتر روانین پۆسته ی زینایه)

بیگومان نایینی نیسلام هه ول ده دا بۆ بنیاتنانی کۆمه لگایه کی پاک و
 خاوین: که له هه موو تان و ساتیک دا شه هوه ت و حه زو ئاره زوی تیدا
 نه ورۆژیندری، تیروانینی خائینانه و لارو له نه جو جم و جولی هه ست ورۆژینه رو

دهرختنی جوانی و نارایش و جهستی روت و قوت هه موو ئه مانه ده بنه هوی و روزاندنی شهوت و نارەزۆ حەوانی یه شیت ناسایی یه که.

بوخاری له ته بو سه عیدی خودریهوه ریا بهت ده کا ده لی: پیغه مبه ر ﷺ
فرمانی پی کردین که له سهر ریگاویان دانه نشین، فرموی: ((ایاکم والجلوس
على الطرفات)) خۆتان یار تین له دانیشتن له سهر ریگا و بان. هاوه لآن عه رزیان
کرد و تیان نهی پیغه مبه ری خودا! ناتوانین هه ر ده بی له سهر ریگا دانیشین و
قسه و باسی خۆمانی تیدا بکهین، پیغه مبه ر ﷺ فرموی: ((ان أبیتم فاعطوا
الطریق حقه)) نه گهر هه ر ناچارن له سهر ریگا دابنیشن ده مافی ریگا به دن،
نه وهی پیو یسته له سهر شان تان ته غجایی به دن، هاوه لآن و تیان: مافی ریگا چیه
نهی پیغه مبه ری خودا؟ پیغه مبه ر ﷺ فرموی: ((غض البصر، وكف الاذی ورد
السلام، والأمر بالمعروف، والنهی عن المنکر)) چاو داخه ن سهیری شتی حه رام
مه که ن، ریگا مه گرن کۆسپ مه خه نه به ر ده م ریبا واران، نه گهر سه لامیان لی
کردن وه لآمی سه لام به نه وه، فرمان به چاکه بکه ن و جله و گیری له خرا به ..
هوی فرمان به چاو داخه ن به رگری کرد نه له فساد به عه ره بی پی ی
ده گو تری (سد الزرائع) به رپر کردنی خرا به، چوونکه وه کوو و وتمان سهیر کردن
پۆسته ی زینایه هه ندی له زانایانی سه لاف فرموویانه: سهیر کردنی ئافره تی
نامه حه رم تیری ژه هراوی یه بو دل.

تیره که ی نه و رۆژه مه حبویه م: که لوتفی کرد به من

گهر نه به خشی مه ره ه می وه صلی برینم کارییه

نالی

هه ر بۆیه به ر وه ر دگار له نایه ته که دا فرمان به عه ره پهت پاراستن و چاو
پاراستنی پیکه وه هینا وه، چونکه ته ماشا کردنی ئافره تی نامه حه رم
سه ر ده کیشی بو تا وانه گه ره که (واته: زینا).

ده‌فهرموی: ﴿وَيَحْفَظُوا أَرْوَاحَهُمْ﴾ نه‌ی موحه‌مه‌د فهرمان به‌به‌نده‌کانی من بکه: که‌شهرمگای خۆیان بیاریژن، له‌زیناو هه‌تیو بازی و نه‌شه‌یتلن که‌س عه‌وره‌تیان بیینی. نه‌حه‌دو خاوه‌نی سونه‌نه‌کان فهرموده‌یه‌کیان ریوایه‌ت کرده ده‌فهرموی: ((احفظ عورتك الا من زوجك او مملکت یمینك)).

نه‌بجار په‌روه‌ردگار حیکمه‌تی فهرمانه‌که‌ی دیاری ده‌کاو ده‌فهرموی: ﴿ذلک ازکی لکم﴾ بی‌گومان چاو داخستو عه‌وره‌ت پاراستن بۆ شه‌وان باشه‌، پر خێرو فهرتره بۆ خاوینی دلۆ ده‌روونیان، بۆ پاراستنی ئاینیان. له‌ناشاردا هاتوو ده‌لی: که‌سێک چاوی خۆی بیاریژی له‌نه‌ظه‌ری حه‌رام خودا روناکایی ده‌خاته بینینه‌وه.

نیمامی نه‌حه‌د له‌ته‌بو ئومامه‌وه ریوایه‌ت ده‌کا ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر ﷺ فهرموی: ((ما من مسلم ينظر الى محاسن امرأة، ثم يغض بصره، الا اختلف الله له عبادة يجد حلاوتها)) هه‌ر موسولمانێک بڕوانی بۆ جوانی ئافه‌ره‌تێک و پاشان له‌ترسی خودا چاو داخاو واز له‌ته‌ماشاشا کردنی بیینی، خودا بۆی ده‌کاته عیباده‌ت و شیرینی ئه‌و عیباده‌ته‌ ده‌چیژی.

نیمامی طه‌به‌رانی له‌عه‌بدوڵلای کورپی مه‌سه‌عوده‌وه ریوایه‌تی کرده ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر ﷺ فهرموی: ((ان النظر سهم من سهام ابليس مسموم من ترکه مخافتی ابدلته ایمانا یجد حلاوته فی قلبه)) ته‌ماشاشا کردنی ئافه‌ره‌تی نامه‌حه‌رم تیریکه‌ له‌تیره ژه‌هراویه‌کانی شه‌یتان، که‌سێک له‌ترسی خودا وازی لی بیینی، بۆی ده‌که‌م به‌نیمان و به‌دل هه‌ست به‌خۆشی و شیرینی ئه‌و نیمان و باوه‌ره‌ ده‌کا!

﴿ان الله خبير بما يصنعون﴾ بی‌گومان خودا زانیاری ته‌واوی هه‌یه‌، به‌هه‌موو هه‌لس و که‌وت و کارو کرده‌وه‌ی به‌نده‌کانی، هه‌یچی لی گوم نابێ و هه‌یچی لی تێک ناچێ. وه‌کوو له‌نایه‌تیکی تردا ده‌فهرموی: ﴿يعلم خائنة الأعین

وما تخفی الصدور ﴿غافر/۱۹﴾ نه مهش هه پره شو ترساندنیتکی تره: که هابزانن چي ده کهن خودا ناگای لی یه و سزاو پاداشی هه.

بوخاری به شیوہی (تعلیق) و موسلیم لہٰذا بھورہ پر وہ ریوایتیان کردوہ،
 دہلی: پیغہ مبہر ﷺ فرموی: ((کتب علی ابن آدم حظہ من الزنی أدرك ذلك
 لامحالة، فرنی العینین النظر، وزنی اللسان النطق، وزنی الأذنین الاستماع وزنی
 الیدین البطش، وزنی الرجلین الخطأ، والنفس تمنی وتشتہی، والفرج یصدق
 ذلك او یکذبہ)).

زانایانی نوصول ده‌فره‌مون: هه‌موو خیطابیکی شاربع: که‌نا‌را‌سته‌ی
پیاوان ده‌کری ئا‌فره‌تیش ده‌گری‌ته‌وه، وه‌لی لی‌ره‌دا بو زی‌ده جه‌خت‌کردنه‌وه
له‌سه‌ر چاو پاراستن و عه‌وره‌ت پاراستن به‌تایبه‌تی ئه‌و فره‌مانه‌ی ئا‌را‌سته‌ی
پیاوانی کرد، ئا‌را‌سته‌ی ئا‌فره‌تانیشی ده‌کا، هه‌م بو جه‌خت‌کردنه‌وه‌ی
فره‌مانه‌که‌و هه‌م بو رو‌ن کردنه‌وه‌ی چه‌ند حوکمیکی تر: که‌تایبه‌تی ئا‌فره‌تانن!
وه‌کوو بالا پۆشی و ده‌رنه‌خستنی نامی‌ری خو‌ رازاندنه‌وه‌و خشل و خو‌ گرتنه‌وه
له‌هه‌ر شتی‌ک که‌سه‌رنجی پیاوان رابک‌تشی. ده‌فره‌موی:

﴿وقل للمؤمنات يغضضن من أبصارهن ويحفظن فروجهن﴾ ندى
 پیغمبر ﷺ! به نافرتهانى موسولمانيش بلى باجاوى خوڤان دا بجن لهو
 شتانهى خودا ديتنى حرام كردون، ته ماشاى غميرى حلالى خوڤان مه كمن،
 شهرمگای خوڤان له زيناو پانپانوكه پياريزن، زوريهى زانايان ده فرمون:
 دروست نيه بؤ نافرته بروانى بؤ پياوى بيتگانه به شهوه تهوه بى يان بى
 شهوه ت بى! به لگه يان شهو فرموده يه يه: كه نه بوداودو تير ميذى
 له نوموسه له مهوه ريوايه تيان كردوه ده فرمودى: من و مهيمونه لاي نپيغه مبهري
 خودا بوين، عه بدوللاى كورى نوم مه كتوم هات و دانىشت، ته مهش كاتيك بوو
 فرمان كر ابو به نافرته تان خوڤان له پياوى بيتگانه بالا پؤش بكن، واته:
 حجاب بگرن، نيتير پيغه مبهري ﷺ فرمانى پيكردين كه خوڤان دابؤشين.

توموسه‌له‌مه ده‌لی: وتم: نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودابوچی نیتمه حیجاب له‌بهر شه‌و بکه‌مین چما شه‌و کویر نیه؟ خو هیچ نابین و ناماناسی پیغه‌مبه‌ر ﷺ فهرموی: ((اوعمیاوان انتما، الستما تبصرانه)) نایا نیوه‌ش کویرن؟ بو نیوه شه‌و نابینن؟ بوچی خۆتی له‌ناست داده‌پۆشی؟ له‌وه‌لام دا فهرموویه‌تی. وه‌لی ئاخو من ده‌بیینم و سه‌یری ده‌که‌م.. (***)

کۆمه‌لێك له‌زانایانی ئیسلام، فهرموویانه: دروسته ئافره‌ت به‌بێ مه‌به‌ستی شه‌هوه‌تیش پروانیته‌ پیاوی بیگانه، واته: پروانیته‌ غه‌یری نیتوان ناوکه‌ نه‌ژنۆیان، نه‌مه‌ش به‌گویره‌ی شه‌و فهرموده‌یه‌ی له‌سه‌حیحی بوخاری و موسلیم دا هاتوووه‌ چه‌سپاوه: که پیغه‌مبه‌ر ﷺ سه‌یری پیاوانی هه‌به‌شه‌یی ده‌کرد که رۆژی جه‌ژن له‌مزگه‌وت دا یارییان ده‌کرد، خاتوو عایشه (دایکی موسولمانان) له‌دوا پیغه‌مبه‌روه‌ه زه‌ق زه‌ق سه‌یری ده‌کردن تابێ تاقت بوو، دوا‌یی هه‌ستا رۆیی. هه‌روا ده‌لێن: فهرمان به‌ئافره‌ت کراوه‌ خۆیان داپۆشن تا پیاو نه‌یان بینن: که‌وابوو لیڤه‌دا جیاوازی له‌نیتوان پیاوو ئافره‌ت دا هه‌یه. ئافره‌ت بۆی هه‌یه به‌بێ شه‌هوه‌ت پروانیته‌ غه‌یری نیتوان ناوکه‌ نه‌ژنۆی پیاوی بیگانه، به‌لام پیاو بۆی نیه به‌بێ شه‌هوه‌تیش پروانیته‌ جه‌سته‌ی ئافره‌ت..

شه‌هوه‌تیشی له‌باره‌ی عه‌بدوللای کورپی ئوم مه‌کتومه‌وه‌ ریوایه‌ت کراوه‌ هه‌مل ده‌کرێ بۆ نه‌دب واته: واباشه‌ واجب نیه، جه‌دیشه‌که‌ی عایشه‌ش که‌گوايه له‌ناستی کویردا خۆی داپۆشیوه‌ هه‌مل ده‌کرێ بۆ سه‌ر زیده‌ وه‌رع و ته‌قوا نه‌ک له‌بهر شه‌وه‌ی هه‌رام بووبی.

بیگومان مه‌یلی نیتوان پیاوو ئافره‌ت مه‌یل و ئاره‌زۆیه‌کی قووله‌، له‌ناخه‌وه‌یه، له‌سروشتیان دایه، چونکه‌ په‌روه‌ردگار درێژه پێدانی ژیا‌نی له‌سه‌ر زه‌وی په‌یه‌وست کردوه‌ به‌و مه‌یل و هه‌زه. به‌رده‌وامبوونی ره‌چه‌له‌ک و گه‌رای ناده‌میزاد له‌سه‌ر زه‌وی و جێنشینی کردنی تێیدا پابه‌نده‌ به‌هه‌بوونی شه‌و مه‌یله. شه‌و هه‌زو ئاره‌زۆیه‌ ماوه‌یه‌ک کپ ده‌بێ و دوا‌ی ماوه‌یه‌کی تر سه‌ر

ههژده داتهوه، وروژاندنی نمو حهزه هه موو نان و ساتیک ده بیته روخینه رو
قه لاچۆکه، چونکه نه گهر حهزه که نه یه ته دی و کپ بکریته وه، نه عصابه
وروژاوه کان ههست به مانهو بون ده که نو شیوه سزایه کی بهرده وام تووشی
جهسته ی ده بی.

ته ماشاکردن مهیل ده وروژینی، لارو له نجه، پیکه نین، سو حبهت و قسه ی
خوش ته مانه هه موو حه زوئاره ژۆ ده وروژینن که وروژاشن کپ کردنه و هیان
زه حهته، نه گهر هیچکه نه بی ده بنه هۆی مانده بوونی نه عصابه وروژاوه کان،
که وابی رینگا چاره ی مه ضبوطو نمو وروژینه رانه یه، بۆنه وه ی مهیل و
ناره زۆکان له سنووری سروشتی خۆیان ده رنه چن و یاخی نه بن.

ته عجار پهروه ردگار چهند حوکیکی تایهت به نافرته دیاری ده کاو
ده فهرموی: ﴿وَلَا يَدِينُ زَيْنْتَهُنَ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا﴾ بانافره تان هیج له جوانی
خۆیان بۆ پیای بیگانه ده رنه خه، ههرشتیک: که ده بیته هۆی خۆ رازاندنه وه
خۆ نارایشدان وه کوو خشل و خه نه و سمه و نمو جوژه شتانه ده رنه خه، دیاره
شوینه که یان له جهسته ی دا زیاتر ده رخستنی حه رامه. مه گهر نمو شوینه نه ی
ناکری ده رنه که ون، وه کوو ده ست و مه چهک و ده و چاو، نه م شوینه نه خۆیان و
ههنگوستیله ی په نجه نه گهر ده ریکه ون قه یناکا. نه م رایه له تیبنوعه بیاسه وه
نه قل کراوه. پشتگیری نه م رایه ده کری بۆ فهرموده یه ی نه بوداود
له عانیشه وه ریوایه تی کردوه ده فهرموی ته سمای کچی نه بویه کر هاته خزمهت
پهغه مبه ر ﷺ ته سماء کراسیکی ته نک ی له بهردا بوو، پیغه مبه ر ﷺ روی لی
وه رگیرا فهرموی: نه ی ته سماء ((ان المرأة اذا بلغت المحيض، لم یصلح ان یری
منها الا هذا)) نافرته هه رکات ی گه یشته بی نوژی، نابی جگه له نه مه و نه وه
لی ی ده ریکه وی، نه یشاره ی بۆ دوده ست و ده و چاوی کرد.

جاله سر ئهم بنه مايه حنه فييه كان و شافيعيش له قسه يه كى دا
 فرمويانه: ده ست و مچه ك و دهم و چاو به عوره ت ناژميرد رين. كه وابي
 مبه ست به ﴿ماظهر منها﴾ نه و نه دمازيه كه به عاده ت دهرده خرين.

ته نانه ت له ته بو حنه فييه وه ريوايه ت كراوه كه دوو قاچيش تا قوله پي
 به عوره ت دانان رين واته: دهر خستنيان دروسته، چونكه داپوشيني قاچيش
 وه كوو ده ست ده بيته مايه ي حهره جو به لكوو زياتریش به تا ييه تي بو گوند
 نشينه كان!! نه بو يوسف (هاوه ل و قوتابي نه بو حنه فييه) فرموييه تي: قول و
 باسك به عوره ت حسيب ناك رين چونكه داپوشيني نه وانيش حهره جي تيدايه.

تيمام نه حه دو شافيعي له قسه يتيكي دا فرمويانه جه سته ي نافره تي
 حورپه هه موو عوره ته و نابي به دهرى بخا، تاماژه به و فرمودانه ي تو مارمان
 كردن، هه روا حهرامى چاوتى برين و سهر كردنى يه كه له دواى يه كه حهرامه
 تاماژه به و فرموده يمي بوخارى له تيب نو عه بباس ريوايه تي ده كا، ده لى: روژى
 جه ژنى قوربان پيغه مبه ر ﴿الفضل﴾ ي كورى كورى عه بباسى له دوا خو يه وه
 سوار كرد بوو، له و كاته دا (الفضل) نافره تيكي جوانى خوشه مى بينى،
 نافره ته كه پرسى اري له (الفضل) كرد، نيت (الفضل) چاوى تيرپيوو چاوى لى
 نه ده تروكاندن، پيغه مبه ر ﴿الفضل﴾ چه ناگه ي (الفضل) ي گرت و روى پسى
 له نافره ته كه وه رگيژاو نه يه يشت چى تر سه يري بكا. كه وابي مبه ست به ﴿ما
 ظاهر منها﴾ نه وه يه: كه بو خو ي بى مبه ست دهر يكه وى.

هه ليه ته مه سته له كه خيلا فييه و په يره وى هه ر لايه كه له م ريبازانه بكه ي
 قه يناكا. وه لى وى ده چى راي په سند نه وه يى: كه ده ست و مچه ك و دهم و چاو بو
 نافره ت عوره ت نه بن به مهر جي دهر خستنه كه يان فيتنه يى لى نه كه ويته وه ..
 هه ركاتى ترسى پهيدا بوونى فيتنه يى لى كراو فاسيق و شه قاوه به رى ريگايان
 به نافره ت ده گرت، داپوشيني دهم و چاو پيوسته ..

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نیه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئاده میزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدا یه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شویتیکێ تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ردوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

دوژمنانی دا ئافرهتی دیلېش له همدولا پيدا ده بوون، تهوانيش به گوږه ی تهو
ياسا جيهانی يه ی تهو روژگار ه موركی كوښلايه تيان پتوه دانراو ده کرانه
تهمهته، هر به گوږه ی تهو ياسايه نه ده کړا تهو ئافره ته كوښلانه بڼه ريزی
ئافره ته سهر به سته کان و پله ی هاوسه ريتيان بدرتتې، بويه ئيسلام به شيوه ی
مولکيه ت بؤ خاوه نه کان يانی به پرهوا زانيوه له زه تيان لی وه ربگرن. به لام
له هه مان کات دا ئيسلام هه ولی داوه له ژماره ی کويله کم بکاته وه و نازاد
بکړين و هه وای نازادی هه لمژن، هه ولی دا سهر چاوه ی به کويله کردن ته سک و
که کم بکاته وه، به لام بواره کانی نازاد کردنی زؤرو هه مه جوړو فراوان کردن و روژ
به روژ له کومله لگای ئيسلامی دا کويله له کم بوون دا بوون، نازاد کردنی کويله
له ئيسلام دا بيهو قهر بهو کړنه وه ی زؤر که مو کوړیسی له عبادت داو
سرينه وه ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ ھەرکەسیڭ بیهوی جگە لەخیزانی ھەڵبەت مەرھەراوی خۆی و مولکولیەمین ئارەزووی دابین بکا کاریکی ناپەرھەز دەکا و دەچیتە جغزی ھەرامەوہ. دەستدریژی دەکاتە سەر نامووسی کەسیڭ بەمەرھەز کردن ھەڵبەت نەکردوہ، دل و دەروونی تووشی فساد دەبێ، چونکە ھەست دەکا لەپاوانی ناپەرھەز دەلەوەرێ، فەسادێ خیزان پەیدا دەبێ، ھەمان و ئارامی نامینی، کۆمەلگا تووشی فساد دەبێ، چونکە گورگەکانی ئەو کۆمەلگایە لیڤرە لەوێ پەلاماری نیچیری خۆیان دەدەن و تەعەدا لەم و لەو دەکەن! ئایینی ئیسلامیش ھەموو ھەل و تەقەللایەکی بۆ ئەوہیە ئەم جۆرە فەسادانە قەڵاچۆ بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نیه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئادهمیزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدا یه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شویتیکێ تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ردوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئادهمیزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و هه رشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فه رموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لی ره دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدا یه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لی ره دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شوینیکی تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ر دوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

دوژمنانی دا ئافرهتی دیلېش له همدولا پيدا ده بوون، تهوانيش به گوږه ی تهو
ياسا جيهانی يه ی تهو روژگار ه موركی كوښلايه تيان پتوه دانراو ده کرانه
تهمهته، هر به گوږه ی تهو ياسايه نه ده کړا تهو ئافره ته كوښلانه بڼه ريزی
ئافره ته سهر به سته کانو پله ی هاوسه ريتيان بدرتتې، بويه ئيسلام به شيوه ی
مولکيه ت بؤ خاوه نه کانينانی به پرهوا زانيوه له زه تيان لی وه ربگرن. به لام
له هه مان کات دا ئيسلام هه ولی داوه له ژماره ی کويله کم بکاته وهو ئازاد
بکړين وهوای نازادی هه لمژن، هه ولی دا سهر چاوه ی به کويله کردن ته سک و
که کم بکاته وه، به لام بواره کانی نازاد کردنی زؤرو هه مه جوړو فراوان کردن روژ
به روژ له کومله لگای ئيسلامی دا کويله له کم بوون دا بوون، نازاد کردنی کويله
له ئيسلام دا بيهو قهر بهو کردنه وه ی زؤر که مو کوړیسی له عبادت داو
سرینه وه ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ ھم رکھ سیڱ بیهوی جڳھ لہ خیزانی ھل لائی مارہ کراوی خوی و مولکولیکہ مین ٲارہ وژی دابین بکا کاریکی نارہوا دہ کاو دہ چیتہ جغزی ھرامہ وہ۔ دہ ستریزی دہ کاتہ سہر نامووسی کھ سیڱ بہ مارہ کردن ھل لائی نہ کردوہ، دل و دہروونی تووشی فساد دہبی، چونکہ ھست دہ کا لہ پاوانی نارہوا دہ لہوہری، فسادی خیزان پھیدا دہبی، ضہمان و نارامی نامینئ، کو مہ لگا تووشی فساد دہبی، چونکہ گورگہ کانی ٲو کو مہ لگایہ لیروہ لہوی پھ لاماری نیچیری خویان دہ دہنو تہ عدا لہو لہو دہ کھن! نایینی ئیسلامیش ھہ موو ھل و تہ قہ لالیہ کی بو ٲوہیہ ٲہم جوړہ فسادانہ قہ لاچو بکا۔

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئادهمیزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدا یه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شوینیکی تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ر دوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانیش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌مؤرکی کوږلاه‌تییان پتوه دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌م به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کرا ئه‌و ئافره‌ته کوږلانه بښه ریزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کانو پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتئ، بویه ئیسلام به‌شیوه‌ی
مولکیه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانیانی به‌په‌وا زانیوه له‌زه‌تیان لی وه‌ربگرڼ. به‌لام
له‌همان کات دا ئیسلام ه‌مولی داوه له‌ژماره‌ی کوږله که‌م بکاته‌وه‌و ئازاد
بکړئو ه‌ه‌وای نازادی ه‌لمژن، ه‌مولی دا سه‌رچاوه‌ی به‌کوږله کردن ته‌سک‌و
که‌م بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی نازادکردنی زؤرو ه‌مه‌ه جوړو فراوان کردنو روژ
به‌روژ له‌کوږمه‌لگای ئیسلامی دا کوږله له‌که‌م بوون دا بوون، نازادکردنی کوږله
له‌ئیسلام دا بېوه قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی زؤر که‌م و کوږیسی له‌عباده‌ت داو
سرینه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی
جگہ له خیزانی حه لائی ماره کراوی خووی و مولکولیه مین تاره زوی دابین بکا
کاریکی نارہوا ده کاو ده چیتہ جغزی حمرامہ وه. ده ستریزی ده کاتہ سہر
نامووسی کہ سیٽک به مارہ کردن حه لائی نہ کردوہ، دل و دہروونی تووشی فساد
دہبی، چونکہ ہست ده کا له پاوانی نارہوا ده لہوہری، فسادی خیزان پھیدا
دہبی، ضہمانو نارامی نامینئی، کوہ لگا تووشی فساد دہبی، چونکہ
گورگہ کانی نہو کوہ لگاہ لیروہ لہوی پہ لاماری نیچیری خویان دہدہ نو
تہ عہدا لہو لہو ده کهن! نایینی نیسلامیش ہہ موو ہہ لو تہ قہ لالیہ کی بو
نہوہیہ نہم جوہرہ فسادانہ قہ لاچو بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئادهمیزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدایه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شویتیکێ تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ر دوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

بیگومان رستهی ﴿ان اردن تحصنا﴾ مهرجی زۆر لیکردنه و بهیانی نه و
واقیعهیه: که ئایه‌ته که بههۆیهوه نازل بووه، نه که مانای وابستی ته‌گهر چه‌تیو و
که‌نیزه که کان زۆریان لی نه‌کری و به‌تاره‌زۆی خۆیان بی قهیناکه!

نه‌خه‌یر قه‌یدار کردنی حوکمه که به‌قه‌یدی ئیزاده‌ی (تحصن) و مه‌به‌ستی
مال پهبداکردن به‌وکاره مه‌فه‌وومی موخاله‌فه‌یان نه‌و قه‌یدی بهیانی واقیعه‌ن!
ناماژه به‌و فه‌رموده‌یه‌ی که ئیبنو مه‌رده‌وه‌یه‌ی له‌نیمامی عه‌لی یه‌وه ریوایه‌تی
کردوه ده‌فه‌رموی: عه‌ره‌به‌کان له‌سه‌رده‌می نه‌زانی دا زۆره ملییان
له‌چه‌تیوه‌کانیان ده‌کرد بۆ زیناکردن و له‌شفروشی و پاره‌یان لی و ه‌رده‌گرت، ئیتر
ئاین جله‌وگیری لیکردن و نه‌م ئایه‌ته له‌وباره‌وه نازل بوو، یان وه‌کوو
ناماژه‌مان پیکرد، سه‌روکی دوورپوه‌کان عه‌بدوللای کوری ته‌بی سه‌لول شه‌ش
که‌نیزه‌کی هه‌بوون به‌زۆر ده‌یدان به‌خه‌لکی زینایان له‌گه‌ل بکه‌ن و پاره‌یان لی
وه‌رگری.

قه‌یدی ﴿ان اردن تحصنا﴾ به‌یانی وقیعه‌و بۆ بیژاری ده‌برینه
له‌وکه‌سانه‌ی نه‌و کاره ناشرینه ده‌که‌ن و داوین پیسی ره‌واج پی ده‌ده‌ن، واته:
نافه‌رت به‌سروشت تاره‌زۆی کاری جنسی له‌پیاو به‌هێژتره، به‌تایبه‌تی نه‌و
که‌نیزه‌ک و چه‌تیوانه‌ی له‌شه‌ردا گیراون، له‌ناو گه‌ل و نه‌ته‌وه‌ی بی بپروادا
په‌روه‌رده بوون و په‌روه‌رده‌یه‌کی بیدینه‌نه کراون، جاکه‌نه‌وانه به‌و حاله‌ش
حه‌زیان له‌داوینپاکتی بی و نه‌یانه‌وی زینا بکه‌ن، نه‌وه ته‌وپه‌ری بی ناموسی و
گه‌وادی یه بۆ خاوه‌نه‌کانیان: که به‌زۆر بیانه‌وی نه‌و کاره ناشرینه‌یان پی
بکه‌ن و کالایه‌کی دونیایی لی وه‌ریگرن!

جا ﴿ومن یکرهن فان الله من بعد اکرههن غفور رحیم﴾ که‌سیک
زۆره‌ملی له‌چه‌تیوه‌کان بکا، به‌ج‌ه‌خت زینایان پی بکا، ناچاریان بکا
له‌شفروشی بکه‌ن، نه‌وه خودا بۆ نه‌وان - پاش نه‌و زۆر لیکردنه - لی‌بوره‌یه‌و
لییان خۆش ده‌بی، له‌سه‌ر نه‌و تاوانه سزایان نادا.

نایه‌ته‌که ناماژه بموه ده‌کا: که‌زینا کردن، نه‌گهر به‌زۆریش پی‌ی بکه‌ن
هه‌ر تاوانه‌و گونا‌هه بۆیه لی‌خۆ‌ش‌بۆن ده‌یگر‌یت‌مه‌وه، چونکه نه‌و جو‌ره تاوانه
نه‌گهر به‌زۆریش پی‌ی جو‌ره خۆیه‌ده‌سته‌وه دان‌یک‌ی تێ‌دایه‌.

نه‌جار دوا‌ی پون‌کرد‌نه‌وه‌ی نه‌و حوکم و یاسایانه په‌روه‌رد‌گار وه‌صفی
قور‌ئان ده‌کا به‌سی صی‌فه‌ت.

۱- ﴿وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ مَّبِينَاتٍ﴾ نێمه‌ نازل‌مان کرد‌وه بۆ ئێ‌وه له‌م
قور‌ئانه‌دا (یان له‌م سو‌ره‌ته‌دا) چه‌ند نه‌حکا‌م و یاسایه‌کی رو‌ن و ناش‌کرا، با‌ری
ژیا‌نی ئێ‌وه رو‌ن ده‌کاته‌وه‌و پی‌وی‌ستان پی‌یا‌نه بۆ به‌خته‌وه‌ری ژیا‌نی دو‌نیا‌و
قیامه‌ت.

۲- ﴿وَمَثَلًا مِنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكَ﴾ هه‌روه‌ها بۆ‌مان نازل‌کرد‌ون
چی‌ۆ‌کی رو‌دا‌وی‌کی سه‌می‌رو سه‌مه‌ره که‌چی‌ۆ‌کی بوختان‌کرد‌ن بو‌و به‌دا‌ی‌کی
موسو‌لمانان خاتو عاتی‌شه‌ی خێ‌زانی پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ: که‌ده‌ق ده‌شو‌به‌یه‌ته رو‌دا‌و
چی‌ۆ‌کی هه‌زه‌رتی یوسف ﷺ و خاتو مه‌ری‌مه‌ی دا‌ی‌کی عی‌سا ﷺ.
بوختان‌کرد‌ن به‌عاتی‌شه‌ ویت‌ه‌و نمونه‌یه بۆ نه‌و بوختانه‌ی که‌به‌هه‌زه‌رتی یوسف
ﷺ کرا هه‌روه‌ها نه‌و بوختانه‌ی پال مه‌ری‌مه‌ درا.

۳- ﴿وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ﴾ هه‌روه‌ها نازل‌مان کرد‌وه بۆ سه‌رتان، چه‌ند په‌ند‌و
نامو‌ژگا‌رییه‌ک بۆ نه‌وه‌ی له‌خودا ترس‌و پا‌ری‌زه‌ره‌کان بیه‌که‌نه‌ ری‌ی رو‌شن‌که‌ره‌وه‌ی
ژیا‌نیان و پا‌به‌ندی نه‌و نامو‌ژگا‌ریانه‌ بن.

تێ‌بێ‌نس: حوکمی ژنه‌یت‌نان و شو‌کرد‌ن به‌گو‌ی‌ره‌ی حا‌لی ئاده‌میزاده‌که
ده‌گو‌ری: که‌سی‌ک بتر‌سی له‌زینا‌کرد‌ن و خۆ‌ی پی‌ی زه‌وت نه‌کری نه‌وه‌ هاوسه‌ر
په‌یدا‌کرد‌ن بۆ نه‌و وا‌جبه‌.

نه‌گهر تر‌سی زینای نه‌بو‌و، حا‌ل و وه‌زعی مام ناوه‌ندی بو‌و، تیمامی
شافیعی ده‌فه‌رمو‌ی: هه‌ول‌دان بۆ هاوسه‌ر په‌یدا‌کرد‌ن مو‌یا‌حه‌ بۆ‌ی.
نه‌بو‌حه‌نی‌فه‌و مالی‌ک و نه‌حه‌د ده‌فه‌رمو‌ون سو‌ننه‌ته‌. به‌لگه‌شیان شه‌م

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانېش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌ مۆرکی کۆیلايه‌تییان پتوه دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌ر به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کرا ئه‌و ئافره‌ته کۆیلانه بېنه ريزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کان و پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتتې، بۆیه ئيسلام به‌شيوه‌ی
مولکيه‌ت بۆ خاوه‌نه‌کانیانی به‌رپه‌وا زانیوه له‌زه‌تیان لی وه‌ربگرن. به‌لام
له‌همان کات دا ئيسلام ه‌ه‌ولتی داوه له‌ژماره‌ی کۆيله کم بکاته‌وه و ئازاد
بکړيږي و ه‌ه‌وای نازادی ه‌ل‌مژن، ه‌ه‌ولتی دا سه‌رچاوه‌ی به‌کۆيله کردن ته‌سک و
که‌م بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی نازادکردنی زۆرو ه‌مه‌ جوړو فراوان کردن و روژ
به‌روژ له‌کۆمه‌لگای ئيسلامی دا کۆيله له‌که‌م بوون دا بوون، نازادکردنی کۆيله
له‌ئيسلام دا بېوه قه‌ره‌بوکړنه‌وه‌ی زۆر که‌م و کوړیسی له‌ عبادت داو
سرېنه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ ھەرکەسیڭ بیهوی جگە لەخیزانی ھەڵبەت مەرھەراوی خۆی و مولکولیەمین ئارەزووی دابین بکا کارێکی ناپەرھەزدار و دەھەشتە جەزای ھەرامیەو. دەستدریژی دەکاتە سەر نامووسی کەسیڭ بەمەرھەزدار ھەڵبەت ھەڵبەت، دڵ و دەروونی تووشی فەساد دەبێ، چونکە ھەست دەکا لەپاوانی ناپەرھەزدار و دەھەشتە، فەسادی خیزان پەیدا دەبێ، ھەمان و ئارامی نامیڤێ، کۆمەڵگا تووشی فەساد دەبێ، چونکە گورگەکانی ئەو کۆمەڵگایە لێرەو لەوێ پەلاماری نیچیری خۆیان دەدەن و تەعەدا لەم و لەو دەکەن! ئایینی ئیسلامیش ھەموو ھەل و تەقەللایەکی بۆ ئەوھەوێ ئەم جۆرە فەسادانە قەڵاچۆ بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نیه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئادهمیزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدایه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شویتیکێ تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ر دوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

دوژمنانی دا ئافرهتی دیلېش له همدولا پيدا ده بوون، تهوانيش به گوږه ی تهو
ياسا جيهانی يه ی تهو روژگار ه موركی كوښلايه تيان پتوه دانراو ده کرانه
تهمهته، هر به گوږه ی تهو ياسايه نه ده کړا تهو ئافره ته كوښلانه بڼه ريزی
ئافره ته سهر به سته کان و پله ی هاوسه ريتيان بدرتتې، بويه ئيسلام به شيوه ی
مولکيه ت بؤ خاوه نه کان يانی به پرهوا زانیوه له زه تيان لی وه رېگرن. به لام
له هه مان کات دا ئيسلام هه ولی داوه له ژماره ی کويله کم بکاته وه و نازاد
بکړين و هه وای نازادی هه لمژن، هه ولی دا سهر چاوه ی به کويله کردن ته سک و
که کم بکاته وه، به لام بواره کانی نازاد کردنی زؤرو هه مه جوړو فراوان کردن و روژ
به روژ له کوښلاي ئيسلامی دا کويله له کم بوون دا بوون، نازاد کردنی کويله
له ئيسلام دا بېوه قهر به وکړنه وه ی زؤر که م و کوړی له عبادت داو
سرینه وه ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ ھم رکھ سیڱ بیهوی جڳھ لہ خیزانی ھل لائی مارہ کراوی خوی و مولکولیکہ مین تارہ زوی دابین بکا کاریکی نارہوا دہ کاو دہ چیتہ جغزی ھرامہ وہ۔ دہ ستریزی دہ کاتہ سہر نامووسی کھ سیڱ بہ مارہ کردن ھل لائی نہ کردوہ، دل و دہروونی تووشی فساد دہبی، چونکہ ھست دہ کا لہ پاوانی نارہوا دہ لہوہری، فسادی خیزان پھیدا دہبی، ضہمان و نارامی نامینئی، کو مہ لگا تووشی فساد دہبی، چونکہ گورگہ کانی تہو کو مہ لگایہ لیروہ لہوی پھ لاماری نیچیری خویان دہ دہنو تہ عدا لہو لہو دہ کھن! نایینی نیسلامیش ھہ موو ھل و تہ قہ لالیہ کی بو تہ وہیہ تہم جوڑہ فسادانہ قہ لاچو بکا۔

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

پهروهردگار زانایه بهه موو شتیکی هیچ شتیکی لی هون نابیی. ده زانی کی شیایو هیدایهت و کی شیایو گومرای یه.

هه ندی پێیان وایه: که نایه ته که نمونه ی قورئانی هیناوه ته وه له دلی موسولمان دا، بهم مانایه: که چۆن ته چرایه روناکی ده به خشی و کهم ناکا، هه روا قورئانیش هیدایهت یی دهسته بهر ده بی و فیهو بهره که تی کهم ناکا. مه بهست به (المصباح) قورئانی پیروژه، مه بهست به (الزجاجة) دلی موسولمانه مه بهست به (المشكاة) زوبانی موسولمان و تیگه یشتیه تی. مه بهست به (الشجرة المباركة) دره ختی وه حی و سروشه، مانای ﴿یکاد زیتها یضیء ولو لم تمسسه النار﴾ واته: به لگه کانی قورئان هینده ئاشکرا و نومایان له وانیه بی نه وه ی بخویندرینه وه به سهر خه لک دا هه ستیان یی بکری. مانای ﴿نور علی نور﴾ واته: قورئان نووری خودایه بو بهنده کانی، سه رباری نهو به لگه و نیشانانیه که له بوونه وه دا یلا و کرانه وه و پیش نازل بوونی قورئان که وایی به نازل بوونی قورئان نوریکی تریان بو زیاد بوو. تهم نووره که سیك یی ده گا: که خودا بیهوی هیدایهت یی بدا.

به کورتی: ته مه نمونه ی نووری خودا و هیدایهت یی خودایه له دلی موسولمان دا، هه وه کوو چۆن زهیتی صاف و بی خهوش له وانیه بی نه وه ی ئاگری و ی بکهوی، روناکی بدا جانه گهر ئاگری و ی کهوت روناکی ده که ویتته سهر روناکی، هه به و جوژه دلی موسولمان به هیدایهت به خته وه ده بی پیش نه وه ی زانیاری بو بی جاکه زانیاری بو هات هیدایهت یی تری بو پهیدا ده بی و ده بیته خاوهنی هیدایهت له سهر هیدایهت و نوور له سهر نوور، پێویسته ئاماژه بو نه وه بکهین: که وشه ی (نور) چهند مانایه کی ههیه:

١- به مانا شیکه ره وه به بیانکه ره به دیهینهر بی، بهم پێیه وشه ی نور ده بی (صفة مشبهة) بی نهو کاته ماناکه ی حقیقه ته مه جازی تیدا نیه، بهم جوژه ده توانین بلێن مانای ﴿الله نور السموات والأرض﴾ خودای پهروهردگار دروستکه ره به دیهینهری ئاسمانه کان و زهویه، له نه بووه وه هینا و نیه وجود.

۲- (نور) به مان پرتو بی، نهوکاته به حقیقت حمل ناکری بؤ سر وشه (الله) به لکوو ده بی ته ئویل بکری (نور) به مانا (منور) مانا بکهین جانموکاته رسته ﴿الله نور السموات والأرض﴾ نه گهر مه به ست به نوره که نوری مه عنه وی بی، مانا که ی بهم جوړه ده بی، خودا عیلم و عیظانی داوه به نه هلی ناسانه کان و زه وی، واته به فریشته کانی ناسمان و بهر په هبه رانی ناده میزاد له پیغه مهران و پیاوچاکان.

ئەگەر مەبەستىش نورى حىسسى بى ئەۋكاتە مانا كە بەم جۆرە دەبى:
پەرۋەردگار ئاسمانەكان و زەوى روناك كەردۆتەۋە بەپوناكى خۆرو مانگ
ئەستېرەكان.

۳- موجهید ده فرموی: (نور) بهمان (مدبر)ه واته کاروباری
تاسمانه کانو زهوی هه لده سورتنی.

۴- ئوبەى كۆپى كەعبو (الحسن) و (ابوالعالیه) دەلئین: (نور) بەمەعنا (مزمین) ە واتە: خودا رازیتەرەو ەى ئاسمانەكانە بەخۆرو مانگو نەستیرەكان، رازیتەرەو ەى زەویبە بە پیتغەمبەرانو زانایانو خودا پەرستانى راستال.

بەلام ئەگەر بەوردى سەیرى تەفسیرەكان بکەینو رای زانایان لەسەر تەفسیری ئەم ئایەتە بەراورد بکەین، بۆمان دەردەكەوئ: کەتەفسیری (نور) بە (منور) بکری راستو رەوانە.

به تاييه تي نه گهر قيرانه تي زهيدى كورې غلى نه بوجه غفرى (المكى)
 بهر چاوبگرين: كه له و قيرانه ته دا وشى (نور) به شيوهى فيعلى (ماضى)
 خوښندراوه ته وه: واته نه م قيرانه ته بهم جوړه يه ﴿اللّٰهُ نُوْرُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ﴾
 فاعيلى (نور) راناوه ده گهر يته وه بؤ (الله) واته: خودا ناسمانه كان و زهوى
 روناك كردونه وه، له م رووه ريك و پيك بهدى هيټان، ياساو نيظامى توكمه ي
 بؤ داناون، كه م كور بيان تيډا نيه، هه موو شتيكيان به نه ندازه و نه خشه و پلانه ^(۸).

(٨) تفسير فتح القدير للشوكاني ج ٤/٣٢-٣٥ طبعة دار أحياء.

بازرگانیهك لهیادی خوداو نوێژ کردن له کاتی خۆی داو زه کاتدان بهوانهی
شیاوی زه کات پێدانن غافلیان ناکا. گرنگترین شت به لایانهوه خودا په‌رستییه:
که‌ده‌فرموی: (رجال) ئاماژیه بۆ وره‌به‌ری و خۆراگری پیاوان، بۆ
عه‌زیمت و سووربوونیان له‌سه‌ر خودا په‌رستی، که‌به‌هۆی ئهو ره‌وشتانه‌یانه‌وه
بوون به‌دروستکه‌رو بنیاتنه‌ری ئهو مزگه‌وتانه‌ی: که‌مالی خودان له‌سه‌ر زه‌وی،
پابه‌ندی شوکری خودان، راستالانه‌ طاعه‌تی بۆ ده‌که‌ن! وه‌کوو ئه‌نایه‌تیکی تر دا
ده‌فرموی: ﴿من المؤمنین رجال صدقوا ما عاهدوا الله عليه﴾ (الأحزاب/ ٢٣)
وێنه‌ی ئهم ئایه‌ته‌ ئایه‌تیکی تره: که‌ده‌فرموی: ﴿يا أيها الذين آمنوا
لا تلهمكم أموالكم ولا أولادكم عن ذكر الله﴾ (المنافقون/ ٩)

هه‌ر له‌وشه‌ی (رجال) له‌ئایه‌ته‌که‌دا هه‌ندێ له‌زانایانی شه‌رع‌زان ئه‌وه‌یان
ده‌ره‌یتاوه: که‌نوێژی جه‌ماعه‌ت له‌سه‌ر پیاوان فه‌رزه‌و ده‌بی به‌جه‌ماعه‌ت نوێژ
بکه‌ن، به‌لام بۆ ئافه‌رت نوێژ له‌ماله‌وه‌ بکا خێری زیاتره‌، له‌به‌ر ئهو
فه‌رموده‌یه‌ی ئه‌بوداود: که‌ له‌عه‌بدولای کورێ مه‌سه‌عوده‌وه‌ ریاویه‌تی کردوه‌،
ده‌فرموی: پیغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رموی: ((صلاة المرأة في بيتها افضل من صلاتها
في حجرتها، وصلاتها في مخدعها افضل من صلاتها في بيتها))

نیمام نه‌حه‌دیش فه‌رموده‌یه‌کی له‌ئوممه‌سه‌له‌مه‌وه‌ ریاویه‌ت کردوه‌:
ده‌فرموی: پیغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رموی: ((خير مساجد النساء قعر بيوتهن)) واته‌:
باشترین مزگه‌وت بۆ ئافه‌ره‌تان ناو ماله‌ی خۆیانه‌!

هۆی ئه‌وه‌ی که‌ئهو پیاوانه‌ وه‌گری مزگه‌وت ده‌بن و سه‌رگه‌رمی نوێژ
کردن و ذیکری خودا ده‌بن ﴿يخافون يوماً تتقلب فيه القلوب والأبصار﴾
ترسی عه‌زابی رۆژی قیامه‌تیان هه‌یه‌، عه‌زابی رۆژێك که‌ده‌له‌کان تی‌یدا
له‌ترسان ده‌که‌ونه‌ کوته‌ کوته‌ و چاو به‌ملۆق ده‌وه‌ستن و هه‌موو که‌س ترس
دایده‌گری و که‌س وه‌سه‌رکه‌سی ناپه‌رژێ رۆژێکی گه‌رژو سامناکی وه‌ها:

که هه رکه سه دهیهوئ خۆی رزگار بێ، له نایه تیکی تردا ده فەرموئ ﴿انا نخاف من ربنا یوما عبوساً قمطریراً﴾ (الدھر/ ١٠)

بۆیهش ئەوەنده ته قواکارو له خودا ترسن ﴿لیجزیهم الله احسن ما عملوا ویزیدهم من فضله﴾ بۆ نهوهی خودا پاداشیان بداتهوه به گوێرهی جوانترین کردهوهیان و به فضل و په جمهتی خۆشی به سهریان دا پرێژی! وه کوو له نایه تیکی تردا ده فەرموئ: ﴿من جاء بالحسنة فله عشر امثالها﴾ (الانعام/ ١٦٠) یان ده فەرموئ: ﴿للذین احسنوا الحسنی و زیاده﴾ (یونس/ ٢٦).

له فەرموودهیهکی قودسی دا هاتوه: ئەخه دو موسلیم و بوخاری و تیرمیزی و ئیبنوماجه له نه بوهورهیرهوه ریاپه تیان کردوه ده فەرموئ: ((اعددت لعبادی الصالحین مالا عین رات، ولا اذن سمعت، ولا خطر علی قلب بشر)) خودا ده فەرموئ: ئەمن بۆ بهنده صالحه کاتم پاداشیکم ناماده کردوه، هیچ کەس به چاو نه بینیه، به سه ر دئی هیچ ناده میزادیك دا تینه په ریوه.

﴿لیجزیهم الله احسن ما عملوا﴾ بۆ نهوهی خودا به گوێرهی باشتترین کردهوهیان پاداشیان بداتهوه ﴿والله یرزق من یشاء بغیر حساب﴾ بێگومان په روه ر دگار فەضل و چاکه ی به رفراوانه به ویستی خۆی بۆ هه ر که سیکی بوئ فەضل و چاکه ی خۆی به بێ ژماره ده به خشی و هیچی لی عاسی نابێ.

زانا یانی نیسلام چهند حوکمیکیان له م نایه تانه وهرگرتوهه:

۱- پهروهردگار فەرمان دهکا بهئاوهدان کردنهوهی مزگهوت لهروی مادیهیه به بهرز کردنهوهو بنیاتنانی، لهروی مهعنهوهیسهوه بهنوژ تیدا کردنو قورئان تیدا خوئندنو دهرس تیدا گوتهوهو ناموژگاریی تیدا کردنی موسولمانان.

۲- زه خرهفه کردنو رازاندنهوهی مزگهوت: به لای هندی له زانا یانهوه دروسته، چونکه نیشانهی ریزگرتنی مالی خودایه، پهروهردگاریش فەرمانی بهریز گرتن له مالی خۆی کردوه، له سهر نهو مانایه کهوشه ی (ترفع) له (فی بیوت اذن الله ان ترفع) به مانا (تعظم) بی واته ریزی لی بگیری. هه روا ریوایهت کراوه: که نیامی عوسمان ﷺ مزگهوتی پیغه مبهری ﷺ به داری ساج رازاندوه!

ته نانهت نه بو حه نیفه ده فەرمو ی: چ خراپییهک له وه دا نیه مزگهوت به ناوی زیڕ بنه خشیئدری.

عومهری کوری عه بدولعه زیز لهو سهرده مه دا: که مالی مه دینه بوو مزگهوتی پیغه مبهری ﷺ رازاندوه، زۆری جوان کردو که سیش ره خنه ی لی نه گرت.

۳- کۆمه لیکیش له زانا یانی نیسلام به لایانهوه مه کروهه مزگهوت زه خره فه ی تیدا بکری و برا زیندریتسهوه، به لگهشیان نهو فەرمووده یه یه: که نه بوداود له نه نه سهوه ریوایه تی کردوه: که پیغه مبهر ﷺ فەرمویه تی: ((لاتقوم الساعة حتی یتباهی الناس فی المساجد))

۴- پیویسته مزگهوت له شتی پیسو بوئی ناخۆش بیاریزی قسه ی ناشرینو پرو پووچی تیدا نه کری. ناماژه بوو فەرمووده یه ی: که موسلیمو بوخاری له جابیرهوه ریوایه تیان کردوه ده فەرمو ی: ((من اکل ثوما اوبصلا فلا یشفانا فی مسجدنا)) یان فەرمو ی: ((فلیعتزلنا ولیعتزل مسجدنا ولیقعد فی

بیته)) که‌سیک سیری خوارد یان پیازی خوارد، بانه‌یه له‌مزگه‌وت دا سه‌رو دلمان بگری. یان بالیمان جیا بیتنه‌وه نه‌یه‌ته مزگه‌وتمان و له‌مالی خوئی دابنیشی.

٥- هه‌روه‌ها نابی له‌مزگه‌وت دا مامه‌له‌و کپین و فروشتن نه‌نجام بدری، نابی بانگ بو شتی هونبوو رابه‌یللری، هه‌روه‌ها هه‌موو کارو باریکی دونیایی له‌وجۆره‌ی نابی تیدا نه‌نجام بدری. چونکه موسلیم له‌بوره‌یده‌وه فه‌رمووده‌یه‌کی ریوایه‌ت کردوه، ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر ﷺ به‌و کابرایه‌ی فه‌رموو: که‌بانگی راده‌هیشته‌ بۆدۆزینه‌وه‌ی وشتره‌ سوره‌که‌ی: فه‌رموی: ((لاوجلعت، انما بنیت المساجد لا بنیت له)) یاخوا نه‌یدۆزیه‌وه، که‌ی شوینی جارسانی دۆزینه‌وه‌ی وشتر مزگه‌وته؟ مزگه‌وت بنیات نراوه بو ته‌وشته‌ی بۆی بنیات نراوه.

٦- به‌لای مالیکیه‌کانه‌وه بۆی نه‌نویانو غه‌ریبان دروسته له‌مزگه‌وت دا بنون. چونکه پیغه‌مبه‌ر ﷺ رێگای دا کۆمه‌لێک له‌بی نه‌نویان له‌مزگه‌وت دا بنون.

له‌سه‌حیه‌ینیش دا هاتیوه: که‌عه‌بدو لای کوری عومه‌ر له‌سه‌رده‌می زوگوردی دا له‌مزگه‌وتی پیغه‌مبه‌ردا ﷺ نووستوه.

٧- به‌لای شافیعیه‌کانه‌وه نووستن له‌مزگه‌وت دا مه‌کروه.

٨- که‌سیک چوه ناو مزگه‌وته‌وه بانهم دوعایه بخوینی و بلی: ((اللهم افتح لی ابواب رحمتک)) خودایه! ده‌رگای ره‌مه‌تی خۆتم لی بکه‌روه. نه‌جار سونه‌ته‌ دوورکاتی (تحية المسجد) بکا. که‌هاته‌ده‌ر له‌مزگه‌وت بانهم دوعایه بکا ((اللهم انی اسألك من فضلك)) خودایه! داوای خێرو به‌ره‌که‌ته‌ت لی ده‌که‌م له‌فه‌ضل و به‌خششی خۆت بی به‌شم نه‌که‌ی!

حالی کافران له دونیادا و خه ساره تمه نندیان له قیامت دا

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَلَهُمْ كَسْرَابٍ
 بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمْثَانُ مَاءً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا
 وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ فُوفَتْهُ حِسَابُهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٣٩﴾
 أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُّجِّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِّنْ
 فَوْقِهِ سَحَابٌ ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَكْدُهُ لَمْ
 يَكْدِرْهَا وَمَن لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِن نُّورٍ ﴿٤٠﴾

ریوایت کراوه: که نایه تی ژماره (۳۹) ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ده باره ی
 عوتبه ی کور ی ره بیعه ی کور ی ئومه یه نازل بووه، ئه م مالتویرانه له سهرده می
 نه زانیدا لیباسی خودا ناسی له بهر کرد بوو، خۆی به ناییندار ده زانی، که ئیسلام
 هات، ئیمانی نه هیناو خۆی به کافری هیشته وه، هه ندیکیش ده لێن: ده باره ی
 شه یبه ی کور ی ره بیعه نازل بوو، هه رد و وکیشیان به کافری مردن!!

په یوه ندیی ئه م کۆمه له نایه ته به یی پێشه وه له م ره وه یه: په ره ردگار
 له وه پێش حال و وه زعی موسولمانانی باس کرد ئه وه ی شی کرده وه: که نه وان
 له دونیادا له نوری خودادان، دلایان به ونوره روناکه، به هۆی ئه وه وه کرده وه ی
 چاک ده که ن، له قیامه تیش دا پاداشی کرده وه کانیان به باشی وه رده گر نه وه.
 نه مجار به شوێن ئه وه دا وه زع و حالی کافره کان به میان ده کا: له دونیادا له ناو

تاریکی دانو له قیامت دا عهزایی به ئیشیان ده درێ، بۆ ههردوو حاله که شیان
 نمونه دههینیتتهوه: جا نمونه کان دهگونجی بۆ حالێ دونهیاو حالێ قیامهتیان
 بێ، یان بۆ دوو جۆر له کافران بێ نهوانه ی له ناخهوه کافرن، نهوانه ی به لاسایی
 کردنهوه کافرن.

دهفهرموی: ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمْثَانُ مَاءً
 حَلًّٰی اِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا﴾ نهوانه ی کافرو بێ پروان، ئینکاری تاک و ته نهایی
 خودا ده کهن، په یامی پیغه مبه رت ده که نهوه، قورشان به که لامی خودا
 نازانن. له هه مان کات دا کردهوی باشی دونهیا ی نه نجام ده ده ن و پێیان وایه:
 نهو کردهوانه یان له قیامت سوو ده بخش ده بن بۆیان و له سزای سه ختی قیامت
 رزگاریان ده کا، نانهو کردهوانه یان ده ق ده شو بهیته تراویله که که تاده میزادی
 تینوو له سارادا چاوی لی ده بی و واگومان ده با ناوه، خۆی بۆ ده کوتی، کاتی
 دیته لای هیچ نه، حال و وه زعی کافره کانیش به وشیه وه، پێیان وایه: کردهوه
 باشه کانیان ((وه کوو به جیهی نانی صیله ی رهحم و یارمه تیدانی هه ژاران و
 چاک کردنی رینگاو بان و بنیاتنانی قوتابخانه و خهسته خانه)) سوو ده بخش ده بن
 بۆیان له قیامت دا، له سزای سه ختی دۆزه خ ده یان پارێزن، جاکه روژی قیامت
 دی و به رهو روی سزای سه ختی دۆزه خ ده بنه وه، ده زانن کردهوه باشه کانی
 دونهیا یان هیچ دادیان ناده ن و هیچیان لی شین نه بووه ﴿وَوَجَدَ اللَّهُ عِنْدَهُ فَوْقَ الْ
 حِسَابِ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ له وی نهو خودایه ی برپای پی نه بوو دژایه تی
 ده کرد نهو ده بینێ، نهو چاوه پروانی ده کا؛ بێگومان خودا به خیرایی و زوو
 حیسابی به نده کانی ده کا.

به راستی مهوقیفی کی سهخت و چه موشه، نه گهر دوژمنی کی هاوشانی
 خۆی بدیبایا له وانه بوو شته که زۆر زهحمهت نه بی، به لام نهو به غافلێ و له نکاو
 خودای خاوهن تواناو تۆلستین ده بینێ، توشی ده بی به توشی کارمه ندانی

دۆزهخمه، تى ى رۆدین و کیشى دهکمن بۆ دۆزهخ، بهناگر دهیسوتینن، ناوی کولتوی ددهنى، کیم و زوخاوی بهگمرودا دهکمن!.

بهائی لهو شویندی به ته مایه کرده وه کانی دونیای فریای بکهون له سزای
خودا رزگاری بی، عهزایی سه ختی دۆزه خیی تووش دی، سزای بی با وه پری و
هاوهل دانان بو خوداو به دروخستن وهی قوربان و پهیامی پیغه مبه ر ﷺ
وهرده گریته وه، به کورتی کافره کان رۆژی قیامت تووشی نائومیدی دین،
له گهل واقعیکی تال دا روبه پرو دهنه وه، شتیکیان چنگ ناکه وی سوودیان پی
بگه مهن!

﴿او کظلمات فی بحر لجلی یغشاه موج، من فوقه موج من فوقه
سحاب﴾ نمونده دووم بۆ حالۆ وه زعی کافره چاولی کهره کان، نهوانه ی
به نه فامی شوین پیتشهوا کافره کان ده کهون، وه کوو تاریکایی یه که وایه له ناو
دهریایه کی قوولی فره ناودا، شه پۆل له سه ره شه پۆل بهاوی، نه عجار هه ورێکی
رهشی پر، روناکی خۆرو مانگو نه ستیره کان دایپۆشی، سی جۆر تاریکی
سواری یه کتر ین؛ تاریکی ده ریا، تاریکی شه پۆله کان، تاریکی هه وره کان! نه م
تاریکیانه ده ق ده شو بهینه سی جۆر تاریکی: که له کافردا هه ن، تاریکایی بیرو
باوه ر، تاریکی قسه ی ناشرین و پوچ، تاریکی کرده وه، نه م سی تاریکیانه ی لی
ده بنه له مه پهر و نه یلن حه ق و راستی بیینن، هه ست به به لگه وه ده لیلی ناو
بوونه وه ر بکه ن، سوود له و نیشانانه بیینن.

بهائی: کوفر خاونه کهی داد هیری له نووری خودا: که بوونه و هری پر کردوه،
به لّام نهو لی ی بی به شه!

کوفر گومپایی یہ کہ والہ نادرہ میزاد دہ کا: دیاری ترین و نزدیک ترین نشانہ ہی
ہیدایہ ت نہ بینی۔۔

کوفر ترسناکيکه ناسايش و نارامي تيدا نيه، که سيک خودا نووري
نه داتي نووري نيه، نووري خودا هيدايت له دل دا پيدا ده کا، چاوی دل

ده کاتهوه، سروشتی ئاده میزاد به یاسای که ونه وه په یوه ست ده کا، که سیک بهو نووره وه په یوه ست نه بی له تاریکی و گومپایی دایه، هه رگیز بهر چاوی رون نابی، له ترس دا ده ژى و ناسایشی توش نایه، له گومپایی دایه و ناگه پیتسه وه، سه ره تاو ناکامی کرده وه کانیشی وه کوو تراویلکنه وایه. کرده وه کانى کیشی ده که ن بۆ تیدا چوون و فهوتان. چونکه کرده وه به بی بیرو باوه ری راست بی سووده، به بی نیمان صلاحه ده سته بهر نابی، هیدایه ت هه هیدایه تى خودایه و به س!

مه به ست له م نمونه هینانه وه رو نگر دنه وه یه نه وه یه: که کافر چه ند هه گومپایی تیدا کو بۆ ته وه دل و چاوو گو یچ که ی له تاریکی نه نگوسته چاودان، بهو حاله یه وه به هیچ جو ری ریگای راست و چه وت لیك جیانا کاته وه، بۆ یه ده فهرموی: ﴿ظلمات بعضها فوق بعض﴾ نه و تاریکیانه چه ند تاریکیه کن، هه ندیکان سواری هه ندیکان بوون و که وتونه سه ری که، به جو ریک ﴿إذا أخرج يده لم يكد يراها﴾ ته نانه ت نه گه ر ئاده میزاد ده ستی خو ی: که له هه موو شتیک زیاتر لیته وه نزیکه، نه گه ر ده ری بی نی و رایدیری نزیک نیه بی بی نی چ جایی بی بی نی. واته: نای بی نی!! ﴿ومن لم يجعل الله له نورا فما له من نور﴾ واته: که سیک خودا نوری نه دات و هیدایه تى نه دات ریگای راست ده ر نا کا و گومپا و سه ر لی شتوا وه.

نه مه ش شتیکى واقیعی و به لگه نه ویسته، که سیک خودا هیدایه تى نه دا و ته وفیقی نه دا بۆ هیدایه ت نه وه نووری نیه و به هیلاک چو وه، خه ساره تمه ند هه، له تاریکی دایه و روناکی نای بی نی!!

به لگه و نیشانه کانی بوونه وهر له سه ره به بوونی خوداو تاک و
ته نهایی زاتی پاک

أَلَمْ تَرَ أَنَّ

اللَّهُ يَسْخِرُ لِمَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالطَّيْرِ صَفَّتٍ كُلُّ قَدْ
عِلِمَ صَلَاتِهِ وَتَسْبِيحِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٤١﴾ وَلِلَّهِ مُلْكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٤٢﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُزْجِي
سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَّامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ
خِلَالِهِ وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ
وَيَصْرِفُهُ عَنِ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَرِ ﴿٤٣﴾
يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لَأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٤٤﴾
وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى بَطْنِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ
يَمْشِي عَلَى رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى أَرْبَعٍ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ
إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٥﴾ لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ
وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٦﴾

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانېش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌مؤرکی کؤیلايه‌تییان پتو ه‌ دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌م به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کرا ئه‌و ئافره‌ته کؤیلانه بېنه ريزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کان و پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتئ، بؤیه ئيسلام به‌شيوه‌ی
مولکيه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانیانی به‌رپه‌وا زانیوه له‌زه‌تیان لی وه‌ربگرن. به‌لام
له‌همان کات دا ئيسلام ه‌مولی داوه له‌ژماره‌ی کؤيله کم بکاته‌وه و ئازاد
بکړئ و ه‌ه‌وای نازادی ه‌لمژن، ه‌مولی دا سه‌رچاوه‌ی به‌کؤيله کردن ته‌سک و
که‌م بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی نازادکردنی زؤرو ه‌مه‌ جوړو فراوان کردن و روژ
به‌روژ له‌کؤمه‌لگای ئيسلامی دا کؤيله له‌که‌م بوون دا بوون، نازادکردنی کؤيله
له‌ئيسلام دا بېوه قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی زؤر که‌م و کوړی له عبادت داو
سرېنه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی جگہ له خیزانی حه لائی ماره کراوی خووی و مولکولیه مین تاره زوی دابین بکا کاریکی نارہوا ده کاو ده چیتہ جغزی حرامہ وه. ده ستریزی ده کاتہ سهر نامووسی که سیٽک به ماره کردن حه لائی نه کردوه، دل و دهروونی تووشی فساد ده بی، چونکه ههست ده کا له پوانی نارہوا ده لوه وری، فسادی خیزان پهیدا ده بی، ضه مان و نارامی نامینئ، کو مہ لگا تووشی فساد ده بی، چونکه گورگه کانی نه و کو مہ لگایه لیرو له وی په لاماری نیچیری خویان ده ده و ته عدا له و له و ده کهن! نایینی نیسلامیش هه موو هه ل و ته قه لالیه کی بو نه وه به نه م جوړه فسادانه قه لاچو بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

له کاتیک دا نهو شتانه هه موویان دروستکراوی خودان، جاپۆن ده گونجی دروستکراو بیته هاوه لی به دیهینمر؟!

ناوهینانی بالنده به تاییه تی - هه چه نده له چوارچیه گشتی به کهش دا نهوی تیدایه - له بهر نهویه: چونکه بالنده نیشانه به کی تاییه تی تیدایه و نیشانه ی کارسازی پهروهر دگاری که مالی قودرهت و کاردروستی خودای زاناو دانا به.

که له سه ره تای نایه ته که دا فهرموی: ﴿الم تر؟﴾ ناماژه به وه ده کا: که ته سبیحات کردنی مه خلوقات بو خودا شتیکی ناشکراو نمایانه و بوژه حه قیقهت و گومانی تیدا نه، که یشتوته پله ی زانست و هه موو که سیك ده یزانی.

قورنان رهنمونی ئاده میزاد ده کا بو تی فکرین له دروستکراوانی خودا، هه لیده نی بو نه وه ی سهیری ده ورو بهری خوی بکا له تاسمان و زهوی دا، که حالیان وایه خهریکی ته سبیحاتی پهروهر دگاری، سه رنجیان راده کیشتی بوته و دیمه نانه ی هه موو روژی ده یان بینن، به لام له بهر تیکرار بوونه وه یان و زور دیتنیان سه رنجیان راناکیشتی، نه وه دیمه نی ته یرو تووله، بالیان راست ده که بن و قاچیان لیك ده گرن و ده فرن به حه واه و ته سبیحاتی خودا ده که ن ﴿کل قد علم صلاته﴾ هه ره کی له و مه خلوقاتانه ی باسما ن کردن، هه موویان نو یژو ته سبیحاتی خویان ده زانن، واته: خودا شاره زایان ده کا بو ری بازو یاسای خودا په رستی، هه ره که یان به جوړیک خودا په رستی خوی ته نجام ده داو به ندایه تی خوی راده گیه نی، ﴿والله علیم بما یفعلن﴾ پهروهر دگاریش زاناو ناگاداره به هه موو کارو کرده وه به کیان هیچی لی گوم نابی، چاکه بکه ن یان خراپه، پا به ندی فهرمانی خودا بن یان یاخی و سه رکهش بن خودا ناگای لی یانه و پاداشیان ده داته وه، چاکه به چاکه و خراپه به خراپه له م ته سبیحات و ته قدیسه دا ته نها ئاده میزاد غافل و بی ناگایه، له کاتیک دا نهو ده وایه له هه موو

بلاو کردنه وهی نمو هه موو کائیناته زیندوو بی گیانانه تیایان دا، نمو جوانکاری و کارسازی یه له به دیهیتانی ئاده میزادا ره چاوکراوه، هه بوونی نمو هه موو جوړه ئاده میزادو ئاژهل و په لمه ورو خشوک و پیرۆیانهی ناو وشکانی و ده ریاو هه واو بهرزایی، نمو هه لئسو کهوتهی گموره ترین گیانله بهر هه تا وردترینیان و بچو کترینیان: که نه نجامی ده دن، هه نده سه کاری هه نگ له دروستکردنی شانه هه نگوین دا، فیل و فرتی عه نکه بووت له نیچیرکردنی حه شهرات دا، کاره سهر سور هیتنه ره کانی ته یرو توله کان، ته سه روفاتی په روه ردگار تیایان دا له روی به دیهیتان و له ناو بردنیان، سه ره تایی دروست کردنیان و ناکامی ته مه نیان و دروستکردنه وهی سهر له نوئیان! نه مانه هه موویان و هی تریش نیشانهی هه بوونی خودایه کی تا کو ته نهی به دیهیتنه رو کار دروست و زاناو داناو به توانان.

نه مه یه کهم به لگه یه کی کهو نییه له سهر هه بوونی خوداو به توانایی و تا کو ته نهی، به لگه که خوی له خوی دا چند به لگه ی له خو گرتوون، هه رکامی لهو به لگانه به ته نیا به سه بو قه ناعت کردن و پرواهیتان.

دهشتوانی به لگه ی نیو ئهم دوو ئایه ته بکهینه دوو به لگه ی سه ره کی و نیجمالی: به لگه ی به ندایه تی کردن بو خودا له جیهانی بالاو پایین دا، به لگه ی پاشایه تی و خاوه نیه تی ره هاو مو طلق و گه رانه وهی هه موو شتیک بۆلای خودا.

۲- به لگه ی دوو ههم باراندنی بارانه.

نه مه ش دیمه نیکی تره له دیمه نه کانی بوونه وهر، خه لکی به سه ری دا تیپهر دهن و لی ی، بی ئاگان و سه رنجی ناده تی، هه رچه نده باران و به فرو ته رزه تیروانیان له زه ته تی تدایه بو چاو، دل په ندی لی وهرده گری، مه جالیکی به رفراوانه بو لیور بوونه وهی له مه خلوقاتی خوداو نیشانه و ئایه ته کانی.

ده فهرموی: ﴿الم تر ان الله یزجی سحابا، ثم یؤلّف بینہ، ثم یجعلہ رکاماً فتری الودق یمخرج من ضلالہ﴾ نمو تو ئهی پیغه مبه ر! یان نهی

موخاطب! نازانی باران چۆن دروست ده بی و ده باری؟؟ بینگومان پهروه ردگار به تواناو ده سه لاتی ره های خوی له سهره تاوه، نهو هه ورانه ی پیک دین له هه لمی بهرزه وه بووی ده ریاکان، لیکیان ده داو ده یاغاته پال یه ک و ده یانکاته پارچه هه وریکی تۆکم هه تیکچرژاو، نه مجار هه ندیکی ده خاته سهر هه ندیکی و هه وریکی بهرزی لی پهیدا ده بی له طبعه قهیه کی ساردی هه وادا، نه مجار باهه لده کا نهو هه وره راده مالی بۆ نهو شوینه ی ده یه وی بارانی لی ببارینی، نه مجار تۆ ده بی نی باران لهو هه وره وه که رایده مالی بۆ نهو شوینه ی ده یه وی بارانی لی ببارینی، ده بی نی باران له هه وره وه له درزو چال و چۆلیه وه ده باری ته سهر زه وی ﴿وینزل من السماء من جبال فیها من برد﴾ ناوا بهو جۆره پهروه ردگار له طبعه ق و تویی نهو هه ورانه وه که ده شو بهیته کیوی بهرزه گه وره، باران ده باریتی وه کوو چۆن جاری واهیه به فرو ته رزه ده باریتی، نه مهش به هوی ساردی نهو هه لمه بهرزه وه بووی له ده ریاکانه وه هه لدهستی و بهرز ده بیته وه. مه بهست به (السماء) بهرزایی یه، نه وهی له ژورته وه یه. (جبال) یش لی ته دا کینایه وه ده رکیه لهو هه ورانه ی: که نیستا نهوانه ی سواری فرۆکه ده بن و سهر هه وره کان ده که ونو سیته زار پی یه ک له زه وی حهوا ده که ون هه وره سپیه کان ده بینن وه کوو کیوی گه وره وه هان، بینگومان دهستی قودرهت پال به هه وره په رته وازه و بلاوه کانه وه ده نی له شوینی که وه بۆ شوینیکی تر، پاشان لیکیان ده داو کۆیان ده کاته وه ده یاغاته سهر یه ک، نه مجار: که قورس بوون، ناویان لی دیته خوار، نهو هه ورانه له بهرزایی یه وه ده ق ده شو بهیته کیوی سهر کهش و بهرزو بلند.

هه ندی له موفه سسیرین ده لێن: به واقعی له تاسمان دا کیسه ته رزه هه نو ته رزه لهو کیوانه وه ده باری. هه ندی تیوری تازه ش پشتگیری نهو ده که ن که له طبعه قه کانی هه وادا شتی واهیه، ده ق ده شو بهیته کیوی پیکهاتوو له ته رزه.

هه لیه ته قودرته و ئیرادهی خودا رۆلی خۆی ده گێڕی له بوننه وهرداو به گوێرهی ویست و ئیرادهی خودا کاره کان جی به جی ده کرێن. هه لهم روه وهیه: که باران و ته رزه به فر دهباری ﴿فیصیب به من یشاء﴾ نهو باران و ته رزه به فره دهباریته سهر ولاتیك خودا ره حیان پی بکاو بیهوی لی ی بیاری ﴿و یصرفه عمن یشاء﴾ نهو باران و به فرو ته رزه به ده گرتمهوه له ولاتیك خودا بیهوی لی ی نهباری. جایان نیعمهت و تۆله لی ستاندنه له دانیش توانی نهو ولات و هه ریمه. یان ره حمه ته بزیان و بو پارێزگاری و پاراستنی بهرو بوم و کشت و کالیان.

لهو به لگه ده لیله سه رسوپه یتنه تر به دیه یتنانی دژه له دژ، ده ره یتنانی ناگره له ناو، پهیدا کردنی گهرمه له ساردی، ته نانهت لهو هه وره تاریکه سارده پڕاوه بریسکه و چه خماخی وابه دی دینی ﴿یکاد نسنا برقه یذهب بالابصار﴾ نزیکه رونا کایی بروسکه: که له چرپونه وهو پاله په ستۆی هه وره کانه وه پهیدا ده بی، هینده به ته وژم و خیرایه، هیند شوعلو پرتووی به هیزه، له وانیه بینایی چاو به ری!!

۳- به لگه سیهه ممان گۆرانکاری شموو رۆژه، نه مهش دیمه نیکی سه رسوپه یتنه دیمه نیکی کهونی یه رۆژانه دووباره ده یتمه وه، شهو ده روا رۆژ دی و رۆژ ده روا شهو دادی. ﴿یقلب الله اللیل النهار﴾ په روه ردگار شهو رۆژ به دی دینی، رۆلی خۆی ده گێڕی تیایان دا، لهم زیاد ده کاو لهو کهم ده کا، گۆرانکاریان تیدا ده کا له باره ی گهرماو سه رماوه، وه رزه کان ده گوێ، به دوو یه ک دا ده یانه یتنی و ده یانبا، یاسایه کی بو داناون نه گوێو تۆکمیه ﴿ان فی ذلک لعبره لاولی الأبصار﴾ بیگومان له به دیه یتنانی شموو رۆژدا، له گۆرانکاری کردن تیایان دا، به لگه ده لیلی زۆرو جوړاو جوړ همن له سه ز گه وره یی خودا، په ندو نامۆزگاری هیه بو کسێک خاوهن عه قل بی و

وردیتهوه. وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فرموی: ﴿ان فی خلق السموات
والارض واختلاف الليل والنهار لآیات لأولی الألباب﴾ (ال عمران/ ۱۹۰).

پهروهردگار به وجۆره جار دواى جار ئاگادارمان ده کاته وه، ههست و
گیاغان ده بزوینى، سه رنجمان راده کیشی بۆ جۆره ها دیمه نی بوونه وه، بۆ ته وه ی
به لامسه رلایی به سه ریان دا تیپه رنه بین، چاومان له ناستیان نه قوچینین، گه شتی
ژیانمان سوو ده به خش بی، بی ده سمایه و قانزانج له ژیان ده رنه چین، وه ختیك
ده گهری ینه وه بۆلای خودا به خته وه ر بین، سو دمان له م ژیانه کورته ی جیهان
وه رگرته ی و کامه رانی قیامه تمان پی دهسته بهر کردبی!

نه ندانه کانی له شمان بۆ ته و شتانه به کاره یتابی که بو ی دروست کراون،
سه ربه رزی و قانزانجی خۆمان له خودا په رستی و به ندایه تی کردن بۆ پهروهردگار
دهسته بهر که ین.

۴- ده لیلی چواره م؛ حال و وه زعی گیانله به ران به هه موو جۆره کانیه وه.

پهروهردگار به لگه ی له سه ر تاک و ته نه های خۆی هی نایه وه به دیارده و
دیمه نه کانی ناسمان و زه و ی، به چۆنیه تی پیکه یتانی هه ورو باران بارین،
به گزرا نکاری شه و روژ، نه مجار به لگه یه کی تر دینیتته کایه وه ده ی کاته
نیشانه ی کار دروستی خودایه تی خۆی؛ حال و وه زعی گیانله به ران و یتپرای
جوداوازی دیمه ن وه ته س و کهوتیان ده کاته نیشانه ی خودایه تی و به توانایی و
دانایی خۆی. ده فرموی: ﴿والله خلق کل دابة من ماء﴾ خودا هه موو
په رۆیه کی له تا و دروست کردوه، بناغه ی هه موو دروست کراویکی گیانله به ران
ئاوه، ناو ماده ی ته ساسی زینده وه ره. یان هه موو زینده وه ریک له و دۆیه مه نی
یه دروست ده بی: که له نیرینه ده رده چی و له مندالدانی میینه دا له گه ل
هیلکه ی تیکه لا و ده بن و کۆریه له پیک ده یتن!

لیره دا قورئان به شیوه یه کی ناسان و ره وان حه قیقه تیکی زانسته ی
راده نویتنی، حه قیقه تیك شیکردنه وه ی پیوستی به چهنده ها کتیبی قه باره

گەرە ھەيە. ھەقىقەتى ئەو: كەھەموو پېرۆيەك لەئاو دروست بوو، واتە: ئاو عونصورى سەرەكى پېتکەتەي ھەموو گيانلەبەرێكە. يان دەگوئى بىەم ھەقىقەتە نامازە بۆتەو تىۆرەبكا: كەئىستە. زانىارى تازە سەرگەرمى لىكۆلئىنەو ھە چەسپاندنئەتى، ئەوئىش ئەوئە: كەسەرەتاي ژيان لەدەريادا پەيدا بوو. واتە: پاشان لقو پۆيى لى بۆتەو ھە گەرا گەراو جۆر جۆر بوو. واتە: يەكەم لانەيەك ژيان سەرى تىيدا ھەلداو، يەكەم شوعلەي ژيان لەئاو ئاودا بەدى ھىترەو، ئەمە ھەقىقەتەيەكو قورئان نامازەي بۆ دەكاو چەسپاندۆيەتى، ئىتر چ كارمان بەسەر تىۆرە زانستى يەكانى ئەم بوارەو نىو نامانەوئى تىۆرە زانستى يەكانى: كەتەمپۆ يان سەبەئى دئە گۆرئى بيانكەينە پىتەرى ئەم ھەقىقەتە عىلمى يەي قورئان نامازەي بۆ دەكا، چۆنكە وەكوو چەند جارى تىرش گوتومانە: تىۆرە زانستى يەكان ئەگەرى گۆرانو ھەلەشانەوئەيان ھەيە، بۆيە ئىمە بەوئەندە قنىات دەكەينو ھەقىقەتە قورئانئەكە دەخەينە رو پرواشمان وایە سەد دەر سەد راستەو ھەلەشانەوئەي نىو تەگەرى گۆرانى تىيدا نىە، بەلئىيائى يەو دەلئىن پەرەردگار گيانلەبەرى لەئاو دروستى كردوە يان لەئاو ئاودا دروستى كردو، ھەموو گيانلەبەرەكان بنەماكەيان يەك شتە ئەوئىش ئاو، بەبئى ئاو گيانلەبەر پەيدا نابو ئاژى!! ئەجار گيانلەبەران جۆراو جۆرن ﴿فمنهم من يمشي على بطنه﴾ لەوگيانلەبەرانە ھى وایان ھەيە خشۆكەو لەسەر سكى دەخشى، وەكوو مارو باقى خشۆكەكانى تر. ﴿ومنهم من يمشي على رجلين﴾ ھى وایان ھەيە لەسەر دووقاچ دەروا وەكوو ئادەمیزادو پەلەوەر.

﴿ومنهم من يمشي على أربع﴾ ھى واشيان ھەيە لەسەر چوارقاچ دەروا وەكوو ئاژەل باقى ھەيوانە دپندەكانى تر.

﴿يخلق الله مايشاء﴾ پەرەردگار بەويستو ئىرادەي خۆي بەتواناو دەسەلاتى خۆي، ھەرچى بوئى دروستى بكا دروستى دەكا، دەسەلاتو قودرەتى

دوژمنانی دا ئافرهتی دیلېش له همدولا پيدا ده بوون، تهوانيش به گوږه ی تهو
ياسا جيهانی يه ی تهو روژگار ه موركی كوښلايه تيان پتوه دانراو ده کرانه
تهمهته، هر به گوږه ی تهو ياسايه نه ده کړا تهو ئافره ته كوښلانه بڼه ريزی
ئافره ته سهر به سته کانو پله ی هاوسه ريتيان بدرتتې، بويه ئيسلام به شيويه
مولکيهت بؤ خاوه نه کانيانی به پرهوا زانيوه له زه تيان لی وه ربگرن. به لام
له هه مان کات دا ئيسلام هه ولی داوه له ژماره ی کويله کم بکاته وهو ئازاد
بکړين وهوای نازادی هه لمژن، هه ولی دا سهر چاوه ی به کويله کردن ته سک و
که کم بکاته وه، به لام بواره کانی نازاد کردنی زؤرو هه مه جوړو فراوان کردن روژ
به روژ له کومله لگای ئيسلامی دا کويله له کم بوون دا بوون، نازاد کردنی کويله
له ئيسلام دا بيهو قهر بهو کړنه وه ی زؤر که مو کوړیسی له عبادت داو
سرينه وه ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ ھم رکھ سیڱ بیهوی
جگہ لہ خیزانی ھل لائی مارہ کراوی خوی و مولکولیکہ مین تارہ زوی دابین بکا
کاریکی نارہوا دہ کاو دہ چیتہ جغزی ھرامہ وہ۔ دہ ستریزی دہ کاتہ سہر
نامووسی کھ سیڱ بہ مارہ کردن ھل لائی نہ کردوہ، دل و دہروونی تووشی فساد
دہ بی، چونکہ ھست دہ کا لہ پاوانی نارہوا دہ لہوہ ری، فسادی خیزان پھیدا
دہ بی، ضہمان و نارامی نامینئی، کو مہ لگا تووشی فساد دہ بی، چونکہ
گورگہ کانی تہو کو مہ لگایہ لیروہ لہوی پہ لاماری نیچیری خویان دہ دہن و
تہ عدا لہو لہو دہ کھن! نایینی نیسلامیش ھہ موو ھل و تہ قہ لالیہ کی بو
تہ وہیہ تہم جوڑہ فسادانہ قہ لاچو بکا۔

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانېش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌مؤرکی کؤیلايه‌تییان پتو ه‌ دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌م به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کرا ئه‌و ئافره‌ته کؤیلانه بېنه ريزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کان و پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتئ، بؤیه ئيسلام به‌شيوه‌ی
مولکيه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانیانی به‌رپه‌وا زانیوه له‌زه‌تیان لی وه‌ربگرن. به‌لام
له‌هه‌مان کات دا ئيسلام هه‌ولئ داوه له‌ژماره‌ی کؤيله کم بکاته‌وه و ئازاد
بکړئ و هه‌وای ئازادی هه‌لمژن، هه‌ولئ دا سه‌رچاوه‌ی به‌کؤيله کردن ته‌سک و
که‌م بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی ئازادکردنی زؤرو هه‌مه جؤرو فراوان کردن و روژ
به‌روژ له‌کؤمه‌لگای ئيسلامی دا کؤيله له‌که‌م بوون دا بوون، ئازادکردنی کؤيله
له‌ئيسلام دا بېوه قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی زؤر که‌م و کورپی له‌ عبادت داو
سرېنه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ ھم رکھ سیڱ بیهوی
جگہ لہ خیزانی ھل لائی مارہ کراوی خوی و مولکولیہ مین تارہ زوی دابین بکا
کاریکی نارہوا دہ کاو دہ چیتہ جغزی ھرامہ وہ۔ دہ ستریزی دہ کاتہ سہر
نامووسی کہ سیڱ بہ مارہ کردن ھل لائی نہ کردوہ، دل و دہرونی تووشی فساد
دہبی، چونکہ ھست دہ کا لہ پاوانی نارہوا دہ لہوہری، فسادی خیزان پھیدا
دہبی، ضہمان و نارامی نامینئی، کو مہ لگا تووشی فساد دہبی، چونکہ
گورگہ کانی تہو کو مہ لگایہ لیروہ لہوی پہ لاماری نیچیری خویان دہ دہن و
تہ عدا لہو لہو دہ کھن! نایینی نیسلامیش ھہ موو ھل و تہ قہ لالیہ کی بو
تہ وہیہ تہم جوڑہ فسادانہ قہ لاچو بکا۔

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

خودا هه‌یه، (الله) به پمروه‌دگاری بوونه‌مور ده‌زانین و موحه‌مه‌د ﷺ به‌پیغه‌مبه‌رو ره‌وانه کراوی خودا ده‌زانین، فرمان‌به‌رداری خوداین له‌هه‌موو حوکم و بریاریک‌کی دا، گوی بیسی پیغه‌مبه‌رین له‌به‌ر حوکم و بریاریک ده‌یدا ﴿ثم يتولى فريق منهم من بعد ذلك﴾ که‌چی له‌واقیع دا کۆمه‌لێکیان پشت له‌حوکمی پیغه‌مبه‌ر ﷺ هه‌لده‌که‌ن، پابه‌ندی حوکه‌کانی نابن، به‌کرده‌وه پیچه‌وانه‌ی گوفتاره‌کانیان، شتیک ده‌لێن: نایکه‌ن، شتیک ده‌که‌ن نایلێن.

نه‌جار ده‌چنه‌وه پال ته‌وانی دیکه‌یان و له‌قسه‌کانیان په‌شیمان ده‌بنه‌وه، واته له‌رچاوی موسولمانان ئیعلانی ئیمان‌داری خۆیان ده‌که‌ن به‌کرده‌وه‌ش پیچه‌وانه ده‌جوولێنه‌وه، که‌ده‌چن بۆلای هاوه‌لانی دوو رویان له‌و قسه‌ش ژێوان ده‌بنه‌وه. ﴿وما أولئك بالمؤمنين﴾ له‌راستی دا ته‌و مونا‌فیقانه موسولمان نین، به‌خواه‌ن باوه‌ر ناژمێردرین، به‌لکوو ته‌وان له‌نیفاق و دوورویی دا چوختی بوون، فیل و فرتی زه‌به‌نده ده‌زانن.

نایه‌ته‌که صدیحه له‌وه‌دا: که‌تیمان فرت و فیلێ تیدا نیه، ئیمان مه‌به‌ده‌ته‌و موساوه‌مه قبول ناکا، ده‌بی قسه‌و کرده‌وه‌و بیرو باوه‌ری یه‌ک بی، نه‌جار به‌موسولمانانی شرعی حسیب ده‌کری. که‌وابی ته‌و دوو پروانه‌ی سه‌رده‌می ئیسلام هه‌موو چه‌رخ و زه‌مانیک: که‌ته‌وه‌ی به‌زویان ده‌بیژن به‌کرده‌وه نایکه‌ن، ته‌وی له‌دلیان دایه به‌زمانیان دانا‌یه، ته‌وه کافرو ترسنۆک و ریسوان، له‌دواوه خه‌نجهر له‌ئیسلام ده‌ده‌ن و ده‌یانته‌وی له‌ناوه‌وه بیروختن و له‌حوکه‌کانی رزگاریان بی!

دیاردی دوو رویی و پاراییان ناشکراو غایانه، ته‌وه‌تا ﴿واذا دعوا الى الله ورسوله ليحكم بينهم اذا فريق منهم معرضون﴾ نه‌گه‌ر بانگ بکرین بۆته‌وی حوکه‌ی خودایان تیدا بخریته‌ کارو شوێن هیدایه‌تی خودا بکه‌ون و په‌یره‌ی په‌یامی پیغه‌مبه‌ر ﷺ بکه‌ن، پێیان بگوتری: باکیشمو نیزاعتان به‌گوێره‌ی شه‌ریعه‌تی خودا یه‌کا لا بکریته‌وه، ده‌بینی کۆمه‌لێکیان پشت له‌حق

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانیش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌مؤرکی کؤیلايه‌تییان پتو ه‌ دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌م به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کرا ئه‌و ئافره‌ته کؤیلانه بېنه ریزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کان و پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتئ، بؤیه ئیسلام به‌شیوه‌ی
مولکيه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانیانی به‌رپه‌وا زانیوه له‌زه‌تیان لی وه‌ربگرن. به‌لام
له‌هه‌مان کات دا ئیسلام هه‌ولئ داوه له‌ژماره‌ی کؤیله که‌م بکاته‌وه‌و ئازاد
بکړئ و هه‌وای نازادی هه‌لمژن، هه‌ولئ دا سه‌رچاوه‌ی به‌کؤیله کردن ته‌سک و
که‌م بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی نازادکردنی زؤرو هه‌مه جؤرو فراوان کردن و روژ
به‌روژ له‌کؤمه‌لگای ئیسلامی دا کؤیله له‌که‌م بوون دا بوون، نازادکردنی کؤیله
له‌ئیسلام دا بېوه قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی زؤر که‌م و کورپی له‌عباده‌ت داو
سرینه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی جگہ له خیزانی حه لائی ماره کراوی خووی و مولکولیه مین تاره زوی دابین بکا کاریکی نارہوا ده کاو ده چیتہ جغزی حرامہ وه. ده ستریزی ده کاتہ سهر نامووسی که سیٽک به ماره کردن حه لائی نه کردوه، دل و دهروونی تووشی فساد ده بی، چونکه ههست ده کا له پوانی نارہوا ده لوه وری، فسادی خیزان پهیدا ده بی، ضه مان و نارامی نامینئ، کو مہ لگا تووشی فساد ده بی، چونکه گورگه کانی نه و کو مہ لگایه لیرو له وی په لاماری نیچیری خویان ده ده و ته عدا له و له و ده کهن! نایینی نیسلامیش هه موو هه ل و ته قه لالیه کی بو نه وه به نه م جوړه فسادانه قه لاچو بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئاده میزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیږده ا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدایه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیږده ا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شویتیکێ تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ر دوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا په‌یدا ده‌بوون، ئه‌وانېش به‌گوږه‌ی ئه‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ئه‌و روژگار ه‌مؤرکی کؤیلايه‌تییان پتو ه‌ دانراو ده‌کرانه
ئه‌مه‌ته، ه‌م به‌گوږه‌ی ئه‌و ياسايه نه‌ده‌کرا ئه‌و ئافره‌ته کؤیلانه بېنه ريزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کان و پله‌ی هاوسه‌ریتییان بدریتئ، بؤیه ئيسلام به‌شيوه‌ی
مولکيه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانیانی به‌رپه‌وا زانیوه له‌زه‌تیاں لی وه‌ربگرن. به‌لام
له‌همان کات دا ئيسلام ه‌مولی داوه له‌ژماره‌ی کؤيله کم بکاته‌وه و ئازاد
بکړئ و ه‌ه‌وای ئازادی ه‌لمژن، ه‌مولی دا سه‌رچاوه‌ی به‌کؤيله کردن ته‌سک و
کم بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانی ئازادکردنی زؤرو ه‌مه‌ جوړو فراوان کردن و روژ
به‌روژ له‌کؤمه‌لگای ئيسلامی دا کؤيله له‌کم بوون دا بوون، ئازادکردنی کؤيله
له‌ئيسلام دا بېوه قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی زؤر کم و کوړی له عبادت داو
سرېنه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی جگہ له خیزانی حه لائی ماره کراوی خوی و مولکولیه مین تاره زوی دابین بکا کاریکی نارہوا ده کاو ده چیتہ جغزی حرامہ وه. ده ستریزی ده کاتہ سهر نامووسی که سیٽک به ماره کردن حه لائی نه کردوه، دل و دهروونی تووشی فساد ده بی، چونکه ههست ده کا له پوانی نارہوا ده لوه وری، فسادی خیزان پهیدا ده بی، ضه مان و نارامی نامینئ، کو مه لگا تووشی فساد ده بی، چونکه گورگه کانی نهو کو مه لگایه لیرو لهوی په لاماری نیچیری خویان ده ده و ته عدا له و لهو ده کهن! نایینی نیسلامیش هه موو هه لو ته قه لالیه کی بو نه وه به نه م جوړه فسادانه قه لاچو بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

موسولمانان پابه‌ندو فه‌رمانبه‌رداری حوکی خوداو پیغه‌مبه‌رن

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ
 أَن يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾ وَمَنْ
 يَطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَخَشِ اللَّهَ وَيَتَّقِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ
 ﴿٥٢﴾ وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ قُلْ
 لَا نَقْسِمُوكُمْ طَاعَةً مَّعْرُوفَةً إِنَّ اللَّهَ خَيْرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾
 قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ
 وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ وَإِن تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ
 إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٥٤﴾

شتیکی کرد، باسی دژه‌کهشی ده‌کا، که‌باسی دونیای کرد باسی
 قیامه‌تیش ده‌کا، باسی موسولمانانی کرد باسی کافرو مونافیقیش ده‌کا. جا
 که‌له‌وه‌پیش باسی هه‌لس و کهوتی مونافیقانی کرد، نه‌جار دیتته سه‌ریاسی
 خاوه‌ن باوه‌ران و پابه‌ند بوون و فه‌رمانبه‌رداریان.

ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ
 بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾ بی‌گومان هه‌لس و کهوتی موسولمانانی
 راستال و برپا پتهو جوداوازه لهی کافرو مونافیه‌کان نه‌ده‌بو ره‌وشتی

موسولمانان له گه‌ل خوداو پیغه‌مبه‌ردا ﷺ جوړیکي تره، هه‌رکاتیک بانگ بکړین بۆلای خوداو پیغه‌مبه‌ری خودابۆنه‌وه‌ی حوکم و بریاریان بۆ بده‌نو کیشه‌کانیان بۆ یه‌کالا بکه‌نه‌وه ده‌لین: گوێ بیست و پابه‌ندی فه‌رمان و گه‌ردنکه‌چی حوکم و بریارى خوداو پیغه‌مبه‌ری خوداین، ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ نه‌وانه، هه‌ر نه‌وانه رزگار بوو به‌مراز گه‌یشتوون، ترسی ته‌نگانه‌یان نیه‌و کاریان مه‌یسه‌ره. چونکه خودا ئیشه‌کانیان بۆ هه‌لده‌سوپرتنی که‌سیکیش خودا کارى بۆ هه‌لسوپرتنی رزگار بوو سه‌رکه‌وتوو به‌مراز گه‌یشتوو. چونکه ﴿وَمَن يَطْعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَخْشَ اللَّهَ﴾ هه‌رکه‌سى پابه‌ندی فه‌رمان و نه‌ه‌ی خوداو پیغه‌مبه‌ری خودا بى، گوێ بیسی حوکم و بریاریان بى له‌هه‌موو شتیک دا، هاوکات له‌گه‌ل ته‌م پابه‌ند بوون و ملکه‌چی یه‌ی دا ترسی خوداشی هه‌بى له‌سه‌ر نه‌و تاوانانه‌ی له‌وه‌پیش نه‌نجامی داو، تۆبه‌شی کردبى و ترسی سزاو تۆله‌ی هه‌بى.

﴿وَيْتَقَهُ﴾ خۆ پيارتزی له‌داهاتوودا له‌تاوان و عه‌زمی جه‌زم کردبى: که‌ئیت له‌داهاتوودا بپرای بپرای توخنی تاوان ناکه‌وى ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ نه‌وانه به‌مراز گه‌یشتوون و هه‌موو خێرو بێژیکیان چنگ ده‌که‌وى و له‌هه‌موو شه‌رو به‌لایه‌کی دونیاو قیامه‌ت پارێزراون! به‌نه‌ده‌بن له‌گه‌ل خوداو پیغه‌مبه‌ری خودا، گوێ بیسی فه‌رمان و جله‌وگه‌رییه‌کانی په‌روه‌ردگارن، له‌گه‌ل ترسان له‌عه‌زاب و خۆپاراستن له‌هه‌ر شتیک بپیته‌ جیگای نا‌ره‌زامه‌ندی خودا، نه‌ده‌به‌که‌یان نه‌ده‌بیکی به‌رزو پیرۆزه، نیشانه‌ی دل‌روناک بوونه به‌نووری خوداو په‌یه‌ه‌ست بوونه به‌و نووره‌وه، هه‌ست کردنه به‌هه‌یه‌ه‌ت و جه‌لالی په‌روه‌ردگار، هه‌روا نیشانه‌ی عیزه‌ته‌ی نه‌فسی موسولمانه؛ که بۆ غه‌یری خودا سه‌ر دانانه‌وینى، پى‌ی وایه: هه‌ر طاعه‌ت و فه‌رمانبه‌ردارییه‌ک له‌طاعه‌ت بۆ خوداوه سه‌رچاوه نه‌گرى زه‌لیلی و سه‌رشۆرییه‌و نابى موسولمان په‌یره‌وى بکا. چونکه موسولمانی به‌راستی و بپروا پته‌و بۆ غه‌یری خودا سه‌ر شۆر ناکا،

هه موو هیژو توانایه کی له خودا وهرده گری و هه ر بۆ فەرمان و نه هی نه وو
پیغه مبه ره که ی ملکه چو گوئ بیسته.

نه مجار دوا ی ئه م بهرام بهری کرد نه ی نیوان جوانی نه ده بی موسولمان و
ناشیرینی نه ده بی دوورو بی پرواکان ده گه پیتمه بۆ ته و او کردنی باسی نه و
مونافیقانه ی له وه پیتش باسی کردن. ده فهرموئ: ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ
لِئِنْ أَمَرْنَاهُمْ لِنَخْرُجَنَّ﴾ مونافیقه کان ده هاتنه خزمهت پیغه مبه ره ﷺ سوئندیان
بۆ پیغه مبه ره ﷺ ده خوارد، زیده رهویان له سوئند خواردنه که دا ده کردو
ده یانگوت: نه گهر تۆ فهرمانان پی بکه ی بۆ چون بۆ جیهادو شهر کردن دژی
کافران، ئیمه بی چهنلو چون ده چین بۆ جیهادو شهر کردن دژی کافران، ئیمه
بی چهنلو چون ده چین بۆ جیهادو ساته وه ختیک ماتهل نابین، چۆن فهرمانان
پی بکه ی به ده رچون و بۆ کویمان بنیژی، یه کسه ر پابه ندی فهرمانه که ت ده بین و
مال و مندال و خیرانمان جی دیلین، پهروه دگار بۆخوی ده زانی: که درۆ ده که ن،
بۆیه به گالته پیکردنه وه ره دیان ده داته وه، لاقرتی به یرو باوه ره که یان ده کاو
به درۆیان ده خاته وه، ده فهرموئ: ﴿قُلْ لَا تَقْسَمُوا بِعَذَابٍ مَّرْكُومٍ﴾ نه ی
موحه مه د پییان بلی: سوئند مه خۆن پتویسته به و سوئند خواردنه تان ناکا،
نه وه ی له ئیوه داوا کراوه پتویسته نه نجامی بدهن: فهرمان بهرداری و گوئ
بیسی یه نه ویش ناشکراو نمایانه: نه وه ی به زویان ده یلین: به دل باوه رتان پی
بی و به کرده وه بیچه سپینن، نه وه پتویسته له سهرتان.

یان مانای وایه: فهرمان بهرداری ئیوه له لای ئیمه ناشکرایه پتویسته
به سوئند خواردن ناکا، ئیمه ده زانین طاعت کردنه که تان هه ر به قسه یه و پروای
دلی تیدا نیه، قسه ی بی کرده وه یه. که وایی هه رچی سوئند بخۆن درۆ ده که ن و
ئیمه پییان پروا ناکمین و سوئند خواردنه که یان دادیان نادا. وه کوو له شوئینیکی
تردا ده فهرموئ: ﴿يَخْلَفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ

۲- (نور) به مان پرتو بی، نهوکاته به حقیقت حمل ناکری بؤ سر وشه (الله) به لکوو ده بی ته ئویل بکری (نور) به مانا (منور) مانا بکهین جانموکاته رسته ﴿الله نور السموات والأرض﴾ نه گهر مه به ست به نوره که نوری مه عنه وی بی، مانا که ی بهم جوړه ده بی، خودا عیلم و عیظانی داوه به نه هلی ناسانه کان و زه وی، واته به فریشته کانی ناسمان و بهر په هبه رانی ناده میزاد له پیغه مهران و پیاوچاکان.

ئەگەر مەبەستىش نورى حىسسى بى ئەۋكاتە مانا كە بەم جۆرە دەبى:
پەرۋەردگار ئاسمانەكان و زەوى روناك كەردۆتەۋە بەپوناكى خۆرو مانگ
ئەستېرەكان.

۳- موجهید ده فرموی: (نور) بهمان (مدبر)ه واته کاروباری
تاسمانه کانو زهوی هه لده سورتنی.

۴- ئوبەى كۆپى كەعبو (الحسن) و (ابوالعالیه) دەلئین: (نور) بەمەعنا (مزمین) ە واتە: خودا رازیتەرەو ەى ئاسمانەكانە بەخۆرو مانگو نەستیرەكان، رازیتەرەو ەى زەویيە بە پیتغەمبەرانو زانانیانو خودا پەرستانی راستال.

بەلام ئەگەر بەوردی سەیری تەفسیرەكان بکەینو رای زانایان لەسەر تەفسیری ئەم ئایەتە بەراورد بکەین، بۆمان دەردەكەوی: کەتەفسیری (نور) بە (منور) بکړی راستو رەوانە.

به تاييه تي نه گهر قيرانه تي زهيدى كورې غلى نه بوجه غفرى (المكى)
 بهر چاوبگرين: كه له و قيرانه ته دا وشى (نور) به شيوهى فيعلى (ماضى)
 خوښندراوه ته وه: واته نه م قيرانه ته بهم جوړه يه ﴿اللّٰهُ نُوْرُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ﴾
 فاعيلى (نور) راناوه ده گهر يته وه بؤ (الله) واته: خودا ناسمانه كان و زهوى
 روناك كردونه وه، له م رووه ريك و پيك بهدى هيټاون، ياساو نيظامى توكمه ي
 بؤ داناون، كه م كور بيان تيډا نيه، هه موو شتيكيان به نه ندازه و نه خشه و پلانه ^(۸).

(٨) تفسير فتح القدير للشوكاني ج ٤/٣٢-٣٥ طبعة دار أحياء.

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئاده میزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدا یه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شویتیکێ تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ر دوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

بەكار بېتىن لەبنىياتنانى ولات و تاوەدانگر دنەوەدا، ئەو مەنھەجە بچەسپىتىن كە
خودا بۆ ئادەمىزادى داناوو فەرمانى پى كىردون پەپىرەوى بىكەن و پابەندى بن.
بوون بەجىنشەن لەسەر زەوى بىرىتىيە لەو كاپرا بتوانى بنىات بنى و
چاكسازى بكا، ئەك روخىنەر و ئاشوبىگىر، بتوانى عەدالەتكارى و ئارامى
لەسەر زەوى بلاو بىكاتەو، ئەك سەمكارو چەوسىنەرەو بى، بتوانى نەفسى
ئادەمىزادەكان بەرز بىكاتەو ياساو قانون پىش بجا، ئەك تاك و كۆمەل نزم
بىكاتەو بۆ ئاستى ئاژەل.

نهم جینشینیه: که خودا وادهی داوه به موسولمانانی باوهر پتهوی کارو کرده باش، وادهی پیداون: که لسم زهوی جیگیریان بکاو بیانکاته فرمانپروا! وه کوو چون لموه پیش خاوهن باوهره راسته قینه کانی بالادهست کردون و زهوی پی ناوه دان کردنه وه و عدالت و ناسایشی پی چسپاندن.

جا چونکه واده‌ی خودا راستمو پاشگه‌زبونته‌وه‌ی تیتدانیه وه‌کسو ده‌فهرموی: ﴿وَعَدَ اللَّهُ، لَا يَخْلِفُ اللَّهُ الْمِيعَادَ﴾ (الزمر/۲۰) بیگو مان خودا واده‌ی خو‌ی به‌جی هیتا، موسولمانانی له‌نیوه دورگه‌ی عمره‌بی دا بالاده‌ست کردنو، وایان لی هات رویمری خو‌ر هه‌لات و خو‌رئا وایان کو‌نتپۆل کرد، نیمپراطوریه‌تی فارس و رومیان له‌بهر یه‌ک هه‌لو هساند، گهنج و خه‌زینه‌یان که‌وته ژیر ده‌ست، ده‌ولته‌تی ئیسلامی روژ به‌روژ له‌گه‌شه‌و نما کردن دا بوو، به‌تایبه‌تی له‌سه‌رده‌می جینشیننه به‌پرتزه‌کانی پیغه‌مبهر ﷺ و سه‌رده‌می فهرمانپه‌وایه‌تی ته‌مه‌وییه‌کان له‌شام و نه‌نده‌لوس دا پاشان خه‌لافه‌ی عه‌بباسیه‌کان به‌تایبه‌تی له‌سه‌رده‌مه‌ی زیرینه‌کانی ته‌و خه‌لافه‌ته‌دا، نه‌جار خه‌لافه‌تی عوسمانی له‌روژگاره‌ی زیرینه‌کانی دا.

له‌سەردەمی پێغەمبەردا ﷺ شاری مەككە؛ كە ((مەلەبەندی بێپەرستی)) بوو رزگار کرا، ولاتی خەبەر؛ مەلەبەندی جوولەكەو ولاتی بەحرەین و باقی نیوەدورگە ی عەرەب ولاتی یەمەن هەمووی رزگار کران، سەرانه وەرگیرا

ريوايت كراوه: كاتى عەدى كورى حاتم ھاتە خزمەت پىغەمبەر ﷺ بەمىوانى، پىغەمبەر ﷺ پىي فەرموو: دەزانى (الحرة) لەكوئ يەو كوئ كەوتوۋە؟ عەدى دەلى: نەخمىر نازانم نەمدىو بەلام بىستومە، نەجار پىغەمبەر ﷺ فەرموو: سويندم بەو كەسەى گيانى منى بەدەستە خودا نەم دىنە تەواو دەكاو بالادەستى دەكا ھەتا واى لى دى ئافرەت بەتەنيا لەكەزاۋەدا بەسواریى حوشتر لە (الحيرة) وە دى بۆ تەواف و تەواف دەكا ترسى كەسى نىەو دەگىرپىتەوە بۆ ولاتى خۆى. وەللاھى گەنج و خەزىنەى كىسراى كورى ھورمز دەكەويتە ژىر دەستى نىو! عەدى دەلى: وتم: كىسراى كورى ھورمز؟ پىغەمبەر ﷺ فەرموو: بەلى: ھى كىسراى كورى ھورمز.

نەك ھەر نەو وەللاھى واتان لى دى مال و سامان دەبەخشن كەس لىتان وەرناگرى.

جا عەدى دواى دەيگوت: نەو ھەتا ئىستا ئافرەت لەولاتى (الحيرة) وە بەسواری كەزاۋە دى بۆ تەواف كردن و كەسى لەگەل دا نىەو لەھىچ ناترسى. لەلايەكى ترەوە من بۆخۆم يەكيك بووم لەوانەى گەنج و خەزىنەى كىسرامان كۆنترۆل كردو دەستمان بەسەردا گرت. سويندم بەو كەسەى ژيانى منى بەدەستە، سىيەمىش دىتە دى چونكە پىغەمبەر ﷺ بۆخۆى نەو ھى فەرموو.

بەلى نەو مېژوو بۆمان دەگىرپىتەوە: كەلەسەردەمى خەلىفەى خواناس دا عومەرى كورى عبدولعەزىز خودا لى رازى بى فەرمانبەرانى بەرپرەسى زەكات دەگەران كەسانىك بدۆزنەو زەكاتيان پى بشى و بىياندەنى كەسيك نەبوو زەكاتە كەيان لى وەرگرى!

بەلى خودا ترسو و خۆفى بۆ گۆرپىن بەتەمن و ئاسايش، دەسال لەمەككەدا موسولمانان بەترسو لەرزەو ژيانان بەسەر برد، دواى كۆچيان كرد بۆ مەدىنە و حەكمەتى ئىسلامىيان پىك ھىنا، ترسى دوژمىيان ھەبوو شەوو رۆژ چەكيان بەدەستەو بوو، بەچەكەو دەنووستن، ماۋەيەك بەو حال وەزەو

خۆيان راگرت، تهنانت يه کي له هاوه لآن وتي: ئه ي پيغه مبهري خودا! ئه وه ده بي ئيمه تادونيا دونيايه ئاوا له ترسو ئاارامي دا بين، رۆژيک نايه چه که کانان دابنيين و پشتيني لي بکهينه وه؟؟ پيغه مبهري ﷺ فهرموي: ماوه يه کي زۆري پي ناچي واتان لي دي پياو له ناو کۆرو کۆمه ليکي زۆردا داده نيشي پارچه ئاسنيکي پي نابي و ترسي هيچي نابي.

ئه وه بوو دوايي بۆ مزگيني، خودا ئهم نايه ته ي نازل کردو پاش ماوه يه کيش مزگيني يه که هاته دي، خودا پيغه مبهرو موسولماناني به سهر نيوه دورگه ي عه ره بي دا بالاده ست کرد، هه موو ئيمانين هينا، ئاسايش و ئارامي که و ته ولا ته وه.. پيغه مبهري ﷺ له دونيا ده رچوو موسولمانان له و په ري ئارامي و دنيايي دا بوون، له ولاتي خۆيان دا ئه و په ري ئارامي و هيمني به رپا بوو بوو. هه روا له سهر ده مي خه لافه تي هه زه ته ئه بو به کړو عومهر و عوسمانيش دا ﷺ خه لکي زۆر به دنيايي و ئاراميه وه ژيانين به سهر ده برد. تاکه و تنه ناو فيتنه و ئاشوب و ئه وه هه موو روداوه ترسناکانه ي له سهر ده مي خه لافه تي هه زه ته عه لي و دواتر هاتنه کايه وه و ترسو و خوف بلا و بو وه و ئارامي نه ما. خه لکي که بو خۆيان حال و وه زعي خۆيان گۆري و خوداش لي ي گۆرين.

به لي: واده ي خودا هاته جي، مزگينه که ي پيغه مبهري ﷺ هاته دي، هه تا موسولمانان پابه ندي فهرمان و نه هي قورئان بوون و په ره وي به رنامه ي ئيسلاميان ده کرد، خۆيان بالاده ست بوون و جيهان له ژيتر کۆنرۆلي خۆيان دا بوو، به لام که نه وان مه رجه کاني فرمان په واييان پيشيل کرد، خوداش بالاده ست لي و هه رگرتنه وه، هه رکاتي کيش موسولمانان بگه رپنه وه بۆلاي خوداو به راستي پابه ندي و فهرمان و نه هي په ره ردگار بن و به دلسۆزي تي بکۆشن بۆ ئاييني خودا، خودا سهر له نو ي شکۆمه ندي و بالاده ستيان پي ده به خشيته وه و ده يانکاته وه به حاکم و فرمان په واي جيهان.

ئەجار پەرەردگار حالۆ وهزعی گەلی موسوڵمان بەیان دەکا لەکاتی
 بالادەستی و فەرمانڕەوایی دا، یان باییس و هۆی بەرقەرار بوونی
 فەرمانڕەواییان دیاری دەکا. دەفرموی: ﴿يَعْبُدُونِي وَلَا يَشْرِكُونَ بِي شَيْئًا﴾
 تەنیا عیبادهت بۆ خودا دەکەن و بەس، کەسی تر ناکەنە هاوێڵ و هاوشانی،
 یان ئەوانە بالادەست دەبن چونکە تەنیا خودا دەپەرستن و کەسی تر ناکەنە
 هاوشانی.

ئیمام ئەحمەد و موسلیم و بوخاری لەمەعادی کوری جەبەلسەوێ رێوایەتیان
 کردو: کە پێغەمبەر ﷺ پێی فرموو: ((حق الله على العباد: ان يعبدوه ولا
 يشركون به شيئا، وحق العباد على الله الا يعذبهم)) حەقی خودا لەسەر
 بەندەکانی ئەوێهە غیبادهتی بۆ بکەن و کەس نەکەن بەهاوێڵ و هاوشانی،
 پەرەردگاریش بریاری داوێ لەسەر خۆی پێویست کردو کەسزایان نەدا.
 ﴿ومن كفر بعد ذلك، فأولئك هم الفاسقون﴾ کەسیک دوای ئەو هەموو
 ناز و نێعمەتانی پێمان بەخشیون لەئێستای ئەلێگەرێنەوێ یان کوفرانی
 نێعمەتەکانی بکەن وەکوو لەشۆڕنیکی تردا دەفرموی: ﴿فكفرت بأنعم الله﴾
 (النحل/ ۱۱۲) یان لەفرمانی خودا دەرچی و یاخی ببی ئەو ئەوانە بەتەواوی
 فاسقن لەم رووێ سێلەیی دەکەن لەبەرامبەر نێعمەتەکانی پەرەردگار،
 فەزل و نێعمەتی خودایان لەبەر خۆ بردۆتەو، هەلبەتە ئەم کوفران و سێلەیی
 یە لەهەندێ لێگەل و نەتەوێکان دەرەکەوێ و هەموو ئادەمیزادەکان تێکرا ئەو
 حالەیان بەسەردا نایە، چونکە لەحەدیشی دا صەحیحین دا هاتو، پێغەمبەر
 ﷺ فرمویەتی ((لا تزال طائفة من امتي ظاهرين على الحق، لا يضرهم من
 خذلهم ولا من خالفهم الى يوم القيامة))

ئەجار پەرەردگار دوا بەدوای وادەو بەلێنەکانی، فەرمان بەموسوڵمانان
 دەکا بەتەنجامدانی نوێژ و زەکات دان و فەرمانبەرداری فەرمانی پێغەمبەر
 هیچ حیسابیک بۆ کۆمەڵی کافران نەکەن. دەفرموی: ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾

دوژمنانی دا ئافره‌تی دیلېش له همدولا پيدا ده‌بون، ته‌وانېش به‌گوږه‌ی ته‌و
ياسا جيهانی يه‌ی ته‌و روژگار ه‌مورکی کوږلايه‌تياڼ پتو ه‌ دانراو ده‌کرانه
ته‌مه‌ته، ه‌م به‌گوږه‌ی ته‌و ياسايه نه‌ده‌کرا ته‌و ئافره‌ته کوږلانه بېنه ريزی
ئافره‌ته سه‌ربه‌سته‌کانو پله‌ی هاوسه‌رېتياڼ بدرېتې، بویه ئيسلام به‌شيوه‌ی
مولکيه‌ت بؤ خاوه‌نه‌کانيانې به‌رپه‌وا زانيوه له‌زه‌تياڼ لی وه‌ربگرڼ. به‌لام
له‌هه‌مان کات دا ئيسلام هه‌ولې داوه له‌ژماره‌ی کوږله که‌م بکاته‌وه‌و ئازاد
بکړېڼو هه‌واي نازادی هه‌لمژن، هه‌ولې دا سه‌رچاوه‌ی به‌کوږله کردن ته‌سک‌و
که‌م بکاته‌وه، به‌لام بواره‌کانې نازادکردنی زوړو هه‌مه جوړو فراوان کردنو روژ
به‌روژ له‌کوږمه‌لگای ئيسلامي دا کوږله له‌که‌م بوون دا بوون، نازادکردنی کوږله
له‌ئيسلام دا بېوه قهره‌بوکردنه‌وه‌ی زوړ که‌م و کوږیسی له‌ عبادت داو
سرېنه‌وه‌ی تاوان!!!

بهائی ﴿فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون﴾ همرکه سیٽک بیهوی جگہ له خیزانی حه لائی ماره کراوی خوی و مولکولیه مین تاره زوی دابین بکا کاریکی نارہوا ده کاو ده چیتہ جغزی حرامہ وه. ده ستریزی ده کاتہ سهر نامووسی که سیٽک به ماره کردن حه لائی نه کردوه، دل و دهروونی تووشی فساد ده بی، چونکه ههست ده کا له پوانی نارہوا ده لوه ری، فسادی خیزان پهیدا ده بی، ضه مان و نارامی نامینئ، کو مه لگا تووشی فساد ده بی، چونکه گورگه کانی نهو کو مه لگایه لیرو لهوی په لاماری نیچیری خویان ده ده نو ته عدا له مو لهو ده کهن! نایینی نیسلامیش هه موو هه لو ته قه لالیه کی بو نه وه به نه م جوړه فسادانه قه لاچو بکا.

٦- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ نه‌وانه‌ی پابه‌ندی واده‌و به‌ئینه‌کانی خو‌یانن، عه‌ده‌و په‌یمان‌ی خو‌یان به‌لاوه‌ پیرۆزه‌و پارێزگاری لیّ ده‌که‌ن. نه‌گه‌ر نه‌ماهه‌تیکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپارده‌ی خو‌یان ده‌ده‌نه‌وه‌ به‌خاوه‌نه‌کانیان، نه‌گه‌ر واده‌و به‌ئینیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

حوکمی یانزه هه و دو انزه هه و سیانزه هه و نه و حاله تانه ی پیویسته
له ناو خیزان دا منداڵ و خرمه تکاریش بی ئیزن وه ژوور نه که ون

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا

لَيْسَتْ عَلَيْنَكُمْ اَلَّذِيْنَ مَلَكَتْ اَيْمٰنُكُمْ وَالَّذِيْنَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ

ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلٰوةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُوْنَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهْرِ

وَمِنْ بَعْدِ صَلٰوةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَّكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ

وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدُهَا طَوْفٌ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى

بَعْضٍ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ الْاٰيٰتِ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٥٨﴾

وَإِذَا بَلَغَ الْاَطْفَالُ مِنْكُمْ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَذِنُوْا كَمَا اسْتَذَنَ

الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيٰتِهِ وَاللّٰهُ

عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٥٩﴾ وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الَّتِي لَا يَرْجُوْنَ

نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ اَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ

غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَاَنْ يَسْتَغْفِرْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ وَاللّٰهُ

سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٦٠﴾

دهرباره ی هۆی نازل بوونی نهم نایه تانه ئیبنووعه بباس دهفرموی:
پێغه مبه‌ر ﷺ خزمه‌تکارێکی هه‌بوو ناوی (مدلج) بوو، نیوه‌رۆیه‌ک پێغه‌مبه‌ر
ناردی بۆ مائی عومه‌ری کورێ خه‌تتاب، خزمه‌تکاره‌که به‌بێ نێزن وه‌رگرتن
وه‌ژوو‌ر که‌وتوو عومه‌ری له‌حاله‌تیکی وادا بیینی عومه‌ر پێی ناخۆش بوو
به‌و‌حاله‌ بپیندری، دوایی هه‌زره‌تی عومه‌ر ﷺ وتی: نه‌ی پێغه‌مبه‌ری خودا!
پێم خۆش بوو په‌روه‌ردگار جله‌و‌گیری لی بکردینه‌یه‌ له‌و حاله‌تانه‌.

موقتیل ده‌فرموی: نایه‌ته‌کان ده‌رباره‌ی ته‌سمانی کچی مه‌رشد نازل
بوون، خزمه‌تکارێکی هه‌بوو رۆژێک له‌کاتیکی وادا چوه‌ ژوو‌ره‌که‌ی پێی
ناخۆش بوو، ئیتر هاته‌ خزمه‌ت پێغه‌مبه‌ر ﷺ عه‌ززی کرد وتی: خزمه‌تکارو
غه‌لامه‌کاغان له‌کاتی وادا دینه‌ ژوو‌ره‌کاغان پێمان ناخۆشه‌، ئیتر په‌روه‌ردگار
نهم نایه‌ته‌ی نازل کرد.

ریوایاتی تریش لهم باره‌وه‌ ریوایه‌ت کراون به‌پێویستم نه‌زانی راگو‌زریان
بکه‌م.

پێگومان نیسلام به‌رنامه‌ی ژانیکی ته‌واوو کامله‌، به‌رنامه‌یه‌که‌ ژانی
ناده‌میزاد له‌هه‌موو قوناغه‌کانی دا رێک ده‌خا، له‌هه‌موو په‌سویه‌ندی و هه‌لسو
که‌وتیکی دا له‌هه‌موو جم و جوتیکی دا رۆلی خۆی ده‌گێڕی، بۆیه‌ ته‌نانه‌ت
نادابی رۆژانه‌ی ناو خێزانی‌ش ده‌ست نیشان ده‌کا، هه‌ر وه‌کوو چۆن نه‌رکه‌
گه‌وره‌کانی تاک و کۆمه‌ل رۆن ده‌کاته‌وه‌، چ له‌به‌رامبه‌ر په‌روه‌ردگاراو چ له‌ناو
کۆمه‌ل خۆی دا، هه‌موو نادابو ره‌وشتیک هه‌رچه‌نده‌ بچووک و تایبه‌تی بن،
هه‌رچه‌نده‌ گه‌وره‌و گشتی بن، لێکیان ده‌به‌ستنی و رایانده‌نوتنی و ده‌یانکاته
رێبازو په‌یره‌وو پرۆگرام بۆ خودا په‌رستی و ده‌بنه‌ به‌شیکی له‌عیباده‌ت و
خودا په‌رستی. نهم سوره‌ته‌ واته‌: سوره‌تی (النور) نموونه‌یه‌کی شه‌و ته‌نسیق و
به‌رنامه‌ داڕێژیه‌یه‌. شه‌وته‌ا هه‌ندێ هه‌دو تۆله‌و ته‌مبی کردنی له‌خۆ گرتوون،
له‌ته‌که‌ شه‌وه‌دا نێزن وه‌رگرتن و یاسای دیدنه‌ی و هاموشۆی نیوان که‌سو کارو

ناسیاوان دیاری دهکا، وێرای نهوانهش جهولهیهکی چرو پر لهبوارێ وجود دا نهنجام دهدا. نهجار دهگهرپتسهوه سهه نهدهبی موسولمان لهگهل خوداو پتغه مبهری خودا دا لهبوارێ به کالاکردنهوی کیشهو نیزاعو دادگایی کردن. نهجار لهتهک وادهو بهلتینی پهروهردگار بو موسولمانان که دهیانکاته جیگرو ناوه دانکه رهوهی زهوی، دهگهرپتسهوه بو رونکردنهوی نادابی نیزن وهرگرتن تهنا نهت لهناو خیزانهکان خوشیان دا، ههروا نادابی نیزن وهرگرتن له مه جلیسی پتغه مبهردا ﷺ. ههروا په یوهندی و داوهتکردن بو ناغواردن له نیوان خزم و دوستو ناسیاودا، نه مانه هه موویان نادابو رهوشتن دابو نه پرتتی کۆمه لایهتین، پتویسته موسولمانان په پیهو بیان بکهو په یوهندی نیوان خۆیان له بهر رۆشنایی نه نادابو یاساو رتسایه دا ریک بجهو په بهندیان بن! ئیتر دهست دهکا بهرونکردنهوی حوکی یانزه ههههه ده فهرموئ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنَكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَاتٍ﴾ نهی نهو که سانهی تیمانتان هیئاوه، پرواتان به خودایهتی خوداو پتغه مبهرتتی موحه مهده هیه، به ناههت و پیاوانتانهوه، داوا له کۆیلهو خزمهتکارو کاره که ره بهنده کانتان بکهو، ههروا داوا لهو مندالانهتان بکهو: که هیشتا بالغ نه بوون. داوایان لی بکهو که له سی کات دا بهبی نیزن نه یه نه ژووره کانتان و بهبی پرس خۆیان به شوینی تاییهتی نووستنتان دا نه کهو نهو سی کاته قه دهغه کراوانهش نه مانه:-

۱- ﴿مَنْ قَبْلَ الصَّلَاةِ الْفَجْرِ﴾ له پیش نویژی بهیانی دا، چونکه نهو کاته کاتی نیستیرا هت و نووستنه لهناو جیگادا کاتی به خه بهر هاتن و ههستان له خه وو خو گۆرینه، لهوانهیه عمورهتی ئاده میزاد به دهه بکهو و نهو خزمهتکارو مندالانه چاویان پی بکهو.

۲- ﴿وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهْرِ﴾ ئەو کاتە ی پۆشاکی کارو کاسبی دادە کەن و خۆتان ڕوت دە کەن و بە پشوو دان و ماندو جەسانە وەو نووستنی نیو ه ڕۆژ.

۳- ﴿وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ﴾ دوا ی نوێژی (خەوتنان) چونکە ئەو کاتە ش کاتی خۆ روت کردنە وەو پۆشاک گۆڕینە، پۆشاکی ئیش دادە کەندری و پۆشاکی نووستن لە بەر دە کری. ﴿ثَلَاثَ عُرَاتٍ لَّكُمْ﴾ سێ کاتی وە هان مە زنده ی ئەو هیان لی دە کری عە و رە تی نادە میزادیان تی دا دە ریکە و ی. دە بی فەرمان بە خزمە تکارو کارە کەر و مندال بکری لەم سێ کاتە دا خۆ بە سەری سەر بە ژووری تایبە تی نووستن و جەسانە وە دا نە کەن، چونکە ترسی ئەو هە یە لەم کاتانە دا عە و رە ت بە دە ر بکە و ی، ئەو کاتانە کاتی خۆ روت کردنە وەو پۆشاک گۆڕین، کۆیلە و بە ندە و خزمە تچی و کارە کەرە کانتان و مندال دە توانن بە بی پرس خۆ بە مال دا بکەن مە گەر لەم سێ کاتانە دا نە بی؛ کە بە عادە ت کاتی خۆ گۆڕین و پالدا نە وە یە. دە بی لەم سێ کاتانە دا ئیزن و پرس ی چوونە ژوورە وە ی ژوورە تایبە تیە کانی ماندو و جەسانە وە و نووستن وەر بگرن.

وشە ی ﴿لَيْسَ أَذْنُكُمْ﴾ بە ڕوای ئە ت بۆ وجو به، وە لی جە ماو هری زانایان پێ یان وایە فەرمانە کە بۆ نە دبە و سوونە ت دە گە یە نی، فێر کردن و ئە دە ب دادانی رە و شتی جوان نیشان دانە. ئە گەر وارێکە و ت یە کێک بە بی پرس چو وە ژوورە وە تاوان نیە، بە لکو و کاریکە پێچە وانە ی ئە دە ب و رە و شتی جوانە. خۆ ئە گەر خزمە تکار یان کارە کەر دە یزانی کە بچێتە ژووری تایبە تی ئاغای یان ئاغای ژنی چاوی بە عە و رە تی بکە و ی، ئەو چوونە ژوورە وە کە ی حە رامە و کاریکی ناپە سە ند ئە نجام دە دا.

هە ندی لە زانایان پێ یان وایە حوکمی پرس کردن بۆ چوونە ژوورە وە ی ژووری نوستن و پشوو دان لە و سێ کاتانە دا نە سخ بۆ تە وە، چوونکە هاو لەانی

پێغه مبهرو ﷺ چینی دوا نهوانیش نهم فرمانه یان پهیره نه کردوه، ده توانین بلیین: که نهم فرمانه بۆ کاتیک بووه که ده رگا و پهرده بۆ ژوورده کان نه بوون. به لام قسه ی راست نه وه یه: که حوکمی ئیزن وهرگرتن نه سپراوه ته وه و پتویسته پهیره و بکری.

ئه بو جه نیفه ده فهرموی: کهس پتیکشی نه وه ی نه کردوه که فهرمان به ئیزن وهرگرتن نه سخ بوو پتته وه.

جه ماوه ری زانایان پتیا وایه: که خیطابی نایه ته که گشتی یه نافره ت و پیا و ده گریتته وه.

که ده فهرموی: ﴿وَالَّذِينَ لَمْ يَلْفُوا الْحِلْمَ مِنْكُمْ﴾ مه به ست منداله چ نیرینه چ میتنه، مندالی خویش بن یان هی پتگانه بن، نه و مندالانه که ره سیده بوون و هیشتا فامیان نه کرد و ته وه. وه کوو ده فهرموی: ﴿وَإِلَى الْفُلِّ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ﴾ (النور/۳۱).

نه وه شان له یاد نه چی: که کاتی نیوان نوژی خه وتنان و نوژی به یانی هه مووی کاتی یاساغ کراوه رسته ی ﴿مَنْ قَبْلَ الصَّلَاةِ الْفَجْرِ﴾ ده یگریتته وه.

﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ﴾ چ خراپه یه کتان له سه ر نه نه گهر له غهیری نه و سی کاتانه دا مندال و کو یله نو که رو خزمه ته چی و کاره که ره کانتان به بی ئیزن بینه ژوورده بۆلاتان، واته شتیکی موباح و ره وایه و به یاساغ دانانری. چونکه نه وانه ﴿طَوَافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾ واته نه و مندال و کو یله و خزمه ته چی و کاره که رانه تان له ناو مال دان و دین و ده چن، هه ریبه که بۆ گاری خو ی، خزمه ته چی و کاره که ره کانتان خه ریکی مالمالین و نه غامدانی نیش و کاری ناو مالن، منداله کانیش بۆ نه غامدانی کاری تایبه تی خو یان ژورا و ژور ده که نو پتیا و خو شه له گهل ئیوه ش کات به سه ر به رن، نه گهر هه موو کاتیک ده قولباب و ئیزن وهرگرتن به پتویست دابنرایه ده بوه حه ره ج و ناخوشی بۆ هه موو نه ندامیکی ختزانه که، بۆیه ته نها له وسی کاته دا

که‌مه‌زن‌ده‌ی ده‌رکه‌وتنی عه‌وره‌تی تیدا ده‌کرئ، نيزن وه‌رگرتنی چونه‌ژوره‌وه‌ی به‌پيويست دانا.

ئاواو به‌و شيوه‌ په‌روه‌ردگار نه‌ده‌بی موسولمانان داده‌دا، فيري هه‌لس و که‌وتی ناو خيزانيان ده‌کا، ده‌یه‌وی کۆمه‌لی موسولمانان کۆمه‌لیی وابن دلپاک و هه‌ست به‌رزو سینه‌خاوتین و نه‌عصاب له‌سه‌ره‌ خۆو به‌رچاو رون بن، کۆمه‌ل له‌خيزانه‌وه‌ ده‌ست پي ده‌کا، چونکه‌ خيزان بناغه‌ی کۆمه‌له‌ هه‌رکاتی خيزانه‌کان به‌و شيوه‌ په‌روه‌رده‌ بوون و به‌ونا‌داب و ره‌وش‌تانه‌ گۆش کران، نه‌و کۆمه‌لگایه‌ی له‌وان پێک دئ هه‌مان ره‌وش‌تی جوانی تیدا جیگیر ده‌بن و گه‌شه ده‌که‌ن.

هه‌لبه‌ته‌ نهم نه‌ده‌ب دادانه‌و فير کردن شه‌ریعت به‌یان‌کرنه‌ فه‌ضل نيعمه‌تی په‌روه‌ردگاره‌ بۆیه‌ دوا‌به‌دوای رون‌کردنه‌وه‌ی نه‌و ئاداب ره‌وش‌تانه‌ فەرموی: ﴿كَذٰلِكَ يَبِيْنُ اللّٰهُ لَكُمْ الْاٰیٰتِ, وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ﴾ ئاواو به‌و جو‌ره‌ په‌روه‌ردگار شه‌ریعت یاسا بۆ ئیوه‌ رون ده‌کاته‌وه‌، فيري ئاداب ره‌وش‌تی جوانه‌ رازاوه‌تان ده‌کا، په‌روه‌ردگار ناگاداری وه‌زع‌ه‌ حالی به‌نده‌کانیه‌تی، ده‌زانی چ سو‌ودبه‌خشه‌ بۆیان چی به‌که‌لکیان نایه‌، داناو هه‌کیمه‌ له‌دارشتنی یاسای ژبانی ناو خيزانه‌ ناو کۆمه‌ل، ده‌زانی چ داب ره‌وش‌تی به‌که‌لکه‌ بۆیان، نه‌مجار ده‌گو‌یژته‌وه‌ بۆ به‌یان‌کردنی حوکمی دوا‌نزه‌هه‌م ده‌فەرموی: ﴿وَإِذَا بَلَغَ الْاَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوْا كَمَا اَسْتَاْذِنُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ هه‌رکاتی من‌داله‌کانتان گه‌یشتنه‌ ته‌مه‌نی با‌لغ بۆن که‌له‌وه‌پیش ته‌نها له‌سی کات دا ئيزنی هاتنه‌ ژوره‌وه‌ی شوینی نو‌وستنه‌ پشودانی ئیوه‌یان وه‌رده‌گرت، نه‌گه‌ر با‌لغ بوون پيويسته‌ هه‌موو کاتی نيزن وه‌ریگرن وه‌کوو چۆن له‌وه‌پیش فەرمانتان پي کرا: که‌ئاده‌میزادی گه‌وره‌ ده‌بی ئيزنی هاتنه‌ ژوره‌وه‌ وه‌ریگری جاکوری نه‌و ماله‌ بی یان خزم‌ه‌ که‌سه‌ کار بی، که‌وابی نهم نایه‌تانه‌

شیکمهوهی ئایهتی ﴿أَوِ الْطُفْلَ الَّذِينَ لَمْ يُظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ﴾
(النور/۳۱) ن واته نمو مندالانهی بینینی عهوهتی ئافرهتان سهرنجیان
راناکیشیء هست بهخوری جنسی ناکهن، نهوانه لهحوکمی ئیزن وهرگرتن
چهرت کراون، بهلام کهبالغ بوون بینینی عهوهتی ئافرهتان سهرنجی
رادهکیشان نمو دهبی نهوانیش وهکوو خه لکی تر ئیزنی هاتنه ژووره وه
وهریگرنء لهم باره وه حوکمی بیگانهیان ههیه: کهپیوسته بو هه موو دیدهنیء
هاتنه ژووره وهیه ک ئیزن وهریگرن، بالغ بوون به لای زوری زانایانی
ئیسلامه وه یان ئیحتلام بوونه، یان ته مهنی بگاته پانزه سال.

ئامازه بهو فرموده یه له ئیبنوعومره وه ریوایهت کراوه ده فرموی:
روژی جهنگی ئوحد ته مهنم چواره سال بوو نیشانی پیغه مبهمر * درام
ریگهی نه دام بچم بو غهزا، روژی خندهق ته مهنم پانزه سال بوو که نیشانی
پیغه مبهریان دام ریگای دام هاویهشی غهزا بکه.

نه بو حه نیفه ده فرموی: کوری گهنج به بالغ داناندی ههتا ههژده سال
تهواو نهکا. ئافره تیش تانه گاته حه قده سال به بالغ حسیب ناکری.

هه ندی له زانایان شافیه عیشیان له ناودایه ده ئین: ده رهاتنی موو له بهرو
له ریش نیشانهی بالغ بوونه.

به لگهشیان نمو حه دیشیه: که (عطية القرظي) ریوایهتی کردوه. ده لی:
پیغه مبهمر * فرمانی به کوشتنی نهوانه کرد که مویان لی هاتبوو له هوزی
قوره یظه به ممره خهس کردنی نهوانه ی مویان لی نه هاتبوو، پیغه مبهمر *
فرمانی دا به ممره خهس کردن!

﴿كَذٰلِكَ يَبِيْنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰیٰتِهٖ ۚ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ﴾ ئاواو بهو جوړه وه کوو
چون حوکم یاساتان بو رون ده کهینه وه به جوړیک دل ئارامیء خو شبه ختی

دونیایو قیامه تتان بۆ دهسته بهر ببی، پهروه ردگار ناگاداری وه زعی بهنده کانی یه تیء دانایه به چاره سهر کردنی کیشمو ریکخستنی کاروباریان.

حوکمی سیانزه ههم ئه وهیه ده فهرموئ: ﴿وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ﴾ وه کوو زانیمان له وه پیتش فرمانی کرد به وهی ئافره تان زینه تی خۆیان بشار نه وه بۆ ئه وهی فیتنه وه شه هوات نه وروژین. نه عجار لیژده دا ده گهریتنه وه سهر به یان کردنی حوکمی ئه وه: که ئه وه ئافره تانه ی پیرو په ئۆ بوون و چ حه زو ئاره زۆی پیاوانیان نه ماوه، له شو لاریان چرو لۆچ بووه و چ جوانیه کیان پتوه دیار نیه، نه وه جۆره پیره ژنانه چ خراپه یه کیان له سهر نیه: که له ناو مال دا که می له پۆشاکێ خۆیان کهم بکه نه وه واته: پۆشاکێ دهره وه یان دا بکه نن، به مه رجی عه وه تیان به دهر نه که وئ و که شفی زینه تی خۆیان نه کهن. به لام ﴿وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ﴾ نه گهر پۆشاکێ دهره وه یان به سهر خۆیان وه بیتلن و داینه که نن و به و پۆشاکه پان و پۆره داپۆشه ره وه له مال دابنیشن باشته بۆیان. ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ پهروه ردگار شنه وایه به قسه وه گفتوگوئ وه پیره ژنانه له گهل پیاوان دا، زاناو ناگاداره به گوفت و گوئ وه پیره ژنانه له گهل نه وان دا، زاناو ناگاداری مه به ست و نیاز یانه، هیچی لی گوم نابئ، خۆتان له وه سه وه سی شهیتان و داوو فیله کانی بیاریژن، ناگاتان له خۆتان بی نه که ونه ته له ی نه وه دوژمنه تانه وه.

دروسته بو ناده میزاد له مالی ههندی کهس بخوا بهی پرس

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ
 حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا
 مِنْ بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ
 مِنْ بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ
 أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ
 أَعْمَامِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَالِكُمْ
 أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ أَوْ مَا مَلَكَتْهُمُ مَفَاحِيهُ
 أَوْ صَدِيقِكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا
 جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ
 تَحِيَّةٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبَارَكَةٌ طَيِّبَةٌ كَذَلِكَ
 يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦١﴾

دوژمنانی دا ئافرهتی دیلش لهههردولا پهیدا دهوون، ئەوانیش بهگۆڕه‌ی ئەو یاسا جیهانی یه‌ی ئەو رۆژگاره‌ی مۆرکی کۆیلایه‌تییان پتوه‌ی دانراو ده‌کرانه‌ی ئەمه‌ته‌ی هه‌ر به‌گۆڕه‌ی ئەو یاسایه‌ی نه‌ده‌کرا ئەو ئافره‌ته‌ی کۆیلانه‌ی بێنه‌ی ریزی ئافره‌ته‌ی سه‌ربه‌سته‌کان و پله‌ی هاوسه‌رێتییان بدریتێ، بۆیه‌ی ئیسلام به‌شیوه‌ی مولکییه‌ت بۆ خاوه‌نه‌ی کانیانی به‌په‌راوا زانیوه‌ی له‌زه‌تیان لی‌وه‌ریگرن. به‌لام له‌هه‌مان کات دا ئیسلام هه‌ولێ داوه‌ی له‌ژماره‌ی کۆیله‌ی که‌م بکاته‌وه‌ی ئازاد بکری‌ن و هه‌وای ئازادی هه‌لمژن، هه‌ولێ دا سه‌رچاوه‌ی به‌کۆیله‌ی کردن ته‌سک و که‌م بکاته‌وه‌ی، به‌لام بواره‌ی کانی ئازادکردنی زۆرو هه‌مه‌ی جو‌رو فراوان کردن و رۆژ به‌رۆژ له‌کۆمه‌لگای ئیسلامی دا کۆیله‌ی له‌که‌م بوون دا بوون، ئازادکردنی کۆیله‌ی له‌ئیسلام دا ببوه‌ی قه‌ره‌بوکردنه‌وه‌ی زۆر که‌م و کورپی له‌عیباده‌ت داو سه‌ینه‌وه‌ی تاوان!!!

به‌ئێ (فمن ابغى وراء ذلك فأولئك هم العادون) هه‌رکه‌سیک بیه‌وی جگه‌ی له‌خێزانی هه‌لاکێ ماره‌ی خۆی و مولکولیه‌مین ئاره‌زۆی دابین بکا کارێکی ئاره‌وا ده‌کا و ده‌چیته‌ی جغزی هه‌رامه‌وه‌ی. ده‌ستدریژی ده‌کاته‌ی سه‌ر نامووسی که‌سیک به‌ماره‌ی کردن هه‌لاکێ نه‌کردوه‌ی، دل‌و ده‌روونی تووشی فساد ده‌بێ، چونکه‌ی هه‌ست ده‌کا له‌پاوانی ئاره‌وا ده‌له‌وه‌پێ، فسادێ خێزان په‌یدا ده‌بێ، هه‌مان و ئارامی نامی‌نێ، کۆمه‌لگا تووشی فساد ده‌بێ، چونکه‌ی گورگه‌ی کانی ئەو کۆمه‌لگایه‌ی لی‌وه‌ی په‌لاماری نیچیری خۆیان ده‌ده‌ن و ته‌عه‌دا له‌و له‌و ده‌که‌ن! ئایینی ئیسلامیش هه‌موو هه‌ل‌و ته‌قه‌للایه‌کی بۆ ئەوه‌یه‌ی ئەم جو‌ره‌ی فسادانه‌ی قه‌لاچۆ بکا.

۶- ﴿والذين هم لأماناتهم وعهدهم راعون﴾ ئەوانه‌ی پابه‌ندی واده‌ی به‌ئێنه‌ی کانی خۆیان، عه‌ده‌ی په‌یمانی خۆیان به‌لاوه‌ی پی‌ڕۆزه‌ی پارێزگاری لی‌وه‌ی ده‌که‌ن. ئەگه‌ر نه‌مانه‌ی تێکیان له‌لا دانراخیانه‌تی تیدا ناکه‌ن و سپاردنه‌ی خۆیان ده‌ده‌نه‌وه‌ی به‌خاوه‌نه‌ی کانیان، ئەگه‌ر واده‌ی به‌ئێنیان دا پابه‌ندی ده‌بن،

كەدەفەرمۇي: ﴿على أنفسكم﴾ ناماژە بەودەكا: كەناغواردن لەگەل ئەو كۆيۈر شەل و نەخۇشانە كارىكى پەسندەو ھىچ رېئىزى نرختىك لەلەشساغەكان ناشكى و دەيىتە ھۆى ئەوئى كەئەو كەمئەندامانە بەخۇياندا نەشكىئەوئەو دلىان بەخۇ نەميئى، ئەو نیشانەى تەواضوع و خۇبەكەم زانىنە، تەواضوعىش رەوشتى بەرزى موسولمانانە.

﴿اوبيوت آبائكم اوبيوت امهاتكم او ييوت اخوانكم اوبيوت اخواتكم اوبيوت اعمامكم اوبيوت عماتكم اوبيوت اخوالكم اوبيوت خالاتكم او ماملكتكم مفاطحه او صديقكم﴾ واتە پەروەردگار لەيانزە شوئىن دا بۇ ئىمەى جەلال كەدوئە كەبەبى ئىيزنى صەريح و بەمەرجى ئەوئى بزانىن پىئخۇشبون و رەزامەندىي ھەيە بۇيىن و بۇيىنەوئە ئەو يانزە شوئىنەش تەمانەن: مالى خۇمان، مالى كورپىش بەردەكەوئى. مالى باوك و باپىرانان، مالى دايك و نەنكىمان، مالى براكانان، مالى خوشكانان، مالى مامەكانان، مالى خوشكى باوكمان، مالى خالەكانان مالى خوشكى دايكىمان، يان ئەو مالانەى كەكليلىان بەدەستى ئىوئەوئەيە، يان مالى برادەرو ھاورپىكانتەان. جا: كەبەيەكەوئە ناوئى ئەو مالانەى ھىئە: كەبەبى ئىيزنى صەريح خواردن و خواردنەوئەيان تىدا رەوايە، ئەو حال و چۆنىئەتەش بەيان دەكا: كەخواردنەكەى لەسەر دەخورئى: دەفەمۇئى: ﴿ليس عليكم جناح ان تاكلوا جميعاً او اشتاتاً﴾ چ خراپەو ھەر جىكتان لەسەر نىە بەكۆرۈ كۆمەل نان بۇيىن يان بەتەنيا نان بۇيىن.

ھەلبەتە ئەمە روخصەت و رېگە پىئدانە لەخوداوە بۇ بەندەكانى كەھەر كەسە بەتەنيا نان بۇيىن يان لەگەل كۆرۈ كۆمەل دا. ئەگىنا نان خواردن لەگەل كۆرۈ كۆمەل بەرەكەتدار ترە.

تیمام نه هه دو نه بوداودو ئیبنوماجه له وه حشی کوری هه ریه وه ریوایه تیان کردوه نهویش له باوکیه وه نهویش له باپیرییه وه، ده لئ: پیایک، عهرزی پیغه مبهری کرد وتی: قوربان ئیمه هه رده خوین و تیر ناخوین! پیغه مبهری ﷺ فهرموی: ((لعلکم تاكلون متفرقين، اجتماعوا علی طعامکم واذکروا اسم الله بیاوک لکم فیه)) ویده چی ئیوه جیا جیا نان بخۆن، خواردنه که دابنن و له سهری گرد بینه وه ناوی خودای له سهر بهینن بهر که تی تی ده که وی.

ئیبنوماجه له نیمامی عومهر وه ریوایه تی کردوه ده فهرموی: پیغه مبهری ﷺ فهرموی: ((کلوا جميعا لاتفرقوا، فان البركة مع الجماعة)) به کۆمه ل نان بخۆن، به په رته وازه یی و جیا جیا نان مه خوین، چونکه بهر که ت له گه ل کۆمه ل دایه.

نه هجار که شیوه ی نان خواردنی رونکرده وه، ئادابی چوونه ژووره وه ی بۆ ناو نه و خانوانه ی نانیان تیدا ده خوین رون ده کاته وه ده فهرموی: ﴿فاذا دخلتم بیوتا فسلموا علی أنفسکم﴾ هه رکاتی که چوونه مالتیک له م مالتنه بۆ ناخواردن، سه رته سه لام له دانیش توانی ماله خانه خوێ که تان بکه ن، چونکه نه وان له خۆتان چ له پرووی نایینه وه، یان له پروی خزمایه تی و دۆستایه تییه وه. بۆیه فهرموی ﴿علی أنفسکم﴾ هه تا ناماژه بی بۆنه وه که نه هلی نه و ماله وه کوو خودی خۆتان وان. که ئیوه سلو له نه وان ده که ن وه کوو نه وه وایه: که سلو له خۆتان بکه ن.

﴿تحية من عند الله مباركة طيبة﴾ واته: سلو یکه ن به سلو تیک که به فهرمانی خودا چه سپاوه له شه ریه ت و یاسای خوێ دا دایناوه، نه و سلو کردنه پیرۆزو خیر و بهر که ت ناوهره، پاداشی باشی لی وهرده گر نه وه. دل و دهروونی سلو لیکراوی پی خوش ده بی، چونکه ﴿تحية وتسليم﴾ به مانا داخواری کردنی ژیا نی خوش و بیوه یی و دلنیا بوون له به لایه بۆ

رسکین و شهترینج و یاری دۆمیننه و یاری کاغهزو پۆکه و مۆکه و خهرج کردنی کات لهشتی بی سوود دا. ههلبهته نه مه مانای نه وه نیه، که موسولمانان غهه بهبا نه ده و ههردهم پیش بخۆنه وه. سهیرو صهفا نه کهن، نه خیر و نه نیه نایین و انالێ: فهرمانی نایین نه وهیه: ئاده میزاد خۆ بهشتی به سوود و خیر ناوهره وه خهریک بکا و ههرشتیک ده کا لایهنی خودای تیدا بهرچاو بگیری.

۴- ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ نهوانه ی زه کاتی مال و سامانی خۆیان ده رده کهن، دوا ی روکردنه خوداو په یوه ست کردنی دل و دهروون به خوداو و پشت هه لکردنیان له لهغو و گالته و گه پ و شتی بی سوود، زه کاتی مالی خۆیان ده ده ن.

نیبنو که شیر ده فهرموی: زوربه ی زۆری زانایان له سه ر نه وه کۆکن: که مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی مال و سامانه، هه رچه نده نایه ته که مه ککی یه و زه کات له مه دینه واجب کراوه.

رای په سند نه وهیه: که نه وه ی له مه دینه واجب کراوه بریتی بووه له دیاری کردنی به شه کانی زه کات، نه گینا نه صلی زه کات له مه ککه واجب کراوه، نه وه تا سوره تی (الانعام) مه ککی یه و له وی دا فه رمانی به زه کات دانی تیدا یه ده فه رموی: ﴿وَأَتُوا حَقَّ يَوْمِ حَصَادِهِ﴾ (نایه تی/ ۱۴۱) ده شگونجی مه به ست به زه کات لیڤه دا زه کاتی دل و دهروون بی، مه به ست پاککردنه وه ی نه فس بی له چلک و پیسی، وه کوو له شویتیکێ تر دا ده فه رموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها، وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّها﴾ (الشمس/ ۶-۷) ده شگونجی مه به ست به زه کات پاککردنه وه ی مال و سامان و دل و دهروون بی و هه ردوکیان بگریته وه. دل و دهروون پاک بکاته وه له رژی و به خیلی، له فیزو خۆیه زلزانین و خۆ ویستی و باقی نه خۆشی یه دهروونی یه کانی تر.

روخصهت خواستن لهکاتی چوونه دهروهو داب و نه ریتی ئاخوتن
له گهل پیغه مبهردا ﷺ

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ
عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ
أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا أَسْتَأْذَنُوكَ
لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأَذِنَ لِمَن شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرَ لَهُمْ
اللّٰهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٢﴾ لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ
بَيْنَكُمْ كَدُّعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ
يَسْتَلْلُونَ مِنْكُمْ لِيُؤْذِنَ الَّذِينَ يَخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ
أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾ أَلَا إِنَّ لِلّٰهِ
مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ وَيَوْمَ
يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٤﴾

دواى نهوهى ياساى پهيوه ندى نىوان خزم و كهسو كارو خيزانه
تاييه تيه كاني رون كرده وه، نه مجار دهست ده كا به ته تنظيم كردن و ريكخستنى
كۆمهلى موسولمانان به گشتى، كۆكرده وى بنه ماله موسولمانه كان له ژير
سهركردايه تى پيغه مبهردا ﷺ. ئيبنوئيسحاق دهريارهى سه بهب نزولى نه

ئايه تانه رىوايهتى كرده دهلى: كاتيك قورەيشىيەكان و ئەحزاب لەغەزاي خەندەق دا كۆيونەوه، پيغەمبەر ﷺ ئەو هەوالەى بىست، فەرمانى كرد بەچواردەورى مەدينەدا خەندەق لى بدهن، بۆ زىدە هەلئانى موسولمانان بۆخۆشى هاوكارى هەلگەندنى خەندەقەكەى دەكرد، كۆمەلەك لى دەوورەكان خۆيان لەهاوكارى كردن و هەلگەندنى خەندەق دزىيەوه چوونەوه مالى خۆيان. موسولمانەكان ئەگەر كارى زۆر گرنگيشيان بوايە دەهاتتە خزمەت پيغەمبەر و پيويستىيەكەيان عەرز دەكردو داواى ئيزنيان دەكرد، پيغەمبەريش ئيزنى دەدان، دوايى كەكارەكەيان ئەنجام دەدا يەكەسەر دەگەرانهوه بۆسەر كارى خەندەق هەلگەندەكەيان، چونكە بەدل حەزيان لەهاوكارى كردنى ئەو خيەرە هەبوو هيوای پاداشى دواوژۆ پالى پتوهدەنان بۆكار كردن، نيتەر پەروەردگار دەربارەى ئەوان ئايهتى ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ.....﴾ ي نازل كرد.

ئايه تەكان كۆمەلەك نادابى كۆمەلەيەتى و ئايىنى يان لەخۆگرتوون:

١- ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ موسولمانانى خاوەن باوەرو ئيمان كەمەل و پتەو ئەوانەن لەناخەوه برىوايان بەهەبوونى خوداى تەك و تەنياو بەديهيەتەرو هەلسورپنەر هەيە، هەروا برىوايان بەپراستى پيغەمبەرايهتى و هاتنى رۆژى قىامەت هەيە.

﴿وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ﴾ ئەگەر هاتوو موسولمانان لەتەك پيغەمبەردا بوون بۆ كارىكى گەنگ كۆيونەوه وەكوو نوێژى جومعه يان نوێژى جەژن، يان رەگەل كەوتن و هاوكارى كردن بۆ جەنگان لەدژى دوژمن، يان پلان دانان و نەخشە كێشان بۆ كارىكى گەنگ جائەگەر لەوكاتانەدا پيويستيان بەوهبوو ئيزن وەرەگرن و پيغەمبەر خۆى روخصەتيان بدا تا ئيزن وەرەگرن نارۆن.

ئەمە ئەدەبیکی ئایینی و سیاسییە تەواوکەری ئاداب و رەوشتە
پیشوەکانی پیشوون. جاکە لەپیشەوێ فەرمانی کرد بە پرس کردن و ئیزن
وەرگرتن بۆ چوونە ژوورەو وە دیدەنی کردن، ئەجار فەرمانیان پێ دەکا بە ئیزن
وەرگرتن بۆ چوونە دەرەو و بە جێ هیشتنی ئەو کۆرۆ مەجلیسە بەتایبەتی
نەگەرکۆبونەو وە کە لەبەر روداویکی گەریگ بوو.

ئیمام ئەحمەد لەموسنەدە کە ی داو ئەبو داودو تیرمیزی و ئیبنو حییان
لە ئەبو هورەیرەو فەرمودە یەکیان ریاوەت کەردو و دەلی: پیغەمبەر ﷺ
فەرمووی: ((اذا انتهى أحدكم من المجلس فليسلم، فان بدا له أن يجلس فليجلس،
ثم اذا قام فليسلم فليست الأولى بأحق من الآخرة)) ئەگەر یەکیەک لە ئێتو رپی
لە مەجلیس و کۆبونەو یە کەوت بە لەسەرەتاو و سلاو بکا، ئەجار ئەگەر
دەیزانی شوینی دانیشتنی هەیه بەدانبیشتی، پاشان کەویستی برۆا بادوو یارە
سلاو بکا چونکە سلاوی یە کەم لە هی دوو و پێویست تر نیە.

ئەجار جارێکی تر جەخت لەسەر پرس وەرگرتن و ئیزن وەرگرتن دەکا تەو و
دەفەر مووی: ﴿ان الذين يستأذنونك أولئك الذين يؤمنون بالله ورسوله﴾
بێگومان ئەوانە ی ئیزن لە پیغەمبەر وەر دەگرن و بۆ چوونە دەرەو و ئەنجامدانی
کارەکانیان روخصەت وەر دەگرن و راویژ لە گەل پیغەمبەر دا دەکەن، ئەوانە
لە پێری موسوڵمانانی خاوەن باوەرو راستگۆو راستان، برۆایان بەتاک و تەنیایی
خودا و پیغەمبەریتی حەزەرەتی موحەممەد ﷺ هەیه، بە گۆیرە ی ئیمانەکیان
هەلس و کەوت دەکەن.

﴿فاذا استأذنونك لبعض شأنهم، فأذن لمن شئت منهم﴾ ئەگەر هاتو
یەکیەک لەو موسوڵمانە راستالانە داوای روخصەتی لی کردی بۆ ئەو ی کارێکی
گەریگ و پێویستی خۆی ئەنجام بدا ئەتو بەتارەزوی خۆت و بە گۆیرە ی
بەرژووەندی روخصەتیان بدە.

نایه ته که به ناشکرا نهوه ده گهیه نی: که پهروهردگار صه لایه ته تی داوه به پیغه ممبر ﷺ بوخوی ئیجتهادی خوی بکا، نهوی به باشی زانی نهوه بکا، ئیزن به هه ندیک بداو به هه ندیکیان نا.

نهوه بوو له وه پیش پهروهردگار سه رزه نشتی پیغه ممبری کرد له سه ر نهوه که ئیزنی مونا فیه کانی دابوو.

فرموی: ﴿عفا الله عنك لم اذن لهم حتى يتبين لك الخبيث من الطيب﴾ ئیت ئه م نایه ته ی ئیره حمره جی ئیزن نه دانی قه طعی لا برد، چونکه واده بی کاریکی زۆر پیویست و گرنه گ دیته پی شه وه، داخوازی نه وه ده بی کابرا به چی بو جیه جی کردنی، ئیت پهروهردگار رو خسه تدا نه که ی هه واته ی گه و ره ی کۆمه ل کرد بۆ نه وه ی به یرو ئیجتهادی خوی له م باره وه حو کم بکا.

نهوه بوو عومهری کورنی خه تتاب ﷺ له غه زای ته بووک ئیزنی گه رانه وه ی بو ماله وه خواست، پیغه ممبر ﷺ ئیزنی داو پی تی فرموی: ﴿انطلق فوالله ما انت بمنافق﴾ بگه رپوه بو مالی خۆت، به خودا ده زانم تۆ دو وروونی، مه به ستی نه وه بوو مونا فیه کانی گو ییان له م وته یه بی، ا که دو ورویه کانی نه مه یان بیست وتیان: نه وه چیه موحه مه د ها وه لانی داوای گه رانه وه ی لی ده که ن ریگه یان ده دا، که چی بو ئیمه ریگانه دا، به خودا داد پهروه رانه له گه ئمان ناجو و ئیتته وه.

ئیبو عه بباس ده فرموی: عومهر بو ئه نه جامدانی عه مره ئیزنی له پیغه ممبر ﷺ وه رگرت، نه ویش ئیزنی داو فرموی: نه ی (أبو حفص) له دوعای چاکه ی خۆت بی به شمان مه که. وێرای نه وه ش قورشان ناما ژه به وه ده کا: که باش وایه به په رسو ئیزنیش هه ر نه گه رپته وه و خۆ بگری و گو ی به داخوازیه کانی خوی نه دا ده فرموی: ﴿واستغفر لهم الله، ان الله غفور رحيم﴾ نه ی موحه مه د داوای لیخۆش بوون له تاوانیان بو بکه، له خودا

بپارێزهوه: که له هه‌له‌وه که مته‌رخه‌میان خوش بێ، بێگومان خودا لیخۆشبوو
لیبوروده بۆته‌وانه‌ی تۆبه ده‌که‌ن و له‌هه‌له‌وه تاوانی خۆیان په‌شیمانن.

ئایه‌ته‌که ئه‌وه ده‌گه‌یه‌نی: که ئیزن وهرگرتن هه‌رچه‌نده به‌بیانوی ره‌واشه‌وه
بێ، که مته‌رخه‌می و ته‌قصره، پێیستی به‌وه هه‌یه پێغه‌مبه‌ر ﷺ داوی
لیخۆشبوونیان له‌تاوانیان بۆ بکا، چونکه به‌رژه‌وه‌ندیی دنیایی خۆیان پێشن
به‌رژه‌وه‌ندیی قیامه‌تیان خستوه.

ئه‌جار فرمان به‌موسولمانان ده‌کا که به‌چاری پێزه‌وه بپوانن پێغه‌مبه‌رو
به‌شکۆمه‌ندی بزائن، به‌ناوی شه‌خصی خۆیه‌وه یان به‌شیوه‌ی ((کنیه)) بانگی
نه‌که‌ن: ئه‌ی موحه‌مه‌د! یان ئه‌ی ((أبو القاسم)) به‌لکوو بانگی بکه‌ن (یارسول
الله) یان (یانبی الله) واته‌ به‌و ناوه بانگی بکه‌ن: که نیشانه‌ی پێزداری و
شکۆمه‌ندیی تێدایه. ده‌فه‌رموی: ﴿لَا تَجْعَلُوا دَعَاءَ الرِّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدَعَاءِ
بَعْضِكُمْ بَعْضًا﴾ ئه‌ی موسولمانینه! به‌ناوی شه‌خصی خۆی بانگی پێغه‌مبه‌ر
مه‌که‌ن! مه‌لێن: ئه‌ی موحه‌مه‌د، یان ئه‌ی کوپی عه‌بدو‌للا. یان - باوکی قاسم -
به‌لکوو به‌شیوه‌یه‌که بانگی بکه‌ن رێزو حورمه‌ت بگه‌یه‌نی، به‌ده‌نگی نزمه‌وه
به‌شیوه‌ی ئه‌ده‌ب و حیشمه‌ته‌وه بانگی بکه‌ن ((یارسول الله)) ((یانبی الله))
ده‌بی به‌وپه‌ری پێزه‌وه بانگی بکه‌ن، له‌بانگ کردنه‌که‌تان دا دیاریی که‌دل و
ده‌روونی داگیر کردون و خۆشتان ده‌وی و به‌ویقاره لاتان.

یان ده‌گونجی مانای ئایه‌ته‌که به‌م جوژه‌ بێ: ((ئه‌ی موسولمانینه! ئێوه
بانگ کردنی پێغه‌مبه‌ر ﷺ که‌بانگتان ده‌کا وه‌کوو بانگکردنی خه‌لکی تر
سه‌یری مه‌که‌ن و ابزائن: وه‌کوو بانگ کردنی هه‌ندی‌کتان وایه و ده‌توانن نه‌چن و
روی لی هه‌لکه‌ن و گۆی ی پێ نه‌ده‌ن. نه‌خه‌یر وایه به‌لکوو به‌په‌ره‌وه چوونی
بانگ کردنی پێغه‌مبه‌ر واجبه‌ و به‌جی هێشتنی کۆرو مه‌جلیسی ئه‌وه به‌بی
ئیزنی خۆی تاوانه‌!))

ئەجار پەرورەدگار ھەر ھەشە لە مونا فیکەکان دەکاو دەفرموی: ﴿قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ لِوَاذًا﴾ و شەمی (قد) لێردا بۆ تەحقیق و چەسپاندنە. واتە: خودا زاناو ناگادارە بەو دوورپوانەمی کە خۆیان لە کۆڕو مەجلیسی پێغەمبەر ﷺ دەدزێنەو یەکەم کە خۆیان باریک دەکەنەو، بەبێ ئیزنی پێغەمبەر و روخسەت لی وەرگرتن لە مزگەوت و کۆڕو کۆبوونەوی دزە دەکەن و یەکتر دەکەنە مەتال و پەردەو ھەندیکیان خۆ دەخەنە پەنا ھەندیکیان ھە (قەلفری لی دەکەن!).

ئەبوداود رێوایەتی کردووە دەلی: مونا فیکەمان پێیان ناخۆش بوو گوتیان لەوتاری پێغەمبەر ﷺ بێ، یان لە کۆڕو کۆبوونەویدا نامادە بن، ھەر: کە یەکی ئیزنی چوێ دەروەوی لی وەر دەگرت خێرا کابرایەکی مونا فیک خۆی دەخستە تەنیشتیو دەبۆی دەردەچوو.

﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ بابتەسن ئەوانەمی سەرپێچی فرمانی پێغەمبەر دەکەن، بەنھێنی یان بەناشکرا دەیانەوی سنور شکێنی بکەن، ھەول دەدەن پابەندی فرمان و جەوگیرەکانی نەبن، پەپەرەوی شەریعت و ئامۆژگارییەکانی نەکەن، بابتەسن لەوێ: کە تووشی بەلا و فیتنەو ناخۆشی بن، یان لە قیامت دا دوچار ی عەزابی بەئیشی دۆزەخ بن.

بائەوانەمی لەرێزی کۆمەڵی پێغەمبەر خۆیان دەدزێنەو، بۆ دەسکەوتنی سودی دونیایی، یان بۆ ئەوێ لەزەر و زیانیکی خۆیان بپاریژن، بابتەسن لەوێ تووشی فیتنەو ئاشویی بکەن بپەرەکان بشتوێنن، سەتەر تێک بجێ و حەق و بەتال تێکەل بەیە کتر ببن و تەر و وشک پیکەو بسووتێن و ژیا نی کۆمەل تێک بجێ و ئەمن و ئاسایش نەمێنێ و ژیا ن ئەستەم بێ، ھەموو کەس بکەوێتە

تهنگو چه له مهوه. یان سزایه کی توندو تیژ له دونیاو قیامت دا له تۆ لهی نهو
موخاله فو سه ریچی یه یه خه یان پی بگری.

کۆتایی هه ره شه کهو کۆتایی سوره ته کهش به وه دینی: که خودا ناگاداری
دله برپا داره کان و دله پرله کوفرو نیفاقه کانه، ده زانی چییان تێدایه و چییان
له ناو خۆیان دا هه شارداوه ده فەرموی: ﴿إِنَّا أَنشَأْنَاهُ فِي مَوْنٍ﴾ (الا ان الله ما في السموات والأرض،
قد يعلم ما أنتم عليه) دوباره وشه (قد) بۆ ته حقیق و چه سپاندنه. واته:
ناگادار ببنه وه، بزائن هه رچی له ئاسمانه کان و زهوی دا ههیه، به دیه پتر او
ملکی خودان، تاوو توی کردن و هه ئسوران و فهوتان و دروست کردنیان، کهم
بوون و زۆر بونیان.... هه مووی به ده ست خودایه، هه رچی نه پنی و ئاشکرایه ک
ههیه هه موو لای خودا نمایانه، دهی که وایی چۆن به هه ئسو کهوتی دوو پرووه کان
نازانی؟! بانه مونا فیکانه باش بزائن تهوان چه ندیک ههول بدهن تاوانه کانیان
پهرده پۆش بکهن و زیده رهوی بکهن له شار دهنهوی کرده وه ناشرینه کانیان خودا
پییان ده زانی و به نه ندازهی گهردیلهیه کی لی گوم نابێ. ییگومان ناگاداره به و
بیروباوه رهوی ئیوهی له سهرن، وه کوو له نایه تیکی تر دا ئامازهی پی ده کاو
ده فەرموی: ﴿وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ،
وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾ (یونس/۶۱).

﴿وَيَوْمَ يَرْجِعُونَ إِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمَلُوا﴾ نهو رۆژهی ده گه رتیندرینه وه
بۆ لای خودا: که رۆژی قیامته، هه واییان ده داتی به وهی له دونیا دا کردویانه
به و کوفرو نیفاقهی له ناو دلی خۆیان دا هه شاریان داوه. پراو پر سزایان
ده داته وه. ئاده میزاده کان چییان کرده وه دیتته وه پیشیان و پاداش و سزای له سهر
وهرده گرنه وه.

کهس سته می لی ناگری، هه رکه سه به گویره ی کرده وه و گوشتاری، به پی ی
هه ئسو کهوت و بیرو باوه ری سزاو پاداش وهرده گرتته وه ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ

علیم! خودا بهه موو شتیك زاناو ئاگاداره، رۆژی قیامت بهنده كان بهه رو
روی زانیاری خودا دهنه وه و هیچیان بۆ ناشیردریتته وه. لهو رۆژه دا دادگایی
کردن ته نها بۆ خودایه و خۆی سهره نجامی ئاده میزاد به چاك و خراپانه وه یه کالاً
ده کاته وه و لێکبان هه لده وێرێ.

به‌یشتیوانی خودا روژی ۶/۷/۲۰۰۰ لاپاکنووس نهم جزمه

• வினாக்கள்

سليمانى / مامۇستايان / مەلا محمود احمد

کوٹایس جزسی (۱۸) و کوٹایس سورہتی (النور)

پېرستى سەرەباسەكان

بابەت	لا پەرە
سورمىتى المۆمنون	۲
رەۋشنى موسولمانان	۶
ھەندى لەبەلگەكانى وجودى خوداى تواناۋ دەسلەتلى دروستكردى ئادەمىزاد	۱۵
دروستكردى ئاسمانەكان و باران بارىن و مەسەخەركردنى ئازمۇل بۇتان	۲۰
چىرۇكى ھەزرىتى نوح <small>عليه السلام</small>	۲۷
چىرۇكى ھەزرىتى ھود <small>عليه السلام</small>	۳۳
چىرۇكى ھەزرىتى صالح و لوط و شوعەيب و بېغەمبەرى ترىش.	۴۰
چىرۇكى ھەزرىتى موساۋ ھارونە (عليهما سلام)	۴۲
چىرۇكى ھەزرىتى عىساۋ خاتوو مەريەمى داىكى	۴۵
بىنەما تەشرىعيەكانى ژيان	۴۸
رەۋشنى پەلەكەران بۇ چاكەكارى	۵۵
كردمەۋ ھەلۋىستى ئاشىرىنى كافرو موشرىكەكانى قورەش و ھۆكارى گومرايىيان	۵۹
نەعمەتە جۇراۋ جۇرەكانى پەرۋەردگار بەسەر بەندەكانىدا	۷۱
موشرىكەكان ئىنكارى زىندو بونەۋە دەكەن و پەرۋەردگار شى بەلگە دەچەسپىنى	۷۳
پەرۋەردگار نەمەندالى ھەيە و نەھاۋەل	۷۹
رەھنومايى كردنى بېغەمبەر <small>صلى الله عليه وسلم</small>	۸۲
كافرو تاۋانبار لەكاتى مردندا ئاۋاتەخۋازى ئەۋمىيە بگەریتەۋە بۇ ژيانى دونيا بۇ ئەۋەى كردەۋەى چاك بكا	۸۶
تەرازوۋ پىۋمى رزگارپوۋن لەحىساب و لىكۆلىنەۋەى قىامەتدا	۹۰
تەمەنگورتى ژيانى دونيا، سزادانى موشرىكەكان و رحىم كردن بەموسولمانان	۹۵
سورمىتى نور	۱۰۱
دىاردەو تايبەتمەندىيەكانى سورمىتى (النور)	۱۰۲

لاپەرە	بابەت
۱۰۴	حوکم و بریاری یەگەم و دووھم لەو سورمەدا ھەددی زیناو بریاردان
۱۱۹	بەرەمبەر زیناکارەکان
۱۲۵	حوکم و بریاری ستیەم ھەددی بوختانە
۱۳۴	حوکمی چوارەم حوکمی نەفرین لێک کردنی ژن و مێردە
۱۵۲	حوکمی پینجەم چیرۆکی بوختان کردن بەدایکی موسولمانان خاتوو عائیشە
۱۵۶	سزای بوختانکەرەکان ئەوانەیی بوختانیان بەخاتوو عائیشە کرد
۱۶۶	نیزن و مەرگرتن بۆ چوونە ناو مال و دیدەنی کردن
۱۷۸	روانیی پیاو و ئافرەت بۆ یەکتەری و بالاییۆشی ئافرەت
۱۸۶	مارەکردنی ئافرەتانی ئازاد و قەبالە نوسین لەگەڵ کۆیلەکان، زەخت کردن لەچەتیوکان بۆ داوێن پیسی
۱۹۱	بەرەمبەر روناککەرەوێ ناسمانەکان و زەوییە، بەو کە بەلگەیی جۆراو
۱۹۷	جۆری باومری تێدا داناون
۲۰۱	موسولمانانی سوودمەند لەنووری خودا
۲۱۱	حالی کافران لەدوونیداو خەسارتمەندییان لەقیامەتدا
۲۱۷	بەلگەو نیشانەکانی بوونەوهر لەسەر ھەبوونی خودا و تاک و تەھایی زاتی پاک
۲۲۱	ھەرچەندە قورئان ھیدایەت دەرەو بەیانی شافی و کافییە کەچی ھەندئ
۲۲۹	کەس پێی پەندنامێز نابن و لەسەر گومرایی و دووژووی دەمێننەو
۲۳۷	موسولمانان پابەند و قەرمانداری حوکمی خودا و پیغەمبەر ﷺ
۲۴۴	بنەماکانی حوکمەتی ئیسلامی
۲۵۲	حوکمی یانزەھەم و دوانزەھەم و سیانزەھەم ئەم حالەتانەیی پێویستە
	لەناو خێزاندا منداڵ و خزمەتکاریش بێ ئیزن وەژوور نەکەون
	دروستە بۆ ئادەمیزاد لەمالی ھەندئ کەس یخوا بەبێ پرس
	روخصەت خواستن لەکاتی چوونە دەرەو دابو نەپیتی ئاخاوتن
	لەگەڵ پیغەمبەر ﷺ
	پیرستی سەرەباسەکان

